

Forfatter: Ludvig Daae, 1834-1910

Titel: Breve fra Danske og Norske, især i Tiden nærmest efter Adskillelsen

Citation: Ludvig Daae, 1834-1910: "Breve fra Danske og Norske, især i Tiden nærmest efter Adskillelsen", i *Breve fra Danske og Norske, især i Tiden nærmest efter Adskillelsen*, Gyldendalske Boghandel, s. i. Onlineudgave fra Danmarks Breve: <https://tekster.kb.dk/text/letters-001990951-000-root.pdf> (tilgået 20. april 2024)

Anvendt udgave: Breve fra Danske og Norske, især i Tiden nærmest efter Adskillelsen

Ophavsret: Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs Public Domain-erklæringen](#)

Breve

Fra

Danske og Norske,

Især

i Tiden nærmest efter Adskillelsen

Udgivne af

Ludvig Daae,

Professor ved Universitetet i Christiania.

Kjøbenhavn.

Forlagt af den Gyldendalske Boghandel (f. Hegel).

Trykt hos Nielsen & Lhdiche.

1876. s. ii

s. iiiIndhold.

Side

Af en dansk Diplomats Papirer (1817—1828) 1—171.

Af Professor Jens Rathkes Papirer 173—241.

Af Stiftamtmand W. F. K. Christies Papirer 243—375.

s. iv

s. 1Af en dansk Diplomats Papirer.

(1817-1828.)

L. Daae, *Breve fra Danske og Norske.* s. 2

s. 3Matthias Friis Jrgens-Bergh,

af hvis efterladte Papirer her skal gives et Udvalg, var af Herkomst en Nordmand og født den 16de November 1786. Faderen, Gerhard Gunnerus Bergh, selv Præstesøn fra Thoten, var Sognepræst i Tønsberg og senere i det store Ringsager Kald paa Hedemarken, hvor han døde som Jubellærer den 30te April 1834; Moderen hed Elisabeth Jrgens. Familien nedstammede eller paastod idetmindste at nedstamme fra den bekjendte Biskop Frants Berg i Oslo († 1591). M. F. I. Bergh sattes i Christiania Cathedralskole, fra hvilken han 1807 af Rector, Prof. I. Rosted blev dimitteret til Københavns Universitet. Han studerede først Theologi, men mod sin Faders Villie forandrede han Studium og underkastede sig den 14de October 1812 juridisk Embedsexamen med Laudabilis. Allerede som Student var han imidlertid bleven ansat som surnumerair Cancellist i Departementet for de udenlandske Sager, i hvilken Egenskab han først forekommer i Statscalenderen for 1811. Et usædvanligt Held fulgte ham. Ved det store Stjernefald, som ledsagede Frederik den Sjettes og Dronning Marias Kroning, blev han (31te Juli 1815) Danebrogsridder, omtrent paa samme Tid fik han Titel af Legationssecretair, og den 17de s. 4August 1816 ndnævntes han til Chargé d’Affaires ved Hoffet i Dresden. I denne Stilling forblev han til sin Død, 8de Marts 1828, idet han efterhaanden opnaaede Titel af Geheime-Legationsraad og Kammerherre, fik forskellige udenlandske Ordener og tillige (7de December 1824) optoges i den danske Adelstand under Navn af Jrgens-Bergh. Hans tidlige Død var uidentvivelig en Følge af Brystsyge. Hans Svagelighed bragte ham til at foretage forskellige Reiser i Syden; desuden besøgte han i 1824 ogsaa sit Fødeland Norge og sin Slægt der. Hans Hustru, Mathilde Therese Holsten (født 1793), Datter af Commandeur i den danske Søetat, C. F. H. Holsten, overlevede ham i mange Aar.

1*

Vi kjende et nærmere de Omstændigheder, som Jrgens-Bergh havde at takke for det for en norsk Præstesøn uuhørte Held at komme ind paa den diplomatiske Bane og i en saa ung Alder at opnaa den vistnok i sig selv ikke meget vigtige, men dog behagelige, ansete og eftertragtede Stilling i en af Nordeuropas smukkeste Stæder. Hans Samtidige tillægte ham et smukt Udvortes og elegant Væsen. I Statsminister Rosenkrans

synes han at have havt en Patron. ¹⁾

Uvist paa hvilken Maade have en stor Deel af Berghs Papirer efter hans Død fundet Veien til Norge, hvor des skom til den historiske Samler, Provst Andreas Faye (Sognepræst til Holt ved Arendal, siden til Sande ved Drammen), og indlemmedes ved dennes Dod 1869 tilligemed hans ønrige Haandskrifter i det norske Rigsarchiv. Papirerne ere betydelige i Omfang og vidne om, at Irgens-Bergh har ført en udbredt og interessant Brevvexling. At denne, der indeholder mangfoldige vigtige Træk til Samtidens Historie og Charakteristik, er bevaret i et offentligt Archiv, maa ansees for et stort Held, tjær fordi de fleste hidtil bekjendte Brevsamlinger hidrøre fra Lærde og Videnskabsmænd, medens Diplomaters private Papirer kun sjelden ere bevarede og endnu sjeldnere offentliggjorte.

Selvfølgelig er ogsaa af denne Brevsamling kun den mindre Deel egnet til Udgivelse. Der maatte først træffes et Udvalg mellem Brevskriverne, dernæst mellem disses enkelte Breve. Udeladte ere Fru Berghs Breve til sin Mand og til Maleren Dahl, ligesaa Fru Emilie Bülow's talrige Skrivelser saavel som Brevene fra Diplomatene Coopmans, Koss, Vogt, Selby, fra Damer i den Rosenkransiske Familie osv. Medtagne ere derimod, som man vil see, Breve fra I. G. Adler, N. Rosenkran, B. C. Merbin, og A. C. Gjerlew, et enkelt Brev fra O. B. Winge og endelig nogle Breve fra Irgens-Bergh selv til Svogeren, A. Holsten, Consul i Algier.

Om de Mænd, hvis Breve man altsaa her vil faa at læse, tiltrænges kun ganske faa Oplysninger.

Johan Gunder Adler er den samme, der i 1814 deeltog med C. M. Falsen i Forfattelsen af et Udkast til en Forfatning for Norge. Han var en Haandværkssøn fra Kjøbenhavn, født 1784. I Aaret 1812 var han kommen s. 6 til Frederikshald som Skolebestyrer eller saakaldet Lektor, og da Christian Frederik forlod Norge, knyttede Adler sin Skjebne til hans og vedblev at staa denne Fyrste nær i hele hans Liv, var hans Cabinetssecretair i Odense og hans Ledsager paa Udenlandsreisen. Adler døde 1852 som Geheime-Conserentsraad.

Nils Rosenkrans, født 1757 i Norge, rimeligviis i Tveds Præstegjeld ved Christianssand, var en Broder af Marcus Gjõe Rosenkrans, den norske Embedsmand, Storthingsmand og Possessionat, der døde 1838. Som ungt Menneske kom Nils Rosenkrans ind paa den militaire Bane, men ombyttede snart denne med den diplomatiske og var esterhaanden accrediteret ved en stor Deel af Europas Hoffer, fornemmelig dog i St. Petersburg, hvor han ægtede en russisk Dame af det høiere Aristokrati, Fyrstinde B. Viasemsky. Omsider blev Rosenkrans i 1810 Geheime-Statsminister og Ches sor Udenrigsdepartementet, i hvilken Stilling han døde Natten mellem 6te og 7de Januar 1824. Hans Estermand blev Grev Ernst Henrik Schimmelmann (1824—1831). Rosenkrans's Ægteskab var barnløst, men han antog sig flere Broderbørn, der jevnlig omtales i denne Brevsamling. ¹⁾

Benedict Christian Merbin var det sachsiske Hofs sidste residerende Diplomat i Kjøbenhavn. Chursyrstendømmet, siden Kongeriget Sachsen var af de tyske Mellemstater den, som tidligst spillede en Rolle i Europa og som traadte i nærmest Forbindelse med Danmark. Landets Frugtbarhed, s. 7 Industri og Bjergværker satte Hoffet istand til at udvikle en overordentlig Pragt, og ved Ægteskaber knyttedes Forbindelser med det danske souveraine Kongehuus. Sachsen havde derfor længe i Danmark sin „overordentlige Gesandt og befuldmægtigede Minister", ligesom Danmark sin i Sachsen. Dette sidste Forhold, i al Fald med en stadig Chargé d'affaires, vedvarede til 1837, og det bragte i de to sidste Menneskealdere stadigt en Merbin, Fader og Søn, til det danske Hos. Den ældre, Johan Friedrich M., forekommer allerede i Statscalenderen for 1775 som sachsisk Legationssecretair i Kjøbenhavn og vedblev i denne Stilling til sin Død c. 1792, hvorefter Sønnen, Benedict Christian, der som Barn havde fulgt ham til Danmark, fulgte ham som Legationssecretair og fungerede i denne Egenskab under sorskjellige Ministre, indtil han omsider, dog kun som Chargé d'affaires, selv kom til at forestaae Legationen indtil 1837. ¹⁾ Hans Titel var Legationsraad, og han bar i sine senere Aar den sachsiske Fortjenesteorden. For Merbin, som sachsisk Diplomat i Kjøbenhavn, maatte det ligge nær at knytte Forbindelse med Danmarks i Dresden ansatte Udsending, Irgens-Bergh, hvem han desuden, som det synes, allerede tidligere kjendte, og gennem en stadig og fortrolig Brevvexling udvexlede de derfor sine Nyheder. At Merbin i disse sine Breve skriver Dansk, jet skriver det saa reent og smukt, at Germanismer kun yderst sjelden lade sig paavise, er et Beviis paa, hvor fastgroet han var i Kjøbenhavn. Som Senior blandt Corps diplomatique i Danmark s. 8 har den gamle Mand, hvem Gjerlew i et af de følgende Breve kalder en „diplomatisk Bedemand", udentvivi været en af den fornemmere Verden vel kjendt og paaagtet Figur. En Novellist, Carl Bernhard, har i sin Fortælling „Lykkens Yndling", der første Gang udkom 1838, med den „gamle Legationsraad" aabenbart sigtet til vor B. C. Merbin. ¹⁾

Anders Christian Gjerlew (f. 1774), en Byfogedsøn fra Roskilde, studerede oprindeligt Theologi, reifte dernæst i flere Aar paa offentlig Bekostning udenlands, ansattes i Commercecollegiet og fik 1810 Ansættelse som Confulatsecretair, siden Consul i Tunis, hvorfra han 1819 vendte hjem til Danmark. I adskillige Aar levede han her uden Ansættelse, indtil han 1831 udnævntes til Generalconsul i Christiania, hvor han døde 2den September 1845. Da hans første Hustru, Wilhelmine Jofepha Holsten, var en Søster af Irgens-Berghs Frue, gav dette Anledning til en mangeaarig, stadig fortsat Brevvexling mellem de to Svogere. Generalconsul Gjerlew var en retsindig, fiintdannet Mand, der stod i fortrolige Berøring med mange af sin Samtids

betydeligste Størrelser og selv indtog en agtet Plads i Literaturen. I Norge synes imidlertid hans gode Egenskaber ikke at have fundet fortjent Paaskjønnelse. Nogle Breve, vexlede mellem ham og H. C. Ørsted, og et s. 9 Brev til ham fra Fru Gyllembourg, ere tidligere blevne trykte. Første Samling af „Breve fra og til H. C. Ørsted" (Kbh. 1870) er en vigtig Kilde til Kundskab om Gjerlews Ungdomshistorie.

Ole Bang Winge, fra hvem et enkelt Brev (det eneste bevarede) forekommer, var Medlem af det danske Handelshaus Gyldendal & Co., blev i mange Aar benyttet som den norske Regserings Agent i Pengesager og fik omsider i 1859 St. Olafs Ordenen. I. H. Vogt bemærker i sine Optegnelser om sit Liv (S. 51), at den norske Stat staaer i stor Forbindtlighed til Winge.s. 10

s. 11

*Breve fra I. G. Adler til Irgens-Bergh.
Odense Slot, d. 15. Febr. 1818.*

Velbaarne Hr. v. Irgens-Bergh,
Chargé d'Affaires, Ridder ppp.

— — — Kjøbenhavnsposten af 10de bragte foreløbig Efterretningen om Kongen af Sverrigs Død og Sundets Spærring fra svensk Side. Besynderligst er det, at ingen Courer er gaaet herigjennem, hverken til det ene eller til det andet Hof, ikke engang til Kronprindsen af Sverrigs Gemalinde i Paris. Jeg veed vel, at der er Misfornøielse i Sverrig, at Adelen ikke finder Prindsen, hvad man nu til Dags kalder legitime, at Kjøbmandsstanden sukker under den totale Handelsstagnation, han har fremført, og det napoleontiske Politic, hvoraf den belures i ethvert dens Foretagende, at Bondestanden med Uvillie betaler de Skatter og Afgifter, som den, tildeels efter Kr. Pr.s Løfte, havde ventet at blive befriet for, naar, ved Norges Forening med Sverrig den gyldne Tid var kommen, men uagtet alt dette anseer jeg dog Kongens Dødsfald for at være indtruffet i et for Kr. Pr. meget lykkeligt Moment. Misfornøielsen med ham vilde nemlig med Tiden være bleven endnu større, den kan i dette Øieblik ikke synderligt skade ham, da han har Rigsstænderne forsamlede under sine Øine og saa at sige under fin Haand, endnu er der nogen Levning tilbage s. 12 af hiint mægtige Venskab, som med Tiden lettigen turde forsvinde. Kort, jeg tvivler ikke paa, at han ifølge Successions-Ordningen af 1810 ligefrem hyldes.

I Norge bedre Omstændighederne sig noget, Coursen er noget bedre, Exporten har vundet noget mere Liv, og man haaber, at Conjuncturerne ville begunstige den endnu mere. Den nye Bank har sorsaavidt begyndt at virke, som den allerede har udstedt nye Sedler til de gamles Indløsning. Storthinget er samlet. D. Faye er Deputeret for Frederikshald. Kr. Pr. af Sverrig er meget yndet af Embedsmændene, og De veed, hvormeget disse kunne virke paa Folket. Dersom det skulde gaa ham galt i Sverrig, anseer jeg det ikke for usandsynligt, at han gaaer til Norge og forsøger at holde sig der. ¹⁾

Prindsen og Prindsessen have paalagt mig at udtrykke Deres naadigste Hilsen til D. Vbh., Frue og Svigermoder. Jeg beder mig anbefalet i venskabeligst Erindring hos Dem alle som

Deres oprigtigst hengivne
Adler.

s. 12

Augustenborg, 24. May 1818.

— — — Deres Høiheder agte at indtræffe i Pymont den 2den eller 3die Juli og at opholde sig sammesteds i omtrent fire Uger. Om de derefter kunne tilfredsstille det Ønske at besøge Cassel, Frankfurt og Rhinegnene, afhænger af Finanzerne. Prindsessen har yttret det Ønske at besøge sin Oncle, Prinds Emil ved Leipzig, og skulde de høie Herskaber komme Dresden saa nær, vilde jeg ansee det for uforsvarligt — i det mindste, hvad Prindsen angaaer — ikke at besøge et Sted, der har en saa mærkelig Overflødighed paa allehaande Kunstnydelser. Herom, saavel som om s. 13 Reisens Gang i det Hele, skal De vorde betimelig underrettet. For Øieblikket er kun saa meget vist, at D. H. den 1 Juny reise herfra til Odense, hvor de forblive indtil d. 18. eller 19., da de tiltræde Pyrmonter-Reisen under Ineognito af Greven og Grevinden af Olden borg. De opholde sig 4 à 5 Dage hos Grev Blücher i Altona og indtræffe i Pymont paa den ovenfor angivne Tid. Da H. H. paa denne Reise mutigen kunde komme i Berøring med nogle af de mægtige Herrer, som i Sommer ventes til Tydskland, er det ham overmande vigtigt at vorde underrettet om alt, hvad der kunde veilede ham til rigtigheden at benytte saa betydelige „Erscheinungen". Han beder Dem derfor, at De vil meddele mig, hvad De i Dresden og Tøplismaatte erfare angaaende Souverainernes Reise, Følge o. s. v., saavel som ogsaa, hvad betydelige Personer af Deres Bekjendtskab der i Sommer maatte ventes til Pymont. Jeg vil være Dem uendelig forbunden, hvis De til disse Meddelelser vilde søie en Antydning af den Maade, paa hvilken De troer, at Prindsen bedst kan benytte denne Reise til at vinde de Fremmedes gode Mening for sig og til at udslette de ufordeelagtige Indtryk, som deels den norske Sags uheldige Udfald, deels svenske Insinuationer kunde have soraarsaget. En saadan Antydning af en Mand, der kjender Forholdene, saavel her, som i Tydskland, vil

jeg sætte særdeles megen Priis paa, og jeg behøver ikke at tilføie, at den skal vorde benyttet med den største Discretion.

Brevene fra Norge indeholde intet Mærkeligt. Bønderne ere i Bevægelse for at faae Sebbelows Forslag til Pengevæsenets Forbedring sat igjennem paa Storthinget. Christie, som en Tidlang har maattet vige Præsidentpladsen for Amtmand Sibbern og Prof. Sverdrup, er nu igjen Præsident og synes tillige at være Regjeringens Organ. Hans 2de sidste Forslag til Storthinget angaaende en Appanage sor Enkedronningen og en Fuldmagt for Prinds Oscar til at regjere med kongelig Myndighed i Faderenss. 14mulige Forfald bekræfte denne Formodning. Kongen er kronet i Stockholm d. 11. Mai. Den norske Deputation af Storthinget bivaanede Kroningen med Rosenkrans i Spidfen, efter ham er vor gamle Assessor Lossius den betydeligste af de Deputerede. Her er intet Nyt. Admiral Sneedorff gifter sig med en Jomfru Skibsted, Datter af den afdøde General-Fiskal, 32 Aar gl. Kongen reiser d. 15de eller 17de fra Kjøbenhavu og agter i Sommer at estersee sit iyske Rige. Dronningen bliver imidlertid paa Louisenlund. Da Priudsen maa modtage D. Majestæter i Odense og geleide Dem gennem Fyen, kan Asreisen maaskee blive forsinket nogle Dage. At Marschal Kaas følger med, formoder jeg. Om den unge Priuds følger med, og om Prindsessen medtager begge sine Damer, er endnu ikke bestemt.

Anbefal mig i Deres Frues og Svigermoders venlige Erindring. Jeg er med Venskab og Høiagtelse

Deres særdeles hengivne
Adler.

s. 14

Paris, 9. Novb. 1821.

Kjæreste Ven!

Jeg var just paa Veien til at lykønske Dem til Geheime- Legationsraads Titelen, da jeg modtog Deres Brev af 10de Oct., hvoraf jeg seer, at jeg ikke behøver at overile mig med milte Gratulationer. Deres Avancement har kun glædet mig, forsaavidt det syntes mig at kunne være glædeligt for Dem, og endnu, uagtet Yttringente i Deres Sidste, seer jeg ikke, at det staaer i Strid med Opfattelsen af Deres egentlige Øusker; De er rykket et godt Skridt nærmere — en god Leilighed endnu og vous y voilà. Jeg beder Dem være overbeviist om min oprigtige Deeltagelse i Alt, hvad der kan vederfares Dem af godt, lykkeligt og hædersuldt.

Her ere vi da i en hyggelig lille Bolig, rue Castiglione N. 3, de høtere beskjæftigede med at løse det Spørgsmaal, om Koss eller Juel skal annoncere Prindsen ved s. 15Hoffet, dii minores sysselsatte med at regulere Forbruget af Smør, Lys, Brænde etc. Koss forsvaret sit Territorium som en Løve, og Enden paa Discussionen bliver, at da Annoncen skal skee igjennem Ministeren for de udenlandske Affairer, saa tilhører det Koss at besørge den. Med Smørret gaaer det ikke nær saa godt; hvordan vi dreie og vende vore oeconomiske Sager, saa bliver Resultatet stedse, at vi bruge Mere end vi have. Kjære Ven, hvad siger De dertil, at jeg ved Føielighed og Lyst til at være min Herre til Nytte, i hvad det end er, endelig er kommen til at faae de insipide Hofholdnings-Forretninger paa Halsen? Jeg har siden Afreisen fra Florents, da jeg overtog dem, ikke havt nogen Nytte af Reisen og faaer heller ingen af Opholdet her. Det værste er, at jeg ikke forstaaer hine Forretninger, og at den mindste Kokketøs trækker af med mig, saasnart det kommer an paa at forsvare en Misbrug, som bringer hende Fordeel. Følgerne ere Pine og Qval for mig uden synderlig Besparselse for Prindsens Casse.

De kjender den Harbou'ske Bankrupt og begriber, at den foraarsager Prindsen følelige Tab, hvor stort lader sig endnu ikke sige. — Juels Stilling iblandt os bliver ligesom Schubarths i Italien, noget ubestemt; egentlig er han kun Chevalier d'honneur hos Prindsen, vg jeg troer heller ikke, at han agter at empietrere paa det diplomatiske Terrain for det Første. Men mueligt er det, at han, naar han har studeret sig ind i de herværende Forhold, vil blive anseet som den, der bedst kan beklæde Ministerposten i Paris. Hvorledes det er gaaet Koss, vil være Dem bekjendt, det varede længe, inden han blev udnævnt til Chargé d'affaires, og neppe har han naaet dette Maal for sine Ønsker, førend man vil rive ham herfra for at sende ham til Wien som Leg. Secretair; han er empsindlig ved denne Behandling, og mig synes, at han efter de Caresser, man har Prodigueret ham, ogsaa kunde have ventet noget Bedre.

Af Paris har jeg ikke seet andet end Gaderne og to s. 16af Theatrene, de sidste have megen Tilløkkelse for mig, men ere ogsaa det eneste, som jeg hidtil har sundet svarende til den Idee, jeg gjorde mig om Paris. Jeg har bivaanet to Seancer i de Deputerades Kammer, men Forhandlingerne vare høist uinteressante. Her er flere Danske, tre Dr. es Med., Otto, Hoppe og Vahl, to Dr. es Phil., Hauch og Heiberg, Ritmester Sviser, Lt. v. Schmidten, Capt. Klaumann etc. etc.

Jeg beder Dem anbefale mig hos Fru Bergh og at hilse vor lille stædige Dahl.

A.

s. 16

Kjøbenhavn, d. 18. Febr. 1826.

— — — Jeg maa næsten troe, at De ikke hender os mere, siden De undrer Dem over, at vi endnu ikke have indledet Handelsforbindelser med Amerika. Naar har De seet os morschere i første Geled? Vi komme bag efter og som en Følge deraf saae vi heller ikke andet, end hvad de andre have levnet. Forresten er man dog i denne Tid beskæftiget med Handels traktater, en med Nord-Amerika og en med Sverrig. Den sidste kommer neppe istand, thi Carl Johan skjøtter ikke om, at der skal være nogen ugeneret Forbindelse, ikke engang Handelsforbindelse imellem Danmark og Norge, men han er klog nok til ikke at allegere dette Motiv. ———

s. 16

Kjøbenhavn, 11. April 1826.

Jeg skriver Dem, høistærede kjære Ven, kun nogle saa Ord som Accompagnement til Frøken W.s Indlæg. En af vore lærde Landsmænd, Etatsraad Thorlacius, afreiser herfra den 5. Mai og tage Veien over Berlin til Dresden, hvor jeg har sagt ham, at han vil finde en gjæstmild Ledsager og Beskytter i Dem. Jeg melder Dem dette strax, for at jeg ikke siden i Confirmations- og Forlovelses-Rusen skal glemme Det.

s. 17 Confirmations er bestemt til 22. May, den unge Prindses Asreise til 6. Juny. Om hans Forlovelse bliver declareret før Asreisen eller først efter hans Hjemkomst, er endnu ikke ganske vist; jeg troer det skeer strax, men lige meget, at det er afgjort, tvivler dog Ingen om. Den unge Herre skal opholde sig et Aar i Gens, og dette er nok Alt, hvad der for Øieblikket er bestemt og kan bestemmes om hans Ophold i Udlandet, thi først, naar denne Tid er forløben, kan man sige, hvad der tjener ham bedst, enten at forblive længere i Gens eller besøge nogle fremmede Lande eller reise hjem, dog regner man paa, hvis Alt gaaer efter Ønske, at han ester Opholdet i Gens skal see sig om i Italien, Frankrig og Tydskland og i det Hele blive borte i tre Aar. Hans Omgivelse er fortræffelig: Hertugen af Holsteen Beck, som, om han end ikke stedse kan forblive om ham, dog skal have Tilsyn med hans Studier, i det mindste saa længe han er i Gens; — Grev Ransau-Breitenburg er hans egentlige Mentor og sandelig, den unge Telemach kan ikke være i bedre Hænder. Major v. Ewald, en af de dueligste Officerer i Staben, er hans Militær-Ledsager, Herr Holmer hans Livchirurg.

Fortsættelse næste Gang.

Adler.

s. 17

Kjøbenhavn, d. 27. Jan. 1827.

Jeg har med christelig Taatmodighed fundet mig i Deres Taushed, medens De var paa Reisen til Malta, thi jeg veed af Erfaring, at man paa Reiser i Lande, hvor der er Noget at see, sjelden har Tid til at skrive mere end det Høistnødvendige — og dertil tør jeg ikke regne Deres Correspondance med mig. Men efter at De nu er kommen tilbage, og alt er sat paa den gamle Fod, reclamerer jeg atter Deres interessante Meddelelser, ikke for mig alene, men ogsaa for dem, hvis Stemme De maa sætte høi Pris paa, og som regne Deres Breve til det Interessanteste og Indholdsrigeste, s. 18 Posten bringer os. Vi leve desuden i en Tid, hvor de Faa, som endnu troe paa Oplysning, Cultur og Industrie maa holde fast sammen. Hvad siger De til den mere og mere fremtrædende Obscurantismus? Snart vil Kampen mellem Lyset og Mørket vorde en materiel og aabenbare Krig, en mægtig Faction i det Land, som i lang Tid stod i Spidsen for den europæiske Cultur, erklærer sig høit for den apostoliske Junta, og saa blind er Lidenskaben, at den, hvis den fik Lov at raade, satte Colonier, Handel, Skibsfart og Søemagt paa Spil, naar den blot kunde have den Fornøielse at afrive det constitutionelle Friheds-Træ en eneste af dets Grene. Men det kan ikke hjælpe at lamentere, der skeer jo dog i Grunden intet Andet, end hvad der skal skee, og de liberale Grundsætninger ere desuden ikke heller uden offentlige Bekjendere og Forsvarere.

L. Daae, Breve fra Danske og Norske.

2

—— Kaas er da død, og Stemann er bleven Justitsminister i hans Sted. Det Danske Cancellie er maaskee det bedst organiserede Collegium for Øieblikket, og der er under dette Departement neppe stort Andet at gjøre end at holde Maskinen i den Gang, den allerede har. Dette kunde nu vel en mindre kraftig Aand end Stemann gjente have forslået til, men Kraft og Energie ere gode Ting, hvor de saa end sættes, og vi maa betænke, at St. ikke alene er Cancelliepræsident, men ogsaa Statsminister og Medlem af Conseilet. Jeg troer derfor, at vi kunne ønske os til Lykke med det Valg, Kongen har truffet.

Kongen og Prindsen ere i det venskabeligste Forhold. Efterretningerne fra den unge Prinds lyde gunstigt og bestyrke mit Haab, om at der nok kan blive Noget af den unge Mand.

For nogle Uger siden vilde man forsikre mig, at der var gjort Demarche for at faae Blome til at overtage Dept. for de udenlandske Sager, og at man tænkte paa at gjøre den Gamle til Ordens-Kanzler, Overkammerherre osv.; det skulde hede promoteatur et amoveatur. men jeg har siden s. 19 befundet, at denne Efterretning var uden al Grund. Gud veed, hvad man vilde gjøre, dersom Schimmelmänn skulde falde fra; vi kunde letteligen see D. paa hans Plads. —

24. Febr. 1827.

Det er, Høistærede, ingen let Sag at trække sig ud af det Dilemma, De forelægger mig, og De synes mig ikke noksom at have betænkt, at det, De fordrer af mig, ikke staaer i min Magt. De vil have Erklæring af og Garanti for en Andens Sindelag; hvor sjældent kan man forsvere og indestaae for sit eget? Jeg kan ikke paatage mig at forsvere enhver Nuance i Vedkommendes Miner, Udtryk og Adsærd; nogle kunne med Grund have mishaget Dem, andre — og de fleste — have sikkert været uvilkaarlige og uden Betydning, men som en jaloux Elsker har De ved ethvert ligegyldigt Blik, ved enhver formeentlig Forsømmelse strax forudsat en afgjort Disgrace. Denne Sensibilitet er et usikkert Thermometer, det viser næsten altid for meget og er som oftest mere subjectivt end objectivt.

Men lad os for et Øieblik antage, at De har seet rigtigt, og at jeg, som De maaskee vil indvende, er for ligegyldig „aux égards, . aux attentions et aux petits soins“ til ret at kunne bedømme, hvor de mangle og sinde Sted; kunne vi da deraf slutte andet eller mere, end at man i selskabelige Forhold har givet Andre et tilsyneladende eller virkeligt Fortrin? Og følger heraf, at man i Embedsog Forretningsforhold maaler med den samme Alen? At man til Udførelse af Statens vigtigste Forretninger vil vælge den lystigste Jæger og den morsomste L'hvmbrespiller? Disse Spørgsmaal besvare sig selv.

Jeg vil holde mig til, hvad jeg veed —: at man nemlig har Godhed for Deres Person, Agtelse sor Deres Talent, Tilfredshed med den Iver og Opmærksomhed, De viser paa den Dem betroede Post, og dette, synes mig, kan være Dem nok. Om Udtrykket af disse Følelser altid har s. 20 været lige stærkt, lige rent og lige tydeligt, kan jeg ikke paatage mig at afgjøre, men „overseet og tilsidesat i alle Henseender“ er De til ingen Tid bleven.

2*

Hvis De virkelig, som De paastaaer, „nøie kjender Forholdene her hjemme“, saa maa De ikke tillægge min Indflydelse en Vægt og en Udstrækning, som den ikke har og aldrig har havt. Men hvordan den end er, saa er det kun en billig Fordring, at jeg skal benytte den til mine Venners Forsoar mod ethvert nbeføiet Angreb, offentlig eller hemmeligt, som kommer til min Kundskab.

Jeg slutter med det venskabelige Raad ikke at bondere. Har man ikke viist Dem al den Opmærksomhed, De fortjener, saa hør derfor ikke op at fortjene den, og seent eller tidligt vil man — thi i ethvert Tilfælde har De med retsindige Folk at gjøre — komme tilbage fra sin Vildfarelse og indsee, at man har gjort Dem Uret; ved Bonderie — i Granden afmægtigt — vil De irritere Gemytterne og maaskee provocere den Ugunst, som man siden vil søge Grande til at retfærdiggjøre, og vil man en Mand tillivs, finder man snart en Aarsag.

Endnn en Bemærkning: De skulde vel aldrig anklage Individet for, hvad der kan er Tidsalderens Brøde? Det kan ikke være undgaaet Deres Blik, at der er Forskjel paa 1817 og 1827, at det høie Aristokratie stræber efter at monopolisere Diplomatiens og Hofferne, og at det gjør daglige Fremskridt i denne Stræben. Mod denne Strøm vil der andre Diger end Forband med en stakkels Borgerlig, der kan ved et særegent Sammenstød af gunstige Begivenheder og Omstændigheder hidtil har holdt sig fra at bortskylles.

Deres

A.

s. 21

Odense Slot, 3. Juny 1827.

Høistoerede Ven!

— Saavidt jeg før min Afreise fra Hovedstaden (d. 19. Maj) kunde spore, var man ikke til Sinds at udvide vore diplomatiske Forhold til det sachsiske Hof, og jeg tvivler saaledes paa, at den i Slutningen af Deres Brev antydedede Titel-Substitution vil sinde Sted. Deels af økonomiske Grunde, deels fordi gamle Ministre ikke ynde Forandringer, vil man lade Forholdene bestaae i den Form, hvori de nu i lang Tid have bestaaet, med mindre der fra sachsisk Side indledes nogen Udvidelse, men ogsaa i Dresden bliver man gammel, og overhovedet ere vel Relationerne med Danmark ikke de, man tænker først paa at udvide.

Der var i Slutningen af Marts en egen Røre i nogle af Hovedstadens Coterier; man troede at have opdaget, at Baron Løvenstern lagde an paa at blive sin Kones Oncle adjungeret (und zwar als Directeur), og dette bragte alle Ambitioner i Allarm. Nu har det vel siden viist sig, at det var blind Allarm, eller i det Mindste, at L.s Planer ikke strakte sig saa vidt, som man troede, men de kunne dog gjerne have strakt sig og strække sig til at

komme i dansk Tjeneste som Diplomat, naar engang en passende Leilighed tilbyder sig. Vogt er ikke kommen til Kjøbenhavn endnu: Schönberg ikke heller, man venter dem begge, hvis Vogt ikke gik tilbage til Neapel, vilde der blive friet til hans Post baade af A. Blome og vor brave Coopmans, og jeg er bange for, at Sidstnævnte kom til at staae tilbage, med mindre Blome kunde succedere Onkelen i Rusland, om hvem man mener, at hans Øiensvagthed snart vil nøde ham til at trække sig tilbage. Fr. Reventlow er ogsaa særdig til at gaae ud i Verden, men han vender Blikket mere mod Vesten. Gr. Dernath er fremdeles i Kjøbenhavn; hans Venner tale om ham som om en af Cabaler og Intriguer, Sygdom og Uheld fatigueret Olding, der intet mere attraaer s. 22i denne Verden, og som blot ønsker Roe til at døe. Det vilde vi faae at see, hvis der tilstødte Sch. noget Menneskeligt.

Her i Odense er intet Nyt. Hvad der er i Kjøbenhavn, veed jeg ikke, førend Posten kommer. Anbefal mig hos Deres Frue

som Deres fuldt hengivne
Adeler.

s. 22

Sorgenfrie, d. 7. July 1827.

Høistærede Hr. Ven.

— At Løvensterns Udnævnelse ¹⁾ har vakt megen Misfornøielse vil ikke undre Dem; jeg var i Fyen paa den Tid, men man har sagt mig, at denne Misfornøielse yttrede sig saa nær ved Kongens Person, at H. M. ikke kunde lade den ubemærket. Han yttrede med Eftertryk, at ingen Udnævnelse havde nogensinde gjort ham større Fornøielse. Af gode Kilder troer jeg fremdeles, at det ikke er Chefen, som har pousseret L., men han kan desuagtet neppe frikjendes for at have gjort sig skyldig i et peccatum omissionis, thi jeg har ikke hørt, at han har gjort nogen eftertrykkelig Forestilling imod en Udnævnelse, der mildest talt er aldeles uden Nytte for Staten. Gud veed desuden, om L. nogensinde kommer til sin Bestemmelse: det er mueligt, at han møder Keiseren i Lissabon, og det er meget mueligt, at ingen af dem derefter gaaer over Havet. Hvad der i saa Fald skal blive af dal Borgo, maa vor Herre vide, det vil falde ham suurt at vige Pladsen for L. eller at arbeide under ham. Deres Plads troer jeg ikke, at der nu sigtes efter; jeg kan heller ikke sige, om man nogensinde har sigtet efter den; det er blevet sagt, men Vedkommende vare meget ivrige for at fralægge sig en saadan Hensigt som Noget, de selv i høieste Grad maatte misbillige. Blome siges at s. 23staae i Underhandling med Vogt om Posten i Neapel, men Chefen sorsikkerer, at han ikke veed noget deraf, og uden hans Samtykke kan vel en saadan Session ikke tænkes muelig. Coopmanns vil i Tilfælde af Vacance søge Posten og i det Mindste bringe i Erindring, at han er le doyen de la classe. Koss vil formodentlig heller ikke sidde roelig. Jeg har havt stor Fornøielse af, hvad De skriver om Hauch, som jeg troede ganske absorberet af Sorg og Bekymring over sin Fod; jeg vidste, at han havde udstaaet store legemlige Lidelser og troede ikke, at han havde havt Sindsro nok til poetiske Frembringelser af det Omfang og den Fortræffelighed, som Tieck tillægger dem. Jeg troer, han vil finde sig sornøiet i Sorøe og mener, at han gjerne fremdeles kan drive Poesien ved Siden af de naturhistoriske Videnskaber. Kunsten er nærbeslægtet med Naturen. At bytte sig et andet Fag til er ikke at tænke paa. Ingemann har Æsthetiken, Estrup Historien, de ere begge ypperlige i deres Fag, men kjende aldeles ikke til Naturvidenskaberne, som vist, ifald Hauch skulde vægre sig ved at modtage Lectoratet, vilde blive en Dr. Bredsdorff til Deel.

At Corvetten ikke er afsendt i Aar, er en Følge af vor fortræffelige Th.s egen Skrivelse til H. K. H., efter hvilken blot de to Cariatider til Throngemakket ere færinge i Marmor, det er heller ikke Basreliefet, man venter ester, uagtet den store Etage paa Slottet ikke kan gjøres fuldfærdig, førend man har det, men det er Christusfiguren til Frue-Kirke, man driver paa at faae til næste Aar, thi der kan ikke lægges Gulv, ikke bygges Stole-Stader, førend denne Colos er indbragt og placeret. Det er mig forresten kjært, at jeg har faaet et Vink om, at der er Ugler i Mosen, jeg skal med tilbørlig Discretion vide at benytte det.

Ved Hoppes Sag kan Intet gjøres, førend Abrahamson kommer tilbage fra Paris, ifald han ellers der kan faae de Oplysninger, man savner. Vi have nu Penge for et Aars Tid eller to. Negotiationen af de 2 Mill. Lstl. er s. 24efter Tidernes Pinagtighed gaaet lykkelig. Regjeringen faaer paa det Nærmeste 60 %. Hardenberg har været her en otte Dages Tid og er igaar afreist. Fra vor unge Herre lyde Efterretningerne ret gunstigt; han har faaet et Par dygtige Mænd til Undervisning, Rossi og Dufour. Kongen befinder sig fortræffeligt efter sin Reise. Dyrehaugen er uinteressant iaar. Normændene knibe paa Skillingen. Kongen holder gode Miner, men han vil nok ramme dem ved Leilighed. Den norske Cadetbrig ventes hertil, den skal blive her i 8 Dage. Hils Frue v. Bergh, Bøttiger og Dahl.

A.

s. 25

Breve fra Statsminister N. Rosenkran til Irgens-Bergh.

Kbhvn. 7. April 1818.

— Grev Tavast reiser herfra med Tilladelse paa nogle Uger for at overvære Kroningen i Stockholm. Han troer selv, at han ikke kommer tilbage uden for at gaae herfra med Alle. Fruen bliver her imidlertid. Grev Engestrøm vil have ham bort fra den diplomatiske Bane: Han paastaaer, at Generalen har havt Valget og foretrækker den militære. Der har været Spørgsmaal om at gjøre Baron Taube til Tavasts Eftermand, men derom er Intet afgjort. Taube er kjed af den Post han har.

Baron Nicolay reiser den 16de til Haag for der at møde Storfyrste Michael, som han skal geleide til London. Der kommer nu med det første en Forordning for Lyset, hvorved bestemmes, at Rigsbanken skal den 1ste August gaae over til at blive en national privat Bank, saaledes som i det kgl. aabne Brev af Juli 1813 er forudsat. Paa Redactionen er bleven arbeidet to Gange i Stats Randet i flere Timer. Jeg skal ønske, at Alle og Enhver maa blive tilfreds med den Foranstaltning, der griber paany ind i alle Pengesorhold mellem Mand og Mand. Rigsbanks Sedlernes ubegribelige hastige Forbedring i Værd gjorde en Bestemmelse fornøden, men inden Hertugdømmernes Fraskillelse fra Rigsbanken er afgjort (og hermed har man nu s. 26i flere Aar nølet) synes mig, at Rigsbankens Overgang ikke er vel gjørlig. Deri har jeg været enig med gl. Greve Mvltke, som sormedelst Upasselighed, der dog nu intet har at betyde, tilsidst ikke har taget Deel i Beraadslaaelsen over denne Sag. Statsgjældts Directionen forestaaer han stedse med utrættelig Nidkjærhed.

Med de Svenske Sager har det ingen Fremgang. Der lyves i Stockholm, som sædvanlig, og det lykkesdem at bedrage indtil nu.

Deres hengivne
N. Kskrz.

s. 26

Kbhvn.22. Septb. 1818.

Jeg erfarer med megen Fornøielse, at Deres Frue er bleven lykkelig forløft med en Søn. Jeg kan ikke noksom sige, hvor kiært det er mig, at see, De med Tilfredshed erindrer Dem den Tiid, De traadde i Forhold til mig. At De vil attraae, at Deres nyfødde Søn skulde bære et Navn, som endnu længere hen i Tiden kunde minde om, at jeg var heldig nok til at aabne Dem Adgang til en Vey, der vel ikke fører til stor Lykke, men som dog frembyder mangen Behagelighed, kan ei andet end smigre mig. Men ligesaa aabenhjertig, som De have spurgt, vil jeg svare, at jeg ikke ynder, at Familie Navne føies til de egentlige Døbe Navne. De ville altsaa ikke fortryde paa, at jeg uforbeholden ytrer, at jeg hellere seer, at De frafalder Deres Hensigt, som jeg oprigtig paaskjønner.

Min Broders Søn faaer jeg anbragt som surnummerair Assessor i Landsoverretten i Viborg. Han er nu hos sine Forældre, hvorfra han maa komme hid paa et Par-Dage for at hente sit Tøi. Han maae nu sørge for sig selv. Han er herefter saa fremmed for mig, som om jeg aldrig havde seet ham.

Der har været adskillige Sammenrottelser blandt Bønderne i Norge — de sidste kom fra Bergens Stift, og Bønderne s. 27vare tildeels væbnede. Voldsomheder er egentlig ikke forefaldne. Kongen svarer dem, der beklage sig, at han ei kan hjelpe dem, da han har Hænderne bundne ved Grundloven og Stor Thinget. Jeg tvivler paa, at min Broder glæder sig over at være bleven Seraphimer Ridder. Hans Popularitet vil nok derved faa et Stød. I lang Tid har jeg et havt Brev fra ham.

Lev vel! Det ønsker oprigtig
N. Rosenkran.

s. 27

Kbhvn.d. 5. Januar 1819.

—— Vi savne Dem og Krabbe. Han kom først den 28de f. M. om Aftenen tilbage til Stockholm, og da Posten gik Dagen efter, saa har han kun meldt sin Ankomst. Hvad jeg veed om de der af de fire Ministre gjorde Skridt og om den Udsigt, der er til at Karlen Johann vil give efter, reiser sig fra Skrivelser fra de derværende fremmede Ministre, især fra den Engelske, som man omsonst har søgt at skille fra hans Staldbrødre.

Vores Konge har meget forandret sig over, hvad der er foregaaet med Grevinde Kielmansegge. De maae igjentage, hvad De desangaaende har bragt i Erfaring efter Deres Tilbagekomst. Her er Intet forefaldet siden Deres Afreise af nogen Betydenhed. Laane-Projeetet roses kun af dem, der have bragt det frem, og som vente deraf at drage Fordeel paa een eller anden Maade. Man har tilbudt Peder Erichsen at unberstøtte eller tage Deel i Underhandlingerne i London, men han har svart, at man kande holde sig til Jøderne, som man først havde indladt sig med.

Deres hengivne

N. Kskrz.

s. 27

Kbhvn.10. April 1819.

—— Min Kone græmmer sig over, at hendes Ricolettes Forlovede ikke gives det Embede, som han for s. 28lang Tid siden var tiltænkt. Hun erindrer sig nu, hvad hun har opoffret for mig, for at jeg kunde tjene Staten, hvilket har kostet os begge saa meget. Min Brodersøn vinder Agtelse i den Post, han beklæder, men har endnu ingen Løn af Staten.

Deres Betragtninger over Tilstandene trindt omkring Dem ere saa vel grundede, som sørgelige. Det er den sorsømte Opdragelse i Fædene Huuset, som har frembragt Forvirrelsen: Den, der ikke vænnes til Lydighed mod Forældre og ældre Slægtninge, gjør ikke godt, naar han kommer ud i Verden. Tugt skal der til, indtil Erfaring kan benyttes, og den forsømmes.

Hvad den offentlige Mening angaaer, da har den vel i alle Aarhundreder udøvet sit Herredømme og stedse været til, omendskjønt den ikke var istand til at udbrede sig saa let som nu formedelst de Hjælpemidler, den byder over, men det er Verdens Løb, at de Fuldkommenheder, der opnaaes i det menneskelige Samliv, misbruges og fremkalder Laster og Tøilesløsheder, indtil Ødelæggelsen følger paa. I slige Tidsrum, som det, vi ere komne frem i, er det just, at ment bør bestræbe sig for at være fastere, bedre, end hvad der efter den offentlige Mening fordres. Historien roser dem, der, da Roms Stjerne dalede, og det Heele var nær ved at falde sammen, viiste sig bedre, hvilket kun var anderledes end deres Tidsrum. Staterne (og Europa udgjør kun een eeneste Stat) staae op, som Frøet, der blev kastet i Muldet, Planten blomstrer, bærer Frugt, denne modnes, falder af og raadner. Anderledes skal det ei være. Kun nogle faae Sandheder blive vundne og overleverede til Anvendelse ved en ny Fremvæxt.

Med vores Naboe vedvarer endnn Tvistighederne paa deu meest kiedelige Maade. Sagen skal nu atter foretages i London, og det seer derfor langvarigt ud, uagtet de sire Magter antage sig den med Iver og billige det Maadehold, hvormed vi gerne tilværks, hvortil hører, at vi ikke bryde s. 29os om hans Rustninger til Lands og Vands. Der kommer kun 1200 Norske Tropper til Lehren i Skaane, hvorhen de bringes tilskibs. Fire Fregatter komme til at ligge i Sundet og ved Skaanske Kyst.

Naboen har nu sundet paa at beskyldte os for at have ladet rykke ind i Børsen Hallebladet, at K. Alexander har nægtet at tage imod Kg. Carl Johanns Svar saaledes, som det i Gjenpart er bleven bragt til hans Kundskab. Og det er dog Gyldenpalm, som har meddeelt Efterretningen til Bladets Udgiver, hvis Correspondent han er.

Alting er her meget dyrt, da man ikke gjør sikker Regning paa, at Sedlerne stedse ville beholde det Værd, hvortil de ere blevne opdrevne. Man rives om at faae Penge laant af Regjeringens Laan mod Sikkerhed i faste Eiendomme, hvoraf skal svares Rente, 5 af 100, og for det første intet Afdrag fordres. Det øvrige, som Regjeringen faaer aarlig at tilsvare til dem, der have tilveiebragt Penge tillaans, beløber sig til 4—5 af 100 for at saa Laanet forrentet og tilbagebetalt i 37 Aar. Dette Tilskud maa da tages af Statens Indtægter eller paa de Skatteydendes Bekostning. Det kan let komme dertil, at ogsaa her, som jeg hører, det er Tilfældet i Østerrig, Godseierne tilbyde Regjeringen Godserne, da de ikke indbringe, hvad Skatterne beløbe sig til. ——

Deres oprigtig hengivne

N. Kskrz

s. 29

Kbhvn.17. Juli 1819.

—— Jeg kan umuelig troe, at de fleste Stemmer ville byde Hænderne til slige Hovedforandringer, som der ere bragte i Forslag i Henseende til Oppebørselen af Toldintraderne m. m. paa Elben. Jeg havde fra Begyndelsen af indseet, at der ikke kan blive Spørgsmaal om at tage vore Stridigheder med Hamborg, som ikke angaae de andre Søfarende, under Bedømmelse, men jeg holdt dog for, at s. 30de burde berøres i Instruxionerne. Vi faae ny eller paany Strid med Hamborgerne angaaende Rummelhafen. De bringe Sagen til Forbundsforsamlingen i Frankfurt, hvor vi formodentlig ville faae Uret.

Det er nu nær ved at komme til endelig Afgjørelse med Sverrig angaaende Norges Deel i Gjelden, men sikkert regner jeg ei derpaa, førend Conventionen er sluttet.

Jeg har min Broderdatters Mand Kaltenborn her, som er en meget vakker Mand. I Begyndelsen saarede hans blaa Uniform m. m. min Kones Øine, men nu finder hun sig deri. Hun er ofte lidende og modfalden over, at det træffer saa langt ud, inden Nicolettes Forlovede bliver sat i det Embede, der tilkommer ham. Hun kan endnu ikke faae i sit Hoved, at her gjælder ved slige Leiligheder hverken Opoffrelse eller Fortjeneste, men Bønner, Kryberie m. m., og disse kan jeg ikke beqvemme mig til at anvende, allermindst hvor der er

Spørgsmaal om Gunst. Imidlertid er nu Binzers Udnævnelse endelig kommen til Kongen, Paa hvis Underskrift det nu ene kommer an.

Bores Cours ganer det allerede slet med. Bærre vil det blive, naar ad Aare Renterne skulle sendes ud af Landet for det sidste Laan, hvoraf den største Deel atter er udlaant her i Landet til Folk, som for største Delen ikke ville see sig i Stand til at svare de paalagte 5 p. Ct. i Renter, hvilke endnu ikke indbegribe en Skilling til Afdrag paa Kapitalen, hvorfor Staten hefter.

Greve Laferronnays, som vi saa ugjerne miste, forlader os i Dag 8 Dage. Man siger at det Slot eller Taarn, som er vandret bort fra Dem paa nogen Tid, higer efter at blive hans Eftermand, ligesom Montalembert i Stuttgart. Steigentesch forsikrer, han ikke vil skifte og mindst bytte med Greven hos Dem. Til Foraaret forlader han os dog vel paa en eller anden Maade. Lev vel!

N. Kskrz.

s. 31

Kbhvn.14. Sept. 1819.

Jeg modtog i Gaar Deres af 30te f. M. tilligemed det af 5te dennes. Jeg takker for begge. Det førstes Indhold er meget mærkeligt, skjønt jeg ikke kan andet end være ueenig med Dem ihenseende til de deri anstillede Betragtninger. Jeg frygter med Dem, at Sagen paagribes fra den gale Ende. Det samme mener den Reisende, om hvis Ankomst jeg med forrige Post gjorde Melding. Han har stor Agtelse for min Formand Greve Christian, men ingen for Rigs Cansler —. Om den, der styrer Sagen i det Land, hvor saamange Klager have været forsamlede, udlod han sig ikke. Derimod roeste han meget den kgl. Olding, hvis Handle Maade De daglig er Vidne til. Han tilstaaer den franske danske Hrtg Forstand og Evner, men holder ikke for, at han er Tingene voxen i Frankrig.

Det er nu forsaavidt roeligt her paa Gaderne, men Patrouiller ere endnu paafærde. Justisog Politie Ministeren vil oprette et borgerligt Hielpe-Politie af gode Borgere og derefter ophæve den overordentlige militaire Opsigt, som umuelig længe kan vedblive, da hverken Soldater eller Borgere kunne udholde at forrette denne daglige Tjeneste. Der skal have været nogen Larm med Jøderne i Helsingør og Nestved. Her har Bornemann, fordi han boer hos en Jøde, faaet sine Vinduer indslagne to Aftener i Rad. Jeg er ikke bange for mine, men jeg ærgrer mig over dette Uvæsen.

Capodistria spiipte ved det Kgl. Taffel, og da det just var Keiserens Navne Dag, udbragte Kongen Hans K. Majt.s Skaal. Den Reisende lod til at være vel fornøiet med den her nydte Modtagelse og med en Samtale, han havde med Kongen i hans Cabinet.

Foster forlader os og bliver nok ansat i Sveis. De ville ved Leilighed forsikre Frue Gersdorff om min Kones og min oprigtige Deeltagelse i det ubodelige Tab, hun og hendes Børn have liidt.

s. 32 Her er nylig død Commandeur Bille, som var forblevet i Norsk Tjeneste.

Det norske National Blad indeholder nu atter fleere bitre Udfald mod de Svenske. Længe havde det intet saadant indrykket. Søe Officeer Rosenørn, som fra de Vestindiske Øer skulde hjemføre en liden Skonnert, der var kiøbt i Nordamerika for at bruges mod Søerøverne omkring Øerne, er bleven skyllet overbord. Det var en brav Officeer og en sortræfelig Mand. At Coursen springer op og ned i denne Tiid er ikke at undres over.

Ved Licitation for Rentekammeret er Rug bleven tilbudt for 4 Rbdl. 24 s. Sølv, de andre Korn Sorter i Forhold dertil. Derved kan Landmanden ikke bestaae.

— Deres hengivne

N. Kskrz.

s. 32

Kbhvn.16. Novb. 1819.

Jeg seer af Deres af 7de dennes, at man omkring Dem var bleven beskænkede og behængt med Ordener. Jeg haaber, at naar den gl. Greve Hohenthal afgaaer ved Døden, hans Søn dog ikke vil gjøre som den berømte Admiral Tromps Søn, der ikke vilde give Slip paa Elephant Ordenen, hvilken han ansaae sig berettiget til at bære som Arvegods.

Mine Breve fra Greve v. Dernath udeblive. De opholdes underveis, men jeg veed af en ung Spanier her, at Dronningen behager meget, og at hendes Husbond er vel tilfreds. En Frue skriver, at denne Dronning ikke er saa stolt, som den sidste Tydske Dronning de havde. Jøvrigt seer det jammerligt ud der. Maaskee seer England sig nødsaget til at besætte Øen Cuba, for at den ikke skal erklære sig uafhængig og give et slemt Exempel til Jamaica og alle andre Antilliske Øer eller falde i de forenede Staters Vold. Vore Plantage Eiere

slaae allerede Rynker i Panden.

Kornets ringe Priis og Mangel paa Udsigt til Assætning, s. 33som er Aarsag deri, trykker Landmanden her meget, og Skatterne kunne ikke udredes. Den Liqvidation med Regjeringen, som er tilstaaet for Forskud til de Russiske Troppers Underholdning i 1814 og 1815, sorslaaer kun lidet.

Jeg takker for Efterretningerne fra Norge, omendskjønt de ikke ere trøstdige. Greve Wedel har dog i Stockholm sagt, at han var kommet did for at træffe Astale om, hvorledes Pengene kunne bringes tilveie. Men Fattigdom og Armod frembringe ikke gode Betalere. I Sverrig seer det ikke bedre ud. 1 Rdl. Svensk Banco, som er lige med 48 sHamb. Bco., staaer nu i 133 saadanne s. Det er noget værre end her. Det er nu roeligt her, og Glarmesterue have ingen daglig Fortjeneste. Kongen var sorkjølet og havde fordærvet Maven, men Hs. M. er nu vel igjen.

Baron Schubart har faaet den behagelige Commission at geleide Prinds Christian og Gemalinde paa Reisen til Italien. Det er Skade, at de ikke træffe Thorvaldsen i Rom. Han har neppe begyndt paa noget Arbeide her endnu. Alting feiler dertil, og Professor Hansen hjælper ikke til. Den første er nu, ligesom denne, bleven Etatsraad. Denne Titels Uoverensstemmelse med Ordet ville Romerne ikke let kunne gøres Rede for. Flere Stifts Amtmænd og Amtmænd ville komme til at afgaae i Lyland, men Rentekammeret kan endnu ikke enes med Canseliet, der paatrænger Afsættelse paa Grund af de opdagede Uordener med Umyndiges Midler m. m. Professorerne i Kiel vare bedrøvede over at være ved Præsidual Foredraget i Frankfurt blevne skaarne over en Kam med alle andre deres Lige. Kongen har erklæret dem, at Hs. Maj. stedse har havt Aarsag til at være tilfreds med dem og med Fornøielse nu har erfaret af Curator, at de stedse fortjene den gode Mening. Min Kone er meget svag i flere Uger. Min Broderdatters Afreise med hendes Mand har givet hende et haardt Stød.

L. Daae, Breve fra Danske og Norske.

3

s. 34Det skal være mig kiært, at Posten i München for det Keiserl. Hof besættes, som De formoder.

Deres heng.
N. Kskrz.

s. 34

Kbhvn.30 Nov. 1819.

— Jeg kan iøvrigt ikke lade den vigtige Depeche, hvormed dette følger, afgaae, uden at sige Dem, at den unge Dronning bliver sig endnu stedse selv liig. Efterat have tvunget Fruer og Frøkener til at skjule de skjønne og, som oftest, stygge Deelee, de i Medfør af Moden viise frem, har hun viist hendes Gemals Kammertjener eller Kammerjunker, den meest betroede af alle dem, der som Yndlinger ere om Kongen i de indre Gemakker, ud af sit Kammer, hvor han paastod at være berettiget til at komme ind, naar han fandt for godt, som han var vant til i den sidst afdøde Dronnings Leve Tid. Den nærværende har fortalt ham, at hun skulde kalde paa ham, naar hun vilde see ham. Kongen har ikke taget sin Favorits Partie ved denne Leilighed. Denne skjelver ved at see en saa ung Fyrstinde tage sig en saadan Myndighed. Enten maa hun beholde, ja forøge den, og disse smaa, men mægtige Favoriter tabe deres Indflydelse, eller hun tilbereder sig en slem Fremtid.

Det hedder, at Kjerulf i Høieste Ret bliver Politie Mester paa gammel Fod, at sige: forener den undersøgende Egenskab med den dømmende.

Deres hengivne
N. Kskrz.

s. 34

Kbhvn.11 December 1819.

— — — Den Hertug, som har til Ægte en Grevinde, hvis Halvbroder er Konge, og som i Hui og Hast og brummende var reist Dem forbi, er saa forbitret paa sin Hr. Broder $\frac{1}{2}$, at han skammer sig ved at bære hans Orden og derfor vil hellere opnaa at bære det allerstørste s. 35Beest. Men derved finder jeg, efter hvad Deres nylig have meldt, nogen Betænkelighed. Omendskjønt De ville have læst i Hamborger Correspondeten, at den høitbetroede Politie Directeur er bleven sat i Pulter Kammeret, Magistraten, og at flere andre virkeligen ønskelige Forandringer skulde have fundet Sted, saa forholder det sig dog ikke saa, og jeg tvivler meget om, at min Stalbroder vil sætte sligt igjennem. Alt sligt skader imidlertid hans Anseelse og Indflydelse, hvilke begge i den senere Tid have faaet Skaar.

Uagtet Bankrepræsentanterne ville lade brænde to Millioner Sedler, saa gaaer Coursen dog postdaglig værre, og Priserne paa Korn forringes af Mangel paa Efterspørgsel.

Foster erkyndiger sig meget om Priserne paa Huus, Værelser m. m. i Dresden. Han og hans Frue vide ei, hvad de ville. Ambition have de begge. Ambassadeur vil han være. Min Kone er stedse lidende, men ikke værre end i de sidste Maaneder. Hun bliver siddende paa sin Sopha, hvor Spiisebordet bringes hen. Det gjør, at jeg Ingen kan bede til Middag, da jeg ei gjerne vil lade hende spise alene. Der er endnu en Ridder Orden underveis til mig, nemlig den hellige Andreas. Den er mig særdeles velkommen, da jeg har været der i Landet, og min Sviger Fader bar den med Hæder.

Deres hengivne
N. Rskrz

s. 35

Kbhvn. 28de Decbr. 1819.

— — — Syge er her nok af. Jeg var derfor i Aftes eneste Statsminister paa Appartementet og bliver maaskee ene i Morgen i Stats Raadet. Der var desuden knap saa mange paa Appartementet, som der udfordredes til at besætte Taffelet med. Admiral Bille og hans Frue bleve derfra, fordi hans Broder, Majoren, just døde temmelig pludselig i Gaar. Tillige indtraf Efterretning, at Grevinde Hardenberg-Reventlow er død.

3*

s. 36 De har vel hørt, at det Ankerske Fidei-Commis har erklæret sig ude af Stand til at udrede, hvad samme efter Erections Brevet paaligger at udrede. Det lader sig ikke begribe, hvorfor Directionen har overleveret Behandlingen til en Skifte Commission, da dog ikke kan være Spørgsmaal om at realisere Eiendommene. Denne Standsning er ødelæggende for mange Familier i det sydlige Norge. Fra Stockholm høres Intet af Vigtighed.

Deres hengivne
N. Rskrz.

s. 36

Kbhvn. 8 Januar 1820.

— — — Angivelsen af Tallet paa Cigarerne, den Kongl. Røger daglig bruger, uden at hans unge Gemalinde derved faaer Modbydelighed, har meget moret mig. Her er Stats Justits og Politie Minister endelig bleven sin Medhjælper Hindberg (?) qvit. Denne havde gjort det altfor galt, da det kom an paa at anholde en vis Tuxen Block eller Block Tuxen, der uden al Tvivl er Autor blandt andre uforskammede Skrifter, der udspreddes, til Brevet til Kongen, som siden blev aftrykt i norske og svenske Blade, nemlig det, hvori Kongen anmodes om at kalde Stænder sammen m. m. Høieste Rets Assessor Kieruls forener nu i sin Person baade den executive Myndighed og, som Præses, Dommer Embedet. Danckel kan blive i Retten, men han er ei længer den første Dommer.

Jeg seer, at De nu have mindre Haab end forhen til at see Øiemedet af den Commission, hvoraf De er Medlem, opfyldt. Jerlew har nok villet hjem for at fiske i Vandet, hvilket mere eller mindre maa være rørt nu, da Landvæsenet afskaffes og Statsministre beafskjediges. Jeg var just tilstede i Berlin 1797, da Genses anonyme Brev kom for Dagen, hvorved første Grund til den Bane, han siden har gennemløbet, blev lagt. Jeg haver efter naadigst Befaling, fremkommen ved Frøken Colbjørnsen, som i Formiddags s. 37 besøgte min Kone, at anbefale Dem vedføjede Skrivelse til Grevinde Bombelles. Prindsessens og samt hendes Systems Byster ere nu næsten færdige fra Thorvaldsens Haand, Kongens og Dronningens ligeledes. Arbeidet har lykkedes meget godt.

Deres hengivne
N. Kskrz.

s. 37

Kbhvn. 21 Febr. 1820.

— — — Om saa Dage faae vi min Broder Datter Georgette atter at see, efter hun i 6 Uger har været indelukket oppe paa sit Kammer med den gl. Mad. Cabott for Skarlagens Feberens Skyld, som hun nu vel har overstaaet. I den Tid have vore Bekjendte, især Fædre og Mødre skyet vores Huus. Nogen Forandring i de Fremmedes Levemaade, da de have vedtaget at spille Kaart mellem dem og med nogle faae Danske, meest hos Fosters, gjør ogsaa, at de ikke saa let blive siddende at sladre hos min Kone, som før. Dertilmed har Steigentesch været syg og holder sig meest inden Døre, hvilket gjør, at man tyer hen til ham om Aftenen og

spiller ei Partie med ham.

Statsminister Kaas er itu i længere end 8 Dage meget lidende af Retension med heftig Krampe i Munden af Blæren, der gjør, at han skriger af Smerte. Han har endelig antaget Fenger, som vel idag sagde mig, at der ingen Fare var paafærde, men Årsagen til Sygdommen har han ikke vidst at hæve. Den Syge havde just forladt ei varmt Bad og følt sig lindret. Jeg sagde Fenger, at jeg brugte for at beholde de Kræfter, der endnu ere tilbage i den gamle Krop, det modsatte Middel, som består i at vaske mig nogle Gange om Ugen med Jis fra Top til Taa, hvorved jeg befinder mig ret vel. Stakkels gamle Fru Kaas. Hun havde faaet en Finne eller noget saadant ved Siden af Næsen. Fenger har maattet skjære Næse s. 38 bort. Dronningen har været syg af de røde Hunde, men er nu atter vel.

Jøvrigt er her ikke meget, der fortjener at nævnes. Der skal være skudt for en Million Sedler ind i Bank Laanet. Det vil ei gjøre Kaalen seed, om ellers en Formindskelse af de i Omløb værende Sedler skulde kunne tilveiebringe en lavere og især stadigere Cours, som de Kløge have holdt for. Jeg er af den Mening, at saalænge Quartals Cours sættes, og Sedlerne ikke mere laanes ud eller tages imod i Gjælds Betaling, beroende paa Pant i Eiendomme m. m., saa vil Sedlernes Værd blive ved at stige og falde som Qvægsølvet i Veir Glasset til Baade for dem, der drive Haandværket.

Den 24de gjør Dernath mig en bedrøvende Beskrivelse over, hvad der foretages eller rettere sagt er strax i Begyndelsen bleven undladt at foretages mod de oprørske Militaire. Dronningens Frugtsommelighed var gaaet over Styr. Den bayerske Minister har stor Uret i at klage over, at Kjortelen, der syes paa i Wien, har saaet saa slet en Skabelon, da det just er for hans eller hans Landsmænds Skyld, at den er bleven saaledes tilskaaret, at den skal kunne passe til alle Kroppe. Forsaavidt som Mesteren paa Skræddersalen tør bilde sig ind, at det har lykkedes dem, maa de vente, at Andre ville sige: Det kalder jeg at sye, min gode Skrædder.

Dernath finder, at man bærer sig saa galt ad, at det tilsidst kan komme til en borgerlig Krig i Spanien. Feltherren, som skal agere imod de Oprørske, kan ikke forlade sig paa de Folk, han skal bruge, mindst paa dem, som have hørt til den Hær, i hvilken Opstanden er udbrudt. Han paastaaer, at dersom Kongen strax havde viist sig for Oprørerne, geleidet kun af nogle faa tilforladelige Officerer, havde Soldaterne kastet sig for hans Fødder og havde udleveret Officererne, men dertil havde vi ingen Kraft og vi lode os gjøre bange for, at der skulde udbryde Opstand i s. 39 Hovedstaden, hvilket Dernath kalder en skjændig Bagtalelse. Jeg antager gjerne, at der er Spørgsmaal om Storfyrstens Skilsmisse og om ei nyt Gistermaal, hvor uforligneligt end ei saadant er med den græske Kirkes Grundsætninger. Jeg kjender Intet til den Kinsinger, der reiser frem og tilbage. Den Altonaer Student Witt, som har gjort Opsigt i Weimar og andre Steder i Tydskland. og som senest furnerte Avis Artikler i London mod Preussiske Statsmænd, er reist til Frankrig for at træde i Tjeneste hos Seiglbevarer Serre, som nu er i Wien. Hans Oncle, ogsaa fta Altona. Eckstein. har nemlig gjort det franske Politie Tjenester i Belgien i 1815 og er nu Under Præfect i Provence. Det er stedse godt at have Bispen til Morbroder. Nu i Aften kommer en ved det russiske Gesandtskab i Stockholm ansat Leg. Secret, som Kurer. Formodentlig har Gesandten med ham faaet Meddelelser at gjøre om det Tydske Væsen. hvorom mig Intet er tilkommet siden fra den Kant, derimod fra London, hvoraf sees, at man der vil oppebie, hvad der kommer for Dagen i Wien. Alexander er ligesaa tilbageholdende saavel angaaende de Tydske Anliggender, som betræffende hvad der skal komme for Lyset i Paris. Folk i den Stad vilde gjerne nærme sig til dem i min Kones Føde Stad, men hendes fødte Husbond giver sig Tid og har ingen ret Tillid til den danske Hertug. —

s. 39

Kbhvn. 3 Oct. 1820.

— — Her er Alting stille. De fremmede Ministre ere endnu alle paa Landet. Formodentlig forlader den Spanske os med det første, i det seneste, naar Gesandtskabs Posten med saa mange andre gaaer ind. Jeg faaer da Greve von Dernath igjen paa Halsen. Han er uendelig virksom og consequent i sit Omdømme fra Begyndelsen af.

Neppe bliver Baron Steigentesch her Vinteren over. Han har ondt for at bestemme sig til at reise eller til at blive, og i Wien har man heller ikke villet føre reent Sprog s. 40 med ham. Kammerherre Krabbe har været her nogle Uger og vender nu om 8 Dage tilbage til Stockholm. Neppe kommer Greve Tawast nogensinde mere hid. Baron Pechlin fra Frankfurt er nu ogsaa her paa kort Tid. Coopmans har maattet pludselig begive sig paa Tilbagereisen til Paris fra Mecklenborg, hvor han var med sin Kone. Greve Walterstorff var endnu den 22de meget lidende. Lægerne havde dog Haab om at redde hans Liv og maaskee den venstre Sides tabte Førlighed. De have nu snart ei godt Nabolag i Troppau. Jeg beklager den gode Gierløw, som nu snart maa bestemme sig til at vende tilbage til Barbariet eller til at tage tiltakke med Bartpenge, som han nødig vil. At faa ham her anbragt er saa godt som umueligt. Schmidt Phiseldeck er uden Tvivl bestemt til at blive Kammerherre Levesaus Efterfølger som Amtmand i Flensborg, denne er kommen til Isehoe. Min Broder Søn er her. Han maae vende tilbage til Viborg med hans 400 Rbd., som han kom hid. Jeg har havt Haab om, at min Broder i Norge skulde komme hid, men dertil seer det nu ei længere ud.

N. Kskrz.

s. 40

Kbhvn.24 Febr. 1821.

— — Min Broder Søn, som har mistet sin tilkommende Svigerfader Klingberg, kommer nok ind i Politie Retten. Statsminister Kaas havde meent det bedre med ham og vilde havt ham ind i Høieste Ret som surnummerair Assessor, men Finantsministeren vilde ikke ud med Pengene. Han har sat sig i Agtelse i Viborg for sin Flid og Duelighed. Doctor Dampe underkaster sig Kongens Naade uden at appellere til Høieste Ret. Canseliet agter at andrage paa ævigt Fængsel udenfor Kbhvn. for ham og Grovsmed Jørgensen. Det heder, at Frue Bombelles ventes hid. Skibsfarten er nu vel igjen i Gang, men Udsigterne til det overflødige Korns Afsættelse ere saare ringe, og Landmanden s. 41i yderste Forlegenhed for Penge til Skattens Udredning, naar Godtgjørelsen for Korn Leveransen til Regjeringen ophører hen paa Sommeren. Hr. Hochschild kommer nu i Greve Tawasts Sted. Der gjøres saameget af Merbin i Stockholm, at han ikke kan bestemme sig til at vende tilbage til sin Fødestad. Det seer ud til ei uroeligt Storthing i Norge. I de offentlige Blade strides heftigen mod Conventioen, ifølge hvilken Norge skal betale os sin Andeel af Gjelden. Stor Pengeforlegenhed er man der i. Her gaaer Alting saa nogenledes. Jeg vidste ikke, at man paa andre Steder havde taget Tilflugt til Viidsoms Bog i Anledning af Foretagendet mod Neapolis, om hvis Udfald vi snart kunne vente at erfare noget. I Madrid gjøres stedse Ophævelse derover, da man der dømmes, at Turen vil komme til dem, om Toget lykkes. Lev vel, det ønsker oprigtig

Deres hengivne
N. Kskrz.

s. 41

Kbhvn.24 Martii 1821.

— — Jeg seer mig ikke istand til at udføre min Hensigt at berøre Indholdet af Deres af 1ste dennes, betræffende Deres Empfindtlighed over ikke at være bleven behandlet, som De troer at fortjene det i Sammenligning med Koss. De maa heller ikke vente, at jeg derover senere kan give nogen Oplysning. Jeg har i to Aar indstillet ved Aarets Slutning fleere til Udmærkelse m. m., og den eneste, som er bleven reslecteret paa, er Koss, og det, da jeg mindst tænkte derpaa. — — Jeg har siden Høyeste Rets Aabning stedse lidt af Forkjølelse, og en slem Hoste falder mig endnu befværlig, især om Natten. Dog er jeg nu igjen paafærde og gjør mig Bevægelse til Hest. Dersom De hører, at Vogt har forladt Neapolis, saa kunde De med Vished sige, at han dertil har faaet Ordre. Han skriver den 20. f. M., at han efter en vis stor Herres Raad agtede at s. 42støde til ham i Rom. Dersom mit Raad endnu kunde komme betids nok, saa blev han, hvor han hørte hiemme. Lev vel, det ønsker oprigtig

N. Kskrz.

s. 42

Kbhvn.15 August 1821.

Jeg kan ikke affærdige denne Kurer uden at forsikre Dem, at jeg ved at foredrage for Kongen Elb Konventioen har gjort mig det til Pligt at give Dem det fortjente Vidnesbyrd, at De ved Flid og klog Bedømmelse af Omstændighederne have fremmet dette Værk til Fordeel for Kongens Tjeneste og dermed aflagt nye Prøver paa Deres bekjendte Tjeneste Iver og Duelighed. Hs. Maj. har viist sig genegen til i den Anledning at give Dem ei Beviis paa sit allerhøyeste Velbehag. Jeg har derfor seet mig i Stand til at foredrage Kongen de Ønsker, De til adskillige Tider have fremsat i Deres Breve til mig og derved at henstille til Hs. Maj. at vælge, paa hvilken Maade Dem skal gives Beviis paa Kongens Raade. — — — Min Kone har skrevet Dem til med en Reisende, den Neapolitanske Abbé Navarro, som her hos sin Oncle Ambrosio forrettede Seeretairs Arbeide. Hun er i Sommer bedre ved Helbred end i de tre forudgangne Aar, men det har ikke været mig mueligt at formaae hende til at drage paa nogle Uger til Ryegaard. Om ei Par Dage holder min Broder Søn Bryllup. Han har fuldt op at bestille i Politie Retten. Jeg ældes, og Kræfterne have kjendelig aftaget i Løbet af dette Aar. — — —

s. 42

Kbhvn.27 Novbr. 1821.

— — En Dandserinde, min Svigerinde, Grevinde Zuboffs Datter, har forladt vores Kreds, efter at hun har giftet sig med Greve Knuth til Liliendal hans anden Søn i Garden til Hest. Formue bringe disse Ægtefolk for det første ei sammen, men der er tillagt, hvad de med Tarvelighed s. 43kunne komme ud med. Der hører mere til for min Brodersøn at slaee sig igjennem. Han er agtet for sin Flid og Redelighed. Jeg bliver gammel. Dette løbende Aar har bidt paa mig. Det 65de Aar fordrer sin Rettighed. Gjerne lod jeg mig tage Aaget fra Nakke, men uden at kunne med Rette paaskylde Uduelighed eller klage over Mangel paa Tillid kan jeg ikke beslutte at træde fra. Forinden Glass indtræffer med Ratifications Arterne, gjør jeg intet formeligt Forslag om

Ordens Tegns Uddelelse. — — Det er besynderligt, at Orden til Frimann omtales overalt, uden at fra nogen Side jeg derom er bleven formelig underrettet. Han ældes meget, men Helbredet er stedse det samme.

Naar jeg undtager Laanet i London, som ikke engang længer henhører til, hvad man forstaaer under Nyheder, saa er her intet nyt at melde om. Man klynker og klager, og dog gaaer alt paa den samme Viis. Korn Priserne ere meget lave, og Landmænd lide derved. Hidtil betale dog mine Bønder Skatterne, men faac Godsbesiddere kunne sige det samme. Skylden er for det meste deres.

Hvo skulde have troet, at der vilde blive gjort Undskyldninger for at have taget vel imod den unge Greve af Itterboeg i Hannover. Noget sligt har dog fundet Sted. I detmindste har man forsikkert, at. den Modtagelse ingen Forandring gjorde i venskabeligt Sindelag. Men dette imellem os!

Deres hengivne
N. Nosenkran.

s. 43

Kbhvn.22 Martii 1822.

— — Jeg var hos Kongen i Gaar, som laae i Sengen, fordi Fenger havde givet ham ind at svede paa. Idag var H. M. paaklædt og endnu kun lidt mat. Høieste Ret skal aabnes næste Thorsdag d. 7de. Man havde villet formaae Kongen til at sige as, men det er ikke skeet. Dersom jeg ikke er bedre i min Arm, saa bliver jeg gjerne derfra, omendskjønt s. 44 jeg længes efter at see den nye Justitiarius figurere, fine Colleger til liden Glæde. ei Bal, som min Gjenboe, den hollandske Minister gav i afvigte Nat, var nær bleven langt brillantere end Greve Falfys hos Dem. Medens Selskabet var til Bords, havde Værten selv lukket Vinduerne op i Dandse Sahlen, uden at give Agt paa, at Vinden kunde blæse Gardinerne hen mod de tændte Voxlys. Dette skeede, og var ikke en fransk Dandse Mester, som man hændelsesviis havde ladet hente ud af sin Seng for at opføre nogle nye Dandse, hvorpaa forud ikke havde været tænkt, bleven siddende i ei Side Værelse, havde Sahlen og derefter Huuset staaet i lys Lue. Jeg troer, at Foster, som endnu i denne Maaned vender tilbage paa en Fregat, bringer Kongen Hosebaandet. Formeligen er derom Intet forebragt. Det skal være mig kjært, om Scholten gifter sig Rigdom til, da han saa maaskee betaler Baron Hübsch, som han har narret Penge fra.

Deres hengivne
N. Kskrz.

s. 44

Kbhvn.1ste Octbr. 1822.

Jeg kan ikke lade den lille Seddel afgaac uden at takke Dem for Deres private Skrivelse af 19. f. M., hvorved de havde føiet de bidende Vers mod det deelende nu fra Scenen nedtraadte Genie. Han kan vel med Rette lægges meget til Last af Poetens Landsmænd, og Udtrykkene, som han engang betjente sig af ved at tale om den værdige Fyrste, De er hos, ere ikke at forsvare, men hindre det kunde han ikke, da Aftalen ikke om Deelingen men om Tabet af det Heele var truffen forud af to andre. Men herover kan det nu ei nytte at bryde Hovedet.

Kommer den forlovede Nordiske i Synden fødte Prinds igjennem Dresden, saa maa De være forekommende imod ham, men videre ei. Jeg tænker den Bayerske Staldbroder tager sig vel fortrinlig af ham. Det er ellers en meget s. 45 ærlig ung Mand, og hans første Ledsager er en hæderlig Mand. Dersom De erfare Noget om Kaunis's Skjebne, beder jeg at lade mig det vide.

Her manœvreres nu af alle Kræfter. Veiret er dertil beleiligt. Jeg mødte igaar ud for Øster Broe henimod Fælledet den hele Hær en retraite. Der blev skudt med Kanoner langs henad Broen til Matros Kirkegaard, hvor man steg af Hestene for at spise Frokost. Ufortjent fik jeg min Deel deraf. Kongen, Prindserne (8 i Tallet), Generaler og Adjutanter lode sig Mad og Drikke smage godt.

s. 45

Kbhvn.22. Oct. 1822.

— — — Vi miste nu den Østerrigske Belæssede, som er almindelig yndet her. Han bliver ansat i samme Egenskab i Hannover. Vi faae en Langenan fra Cassel i hans Sted. Kammerjunker Bille roser sig meget af den Modtagelse, De har forundt ham. I Dresden og i Moskau har det staaet ham allerbedst an paa denne Reise. Fra Madrid erholder jeg Intet. Yznardy har vel modtaget at blive belæsset, men han agter at tilbringe Vinteren i Berlin i Haab om en Forandring til det bedre. Dermed synes mig, at det dog seer meget uvist ud. — — Jeg skal nu trækkes med en Syndicus fra Lybeck, hvor man vil bringe Kanalen til Fuldkommenhed, hvilket kun kan skade Kiel og Kieler Kanal og mindske Indtægten af Øresunds Tolden. —

s. 45

Kbhvn.26. Oct. 1822.

— — Jeg har knap Tid, hvilket dog ikke var mig uventet, da jeg allereoe for ei Par Dage har ladet mig overtale til at spise til Middag hos Gr. Schimmelmänn med Prinds Frederik af Hessen og Hertugen af Holstein-Beck, som reise tilbage hver til sit strax efter Dronningens Geburtsdag. Men jeg har ikke turdet tilbageholde min s. 46Kones Taksigelses Brev, hvilket her vedføies. Jeg troer ikke, at De ere blevne bedragne af dem, der have sagt Dem, at hendes Fædrenelands Oveherre og Enestyrer er kommen paa ganske andre Tanker, end de, han havde forhen med Hensyn til Statsforfatninger. Men han har af den samme kloge Mand, som De nævner, ladet sig overtale til at lade for det første Don Ranudo og hans Landsmænd i Roe.

Grev Christian blev allerede ved forrige Samling i Wien beskyldt for Opfarenhed. Vi see ugjente Grev Kufstein forlade os. Hans Eftermand bliver Hr. v. Langenau, en Broder af Generalen, der før var i Sachsisk Tjeneste. Om den tilkommende østerrigske Ch. d'aff. er født i Sachsen og der bekjendt, veed jeg ikke. —

s. 46

Kbhvn.16 Januar 1823.

— — — Det er mig meget kjært, at De haver faaet Grev Blome til at putte sin Frues formeentlig meget betydende Titel frem. Den betyder nu ikke saameget som i fordums Tid. Ingen lod sig falde ind at kalde den store Fyrst KaunisDurchlauct., men nu klinger det anderledes. Jeg troer, at Grev Bl. gaaer meget udenfor Sandheden, naar han foregiver, at hans Faderbroder troer, at Elephantordenen kunde tilkomme ham. Den fortjente Mand veed ret vel, at hans Fader gik til Petersborg i K. Pauls Tid med Løfte om at faa Elefanten efter ei Par Aars Ophold der ved Hoffet, men at det var vedtaget, som det endnu er, at denne Orden ikke kan blive nogen til Deel, medens han tjener udenlands. Jeg haaber, det vil gjøre Opsigt, at Skatterne eftergives for en Deel. Var det skeet for tre Aar siden, havde mange Penge, der nu staae til Restanze, været vundne for Statens Casse. Paa Kornet, der er blevet taget imod for Skatter, er meget tabt. Man vil ikke vedgaae, at Restanzerne i Danmark ere meere end 1½ Million. De, der nu skulle vedblive at betale fuldt ud, fordi de staae til Restanze, synes ikke at kunne ventes mere s. 47af end hidtil. Mine Bønder i Jylland saavelsom her have svaret Skatter, men mange andre Godseiere have forsømt at drive dem ind.

s. 47

Kbhvn.8. Febr. 1823.

— — Det er mig særdeles kjært, at Greve Blome er bleven vel optaget og at han har fulgt Deres gode Raad. Hans Broder, som er en fornøftig sindig Mand, er bleven liggende her formedelst Jisgangen i Beltet, hans Brud formodentlig til stor Græmmelse. Han er ikke stærk af Helbred. Dronningen har været upasselig af stærk Forkjølelse, hun fik ved Appartementet d. 28. f. M. ei stort Middags Taffel hos Prinds Christian er derefter bleven udsat. Hans Høihed med Gemalinde, Broder, Systre og Svogere vare i Aftes paa Bal hos Hr. Foster, som bliver her, Fruen til liden Glæde, da hun ønsker Forandring, som jeg ikke fortænker hende i. Kammerfrøken v. d. Maafe kan ikke faa Ende paa hendes smertefulde Liv. Dette Veir afholder ikke fra Kanefarter, som i denne Vinter synes mig at være hyppigere end nogensinde. Jeg slaer mig paa Helbredets Vegne temmelig vel igjennem og spiste i Forgaars paa Skydebanen med henved 200 Brødre i Anledning af Kongens Fødselsdag, hvorved henved 5 Timer gik med. —

s. 47

Kbhvn.16 Sept. 1823.

— — Det eneste vt have her, er at gamle Classen har faaet Elephant Orden. Han er siden mange Aar ude af Tjenesten, hvor han aldrig bragte det vidt. Det maa være som Bestyrer af det Classenske Fidei Commis, at han er bleven saaledes udmærket. Han er 84 Aar. De vide maaskee, at Stiftamtmand Moltke, som nylig er kommen hjem fra Island, er bleven degraderet til Amtmand over Præstøe Amt, hvormed han ikke er synderlig tilfreds. Sviger Moderen havde lagt det an. Min Broder Søn, som gaaer tilgrunde i Politie Retten, vilde have skattet sig lykkelig, om s. 48han havde erholdt det Embede. Det er Kg. Johan selv og hans franske Skrifer Isam, som har sammenskrevet det lille Værk, jeg andensteds taler om, hvilket er affattet i en meget liberal Stiil. Keyser Alexander er reist bort uden at svare paa Kong Carls egenhændige Anmeldelses Brev om Formærningen. —

s. 48

Kbhvn.7. Octbr. 1823.

— — Her exerceres og manøvreres daglig. Paa Søndag gives af Kongen ei Børne Bal i Anledning af unge Prinds Fris's Fødselsdag, hvis Aarsdag det var igaar. Af Generalfiskalens Tiltale til f. Berider Scheffer, som

vilde koge Salt paa Anholt og derefter kom i Strid med vores Finanz Minister, er nu opkommet en ny Action mod Scheffers Procurator Bierring, der ikke har ladet Ministeren Ære for en Skilling, men som han ikke burde beskyldte for det, der er skeet paa kgl. Befaling. Det er og bliver en skandaløs Sag. —

s. 48

Kbhvn.29. Novbr. 1823.

— — I Aftes var jeg tilstede i Galla ved Prinds Wilhelms Datters Daab. Dronningen holdt Barnet over Daaben og K. Prindsessen holdt Huen. Baron Bille Brahes Bryllup med Frøken Bülow fandt Sted sidste Onsdag. Ingen andre end Slægtninge og Scholten og Frue fra St. Thomas samt Prinds Philipsthal som Baronens Chef vare indbudne. Prægtige Cadeaux vankede især fra Scholten. Vinduerne fra Palæet bag Slottet, hvor Vielsen gik for sig, langs med Gl. Strand til henved Lobels Hotel var stærkt besatte med Lys, saaledes at General Bülow har troet at burde takke i offentlige Blade, thi Huse andensteds skulle ogsaa have været illuminerede. — —

s. 49

Kbhvn.13 Decbr. 1823.

— — Jeg har dog ikke forsømt Forretningerne og har stedse indfundet mig i Stats Raadet, hvor vi i nogle Uger for det meste kun have været to tilstede, da først Møsting og nu sidst Kaas have været upasselige. Selskaber ere her nok af, da de fremmede Ministre have deelt sig næsten i alle Ugers Aftener og derimod give Middags Maaltider. Den 23de giver den Russiske ei stort Bal i Anledning af Keiserens Fødselsdag. Han har tragtet efter at see den Fest bæret med Kongens Nærværelse, og det er blevet ham tilsagt. Jeg afsender med denne Post til Baron Pechlin Udnævnelsen til Deputeret (surnumerair) i Tydske Cancellie og til Medlem af Commissionen, som skal arbeide paa den Forfatning, Kongen nu atter har tilsagt at ville give Hertugdømmet Holsten. Jeg veed endnu ikke, hvem jeg skal foreslaae til at afløse Pechlin, som paa v. Eybens Forslag er bleven kaldet paa, for at der i Cancelliet kan være een, som kjender noget til det Tydske Forbunds Væsen. Fra Stockholm med seneste blot, at Kongen har svaret Deputationen, der formelig bragte Stændernes Forslag om Dronningens Kroning, at han skulde vide at bestemme Tiden.

s. 49

Kbhvn.30 Decbr. 1823. ¹⁾

— — Kammerjunker Zeuthen har mistet sin Fader og kommer nok hid med det første. Men han skal ei have Hue til Landlivet og Landvæsenet og forbliver derfor udentviwl i Carrieren. Gjeldfrie Godser efterlader Faderen, og der siges endnu Capitaler foruden.

Om 8 Dage reiser Leg. Secr. Stampe til Frankfurt a. M. for at afløse Baron Pechlin, men han har forbeholdt sig at træde ind i Departementet igjen, naar Plads s. 50gives. Han havde 200 Rdl. Disse faaer nu Kammerjunker Løvenørn. Clausewiser her fra London, hvorhen han ei gjerne vender tilbage, men noget bedre kan jeg ei udfinde for ham. Han vilde gjerne anbringes herhjemme, men paa sligt er ei at tænke. Det holdt haardt nok med Pechlin, som Canseliet er trængende til. — —

L. Daae, Breve fra Danske og Norste.

4

s. 51

*C. B. Merbi til Irgens-Bergh.
Kbhvn. d. 18de Marts 1819.*

Høistærede, item meget elskværdige Ven!

— — — — Tak, gode Ven, for Deres mit Hjerte saa tilfredsstillende Skildring af mit Fædrelands Tilstand. Gud lad os længe beholde den gode Konge, som ikke kan opveies med Guld. Held ønskes Dem til Deres Elb-Negotiation, som, naar den engang kommer til Ende, maaskee indbringer Daaser og Ringe. Herder var her og blev meget vel modtaget i R(osenkrans)'s Huus og ved Hoffet. Denne elskværdige Mand var ganske indtagen af Carl Johan, saa vi undertiden var ganske ueens. Hans Ophold her i Staden var saare kort, da han i ei Mellemrum af 5 Dage tilbragte Tiden paa Møen og Stevns. — —

Deres Berlinske Rygte om en Ministerial Forandring her er aldeles falsk. Møsting distingveres ved alle Leiligheder af Kongen, som maaskee derved vil forsøde ham Publikums Omdømme. Hans hele Finanzoperation, som den værdige Rosenkranz har modsat sig med ædel Frimodighed, men hvori han blev overstemt, da Kaas understøttede den anden, er ei forvoent Lykkepil, som enten vil indbringe ham Tordenskjoldisk Hæder eller Ulfeldisk Skam. Schrødersee paastaaer, at han burde være General, fordi han

har saa megen Courage.

La Société, som Diplomaterne saa gjerne udelukkende s. 52 kalde sig selv, more sig her med at spille Comedier paa Fransk og paa Tydsk. Lafferonages, Bourgoine og Frøken Dreyer udmærke sig i de første, Carl Brun i begge, og Dohna og Brandis i de sidste. Forleden gaves tre smukke franske Stykker hos Foster, som havde havt det Galanterie at lade bryde ei smukt decoreret Hul i Muren, saa at Frue Rosenkranz fra sit Sovekammer kunde see hele Stadsen. Denne Comedie Lyst har smittet; nu er der Stilstand, men naar Prinds Christian kommer sidst i Maaneden, skal Alting repeteres og gaae for sig paa nye. Ja Prinz Ferdinand belaver sig endog paa at give en Dansk Comedie, hvortil den Honette Ambition er udseet, og hvori den modige Ernst Bille har paataget sig Hendriks Rulle; jeg kunde sige som Schrødersee: han burde være Finanz-Minister! Man siger, at selv Dronningen vil bivaane denne Comedie, hvor foruden det Danske ogsaa skal gives ei Fransk Stykke.

4*

Den Stockholmske Artikel i sidste Börsen Halle har gjort her megen Sensation. Almuen troer, og Speulanterne udsprede, at vi skal have Krig med Sverrig, og Oplysningen hos den menige Mand er nu stegen saa høit, at Spekhøkere og andre deslige Folk opkjøbe Specier for at sikre dem ei Liggcndefæ i Krigstilfælde. Griber denne Sammenskraben om sig, kan man komme til at trænge til ei Laan af flere Millioner, thi da vil alt, hvad der er i Circulation, snart forsvinde.

Grev Wilhelm Moltke har i Forgaars havt den store Hjertesorg at miste sin 22aarige unge Kone, som er død af Barselpeber efter at have født ham en Søn.

Nu har jeg neppe Plads nok tilovers for ærbødigst at anbefale mig til Deres yndige og elskværdige Frue, til venskabeligst at hilse den brave Svoger, at kaste ei Kys til den raske Arveherre og til at anbefale mig til hans ædle Faders venskabelige Erindring. De kjender min Haand, min sande Høiagtelse og mit oprigtige Venskab.

—Z

s. 53P. S. Jeg hører i dette Øieblik, at den honette Ambition er forkastet, og at man i dens Sted vil give de pudseerlige Arvinger og Silkestigen. Cabaler og Capricer skal der dog være i alle Trupper! thi een af de Medspillende beklagede sig nylig for mig, at Fru Bille havde modtaget en Rolle i det første Stykke og siden frasagt sig den.

s. 53

Kbhvn.den 26de Dct. 1819.

Høistærede og meget elskværdige Ven !

— — — Om Ministerial Forandringer har Publikum holdt op at tale, skjønt det, især hvad Finanzerne angaaer, synes at være af den Mening, at det ikke kunde være saa galt. Den ædle Rosenkranz har siden Jødespectaklet vundet meget i Publicums Øine, da de sige høit, at han er den eneste, om hvem man med Vished veed, at han ikke ynder E bræerne og paa ingen Maade staaer i Forbindelse med eller hænger af dem. Skulde han end personlig have Lyst til Roelighed, saa giver han dog neppe Slip paa sin Post, saa længe hans Frue finder Fornøielse i sin Stilling. Vant til fra Morgen til Aften at modtage og at leve med de Fremmede, vilde en Forandring blive hende altfor kjedsommelig, hvorfor vi vel tør haabe at beholde en Minister, hvis Tab for os vilde være uerstatteligt. ei Tab forestaaer os allerede, det er den interessante Frøken Nicolettes, som for nogle Dage siden i al Stilhed har smagt af Kundskabens Træ paa Godt og Ondt ved at holde Bryllup og som nu nok, for os altfor snart, maa reise med sin virkelig brave og elskværdige Mand, der er bleven Ober Førster i Glücksborg.

Jøde Feiden har en Ende og alting er roeligt igsen. Regjeringen fik i den Anledning mange Ting at vide, som maaskee ellers ikke var kommen til dens Kundskab, thi mange anonyme Breve bleve tilsendte Kongens Omgivende, hvoraf adskillige skal have været saa djærve, at Bülows Nerver lede derunder, saa at han for at helbredes fra sin Nervesvækkelse s. 54 maatte tage til sin Ven van Deurs paa Frydendahl. ei af disse Breve opfordrede endog Kongen til at give Landet en ny Constitution. Sammes forfængelige Forfatter sendte det desuden til Clio og nogle andre Klubber, og, da alt dette ikke hjalp, har han faaet det indrykket i det Norske National-Blad, hvorfra det, aparte aftrykt, skal være bleven sendt til flere her i Staden. Er Forfatteren den, som jeg af Stilen og Tankegangen troer at kunne gjette, saa er det en forfængelig gammel Nar, som aldrig har spillet nogen ærefuld Rulle, saa gjerne han end havde villet, og som hverken har Agtelse hos høie eller lave. Desaaarsag vilde man gjøre meget galt, om man gjorde noget Skridt for at drage Brevet fra den Lethestrøm, hvori det snart maatte falde. Desværre er sligt ei Skridt allerede gjort, idet man for nogle Dage siden eonfiskeerte 70 Breve fra Skipper Trepka, formodentlig for at opdage, hvem det er, som sender slige Produeter til Norge. Følgen heraf har været, at Brevet omtales paa Nyt og nu ruller i mangfoldige Afskrifter. Confiscationens Paaskud er det, at det strider imod Anordningen, at Skippere medtage Breve, Postcassen til Skade. Men ved dette Skridt maa Nordmændene opirres, thi da de staae i den Formening,

hvilket tildeels er ei Factum, at Brevene aabnes i Sverrig, saa tilstoppes dem nu den sidste Kilde til fortrolig Correspondance med deres gamle Søsterland. Dette franske Politikneb er syet med hvid Traad, sagde i Gaar ei Fruentimmer, hvis Brev ligeledes var opfanget.

En anden Følge af Jødefeiden er den, at Meyer & Trier nu ikke skal have med Coursens Dirigering at bestille, men samme af Finanzministeren være anbetroet Tuteins, Rybergs, Cortwrights og Hviids Comptoirer. Følgen var, at den i en Manned stadig blev holdt i 270, men for ei Par Dage siden er den gaaet over 282, og man troer, den dog endnu gaaer høiere. Nathanson er reist til Hamborg for at discontere de 4 Millioner Mk. Bco. for Regjeringen, som s. 55 endnu holdes tilgode paa det sidste Laan. Lykkes det saa vil Coursen for en Tidlang atter bedres.

Tawast med Frue er reist; de sælge alt det Tøi, de ikke have taget med sig, saa han nok for os er tabt for evig. Derimod have Fosters besluttet endnu for i Vinter at blive her. De give om Mandag og Fredag kjedsommelige Soirées, hvor man i egentlig Forstand tracteres med Thevand og Trækvind, thi de store Sahle i Bügels Gaard ere yderst kolde. Crombrygghes kommer ikke førend i November og maaskee slet ikke i Vinter, da Carl Moltke atter har faaet en Congé og befinder sig her. Derimod vil den til Engelsk Consul i Island udnævnte Reynolds aabne sit Huus. Hans Kone lader til at være en Rappenskralle, og hans to talentfulde smukansigtede Døtre udmærke sig ved en Førlighed, saa at en vis Prindsesse ret er en Sinke mod dem. Den nye Svenske Ch. d'aff. Hochschild er ret en vakker Mand. — —

s. 55

Kjøbenhavn. 24 Decbr. 1819.

— — Til Gjengjæld for Calenderen tager jeg mig den Frihed at bede Dem ikke forsmaa vedfølgende Dunk Norske Ansjoser. Den har i det Mindste den Fortjeneste at være ei Produkt af Deres gamle Fædreland, som i min Ungdom skjænkede mig adskillige inderlig brave Venner, der nu deels ere døde, deels døde for mig, siden de ere bosatte høit oppe paa hiin Side Dovre Fjeldet.

Det glæder mig, at De finder Fornøielse i mine smaae Nyheder; det er i disse Tider, hvor man mangesteds er saa villig til at give Brevene Aabning, vanskeligt at melde noget interessant, helst naar dette kun grunder sig paa Gisninger og løse Rygter. Saaledes er det blot min Gisning, som jeg i Fortrolighed vil melde Dem, at den gamle Nar, som De formoder at være Blicherolsen, er den saakaldede Theater-Wedel, hvis Stiil jeg syntes at gjenkjende og som har saa gode Connexioner i Norge. — —

s. 56 De veed af Aviserne, at Deres værdige Chef har faaet Andreas Ordenen, hvilket har været ham og især hans Gemalinde en overvætted Glæde, da det er en Triumph over hans Russiske Svogere. En Gratulation i denne Anledning vil være hende upaatvivlelig en stor Glæde at faae fra Deres Haand. Til Reciprocitet for den Blome givne Anna Orden har Nicolai for nogle Dage siden faaet Dannebrogens Storkors, hvorover han er færdig at hoppe af Glæde. Det er ogsaa megen Lykke for en Mand, der er saa ung i Carrièren. Man siger, at Yznardi er færdig at briste af Jalousie, og Gud veed, om det er ham eller hvem anden, der har udfpredt det Rygte, at han til Geburtsdagen skulde faae samme Decoration. De har sagtens hørt tale om det brillante Bal han gav i Anledning af sin Konges Formæling. Dronningen, som bivaanede det i 2 Timer, var særdeles naadig, endog imod mit ringe Individ. H. M. Kongen samt Kronprindsessen dandsede hele Natten og morede sig saa godt, at de ikke forlode Ballet førend efter Kl. 5 om Morgenen. Dandsegulvet var saa glat, at iblandt andre den svære Frøken Dreyer faldt paa sine Knæe for Prinds Ferdinand, som blev saa forbauset derover, at han glemte at hjælpe hende op. — Da De, Høistærede, efterhaanden bliver fremmed i Deres Fædreneland, saa er det maaskee ikke overflødigt at bemærke, at fra det Øieblik, man ved landsfordærvelige Operationer satte eller bragte Quartals Coursen til pari, blev Ordet Sølv Værdie profcriberet og hedder nu Sølv, som dog for Øieblikket er forbandet forskjelligt fra rede Sølv. En Distinction, som man nøie maae agte paa, og som skal have narret mere end een, der ikke kunde fatte, at Sølv betyder Papiir. Nathansons sidste Negotiation i Hamborg skal ikke være lykkedes og han nu være dragen til Bremen, for at see, om det maaskee der kunde gaae bedre. Ministeriet lover sig meget af det nu snart i Trykken forventede National-Bank-Regnskab; jeg ønsker hjertelig, at dets Forventning maae opfyldes.

s. 57 Men lad dem nu end bevise, at der kun ere 28 Millioner Rbd. Sedler tilbage, saa er denne Sum dog meget for stor til at Folk skulde være tilbøielige til at ansee dette Papir lige med Sølv, saasnart der af Mangel paa Udførsel af Landets Producter er Mangel paa dette Metal eller dets Equivalent i Hamb. Beo. Denne Mangel paa Afsætning af Landets Kornvarer er det, som piner Coursen. ei Slags Trøst er det, at det endnu gaaer meget værre med den Svenske Cours, som for Tiden staaer paa Hamborg i 138. Apropos: Hvorledes gik det Mesmer? Har man narret ham, eller have Svenskerne holdt deres ham givne Løfte? — —

s. 57

Kbhvn. 22 Febr. 1820.

— — — Hs. Exe. Kaas har lagt for Døden og svæver endnu imellem Himmel og Jord. Hæmorrhoidalske Kramper har kastet sig paa Blæren og forvoldet Strangurie og anden Fortræd. Finanzerne have ogsaa faaet

nye Krampetrækninger, som kaldes Banklaan. Vel kommer Coursen derved for Øieblikket ned, men hvad vil Følgen blive i Fremtiden? Den hele Operation minder mig om Fabelen med Hønen, der hver Dag laae ei Guld-Æg, og som Herren skar Maven op paa i Haab om at finde en heel Mine, hvorved Dyret krepeerte.

I Norge hører Betnquerotter til Dagens Orden. Alt hvad der er anseeligt i Drammen, skal have falleret, item Isachsen og flere andre i Christiansand, item en heel Deel i Christiania, hvoriblandt endog nævnes Aall og Rosenkranz, dog er dette endnu kun Rygter, som jeg ønsker og haaber, især i Henseende til den sidste, at maatte være salske. — —

s. 57

Kbhvn.24 October 1820.

Justizraad og Dispatcheur Langbergs ældste Datter havde igaar Bryllup med Professor Molbech, Forfatter til s. 58den gule Athene, adskillige Reisebeskrivelser p. p., og en Mand, som Baggesen engang var meget paa Nakken af. Ad vocem Baggesen maa jeg fortælle, hvis De ei veeddet, at han endelig med sin Ægtefælle, ei af de særeste Mennesker, Jorden eier, er reist til Paris, hvor det udentvivil vil være ham særdeles uvelkomment, at hans Velynder, Grev Waltersdorff ligger for Døden og manskee i dette Øieblik veed mere, end vi, om Tingenes Tilstand paa hiin Side Graven. Da Bourke hover sig godt i Paris og haret høit Nummer hos sin Chef, saa troer man almindelig, at han bliver Generalens Successor, i hvilket Tilfælde Posten i England maaskee tilfalder Grev Carl Moltke eller Gouverneur Benson. Man havde troet, at Krabbe havde havt Speculation derpaa, og kan desaaarsag ikke forklaresig, hvi han reiste tilbage til Stockholm, skjønt det underhaanden skal have været ham tilbuden at kunne forblive her til Tawasts Ankomst. Tawast har nemlig erholdt en 3 Maaneders Forlængelse af sin Congé, og da han hverken er bleven Krigsminister, ei heller har for Tiden Udsigt til at succedere Grev Engstrøm (hvis Helbred meget har forbedret sig), saa troer man, at han i Mangel af en anden, ham mere convenerende diplomatisk Post, dog omsider vendertilbage til Danmark, hvor Baron Taube af egen Driftnylig er ankommen i den Hensigt at fortære sin 1200 Rd. Hamb. Bco. Pension i Kjøbenhavn. Jeg fandt ham fysisk meget forandret, men forresten den samme godmodige, vægelsindede og taciturne Mand, han altid har været. For at besvare Deres Spørgsmaal om de unge danske Diplomater har jeg ikke Kundskaber nok. Hennings, som forventedes med sin Kone, kom slet ikke, Coopmans gjorde en ganske kort Apparition, og Dal Borgo blev ikke Minister. Det Brasilianske Hof skal nemlig have insinueret her, formodentlig gennem hans Organ, at hvis man vilde gjøre ham dertil, saa skulde Grev Santarem komme hid i somme Egenskab. Man undskyldte sig formedelst Depenserne, og efter s. 59 Tingenes Forandring i Portugal vil denne Gjenstand nok ikke mere komme paa Bane. Jeg veed ikke, høistærede Ven, hvorledes Deres private Efterretninger lyde fra Fædrelandet, men det kan jeg forsikre Dem, at jeg mærker en øiensynlig Fremskriden til det Bedre. Man ødsler ikke mere med Naadegaver. De to i Sommer afsendte værdige Mænd, for at undersøge Embedsmændenes Forhold i Provindserne, have havt god Virkning. De blot Efterladne ere vaagnede af deres Søvn og have stræbt at bringe Alting i Orden, inden Paapasserne kom, de Udelige eller Uredelige ere enten straffede eller gaaede af med Pension og Virksomme sat i deres Sted; Pligtfølelsen hos dem Alle begynder at vaagne. ei mærkeligt Beviis derpaa eller idetmindste paa Frygt for Straf, den man hidtil ikke syntes at kjende, er det, at Told-Intraderne have været større i Aar end i noget af de to foregaaende, skjønt Handelen var meget ringere. Coursen har man vidst at vedligeholde nogenlunde imellem 250 og 260, og de mere Sindige synes at spore en god Virkning af denne stadige Cours, dog er Kjøbenhavn endnu ei saa dyrt Opholdssted, at Etasraad Nissen, den gamle Ex-Censor, som nu opholder sig med Kone i Altona, nylig i ei Brev til en Ven forsikkrede, at de fleste til det daglige Liv henhørende Gjenstande vare 3 à 4 Gange bedre Kjøb end i Kjøbenhavn.

Deres værdige Chef er stedse uforandret den samme, baade paa Sjel og Legeme. Jo nøiere jeg lærer ham at kjende, jo mere voxer min uindskrænkede Høiagtelse for ham. Det samme kan jeg sige om hans Frue. Deres Huus er bleven meget muntert siden den unge Grevinde Zuboffs Ankomst. Deres Svoger Gjerlew var der sidste Søndag, og jeg underholdt mig meget med at tale med denne interessante og elskværdige Mand. Gjerne havde jeg hørt af Dem, hvorledes Baron Lagerheim hovede sig og hovedes i Dresden. Det skal, siger man, være en ung, kundskabsriig og talentfuld Mand, imod hvem den gamle Paust, s. 60der sendes til Gjengjeld til Stockholm, ynkeligen vil afstikke. — —

s. 60

Kjøbenhavn 21de August 1821.

— — I Fredags havde den unge Rosenkrans Bryllup med sin elskede Frøken Klingberg, der medbringer ham 30,000 Rbd. Brylluppet stod hos Brudens Moder paa Frederiksberg. Excellencen og Georgette vare der, men ingen af de andre Damer i Huset. Dagen efter toge de unge Folk til Fredensborg for at undgaae alle Visiter og Gratulationer.

Det vigtigste Nyt, her er passeret, siden jeg skrev Dem sidst, er at læmsch og Donner (som nu begge ere afreiste) have i Fællig med Heine og 3 andre Hamborgske Banquiers afsluttet en Emprunt de revirement (et Slags Vexel-Rytterie) med Finanzministeren paa 3 Millioner Mk. Bco., som han, eftersom han trænger, kan

successive trække paa dem. Denne indviklede Operation skal idetmindste koste 9 p. Et. i Renter og Omkostninger, være afsluttet paa 2 Aar og have den Norske Fordring til ei Slags Underpant. Baron Maltzahn, som har lagt meget farlig syg, har faaet Tilladelse at gjøre en Afstikker paa 6 Uger. Han er med sin vakre Kone seilet til Rostock for 9 Mile derfra at besøge sine Forældre i det Meklenborgske. Gid denne Reise maa bekomme ham vel, thi det er en brav, fornuftig og retskaffen Mand. Yznardi er her endnu og sukker daglig efter den ham afløsende Jabet, der endelig skal have overstaaet sin foregivne Sygdom, og faaet Befaling at begive sig paa Reisen. Tiden vil lære om Y. 's Utaalmodighed ikke skriver sig fra en Længsel efter en skøn Englænderinde, som for sin Helbreds Skyld opholder sig i Rhinegnene. Hr. Addington har uventet og næsten uden at være præveneret, faaet sig en Attaché ved Missionen, som, moersomt nok, heder Waddington.

De skal see, at siden Winterfeldt, Admiralernes Senior, s. 61 har lagt sig til at døe, vil adskillige af de andre, hvoraf vi endnu have altfor mange, snart følge efter. Lindholm er bleven apoplectisk, som er det første Forbud for Døden. Forgjæves piner jeg min svage Hukommelse, jeg mindes Intet, som kan interessere Dem, dog ei pour la bonne bouche: Kjendte De den unge spanske Leg. Seer. Villena, en Slægtning af Cevallos og af Fredsfyrsten? Han kommer hid, siger man, for at ægte den 5 Aar ældre Frøken Dreyer den ældste. Det ere begge to hvasse Tungler, og det maa blive en skarp Sauce, naar Ingefær og Sennep blandes med Peber. Ambrosio har faaet de forlangte Arrérages af sin Gage, men tillige Befaling at overlevere Archivet til det Franske eller Østrigske Gesandtskab. Han lader til at ville blive her, i Haab om, at hans Venner vil intercedere for ham, saa at han kan komme til Naade igjen. Da dette er skeet med hans Broder, saa haaber jeg, at det ogsaa vil skee med ham, helst da han troer at vide, at Kongen har ladet intercedere for ham. Navarro er reist til Neapel for at tale Onkelens Sag. Koes er vel antagen i ei vist Huus og hos en vis Frue, som alle, der med Belevenhed forener Assiduité, den han havde i udmærket Grad, dog har jeg ikke hørt tale om hans Amabilité. — —

s. 61

Kbhvn.d. 27. Mai 1827.

— — Comtesse Knuth har endelig givet ester for Grev Wilhelm Moltkes ivrige Ønsker, og klogt har hun gjort. En Frue Sehested-Juel skal nu være Ober Hofmesterinde, og en Frøken Dünig, Søster til Grevinde Otto Moltke, Hofdame, og saaledes ere da sal. Frøken v. d. Maas og den Forlovede replacerede. Det kgl. Herskab indskiber sig d. 2den Juni paa Dampskibet. Hauch, Brockenhuus, Bülow, Gøssel og 3 Hofdamer ere i Følget. Majestæten mønstrer Tropperne i Holsten, Lauenborg og Slesvig, men gaaer ei til Jylland, da Nød og Elendighed i denne Provinds er saa stor, at det kun vilde smerte at maatte høre paa en s. 62 Klagesang, man endog med den bedste Villie ei formaaer at afhjælpe. Det hedder, at Prinds Christian allerede kommer tilbage den 1te Junii; hvis saa er, vil det være interessant at vide, om man gjør ham til interimistisk Gouverneur i Sjælland, helst da Grev Schulenburg ønsker at reise til sine Godser. Dennes Søn er igjen paa fri Fod, og Studenten, han stak i Livet, ganske helbredet. Sagen undersøges endnu, men der vil nok ikke komme stort ud af den. En af Byens Skjønheder, Melle la Roche fra Hamborg, i Huset hos Gude, er bleven forlovet med Præsten Raffard til Fransk Reformerte Kirke, en ung Mand, fuld af Talenter, skjønt han i Ansigt, Fagter og Manerer ligner en Jøde. — — — Selby er reist tilbage til sin Post, men kommer igjen til Efteraaret par congé. Den unge Grev Bille-Brahe er gaaet efter ham som Attaché; dennes Broder, Baronen, er forlovet med General Bülows ældste Datter, og det er en Ynk at see paa vores unge Baron Holsten, naar han traf dem samlet. — — —

s. 62

Kbhvn. 24de Februar 1824.

— — Blomes Afslag har været Majestæten saare ubehageligt, men som H. M. selv i sin Brede er Godheden selv, saa har han antaget hans Undskyldning og blot sendt Bl. Befaling at tilbagesende sin Udnævnelse til Statsminister samt sin Rappel Skrivelse og for Resten at blive paa sin Post. Saa rask man var sidste Gang med at udbasune Kongens Villie — hvilket endog gik saa vidt, at Frost lod omtrykke nogle Ark af den Danske Statscalender for i Aar, hvori B. paraderer i de af ham ei antagne Værdigheder — saa forsigtig er man denne Gang, og det er endnu kun Rygte, at Grev Sch. skal beholde Portefeullen, og Krabbe gives ham til Medhjelp under Titel af Directeur for Departementet. Bedre var det efter mit Skjønnende, om den sidste strax blev udnævnt til Statssecretair, saaledes som Grev Christian Bff. strax efter sin Faders Død, s. 63 thi da havde vi kun ham at holde os til, da nu derimod mueligen den gode Gamle beholder Conferencerne. Denne ellers saa værdige Mand er ikke skabt derfor, og for at undgaae at forsnaplisere sig, taler han om de ethvert Individ mindre interessante Gjenstande, saa at man skulde troe, at Brasilien og Grækenland laae ham mere paa Hjertet, end det hele øvrige Europa. Hos salig Rosenkranz kunde jeg ofte i 10 Minutter faae Stof til en heel Peche; her har jeg endnu ikke kunnet opsnappe nogle Linier. Forresten behandles vi yderst forekommende, og uagtet den gode Mands Omstændigheder ere langt fra at være de bedste, har han dog allerede givet os tre splendide Middagsmaaltider. Hvad Kherre Krabbe angaaer, da ønsker jeg inderligen, at Rygtet ham angaaende maatte stadfæstes; ogsaa haver jeg bestræbt mig for paa anden Maade at gjøre, hvad jeg kunde, for at formaae ham til at modtage den ham tiltænkte kongelige Naade. Det er en duelig og værdig Mand, og alle Stemmer forene sig til hans Fordeel. Grev I. Bff., som ellers vilde være den nærmeste,

tvivler jeg om at Posten bliver tilbuden, deels af Frygt for Undskyldning fra hans Side, deels for hans Misforhold med det, vi her kalde Kabinettet. Grev Dernath har vel en Talsmand i Nicolai, men Publikum ytrer sig saa høiligen imod ham, at det vel neppe er troligt, at man deciderer sig for ham. Flere Damer af Dronningens Omgivelser skal stemme for Grev Carl i London, ikke for hans Skyld, men for Konens, ei Motiv, som Landsoverherren nok neppe vil finde tilstrækkeligt; desuden gik det nok ikke vel an, at 2 Brødre kunde sidde i Statsraadet. Alt dette fører til Resultatet, at Rygtet om Krabbe er yderst sandsynligt.

Geheimeraadinden er bedre og mere beroeliget, siden Fru Nicolettes Ankomst med sin Mand og en allerkjæreste Dreng paa 2 Aar foruden en Patteglut. Imidlertid er hendes store Tab endnu en fix Idée og hendes kjæreste Samtale; hun nøies ikke med at have den Asdødes Miniatur s. 64 Portrait liggende for sig, nei endog det store Portrait i Legemsstørrelse staaer ligeover for hende. Til Sommeren vil hun tage til Præstens paa Rygaard for der fra sine Vinduer idelig at kune see til den Afdødes Gravsted. Si quis talem, tam dilige vivum, havde jeg Lyst til at tilraabe enhver lykkelig Ægtefælle. Igaar hørte jeg som Rygte, at Frøken Georgette skulde være Hofdame hos Kronprindsessen, naar Frøken Colbjørnsen gifter sig med sin unge Tilbeder v. d. Maas, ei temmeligt ulige Partie. Vredes ikke paa Herholdt, ædle Ven, thi hans Tilbedere paastaae, at det er ham, ene ham, som ved sin voldsomme Cour har reddet den unge Prinds Frederik. De tre andre Læger vare Schwarskopf, Fenger og Saxtorph, ellers ogsaa brave Mænd.

Jeg haaber, at De i det af Dem omtalte Privatbrev ikke har skrevet andet, end hvad jo nok maatte vides paa høiere Steder, thi i Fortrolighed har man sagt mig, at Kongen har ladet sig give alle de til den Afdøde post festum indløbne Privatbreve fra Danske Diplomater. Tak for Deres behagelige Skildring af mit Fædreland under den vise Oldings faderlige Regjering. Jeg vilde ønske at kunne give Dem noget Lignende til Gjengjæld. Det er sandt, at Alting gaaer her til det Bedre i Sammenligning med Tilstanden under Krigen og noget efter, men saameget man end har bestræbt sig for at forøge de duelige og redelige Embedsmænds Antal, saa er der dog endnu en Deel gammel Surdeig tilbage; især plager Fanden de fleste af dem, der have Kasser under Hænderne. Major og Ridder Scheel, Lotterie-Inspecteur, er suspenderet for manglende Regnskab, høilig mistænkt med Hensyn til hans flotte Levemaade. En Havnecasserer Wissing, som gav afdøde Hvidberg 5000 Rbd. forat faae Embedet, siges at være paagreben ude i Landet. Hans Casse Defect er blot 50,000 Rbd. ei Par lignende Personer ere satte ved Vingebenet, og i Forgaars arresterede man Generalitetets Casserer Splittorfs, s. 65 Krigsraad, om ikke endog General-Krigs-Commissair. Mindre Mildhed imod Ex-Conserentsraad Birch vilde maaskee have afholdt disse og flere endnu ei opdagede Regnskabsførere fra at lade sig forfore af Djævelen, som nu ei mere gaaer omkring som en brølende Løve, men yttre sig i Vellevnet og Overdaadighed i Klædning, Meublement, Lysttoure p. p.

Statsminister Kaas er tilsyneladende rask, og jeg har endnu ikke hørt Tale om, at han til Sommeren agtede sig til Carlsbad. Derimod hedder det, at efter Prindsesse Wilhelmines (der daglig meer og meer udvikler sig til sin Fordeel) Confirmation reiser Kongen med Familie til Slesvig, hvorfra H. M. alene agter at gaae til Jylland for at inspicere Tropperne p. p.

Vi havde før Kongens Fødselsdag en Deel Rygter om Forandringer i Collegierne, som ikke have stadfæstet sig. Nu gaaer der andre oeconomiske Rygter, hvorefter 3 Regimenter skulde gaae af og Officererne sættes paa halv Gage, Cmbedsmændenes Lønninger fra Sølv nedsættes til Papir og betydelige Indskrænkninger finde Sted i Collegierne. Deslige Rygter komme enten fra høiere Steder, for at høre Folks Omdømme, eller fra lavere, for at give gode Raad, men synes dog ikke at føre til noget Resultat. Aldrig mindes jeg nogen Vinter, hvor der har været saa idelig Gjestereren i Corps dipl., ikke at tale om de mange Soiréer; det er en Sjeldenhcd at have en Dag fri, og jeg kjører en skjønnte Deel Penge bort i Vognleie, ei at tale om, hvad der gaaer med i Spil og de fordømte Kortpenge, som endnu ere 3 Rdl. pr. Spillebord, skjønt Tjenerne, naar de strax sælge Kortene, ikke udgive mere end 2 Mk. Franske Comedier have vi hver 14de Dag hos Marquis St. Simon, der paa Thorsdag giver sin første store Diner for t Vinter. — —

L. Daae, Breve fra Danske og Norske.

5

s. 66

Kjøbenhavn, den 15de Januar 1825.

— — — Grev Otto Moltke er for saa vidt bedre, at han er kommen til Staden og har bivaanet Statsraadet, dog har jeg ei endnu seet ham ved Hoffet eller i Selskaber. Besynderligt er det, at hans Kone har taget sig hans Uheld nærmere end han selv og desaarsag endnu skal være meget svag.

Den Gang De, ædle Ven, var saa god at sige mig, at Kongen havde lovet Dem at fornye Deres gamle Adel, meldte jeg det. Den nye Vending, Cancelliet har taget, har jeg ikke omtalt, men ladet Tingen beroe ved det, jeg een Gang havde skrevet. At Grev Schimmelmänn i den nye Statscalender efter Kongens Befaling er anført som virkelig Chef for de udenlandske Sager, er Dem vel allerede bekjendt; endnu, hedder det, har det Intet indbragt ham videre, end at han vedbliver at trække sin Gage som Statsminister uden Taffelpenge,

dem han dog i Henseende til Corps dipl. fortjener nok saa godt som hans Formand; thi han tractera os oftere, om ikke bedre. Ja man siger endog, at han vil give os Søiréer, dem Lord Hageman og Mylady Brun allerede have begyndt hveranden Mandag og Thorsdag, og som bæres af Prindsernes Nærværelse og trækkes langt ud paa Natten.

Admiral Wleugels Død og de deraf flydende Promotioner i Søe-Etaten er Dem allerede bekjendt. Til Geburtsdagen vil de formodentlig strække sig gennem alle Etatens Classer og som en Følge deraf Wessel-Brown og Baron Holsteen blive Contre-Admiraler, helst v. Dockum er nær ved at himle. Det hedder ogsaa, at Bülow, Kirchhof og Bassewissamme Dag skal udnævnes til General-Lieutenanter. Nu have vi da een Vice-Admiral for hvert Linieskib! Den Dag, jeg gratulerede Frue Bille til denne Forfremmelse, var hun saa naadig at bemærke mig, at alle de andre Herrer havde været der Dagen i Forveien; hun syntes mig ellers at ville spille den ædle værdige Dame, som Frue Roseukrans, men s. 67det klædte hende ikke. Fra 1ste til 8de Januar var Frue Rosenkrans's Port lukket: hun vilde ikke tage imod Nogensomhelst i de Dage, som ifjor vare hendes for os uerstattelige sal. Mands Lidelfesdage. Dunsfeldt skal i Berlin være temmelig heldig med at finde Partiepantere til hans Østersøiske Handel. Han har nu sendt sin Medhjælper Garrigues til England for der at søge Deeltagere, og der vil det nok vise sig, om det Hele bliver til noget Stort eller til en —.

At Kammerjunker Bille er bleven Attaché ved det Danske Gesandtskab i Frankfurt, er en Efterretning, jeg nok kommer for sildig med. Han afgik dertil som Coureer med Papirer, henhørende til de pengespildende Fæstningssager, som Østerrig og Preussen trænger paa.

En Bog, trykt i Slesvig og udbasuneret af Langenau, kaldet: *Recht und Macht des Zeitgeistes*, har her gjort Opsigt, dog kun i de høiere Regioner, thi vores Liberale ligne deri andre Landes Ultra, at de ikke lide det kjære audiatur ei altera pars og derfor ei heller gide læst, hvad der, om end nok saa fornuftigt, skrives imod dem. Statsminister Kaas, som har kjøbt Seidelins Gods Erichsholm, agter nu, maaskee for at kunne betale hiint, at sælge saavel sin Gaard her i Staden, som sin vakkre Bondegaard ved Gjentofte. Denne skal med alt det, han har anvendt og bygget paa den, staae ham i henved 60,000 Rbd., og han vil neppe faae Sjettedelen derfor igjen. Hans Stedsøn er nu reist til sit fede Embede i Langenfelde, Grev Ransau Marschall i hans Sted og Grev Julius Holck opvartende Kammerjunker hos Prindsesse Christian. Om ei Staldmester-Embede for Grev Blücher-Altona tales ikke mere. — — —

s. 67

Kjøbenhavn, den 2den April 1825.

— — — Norge har afsluttet ei Laan paa 900,000 Spec. med Hambro til 92 for 100 og 4 pCt. Renter. Man vil deraf betale Gjelden til Benecke i Berlin, som bærer 5 pCt.

5*

s. 68og som har en ubehagelig Control i Følge med sig. Hambro praler af, at han ikke vil sælge noget under pari. da han haaber at finde alle Pengene her, paastaaende, at her er Overflødighed deras i de lavere Classer, og at Tilliden til den Norske Regsering er stor, især i Danmark, formedelst dens strenge Oeconomie, gode Foranstaltninger og offentlige Regnskab, hvorefter man ifjor har havt ei Overskud af 200,000 Norske Species-Sedler, der pludselig have saaledes forbedret sig, at de nu næsten ere lige med Pari. — —

Naar den berømte Don Miguel kommer til Dresden, saa venter jeg af min Ven en Deel herlige Anecdoter. Dette vakkre Menneske skal dog have lært Fransk, efter Baron Langenaus Sigende, der synes at protegere ham. Med den sidstes store Indflydelse her vil det nu til Cfteraaret have en Ende, da Grev Colloredo, en aimabel ung Mand, er udnævnt til Minister. Man troer, at den første kommer til at vicariere i Flørens, da Bombelles har søgt om en Congé.

s. 68

Kjøbenhavn, den 1ste October 1825.

Høivelbaarne Herr Kammerherre!

Ædle og høitelskede Ven!

De modtage herved min inderlige Lykønskning til en Udnævnelse, der sikkert vil være Dem behagelig, og som fra det Øieblik af, da samme var tilfalden Deres Ven Coopmanns, ogsaa med Billighed maatte blive Dem til Deel. Skal og kan man troe, hvad der siges i Publicum — og saadant vil De nok gjerne høre fra Vennehaand, om det endog kun var Pølsesnak — saa er det Dem, der har gjort Hr. Dal Borgo til Kammerherre. Sagen fortælles nemlig saaleves: En vis høi Dame, som nylig i Dresden har havt hos Dem og ædle Frue ei meget behageligt Ophold, og som siden sin Hjemkomst ikke har ophørt ved alle Leiligheder at rose Dem begge, har, være sig nu directe eller indirecte, paa allerhøieste Sted med Varme talt Deres Sag, hvorpaa skal s. 69være givet til Svar, at man ei kunde samtykke i hendes Forlangende, da man nylig havde

givet D. B. ei Afslag og kun Udsigt til Fremtiden. Nu kom der imidlertid ogsaa fra andre Kanter Forestillinger i hans Faveur, og saa besluttede man da strax at opfylde deres begges Ønske. Relata refero. Men saa meget er vist, at De i Henseende til Omtale i høiere Kredse netop har vundet meget ved, at han blev udnævnt tilligemed Dem, thi den høiere Adel, der saa gjerne gad beholde Nøglen for sig selv, synes reent skandaliseret over, at den er bleven en Fremmed af obscur Oprindelse til Deel, og nødes nu til at finde det meer end billigt, at samme Naade bevistes Dem. De eneste, som skrige eller rettere sagt bjeffe, er den Legion af Kammerjunkere, som ogsaa gjerne gad været Herrer, og som ikke lide, at nogen faaer Nøglen, som ikke har hørt til deres Samfund.

Hvad Hr. Dal Borgo angaaer, da har herns tilsyneladende store Beskedenhed, som han blandt andet udviste derved, at han næsten aldrig viste sig med sine portugisiske Brystplacater (crachats), ikke ladet formode, at han besad saa stor Ærgjerrighed som den, at ville være Kammerherre og Minister, hvilket sidste efter temmelig vel underrettede Folks Udsigende skal være ham forbeholden til Belønning, ifald det lykkes ham at negocien en saa brillant Handelstractat, som den hans levende Indbildningskraft har udkastet, og som hans Snedighed og savoir faire maaskee kunde bringe til Virkelighed.

Om Resultatet af General Suchtelens Reise til Norge, for saa vidt som ikke hidtil er os bekjendt, vil min høie Chef, Grev General v. M., nok have underrettet Dem. Skulde han imidlertid ikke have gjort det, saa vil jeg give Dem Anledning til at indhente denne Kundskab, hvis De paa mine Vegne, næst min Respects Formeldelse, vil fortælle Hr. Generalen, at Caneelleraad, Ex-Søofficer og Postmester Top i Helsingør i Aftes har indberettet til Kongen, at man der havde Efterretninger fra Sverrig, at Admiral s. 70 Cederstrøm var ankommen til Carlsronn med Befaling fra Kongen sin Herre at lade udruste hela Flottan. Den samme Efterretning har Consul Fenwich meldt til sin Ches, Hr. Peter Browne, uden dog at sige, om man har den ved Reisende fra Helsingborg eller ved Skibsleilighed.

Aarsagen, hvorfor jeg idag ikke selv melder dette til Hr. v. M., er den, at jeg, manglende desuden alt Stof til en nogenlunde ordentlig Depesche, anseer den hele Ting for yderst urimelig, saameget mere som Hr. b. Hochschild med den Svenske Post, der ankom i Tirsdags, havde et Brev fra en Ven i Carlsrona, som meldte ham, at omtalte Admiral Cederstrøm var kommen dertil som Coureer fra Christiania med Befaling at afskedige de Officerer, der havde ladet sig engagere til at artføre de solgte Skibe, eller vel rettere for at forbyde dem at tjene derpaa. Brevskriveren tilføier, at Mandskabet ligeledes vil blive forløvet, hvis store Antal i Øvrigt havde gjort det ellers saa døde Carlsrona livligt og muntert, samt givet den næringsdrivende Borgerelasse og en utallig Mængde tjenstvillige Nymphes rigelig Fortjeneste. Hvor er det nu vel mueligt efter dette Brev at have ringeste Tiltroe til hun Helsingørske Efterretning?

— — Grev Dohna kom hertil med Dampskibet i Onsdags og venter sin Gemalinde med Børn om 14 Dage. Da Preussen saa meget har asknappet sine udenlandske Missioner, deels ved at stryge adskillige Ting, som de før satte paa Regning, deels ved en betydelig Decourt eller Embedsskat, saa forudseer man, at han kun vil gjøre et lidet Huus. Mr. Wynn, som har bestilt et Dampskib for sig alene, da hans Børn og øvrige Suite gjør et Antal af 16 Personer foruden Domestiker, vil vel heller ikke i Førstningen slaae stort paa, og Vicomte de Quabeck, en ellers vakker Mand, lader til at være lidt Hollandsk i Troen, skjønt avlet af en Fransk Fader; følgerig ere Udsigterne til en glimrende Vinter mindre brillante, end vi i Sommer s. 71 forestillede os. Nicolai ventes om 14 Dage, og Grev Colloredo er endnu ikke reist fra Wien. — —

s. 71

Kjøbenhavn, den 12te November 1825.

— — Onsdagen den 9de dennes aabnede Mylord Hageman sit Huus for i Vinter med en Thé dansant, som nok skulde have været Hertugen af Augustenborg til Ære, men denne var netop bleven temmelig heftig syg, saa han ikke kom (han er nu næsten ganske frisk igjen), men derimod kom Pz. Christian med Broder, en Søster og to Svogre. Da Kl. blev henimod 9, løb som en antændt Svoeltraad det Rygte om, at Frøken Georgette i Aften hemmelig havde Bryllup. Somme troede, andre betvivlede det. — — Præsten Mynster viede dem. Fleertallet af Corps dipl. tog i Aftes til Frue Rosenkrans for at gratulere, men det heed, at hun var hos Falsens. Man tog derhen, men blev ikke antaget.

— — Eheu! At jeg paa saa glædelige Efterretninger skal fremkomme med et høist bedrøveligt Dødsfald! Ja han er død, den store Mand, Danmarks og Hoffets Pryd, Oberkammerjunkeren Buchwald! Original i al sin Gjerning, har han bestemt i sit Testament, at han vilde vende sig i Kisten, hvis en Hofmand fulgte ham til Jorden, og derfor foreskrevet blot at ville Følges af 4 benævnte Spidsborgere, en Blikkenslager p. p. Hans Plads har Publikum allerede besat med Yoldi, og dennes med Grev Haxthausen. — — Et smerteligere Tab end det omtalte er Grev Eybens, som pludselig er død i Raseburg. Hans Legat.-Secr. Stampe er nylig kommen hid for at giftes, ønsker desuden at forlade Carrieren og komme ind i Departementet, saa at nu den unge Bille de facto er Chargé d'aff. paa en af de vigtigste Poster. Om denne bliver Pechlin til Deel, vil Tiden lære. Publikum haaber det, skjønt den Gamle ikke benyttede ham hidtil, saaledes som sal. Rz. vist vilde have gjort. Overhovedet vil ved denne Leilighed Planen at sende s. 72 Grev Heinrich Reventlow som Leg.-Secr. til Berlin og Løwenørn til Frankfurt nok undergaae en Forandring.

De veed allerede, at Pløyen har faaet sin Afsked, eller rettere Ordre at søge den, hvis han vilde gjøre sig Haab om Pension, og denne, som man først sagde var $\frac{3}{4}$ af hans Gage, skal egentlig kun være $\frac{2}{3}$ deraf. Hoppes Nederdrægtighed med at indhænde Kongen hans fortrolige Breve, hvori han (mageløs Uforsigtighed af en gammel Mand!) stiplede sig sit Honorar af Wilsons, skal have fældet ham. Derhos paastaaes, at han har maattet tilbagegive det til Nytaar forfaldne Beviis fra Wilson paa 42,000 Mk. Bco., fordi han imidlertid havde faaet 10,000 Specier af sin Regjering. Han er yderst nedslagen, da hans velskrevne Forsvarsskrift intet har gavnet. I Grunden var man vel glad ved at have faaet Leilighed til at blive af med en uforbederlig Frondeur.

— — St. Simon er kommen her den 5te med Kone og 4 Børn, men Mlle Rainville og le beau Ranlin ere ikke med. Han er den gamle og har allerede opvartet med den Efterretning, at hans Datter er bleven forgiven af Knirsches Kjøkken, hvor der fandtes Spanskgrønt i Karrene. — — Alle de nye Missioner finde Bifald paa Spanieren nær, som synes lidt indskrænket og skutrygget, og hvis Kone først begynder at lære Fransk. Grev Colloredo, en vakker Mand, teer sig ret venskabelig imod Langenau, dog er denne, som for kunde frembringe Regn og Solskin, nu saare nedslagen ved at finde sig sat bag Coulisserne. Quabeck hover mtg alt meet og meet. Han gav nylig en charmant lille Diner med ypperlige Vine, som ganske mindede om sal. Lizakewises muntre Maaltider. Den hidtilværende franske Ch. d'aff. Coulomb reiser om nogle Dage til Paris, da han hverken har Lyst til at staae under S. S. eller til at gaae tilbage til Sverrig som Leg.-Secretair. — —

S. 73

Kjøbenhavn, den 3die Januar 1826.

— — — Idag har jeg den Nyhed, at H. M. i Forgaars har overrasket sin Familie ved paa een Gang at gjøre sex Kongelige Høiheder, nemlig Prinds Christian, hans Gemalinde, Søn, Broder og 2de Søstre. Denne behagelige Overraskelse skal have sundet Sted i et lidet Familie-Selskab, som Aftenen før Nytaar sandt Sted hos Prindsesse Juliane, og som Kongen med sine Døttre beærede med sin Nærværelse, hvor da H. M. ved Midnatstid har tilkjendegivet dem sin allern. Resolution. De veed, at man allerede længe havde undret sig over, at den præsumptive Thron-Arviug manglede dette Prædicat. Man har anført, at denne havde yttret ikke at ønske det for sig alene, og dette er formodentlig Aarsagen til den store Udstrækning, hvormed man dog ei har gjort andet end følge Preussens Exempel, som maaskee snart vil blive efterlignet hos os i Saxen.

— — De har vel allerede for længe siden faaei Brev om Marquis S. Simons nye Historie paa sidste Hofbal, hvor han og hans Frue vilde, at Datteren ikke maatte forlade sin Moder og derfor i Kredsen skulde staae enten ved Siden eller bag ved hende (i hvilket sidste Tilfælde hun nok vilde vidst at skuppe hende frem), at Hauch derpaa foreslog, da hiint paa ingen Maade kunde gaae an, at hun knude staae ved Siden af Grevinde Santi, at, imedens dette endnu discutteredes, Herskabet traadte ud, hvorpaa Enhver ilede til sin Plads, og Frøten S. S. derved stedtes i Forlegenhed, hvilket Hofdamen Frøken Levesau troede venskabeligen at afhjælpe ved at faae hende til at staae ved Siden af sig nederst i Salen, hvilket Faderen bemærkede, og derpaa lydelig raabte til hende: *Sortez de la chambre !* og da hun ikke syntes at forstaae ham, strax ilede til og førte hende ud i nærmeste Værelse, hvor lille Frøten Gale og andre unge Piger stode af Mangel paa Plads; at han endelig, fordi Datteren ikke kunde spise ved samme Bord, s. 74som Moderen, førte den første hjem, da der skulde gaaes til Taffels, hvilket igjen gav Anledning til, at den af Skjebnen ham tildeelte Dame maatte gaae alene og han først kom efter og tog sin Plads ved Kongebordet, da hele Verden allerede sad. Denne hele Opførsel har saare mishaget, og man har paastaaet, at Grev Schimmelmänn havde faaet Ordre at sige ham noget desangaaende; men om dette er bleven udført, er mig ubekjendt, vil vel ogsaa efter den gode Gamles milde Character have været saa mildt, at den anden har kimsat deraf. De samme, som paastode hiint, sige ogsaa, at Frøten S. S. ikke mere skal inviteres, hvilket falder mig vanskeligt at troe, og som vi nu den 18de vil faae at see paa det Bal, som den Dag gives for at fetre H. K. H. Prindsesse Wilhelmines Fødselsdag. Man har endnu en anden Anecdote, hvor Fru S. S. paa Prinds Christians Concert for at indtvinge sin Datter i første Rad med Kronprindsessen og de fornemste gifte Damer bad Frue Wynn at snerpe sig, hvorpaa da hun, Moderen og Datteren sadde tilsammen paa to Stole og Frøkenen følgelig i første Rad. Skal man troe Rygtet, saa er denne Frøken, som nu er fuldvoxen og ganske kjøn Pige, nær ved at forloves med Attachéen de Bussiérre, som har omtrent 50,000 francs i aarlige Revenuer. Andre paastaae, at Moderen, da hiin ikke er af gammel Adel og S. S.s derimod stammer fra Noæ Ark, har langt høiere Projecter, nemlig at faae hende smurt paa den unge vakkre Grev Colloredo. Denne Minister kommer rigtignok hyppigt der i Huset til sorskjellige Tider, men om dette gjelder den endnu flinke, let antændelige, medlidende — — — Moder eller den smukke Datter, — derom stride de Lærde.

— — I Stockholm faldt Carl Johan i Graad, da han fik Budskab om sin oprigtige Ven Alexanders Død. Ham vil Constantins underlige Idee, hvis den ellers er sand, være ein gefundenes Fressen, thi Venskabet er neppe gaaet i Arv hos denne Broder.

S. 75

Kjøbenhavn den 7de Februar 1826.

— — — De vil vide, om Frøken S. S. blev budet til næste Hofbal? jo men blev hun saa. Faderen udeblev under Paaskud af Sygdom. Datteren stillede sig denne Gang ved Siden af Fru Brown, den engelske Leg-Secr.s Hustrue. Ved Cvuren taledede Kongen til hende som til de andre, der stode i første Rad, da H. M. lader, som om han var aldeles uvidende om disse Smaae-Elendigheder af ugrundede Prætentioner p. p., men Dronningen skal, idet hun taledede til Damerne, der stode ved begge hendes Sider, have nøiedes med at hilse hende. Da der skulde gaaes tilbords, vilde Frøkenen ikke tage imod nogen Seddel, blev dog og hængte sig ved Armen af Fru Hageman, maaskee i det Forsæt at dele Stol med hende, men da de kom til ei af de 4 mindre runde Borde, som omgive Herskabets størve, var der just en Plads ledig, bestemt for ældste Frøken Oxholm, som formedelst Ildebefindende var taget bort. Her maatte nu Frøkenen sætte sig — imellem 2 Herrer; Damerne, ja endog Prindsesserne skandaliseredes over denne Blufærdighed, som vilde rette paa een, maaskee i Aarhundreder eksisterende uskyldig Etiquette. Kongens sidste Fødselsdag blev seiret, som sædvanlig, med Cour, Apartement og Souper. Frøkenen blev denne Gang borte. Dronningen gjorde Partie med Pz. Christian, Gr. Schimmelmänn og Grevinde Dohna. Hver af de 5 Prindsesser havde en udenlandsk Minister ved sit Spillepartie. Frue S. S. erklærede een for alle Gange, at hun ikke forstod noget Spil, og frabad sig denne Ære. Det samme gjorde hendes Mand med Tilføiende ikke at ville gjøre Undtagelse herfra, uden naar Touren tilfaldt ham at spille med H. M. Dronningen. See, det kalder man ikke at genere sig! Imidlertid gav samme Mand i Aftes et stort Bal, hvor Pz. Christian og alle hans Sødskende kom, og hvor Pladsen var saa indskrænket, at kun faa kunde blive saa lykkelige at faae et Spillebord. Soupéen har formodentlig været god. Jeg saa kun, idet jeg gik, det opdækkede s. 76Bord, og dette var brillant. I Aften skal jeg derhen igjen og venter at more mig bedre, thi der skal spilles Comedie.

Frue Rosenkrans har skrantet i denne Tid, men holder dog stedse sin gode Contenance. Hun skal tale med stor Ligegyldighed om Prinds Troubeskoy og kalde ham en meget vidtløftig Paarørende, skjønt Andre paastaae, at det er hendes kjødelige Fætter. Denne Elendige skal være Formanden for Conspirationen og have tigget Keiseren om sit Liv, hvilket er blevet ham skjænket med disse Ord: Si vous tenez à une vie aussi ignominieuse, vous pouvez aller la trainer dans l'infamie aussi longtems que le Destein le voudra ! — —

s. 76

Kjøbenhavn, den 28de Februar 1826.

— — Om og naar jeg reiser til Sverrig, kommer aldeles an paa Hoffets Befaling og vil blive Dem bekjendt førend mig. Kronprinsessens Nedkomst forventes medio April. Festerne ville dog neppe begynde førend hendes Opkomst, som jeg vil anslaae til sidst i Mai, men just til samme Tid indtræffer her en anden Fest, nemlig H. K. H. Prinds Fris's Confirmation. Vilde man end sige, at min Nærværelse derved ei var absolut nødvendig, saa er der dog en anden Omstændighed, som gjør, at jeg høist ugjerne blev derfra; denne nemlig, at Rygtet gaaer, at, kort efter, og førend Prindsen gjør nogensomhelst Reise, skulde Forlovelsen deklareres imellem ham og H. K. H. Prindsesse Wilhelmine, en Begivenhed altfor glædelig for alle høie Vedkommende, ja for hele Riget — thi Undersaatterne see i den elskværdige unge Prindsesse, der ganske danner sig ester sin Moder, et Billede af den med Rette tilbedede Dronning —, til at jeg ikke skulde ønske af ganske Hjerter at være nærværende ved en saadan hjertelig og sand National-Fest. Denne conflit des devoirs har jeg forelagt paa behørigt Sted og venter nærmere Resolution. — —

s. 77Det er Dem nok allerede bekjendt, elskede Ven, hvormeget Carl Johan bestræber sig for at udstikke sin Naboe i Keiseren af Ruslands Øine, idet han har udnævnt den gamle værdige Feldtmarschall Grev Stedingk til at condolere, gratulere og overvære Keiserens kroning. En Fregat udrustes til i Begyndelsen af Mai at overføre denne ærværdige Rigsens Herre til Petersborg, hvor han er kjendt og elsket af den hele keiserlige Familie og i særdeles Gunst hos Keiserinde-Moderen. Men ikke nok dermed. Med sidste Post skriver man mig, at Kongens Yndling, den almægtige Grev Brahe, som vilde have overvundet alle andre competeurs, hvis Stedingk ikke havde været til at overtale, ufortøvet skal afgaae, ledsaget af flere Cavalerer, for at overbringe den lille Storfyrst Alexander, Keiserens Søn, den store Svenske Seraphimer-Orden!! Skulde nu, inden Mai, Sygdom eller Døden hindre Oldingen Stedingk, der er over 80 Aar gammel, fra at foretage denne Reise, saa er Brahe strax ved Haanden for at supplere ham. Saaledes kan unge Mænd gjøre Lykke i Sverrig! Hvad i Øvrigt Stedingk angaaer, da er Regjeringens Omsorg for ham saa stor (Grev Wetterstedt har forud været Ambassade-Secretair under ham), at den bekoster hans hele Udrustning, hans Equipage, ja endog hans Livreer.

En fuldstændig Handelstractat imellem England og Sverrig, Fortsættelse af Declarationen og saare liberal, samt fuldkommen gjensidig, er negocieret af Baron Stjerneld og indsendt til Ratification. Det er denne Diplomats ærefulde Svanesang, thi han agter at forlade Carrièren og at retirere sig paa et stort indkjøbt Gods i Sverrig, paa hvilket han er født og opdragen.

Pedersen har indmeldt fra Washington, at han har det bedste Haab om at tilveiebringe en Handelstractat efter Hoffets Ønske, men at man forlanger som en conditio sine qua non, at man skal vedkjende og forpligte sig til at betale de Americanske Reclamationer fra sidste Krig.

s. 78Den af Sverrig foreslagne lignende Declaration om gjensidig Handelsfrihed mellem Danmark og Sverrig

synes endnu at møde mange Vanskeligheder fra Dansk Side, og Opsættelsen af Krabbes Reise fra den ene Tid til den anden beviser, at vores diplomatiske Olding endnu ikke er færdig med de Instructioner, han i denne Henseende agter at medgive ham. Forleden sagde han mig, at han troede at kunne expedere Kr. i Marts, men selv dette finder Tvivlere.

s. 78

Kjøbenhavn, den 28de Marts 1826.

— — Handelkstractaten med America er vores gode Gamles Kjøphest. Danckmarth er beskjættet med dens Udarbeidelse, og da den Gamle har mange Handelskundskaber, saa er det at formode, at det bliver et ypperligt og for Landet velgjørende Værk. Spørgsmaal kun, om de kloge Americanere siden vil underskrive det, selv naar man vilde gjøre det af dem forlods forlangte Offer. — — Forundre maae jeg mig over den store Protection, Goethe viser Improvisatoren Wolff. Selv har jeg ikke hørt ham, men da jeg sidst var i Hamborg, taltes om ham med megen Ringeagt. Atter et Beviis paa, at ingen er Prophet i sit Fædreneland.

Nu til St. Simon, denne vores uudtømmelige Conversations Kilde. I noget over 14 Dage var han syg en stærk Forkjølelse, som havde Indflydelse paa hans mange Saar. Han var saa slet, at han ingen vilde see. Løverdag den 18de lod han aftakke for Efterspørgsel, men tog dog imod ingen. Mandag Morgen, efter at have faaet sin Post, gik han til Grev Sch. og, da han ikke kunde faae denne i Tale, fordi han skulde til Kongen, skrev han ham til og forlangte et P for i et pressant Anliggende at gjøre en Reise tour & retour til Hamborg, hvorfra han vilde være tilbage om 2 à 3 Uger. Han lod derpaa Bussiérre komme (her er for Tiden ingen ved Missionen uden denne Attaché), gav ham Befaling til at gjøre sin s. 79 Undskyldning hos Hof-M1 Hauch og alle andre Ministre for, at Tiden ei tillod ham at tage Afsked, og til videre Instrux blot at correspondere med ham i Hamborg. Derpaa først underrettede han Kone og Børn om sin forehavende Afreise herfra, og allerede Kl. 1 om Middagen sad han i sin Reisevogn, og da han saaledes havde 1½ Dags Forspring for Posten og den heldigste Vind til Overfarten over Belterne, beregnede man, at han kunde være i Hamborg, ja selv i Paris, inden man paa nogen af disse Steder kunde vide hans Afreise herfra. Med Gaarsposten har han meldt, at han i tre Dage lykkeligen var ankommen til Hamborg, men aldeles intet videre. Nu kan De selv tænke Dem Hoffets og Stadens Forundring over denne ubegribelige, og upassende Mystification. At gjentage for Dem alle vores tildeels latterlige Gisninger om Aarsagen dertil, vilde være for kjedsommeligt. — —

Kort efter Confirmationen reiser Prinds Fritstil Genève, ledsaget af Hertugen af Holsteen-Beck, Grev Ransau-Breitenburg som Guverneur, Major Ewald som Lærer i Krigsvidenskaben. Disse ypperlige Valg bifaldes af hele Verden. Først om 3 Aar ventes Prindsen tilbage, og da haaber og ønsker man at see ham lykkelig forbunden med den Yndige, aandfulde Kongedatter. Kongen reiser først i Junii til Jylland for at inspicere Tropperne og see nogle Stæder, han i 1824 maatte lade ligge. Paa Søndag confirmeres de 2 ældste Frøkener Dannemand i Garnisonskirken af Brodersen. Publicum forlover dem allerede med unge Adelsmænd, men dette synes mig blot at være Snik-Snak endnu.

s. 79

Kjøbenhavn, den 22de April 1826.

Elskværdige og elskede Ven!

— — Professor Dahl fra Dresden har besøgt mig idag og bedet Dem hilse paa det Forbindtligste. Han forbliver her en Maanedstid endnu, reiser saa til sit Fødeland s. 80 og gaaer maaskee paa Tilbageveien til Stockholm, hvor det er mueligt, at jeg atter kan faae ham at see sidst i Julii Maaned.

Den før omtalte Confirmation er fastsat til den 22de Mai. Alt glæder sig dertil, og mange vil formodentlig ile til Staden fra Provindserne, hvorfor man og troer, at hverken Krabbe, Scheel eller Moltke drage til deres respective Gesandtskabsposter, førend disse Høitideligheder ere forbi. Aldrig har der været saa ypperlig en Forstaaelse imellem de høieste Herskaber, som nu; der er idel Opmærksomhed og Forekommenhed fra alle Sider. De to unge for hinanden bestemte høie Personer synes at have virkelig Godhed for hinanden, og Forældrene ere naturligviis meget glade derved. Pz. Christians Indflydelse tiltager, man nægter ham intet billigt Ønske. Kongen har erklæret alene at ville bestride alt, hvad den unge Prindses Ophold og Reise i Udlandet vil komme til at koste. Man siger, at hans Forældre vil ledsage ham til Hamborg, og at Pz. Chr. med Gemalinde derpaa tage til et Bad i Tydskland og blive nogle Maaneder borte. Skulde de bestemme dem til Carlsbad og altsaa gaae over Dresden, saa vil min Ven kunne udraabe med Montauciel i Deserteuren: Le Roi est au camp, et Montauciel n'y est pas! Prindsens Cabinets-Secretair Adler har faaet Justizraadstrang og Tilladelse til at bære den samme Uniform som Kongens Cabinets-Secr. Jessen. Den unge Grev Blücher-Altona er bleven 2den Adjutant hos Prindsen med 400 Rbd. Gage. Med denne just ikke betydelige Gage, og Gud veed hvilke andre Ressourcer, agter han at inklade sig i Ægteskab med den ældste Frøken Ferral. — En fæl Strid mellem Prof. Hansen og Historiemaler Høher, hvilken sidste vel havde nogen grundet Aarsag at klage, men derimod uanstændig anfaldt i offentlige Blade hiin Academiets Directeur, er i disse Dage afgjort med Høyers formelige Udelukkelse af Akademiet, hvis Medlem han var. Hans Tilhængere troe, s. 81 at hvis hiin før

omtalte gode Forstaaelse ei var indtruffen, var dette ikke skeet, og ansee det derfor for en Virkning af Pz. C.s Protection, den H. K. H. saa rigeligen tildeler den architectoniske Olding.

Udfaldet af den St. S.ske Reise til Altona, hvorfra han har hidsendt 4 Vognheste og en Ridehest til sin Kone, var, at han selv kom i Forgaars Morges med det Lybske Dampskib; kort efter Ankomsten besøgte han Prindsesse Charlotte for at bringe hende de friskeste Efterretninger fra sin Datter i det Leithoffske Institut i Lübeck, besøgte ligeledes nogle Colleger og kom til vanlig Tid til Conferencen, hvor han dog ikke gjorde mindste Undskyldning for sin pludselige Afreise, men derimod med megen Amabilitet forsikkrede Excellenzen, at han nn blev her, og at der ikke var et sandt Ord om, at han havde forlangt eller ønsket at komme til Svccrig eller anden Steds. Kort, han skal være saa aimable, som mueligt, og kan han blive ved i den Tone, saa skal De see, at han behandles, wie nichts passiert, helst man høitidelig fra flere Kanter forsikkrer, at Hoffet her aldrig har værdiget at klage over ham der, hvor der skulde klages. Spørgsmaalet er, hvorledes man der vil optage den ham angaaende Artikel i the Sun og Times, som man fik her med Gaarsposten, og som vakte almindelig Forundring. Nysgjerrig er man efter at see, om J. des Débats vil afskrive denne Artikel, og om de franske Blade overhovedet vil tale derom.

Erindrer De maaskee ikke selv, saa vil den elskværdige Kammerherreinde Coopmanns vidt og bredt kunne fortælle Dem den fameuse Historie med de satyriske franske Vers, der en Dag bleve sendte til Fosters, og som i sin Tid gave Anledning til saa megen Omtale. Man gjettede paa Saamange, men den sande Autor blev aldrig bekjendt, før man nu efter hans Død til almindelig Forundring erfarer, at det var en Mand, man mindst drømte om, nemlig en Vestindianer Krause, som i sine Velstandsdage havde kjendt s. 82sal. Ysnardi i America og beviist ham mange Høfligheder, men her derimod var bleven uhøflig modtagen af ham og spodsk behandlet af Frue F., hvilket havde formaaet ham til paa denne, rigtig nok lumpne Maade, at hævne sig paa begge.

L. Daae, Breve fra Danske og Norske.

6

Min Ven Pz. Pignatelli er reist til Stockholm for at recipocere Lagerswärds Gratulations-Sendelse til Kongen af Neapel, men kommer igjen her tilbage forinden Consirmationen. Derpaa gifter han sig med Hofraad Gersons Enke. som har omtrent 150,000 Species, og reiser saa til sit Fædreneland, forladende formodentlig os og Carrièren for evig. De boede i Huus sammen, og den blinde Cupido Capozzi skal have bidraget meget til at bringe dem sammen. Hendes Forældre vare meget derimod, men den godmodige Generalinde Bülow har forsonet dem og faaet Moderen til at give sit Samtykke, dog under Betingelse, at Brylluppet skete her, da hun i det mindste vilde have den Glæde selv at see sin Datter som Prindsesse. I hans Fraværelse changerer Bruden Religion og bliver catholsk, og Generalinden staaer Fadder til hende paa en af hans Cousiners Vegne. Han dadles meget især i det Billeske Huus; men betænker man, at han er en fils cadet de famille, ingen Formue eier, tjenende et Hof, som et giver Pensioner til afskedigede Diplomater, samt at han ved sin Onkels Død har mistet sin bedste Støtte, saa gjør han vel ikke saa galt i at sætte sig i en Situation, hvori han kan staae paa sine egne Been. Hun skal være et Fruentimmer af Cultur og Talenter, og han er en yderst retskaffen Mand, hvilket han bl. A. har beviist derved, at han udtrykkelig har forlangt, at hvis deres Ægteskab skulde blive uden Børn. man i Contracten vilde stipulere, at Pengene efter den Længstlevendes Død skulde falde til hendes Familie. — —

s. 83

Kjøbenhavn, den 14de November 1826.

Inderlig elskede Ven!

— — Mit Ophold i Stockholm af lidet meer end 4 Maaneder var mig i det Hele tagen særdeles behageligt, kun de 3 sidste Uger kjedede jeg mig morderligt og længtes efter Hjemmet. Aarsagen var, at Befalingen til at tage Assked just kom, da Kongen stod paa Nippet at gjøre nogle Smaareiser i Landet, saa jeg ikke førend hans Tilbagekomst kunde faae mine Asskeds-Audienzer. Disse vare saare naadige hos alle Herskaberne. Hele 3 Gange har jeg nydt den Ære at spise ved Kongens Taffel og 2 Gange ved Kronprindsens. Den deilige yndige Kronprindsesse er meget smukkere, end hun var for 3 Aar siden, er tilbødt af hele Verden. C'est la candeur personifiée. Efter hende er Kongen den af hele Familien, der meest er elsket. Den lille Hertug af Skaane, som jeg ikke fik see, skal ligne ham. Dog siger man, han er styg, hvilket let kan forklare sig; thi har han Bedstefaderens Ørnenæse og Ørneblik, saa vil dette, saa klædende det end er for en Mand, dog ikke see godt ud paa en Patteunge. Han skal ellers være særdeles stor, rask og vel for sin Alder.

Af Deres Bekjendtere der fandt jeg Crombrugges aldeles som i Kjøbenhavn. De modtog mig meget venskabeligt og ere endnu saa godt Dansksindede, at alle deres Tjenestefolk ere Danske. Begge syntes at fortryde Byttet, dog yttrede de det ikke, klarligen af lutter Forsigtighed. Baron Schimmelpenningk syntes at leve ret lykkelig med sin Kone, en Frøken Ransau, som Narren Schitere van Lophem forgjæves havde friet til. Hr. v. Krabbe fandt jeg meget forandret, han var bleven taus og stille, og var han imellem lidt oprømt, var

det kun tvungent. Formodentlig har han ikke været tilfreds med sit sidste Ophold i Kjøbenhavn, men skulde den Tractat, hvorom jeg siden skal tale, skaffe ham en Excellencetitel, saa vil han udentviwl blive heel forandret. Van Brienen var noget ældnet, men for s. 84Resten ganske den gamle. Hans Kone spiller nu den ømme Moder. Deres 5/4 Aars vakkre Dreng er deres fælleds Lykke. Grev Wetterstedt bar, som fortjent, almindelig agtet og yndet. Døer han og Kongen eengang, saa vil der blive en stor Forandring: thi i dem sætter Nationen en udeelt Tillid, og det er ikke Enhver medgIVEN at have deres Talenter.

6*

I Onsdags kom den raske og ved sin Styrke og Behændighed i alle gymnastiske, for Tiden i Sverrig meget agtede, Øvelser alle unge Svenske forbausende Kammerjunker Zeuthen hertil som Coureer og medbragte den saa længe bearbejdede Handelstractat imellem Danmark, Sverrig og Norge. Dens Grundbasis er Reciprocitet, dog kun saaledes, at Landenes Skibe og Ladninger gjensidigen behandles som de indfødte. Den er afsluttet paa 10 Aar, skal ratificeres inden en Maaned og træde i Kraft d. 1ste Januar 1827. De Danske Colonier, Grønland, Island og Færøerne, ere undtagne, saaledes er ogsaa Salttilførsel undtagen fra Svensk Side. De facto er derved den Svenske Navigationsact af 1724 ophævet i Henseende til Danmark, og der paastaaes, at det er endnu den liberalreste Handelstractat, som Sverrig nogensinde har tilstaaet; ogsaa yttrede forleden vores gode Gamle, at Nationerne gjensidigen i 3 Aarhundreder havde behandlet hinanden som de mindst favoriserede, og at et lykkeligt Sammenstød af Omstændigheder havde forbeholdt hans Ministerium den Ære at see disse uvenskabelige Forhold hævede. Vanskeligt er det at sige, hvo der vil vinde derved. Ved første Øiekast er Fordelen øiensynlig paa Svensk Side, da man der har meer end dobbelt Antal af Handelsskibe imod Danmark, og da de Danske Toldafgiver og Handelslove ere langt liberalere end de Svenske; men Fordelen paa Dansk Side er derimod, at man nu endelig kommer i det saa længe ønskede venskabelige Forhold med Norge og i dette Rige vil finde et lettere Afløb for Dansk Korn og andre Producter, samt at Danmarks s. 85Handelsskibe, som efter dets Forliis ved Engelsk Raneri for det meste bestaaer af smaae 1 à 2 mastede Fartøier, netop bedst ere skikkede til at forsyne Norges og Sverrigs Smaastæder, hvor større Ladninger vanskelig vilde finde Afsætning. — —

s. 85

Kjøbenhavn, den 27de Marts 1827.

Fortræffelige Ven!

— — For nu at begynde med hvad der interesserer Dem meest, maa jeg sige Dem, at De gjør den Gamle Uret, hvis De troer, at han ønsker Dem bortfjernet for at give Deres Post til en anden. I hans Alder og med hans sagtmodige Character kjendes hverken Had eller Kjærlighed. Han har nu faaet sin D—dt, som boer hos ham i Huset, og denne samt Ponsainz ere nok de eneste Faiseurer. R—, som er alt for meget Jæger og Spiller til længer at være stadig Forretningsmand, synes at have ud (sic!) hos den Gamle og brillierer nu meest som en Slags Posenmacher paa Jagtpartierne hos og med Prinds Ch. Ingen har kunnet sige mig, hvem der i Pløyens Sted har den Saxiske Brevvexling; endelig spurgte jeg L., og han svarede mig: „Grüsen Sie den Hrrn. v. B. recht herzlich von mir und sagen Sie ihm: Niemand und Alle.“ Heraf skulde man næsten slutte, at en ordentlig Inddeling ikke mere finder Sted. Bn. Blome klager over, at han ikke bliver brugt, og han vil derfor nu med sin smukke Kone drage herfra til Foraaret, formodentlig til Holsteen. Det er en vakker Mand, ganske modsat sin Broder, og som her har erhvervet sig almindelig Agtelse. Dennes Broder Kone skal have skilt sig fra sin Mand — fordi han havde givet hende en fransk Cadeau!

— — — Saaledes som vores nye Justizminister viser sig, er det Jammerskade, at han ei allerede blev det for 20 Aar siden, da vare vist ikke saamange Embedsmænd blevne ulykkelige, fordi de, paa Mangel af Tilsyn fra oven, s. 86benyttede betroede Penge, først lidet, siden saaledes, at de vare uden Redning. Han feier op i alle Sager, paaskynder de, der have ligget forlænge, og ansporer Herredsfogeder og andre Skifteforvaltere til at klare for sig og ikke lade Skifterne henstaae. Dertil har man endnu ikke hørt, at han har misbrugt sin Myndighed. Esterhaanden er det at formode, at han ved Hjælp af Manden med Leen vil faae driftige Medhjælpere, thi gamle Malling har næret meget syg, Sehestedt flere Gange i Vinter stærkt upasselig, og vores Gamle er nu allerede 80 Aar! Møsting, af og til skrantende, holder sig dog godt. Han har i Vinter flere Gange været i Kattepine og vil nu blive nødt til at afslutte for de 2 Mill. Pd. Sterl., som endnu restere paa det Wilsonske Laan. Her er nemlig en Rothschild! Afsending ved Navn Homberg, som underhandler derom, tilligemed en fra Wilson, som nok er i Ledtog med ham, og Hambro har desuden længe opholdt sig i London for den samme Gjenstands Skyld. Disse forskjellige Liebhabere ville maaskee med Tiden skaffe M. bedre Conditioner, hvis han havde Tid til at bie, men deri ligger Knuden. De erindrer, hvorledes den forbandede Hoppe, imod M.s Villie, fik Kongen til at opsigte det Hamborgske Laan, samt de uheldige Omstændigheder, der pludselig indtraf og forhindrede, at kun saare faa Laantagere vilde lade sig reducere til 4 pCt. Nu skulde Alting udbetales, Fonds vare ei tilstrækkelige, og man blev nødt til at tage, for en manglende Million Specier, sin Tilflugt til et Slags Vexel-Rytterie med Donner, Jänisch, Heine p. p. Dette har nu vedvaret omtrent 2 Aar og kostet betydeligt, og da disse Kjøbmænd stedse gjøre flere Vanskeligheder, og Jänisch desuden er død, saa maa nok M. afslutte coute qui coute. Engang havde man for dette 3 pCt.s Laan tilbudet ham 58 for 100, som han afslog, derpaa faldt alle Obligationer, og Homberg tog sit Ord tilbage: nu ere de omtrent stegne til

den Punkt, de faldt fra, og M. maa vel ansee sig for lykkelig, hvis s. 87 han endnu kan naae de engang tilbudne 58. Hoppe er her, men man seer ham lidet eller ikke; han skal være fattigere end nogensinde, og synes aldeles at have tabt al Indflydelse.

De have vistnok for længe siden fra Andre Efterretning om le Chevalier de Matthiesen, commissaire général de guerre de S. M. D., om hans Huuskjøb, hans Nedsættelse her, brillante Indretning og Tractement, hvis nøiere Bekjendtskab jeg skal gjøre paa Mandag, da han giver en stor Diner. Det har bansat ærgret Hochschild, at denne Nordmand har bedet den Danske Konge om Tilladelse til at bære de Svenske Ordener, han har havt i saa mange Aar, og at den givne Tilladelse stod i alle Aviser. Uagtet han har baade ægte og uægte Børn, saa gaaer Falsen ham dog meget under Øinene og kalder ham sin lille gode Onkel, ogsaa har han været hans Raadgiver i Meget. De veed vel og, at Falsen har været farlig syg af en begyndende Typhus-Feber, saa at endog Fru R—z græd over ham! (Hvo som erindrer Forholdene i den sal. Herres Tid, vilde dengang havt Vanskelighed ved blot at tænke sig disse Taarer!) Imidlertid har Herholdt havt det Talent at forvandle dette Onde til en Koldfeber, og han er nu i kjendelig Bedring. Hans lille søde Kone bliver smukkere Dag for Dag, og det glæder mig, at han gjør hende lykkelig.

— — Imedens man fra Stockholm skriver mig, at der næsten daglig haves Fester paa Fester (i hvilken Anledning jeg dog maa fortælle Dem en sand uheldig Idee af Grevinde W. dt: Ved at indbyde til en Mascarade slutter hun Indgangskortet med følgende velklingende Ord: Il dependra d'un chacun d'y ajouter une Rdr. de banque, pour en former la part des pauvres, dont le souvenir, loin de nuire aux plaisirs, peut ainsi s'identifier avec eux) — leve vi her i Vinter temmelig stille. Vel give Nicolai og Colloredo af og til Diners, og den sidste har endog givet et Bal, men Wynns Huus er lukket, Frue Hochschild tager ikke imod, Meurons vil først aabne s. 88beres Huus til Michelsdag, da de overholde den gamle Regel, at en Minister i det første Aar ikke er forbunden til at give noget, Quabeck gav et eneste stort Bal costumé, som var vakkert, og hvorpaa mange bortødslede deres Penge med liden Fyldstgjørelse, da det i sig selv, helst hvor Localet er indknebet, er en temmelig inspid Fornøjelse og Mage til den at see Billeder en heel Aften igjennem. Frue St. Simon tager vel imod Visiter, men giver intet for Resten, da Manden formodentlig holder hende knapt. Vi ventede at høre, om ikke Taler, saa dog Bonmots af ham, naar han fremtraadte i Pairernes Kammer, men endnu har man ikke af Aviserne bemærket, at han har lukket Munden op, maaskee fordi han blot er kaldt for at stemme, ikke for at tale imod sin Overbeviisning. Prinds Christian har givet os adskillige smukke Baller og Concerter; ved Hoffet har der omtrent een Gang om Maaneden været et lille Bal, som begynder med en Cercle, og hvortil Corps dipl. inviteres, saa have og Pz. Ferdinand og Pz.sse Juliane hver givet et Bal. — Da Thevand ikke koster meget og der nu sjelden souperes, saa tage mange flere Indenlandske imod, end ellers, men dette har den Ubehagelighed ved sig, at de faa, som gjøre Visiter for at høre Noget, sprede sig, saa man ingensteds finder flere end et Par Mennesker, og derfor aldeles mangler sal. R—z'smageløse Réunion, thi den hos Billes er nu lidet søgt, da Manden begynder at blive ældre og taus, og man snart er kjed af Konen, hvis skarpe Tunge efterhaanden mister sin Braad. Løwensterns, som i Vinter boe for sig selv og af og til see Folk hos sig, reise til Foraaret, jeg troer til Saxen. Minister-Resident Pedersen har ofte Routs, men hverken han eller Kone forstaaer tilgavns at være Vært og Værtinde. Han stræber efter Nøglen og Commandeur-Korset, har kjøbt Scholtens Gaard og haaber at blive her næste Vinter endnu. K-herre Scholten reiser først midt i næste Maaned som Interims General-Gouverneur til Vestindien for at afløse Bardenfleth, der ønsker at s. 89see sine Huus-Guder. Halte Benzon, Ex.-Gen.-Gouv., er død paa St. Croix og skal efterlade betydeligt, skjønt den imod ham anlagte Sag endnu ei fuldelig er til Ende. De Børn, han havde med sin fraskilte Kone, ere døde, og formodentlig har han givet Sch. Haab om at blive sin Arving; thi denne skal have smigret sig dermed, men see! efter hans Død fandt man et Testamente, hvorefter han bestemmer sin Formue til 3 naturlige Børn, hvoraf de 2 ere Blandinger, og som opdrages i Udlandet.

Nu er jeg træt og frygter, bedste Ven, at have kjedet istedetfor at more Dem, helst jeg gav det Bedste i Begyndelsen. Vel kan det være mig ligegyldigt, men dog gad ogsaa jeg vidst, hvem af Secretairerne i Dresden have Kjøbenhavn? Den Mand maa velsigne mig, da jeg næsten aldrig chifferer. Anderledes var det i sal. Grev Bunaus Tid, der ofte lod mig chifferere hele 3 à 4 Ark. Gud glæde hans Sjel, saa han piinte mig! Min General-Rapport efter min Hjemkomst fra Sverrig maa have hovet, idetmindste gjorde den paa Komplimenter ellers sparsomme M. mig den, at kalde den interessant. Mon jeg staaer godt i hans Kridthus?

s. 89

Kjøbenhavn, den 26de Juuii 1827.

— — Har Hs. Exe. Hr. v. M., som jeg formoder, meddeelt Dem Hovedindholdet af, hvad jeg skrev ham den 9de og 16de dennes, saa veed De allerede alle de Gunst og Naadesbeviisninger, der ere nedregnede paa eengang paa Baron Løwenstern, nemlig Indsødsret, Optagelse i den Danske Adelstand, Nøglen, Oberst-Titel af Armeen og en sor ham nyskabt overordentlig Minister-Post i Brasilien med 6000 Spec. i Gage og 2000 i Reisepenge, item Løfter, at hvis han tilveiebringer den Handelstractat, han der skal afslutte, saa skal han kun forblive der i 2 Aar og ved sin Hjemkomst erholde den første Minister-Post (somme sige udtrykkelig den Engelske), der kunde blive ledig ved et Europæisk s. 90Hof. Han er allerede afreist med Kone og Børn for at Besøge Familien i Holsteen, gaaer siden over Hamborg og London til Damps til Lissabon, og derpaa til Skibs

til sin Bestemmelse. Skulde imidlertid Don Pedro være kommen til Europa, saa vil der opstaae en snurrig Collision med ham og Olinto, for hvem jeg formoder, at man i saa Fald har noget andet, maaskee Neapel i Baghaanden; thi begge vil de nok ikke kunne trives paa eet Sted.

Denne elskværdige Lykkens Yndling, som personlig har vidst at sætte sig i Naade hos Kongen, og hvis fornuftige, æresyge Hustrue vel ei heller paa sin Side har forglemst at insinuere sig hos Dronningen og de Tydske Hofdamer, er den egentlige Grund til alle de gamle Rygter, hvorom jeg fortalte Dem sidst, og som aldeles imod min Villie synes at have soruroliget Dem, thi alt længe vidste man, at hans Bestræbelser gik ud paa at ansættes i Dansk Tjeneste. I Førstningen siger man, at han helst var bleven i Militair-Etaten; men da han modestement vilde begynde med at være Regiments-Chef, stødte han paa saa uovervindelige Vanskeligheder, at han blev nødt til at kaste sig paa Diplomaten, hvortil han offrede sig med særdeles Iver, studerende det Danske Sprog, ja endog Jurisprudenzen, forsaavidt den dermed staaer i Forbindelse. Lyst til at leve med sin Svoger og i det hans Kone saa kjære Land opvakte Higen efter Deres Post, som dog vist ikke var bleven Dem betagen imod Deres Villie, da man, om det var lykkedes, nok havde lagt Dem en Guldbroe, men da Svogeren sik en Post ude af Landet, og Udsigten mindskedes til, at Moderen skulde bestræbe sig sor at faae ham ind i Landet igjen, saa synes det, som om man havde opgivet denne Idée og kastet Øinene paa Neapel, skjønt Blome havde Udsigt dertil og Vogt desuden ikke yttrede Ønske om at forlade sin Post for evig. Senere, ja ganske kort før, end Sandheden kom frem, hed det, at han skulde faae Bøckelmanns Post i Hamborg og denne forsættes i Hoppes Sted s. 91 til Paris. Mueligt er det, at de fleste af disse Rygter ere udsprede à dessein, for at skjule den sande Plan, som mueligen især befordredes af Fruen, der, al søsterlig Kjærlighed uagtet, nok heller vilde staae over end ved Siden af sin Søster, en Gisning, der grunder sig i hendes Courage til at ville med Børnene følge med til et saa fraliggende, fra Europ Skikke og Sæder saa sorskjelligt Land. Denne Fremmedes Ansættelse her er bleven meget sorskjelligen betragtet. I Klubben, hvor man ellers seer suurt til ethvert Indgreb i Indfødsretten, har hans personlige Elskværdighed, Sindighed og tilsyneladende Beskedenhed, foruden det almindelige fordeelagtige Omdømme om hans Duelighed, samt, at han i Samhold med en Deel andre er særdeles præsen tabel, sremvirket Bifald, helst man der har den ugrundede Formening, at han er rig og bringer Penge ind i Landet; men hos Frue B. og andre, som have Venner og Slægtninge i den Danske Diplomati, skriger man over Nepotisme, skjønt den Gamle forsikkrer Enhver, der taler til ham derom, at saa kjær denne Udnævnelser end var ham, saa havde han dog aldeles ingen Deel deri, men at Alt i denne Henseende var H. M.s egen Plan og Villie.

Ester denne Fremstilling vil De, høistærese Ven, nu kunne være ganske roelig for ei at fortrænges fra det Dem kjære Dresden, thi af Grev Fritshave De sandelig Intet at befrygte. Han synes overhovedet ei mere at være i Sommes Kridthuus. — Hvad De omtaler om en Svoger, der ligeledes gad fortrænget mig, saa skal jeg gjerne godvilligen række ham Haanden, hvis han har Indflydelse nok til at bevirke, at jeg for 36 Aars Tjeneste siden 1791 — ei at tale om, at jeg allerede siden 1782 gratis supplerede min af Apoplexie paa Tunge, Haand og Fod lammede Fader — fik en Pension af 1200 Rthlr. Saxisk eller lidet over Halvdelen af min nuværende Gage, under Betingelse at kunne fortære den, hvor jeg vilde, thi naar man i vores Fag har naaet en Alder af 64 Aar, saa duer man ikke s. 92 meget mere, helst ved et Hof, hvor man i Almindelighed henserder Begyndere, og hvor jeg nu, paa et Par Undtagelser nær, kunde fra Alderens Side være Fader til alle mine Staldbrødre, der naturligviis hellere omgaaes og have Fortroelighed til en levnaldrende, end til en gammel Mand. Af Aviserne have De seet, at Langenau har forladt Wien, man veed siden, at han er kommen til Frankfurt, og kan vel altsaa daglig vente ham. Nysgjerrige ere vi efter at see, om hans herværende Chef afgaaer til Damps med Frue St. Simon, med hvem han staaer i nøie Forbindelse, og som med Flid synes at forhale sin Afreise for at kunne ledsages af Elskereren. Nyligen gjorde de med Flere en Tour sammen til Møen, men det var vel ikke den første Tour, de havde gjort med hverandre, Datteren til liden Opbyggelse. Vicomte de Quabeck er kommen tilbage fra Hamborg med en kjøn gammel og sygelig Kone, hendes gamle Søster, en Mlle la Motte, og en ret vakker Datter; de flytte for i Sommer til Rolighed ved Vedbæk.

Sr Hoppe har da endelig fanget sig i sin egen Snare og sidder nu i Castellet. Efterat have faaet tout court sin Afsked samt Forbydelse at vise sig for Kongens Aasyn, skreg han og forlangte Undersøgelse. Man tog ham paa Ordet, inden han ventede det, og da Et.-Rd. Lange fandt i hans Papirer skjellig Grund til at lade ham hefte, nedsattes en Commission for at undersøge dem nøiere og examinere Patronen. Hvori hans Forbrydelse egentlig bestaaer, veed man ei saa nøie, da Tingen behandles meget hemmelighedsfuldt, men saa meget troer man at vide, at han stedse har havt Udflugter for ei at tilbagelevere et ham betroet Credit-Brev samt visse Fuldmagter, og at man formoder, at han i Paris eller andre Steder har pantsat disse Gjenstande. — Jeg erindrer ikke, om jeg har fortalt Dem, at den Hr. Homberg, som paa Rothschildernes Vegne nok har lagt her et Aars Tid og endelig har afsluttet Laanet af de sidste 2 Mill. Pund Sterling til 60 for 100 s. 93 à 3 pCt. Renter, er bleven forlovet med Prindsesse Pignatellis Søster, Mlle Nathan David. Denne har været opdragen hos Miss Elking og er der efter Moderens Villie fuldkommen bleven oplært i sin Christendom, hvortil hele Familien vilde overgaae, naar Faderen lukkede sine Øine, men nu har denne Fader tvungen hende til at lade sig confirmere paa Jødisk, en Ting hun des lettere kunde gjøre, som man paastaaer, den her brugelige Jødiske Catechismus skal være meget god og indeholde den hele christelige Moral; hun idetmindste vil altsaa blive i sin Faders og tilkommende Mands Tro. Frue Dal Borgo fortalte mig i Gaar, at hendes Mand havde skrevet hende, at Pignatelli nu snart ventedes til Lissabon som Ch. d'aff men at han for det første kom alene. Quabeck paastaaer desuden, at Konen aldrig vil kunne trives der, thi uagtet de

fleste Portugisere nedstamme fra Jøder, saa er Jødeblod dog der saa forhadet, at man udentvivil vilde skye hendes Omgang.

Kronprindsessen af Sverrig er den 18de dennes lykkelig forløst med en Søn, som skal kaldes Franz Gustav Oscar, Hertug af Upland. Den stakkels Hof-Marschall Grev Posse er hidsendt og indlagt paa Bistrupgaard. Var han tilforn kun gal par intervale, saa vil han nu nok blive det aldeles, naar han opdager, hvad Sted han er paa.

Kastende mig for Hendes Naades Fødder og omfavnende i Tankerne Deres kjære Børn, beder jeg Dem, ædleste Ven, med venskabelig Bevaagenhed at erindre

Deres hengivneste Ven
og Tjener
Ms.

s. 94

*A. C. Gjerlew til Jrgens-Bergh.
Kjøbenhavn, den 23de October 1819.*

Vor ædle Thorvaldsens Ankomst hertil har da sat hele Verden i Bevægelse, man taler, man synger, man skuespiller — privatim dog — til Hans Ære, de 99/100 uden at kunne skjønne Hans egentlige Værd, kun for at kunne sige, at de have været med, og man giver Gilder paa ham, som paa en Skildpadde. Det kjeder ham for bet meste, som De let indseer, denne bøtiske Hylden af en ædelysten Hob. Universitetet gav ham en Fest paa Skydebanen, hvor jeg havde den Ære at være tilstede, hvor Ochlschlæger holdt en lang Tale, hvor man sang gode og maadelige Sange, spiste og drak og raabte Hurra uden Ende. Den skjønneste Festens Pryd var den herlige Olding Grev Schimmelmann, som ene af alle Ministre og Stormænd var tilstede og paa det hjerteligste deeltog i den Hylding, man bragte den sjeldne Kunstner, som man ogsaa med megen Enthusiasme bevidnede ham selv. Da jeg spurgte ham, hvorledes denne Fest mellem saa mange livfulde Musernes Sønner behagede ham, som sikkert maatte være ham noget nyt, svarede han mig: „Ak, det minder mig om et af Claude Lorrains Mester-Arbejder» hvor der stod paa et Grav-Minde: „Ogsaa jeg var i Arcadien." Forresten seer jeg Thorvaldsen oftere hos mig, og vi have spiist sammen hos Rosenkrans, som var mig en saare behagelig Opmærksomhed af denne ædle Statsmand.

s. 95 Om Politik skriver jeg Dem dennegang Intet, thi det Vigtigste vil De vide, vor Tractat med Sverrig, som da endelig er kommen istand, sat cito, si sat bene. Daaserne og Krabbes Kors er vel det bedste derved. At vi miste Vaabenet har gjort et dybt, smerteligt Indtryk paa alle Gode her, det er at strøe Salt i det aabne Saar, og hvi kunde man ei undgaae det, hvi erindre sig, hvormeget man hænger ved Sligt? Vi kunne nu ei engang sige: Tout est perdu hors l'honneur.

Om Jøde-Feiden skriver jeg Dem Intet eller dog saare Lidet. Den var endt inden min Ankomst. Det Værste var, at man sik gjort den til Kongens Sag og lagde en dybere Betydning i den, end den havde. At Kbhvns Borgerskab, da Kongen aftakkede det, ei gjentog dets Chefs Hurra-Raab, burde denne have betalt med sin Post; thi en Chef bør kjende sit Corpses Stemning og skaane en ædel Fyrste for et saa bittert Optrin.

Grev Schulenburgs Søn, der civilklædt tillod sig at tractere Borgervagten ved en Ildebrand med Hug af sin Ridepidsk og derfor blev jammerlig mørbanket, kom 6 Maaneder i Castellet paa 3die Grads Arrest i Betragtning af hans Faders Fortjeneste og hans Ungdom. Et Par Landofficerer, hvoriblandt en formelig trak løs mod Regentsen og beleirede den, i hvilken Anledning der blev raabt: „Magister Stygotius, Jacob v. Thyboe er her", er ogsaa i Castellet for at kjøle deres Krigerovermod.

Med Finantsbestyrelsen er man ei meget tilfreds, og om Holten taler man mindre godt end høit: „Enhver er jo en Tyv i sin Næring." Ogsaa Justits-Ministeren har skjelvet i Jødefeiden, og Blüow gik paa Landet, hvor han flød hen i Taarer. Det var Nerve-Svagthed; nu er han tilbage og vel. Navnløse Breve, ofte truende, grove, sjelden belærende, sindige, vankede der til dem og selv til Kongen i Jødefeiden, og de vare ei ganske uden al Virkning. Et er trykt i et norsk Blad og forlanger en Constitution. Der s. 96er i Indledningen fast grove Ting. Hvad skal Enden blive? —

s. 96

Kjøbenhavn, den 28de Novbr. 1820.

— — — — Paa Reduction i Militair-Etaten er ikke at tænke paa i denne Konges Tid. Den slette og foragtelige Dr. Dampe, der først holdt en Art oprørsk Præken og derpaa vilde holde Forelæsninger over den Augsburske Confession, som blev ham forbudt, og han anseet med en Mulct (jeg troer af 50 Rdl.), havde Politiet længe Øiet paa, da vor sindige og virksomme Kjerulf tog Herren, idet han ved Midnat beredte sig til at aabne en Klub for alslags Janhagel, og forefandt forskjellige oprørske Proclamationer og Adresser hos ham, søm han siden har sagt at have fundet paa Gaden. Han er siden arresteret. Riis fortjente en slig næsviis

Skolefux, der, selv et foragteligt Dyr, kun kan skade selv den bedste Sag, han tager sig af, og give Vedkommende Anledning til at skribe mod Democrater, Jacobinere, Oprørere og demagogiske Constitutionsmagere. Det vilde være et herligt Emne for den værdige Østerrigske Beobagter.

— — — Oehlenschläger har nylig prostitueret sig med et latinsk Program, som han har troet i sin mageløse Forfængelighed at burde skrive som Professor til Reformations-Festen, hvor han ogsaa holdt Talen. En mageløs slettere Ulatin er neppe bleven trykt siden de saa berømte epistolae obscurorum virorum, mindre kommen ud fra noget Universitet. Han holder ellers i Vinter for 10 Rbd. Forelæsninger for Herrer og Damer. Om han har mange Tilhørere, veed jeg ei. Damerne ville vel Komme mere for at see end høre. Jeg agter ei at høre hans genielske Uvidenhed. Jeg har selv nylig havt den Sp at gjøre vor litterære Verden heel nysgjerrig ved en Recension i Lærde Efterretn. over Schmidt-Phiseldecks Bog: Europa og Amerika, som man ei vidste, hvem man skulde tilskrive, da den var streng s. 97anonym; man gjorde mig den Ære at gjette paa Etatsraad Stoud og paa Engelstoft, selv paa Statens Ven, indtil man endelig fik opsporet, at jeg var Manden, som man, som saa lang Tid ude af den litterære Verden, ei tænske paa. — —

s. 97

Kjøbenhavn, den 1ste Mai 1821.

— — — Formodentlig har De hørt om Troppe-Be-vægelserne i Sverrig; hvad mener De, om det gjaldt Norge, hvis det i sin Friheds Svindel ei fandt sig i Billighed med at betale sit Afdrag af dets Andeel af Statsgjelden til os, ei vilde lade sit Forslag om Adelens Afskaffelse beroe for Øieblikket, og i det Hele vise sig lidet mere føieligt mod Hans Svenske Majestæt, der dog nok vil forsøge Alt først med det Gode. Jeg læser ei de norske Blade her, men man siger, at National-Bladet, der udmærker sig ved en slem Tone, ofte skal glemme den Agtelse, der skyldes Regenten. Jo galere, jo bedre. Dog Skam faae den, der troer vore Naboer.

Vi have nu Marquis St. Simon her, som synes en vakker lille Mand, der ei har ringeste Ultra-Mine; han har medbragt en 11 Aars Datter og skal have havt den sørgelige Skjæbne enten selv at have dræbt en Søn paa Jagt eller seet ham dræbes ved sin Side. Baron Nicolai gaaer til London for at fungere der i Baron Lievens Sted, og Foster gjør en Reise med sin Kone for hendes Sundhed til Baden og maaskee til Paris eller Italien for at see sin Moder. Den spanske Minister, Fru F.s ubegribelige Tilbeder, venter længe paa Afløsning. Steigentesch, der broutede stærkt og brouter endnu stærkere efter de sidste Tildragelser, synes dog at ville holde sig langt fra dem og hviler paa sine Laurbær uden at hente nye. Merbin er kommen endnu mere stoppet, smilende og puant tilbage fra Stockholm, end han gik dertil. Hochschild, som nu er svensk Minister her, synes et fornuftigt, klogt Menneske, men han sukker forgjæves for s. 98en ingenlunde smuk Frøken Oxholm. Arme Ambrosio har lidt meget, il fait bonne mine à mauvais jeu.

L. Daae, *Breve fra Danske og Norske.*

7

De vil om nogen Tid see Pros. Rosenvinge hos Dem. Han er en saare værdig ung Mand, som det sikkert vil glæde Dem at see; at anbefale ham til Dem, vilde være overflødigt. Ogsaa vor lærde Prof. Nyerup, en gammel Ven af mig, gjør iaar en Reise paa nogle Maaneder i Tydskland, og agter at besøge Dresden; han er ei af denne Verden, men en af vor Litteratur, af vor Alderdom, af vore Bibliotheker og af Universitetet høist fortjent Mand. At De vil sørge for hans litterære Fornødenheder, ved at lette ham lærde Bekjendtskaber og Adgang til Samlinger, behøver jeg ikke at bede Dem om, der som varm Dansk sørger for alle Deres Landsmænd. At Baron Taube, forhen Svensk Minister i Berlin, gifter sig 3die Gang med Adm. Kriegers Datter, veed De vel alt længe; Aarene ere lidt ulige — men hvad siger De om Fru Rs Nieces Giftermaal med en Grev K. . . ? Hele Verden forundrer sig derover, thi uden at være smuk er hun en meget talentfuld Pige, men uden Formue, som han har ligesaalidet som Aand og Dannelsen. Man skal vente 3—4000 russiske Bønder til Medgift af Alexander. — — Falbe er afreist for en tre Uger siden, og hans værdige Svoger Selbye, som længe har været syg, er nu kommen hertil med sin ei længer smukke Frue, der er næsten lige saa tyk, som hendes værdige Svigerske, — — og det er slige Væsener, som besætter Embeder, væ nobis! Rigtig har man Leilighed til at see og lære meget her, jeg vil ei altid sige opbygge sig. Bourke er dødssyg, om ei død i Paris, Carl Moltke er endnu stedse her, je suppose qu'il attend le Roi d'Angleterre ici en lieu de se rendre chez lui, men det er nu engang hans Maneer; il préfère son pays à tout autre et aime à se faire payer comme ministre pour vivre en particulier. — — En gammel Veninde, Fru Gyllembourg, har bedet mig hilse Mathilde venskabeligst. Guvernør s. 99Bensons Dom er afsagt af Gen.-Auditøren og refereret i Statsraadet, men holdes hemmelig indtil dens Forkyndelse paa Stedet for de Paagjældende.

s. 99

Kjøbenhavn, 3/7 August 1821.

Umulig kan jeg lade Hr. Navarro Reise herfra over Dresden, uden at lade ham bringe nogle Linier med til Dem, kjære Bergh. Kunde jeg nu kun sige Dem noget, som ret interesserede Dem, men af Offentligt veed jeg her næsten saa godt som Intet (thi, som Baggesen nylig skrev mig fra Paris, her høre vi ikke til den

„vaagende“, men til den „slumrende“ Verden), og af Privat veed jeg kun Lidet og endnu mindre, som fortjener at passere Vesterport, end sige Beltet og Elben. At Prinds Christians unge Søn ved at pjeffe med et ladt Gevær har skudt sig selv Enden af sin venstre Tømmelfinger, hele det Stykke, Neglen indtager, og stærkt beskadiget et Par af de øvrige Fingre, er en Nyhed, der vil blive gammel, inden dette kommer, og gjør hans nærmeste Omgivelser ei den største Ære. Bardenfleth er og har længe været fyg. At man skal have gjort et nyt Laan ved den rige Jenisch fra Hamborg, siger Rygtet. Man taler om et Slags Disconto af den Norsk-Svenske Gjeld til os. Birchs Dom ved Høieste-Ret var Arrest paa Livstid og Ærens Tab; man har sagt, at Gen.- Audit. Bornemann officielt skal have moveret om at faae den ulykkelige Mand bort fra Kastellet, fordi han, som dømt fra Æren, kunde ei blive der, hvor Officerer hensættes i Arrest! ! Det er ham ligt, ham værdigt og indignerer hver ædel Mand. Gamle Adm. Vinterfeld er død, mæt af Dage. Og Adm. Bille har ogsaa havt den Sorg at miste sin ældste Søn, Ernst, død ombord i et dansk Kjøbmands-Skib paa Reisen fra Rio Janeiro hertil af heftig Svindsot; hans Moder er utrøstelig. Capt. I. I. Schwensen, som commanderede Corvetten i Vestindien, er død og Assessor Bundsen, Medlem af Commissionen, ligeledes, hvorimod s. 100 Pram lever in floribus med en Mulatinde og har givet Bal for de Couleurtte, siger Skandalen her. Man venter nu daglig Efterretning om Bensons Dom; han har været dødssyg, men er i Bedring for at overleve sig selv! Den nye Godseier, Etatsraad Neergaard, er med Gjeld for Skatter til Kongen! og Danneskjold har drevet Penge op ved at sælge Skatter i Gisselfeld, som ellers gaves bort! Kunde jeg til alle disse Sørge-Tidender kun føie et Glædes Budskab! men nei, selv ei engang ei veed jeg at meddele Dem, uden om De vil: at vor gode Konge, der ei længer er „Fugle-Konge“, snarere „Stodder-Konge“, som Ondskaben spaaede ifjor, efter at den havde kaldt ham „Jøde-Konge“ i 1819. Prinds Christian reiser i Schweiz, hvorfra Baron Schub, nu vender tilbage, da man nok er mere end kjed af ham, og tænker man at tilbringe Vinteren i Paris, som Capt. Falsen nylig har skrevet mig til, der agter at ledsage Prindsen. Digter Veteranen Thaarup er død, og ingen Sang af de yngre hørtes ved Oldingens Grav, kun Prof. Cl. Fr. Hornemann satte ham et (mod de Yngre) bidende Minde.

7*

Den arme Chev. Ambrosio fik ei alene Afsked, men i Unaade og med Exil; en lumpnere Regjering over et elendigere Folk har Verdens Aarbøger neppe at opvise. Nu er han her, og Gud veed, hvad hans Skjebne skal vorde; maaskee har han været uforsigtig, for varm for en Sag, han troede sin Konges; han burde have kjendt denne meenedige Fyrste bedre og bedømt sit eget Folks Usselhed rigtigere. Det synes, som om Østerrigs Grundsætning er paa eengang at gjøre Regjeringerne baade i Neapel og i Piemont baade forhadte og foragtede, og maaskee tænker man at fiske i rørt Vande: beati possidentes og Italia vaut bien la Grèce.

Napoleons Død, som Lægerne i Paris ei vil antage for naturlig, skal have givet Anledning til en nøiere Forening mellem den sande Friheds og Napoleons Venner, s. 101 der ingenlunde er Regjeringen behagelig, ligesaa lidet som den „aldeles antibourbonske Deeltagelse“, skriver atter Baggesen, man har yttret i Paris ved denne Leilighed. Ogsaa aner man den hellige Alliances Død, da Skrækmanden ei mere er til, som England ei kan slippe oftere løs paa de forfærdede Fyrster.

Sikkerlig vækker Grækenlands Skjebne Deres varmeste Deeltagelse, som hos hver Menneskeven. Rusland, der upaatvivlelig hemmelig, directe og indirecte, har oppustet og næret Ilden, som dets Ministres Forhold i Constantinopel noksom synes mig at vise, trods al diplomatisk Haandværks Sladder, har da endelig erklæret sig. En Kurer har bragt Erklæringen hertil, som til Stockholm og Berlin; dog kjender jeg endnu ei Indholdet. Tiden vil nu lære, hvad den afskyelige østerrigske Beobagter, Metternichs værdige Pilatus-Organ, vil sige, og hvad England, der gjerne sorraadte Christus for 30 Sølvpenge for sin Handels Ballance og Toldvinding, og som kjender ingen Menneskelighed, ei engang hjemme, end sige ude, nu vil gjøre. En ny Forbryder har nu forøget de Kronedes Tal. Sandt er det, at Tildragelserne vorde hver Dag vigtigere, og hvad forhen vakte Deeltagelse som Constitutionsvæsenet i Tydskland og det Spanske Amerika, nu glemmes for den store Kamp, der synes at aabne sig, og som, Gud for Alt! vil lede til vigtige Følger for Menneskeheden trods al den fortvivlede Modstand, som Barbarer og Ultra's her og der fremkalde; det forekommer mig som Giganternes Kamp mod Guderne. — — Det er snurrigt at høre, hvorledes de gamle Diplomater troe sig forpligtede til at forudberegne alle de ubercgnelige Vanskeligheder, som ville møde ved at udføre den store Plan at befrie Europa og Christenheden fra de forpestede Barbarer, der have trængt sig derind, og naar de i deres snevre Aand ei kunne fatte en saa stor, saa ædel menneskelig Tanke, da at erklære Sagen selv umuelig. Som om de Kræfter, som Enthusiasme vækker, lode sig beregne.

s. 102 Til Lykke er Metternich ei vor Herres Hof og Stats-Cantsler eller Forsynet en Keiser Frans, meget mindre en King George. — —

Schmidt-Phiseldeck har atter skrevet et politisk Skrisft: „Der europäische Bund“, hvis Hoved-Indhold er, at Europ Vel og Frelse ene kan bestaae i et Stats-Forbund mellem alle Magter med fælles Forbunds-Armee og Fæstninger og Flaade, med varig indre Fred og Enighed med de øvrige Verdens Dele og fælles Forsvar af Colonierne, ved Pengenes Reduction til en almindelig europæisk Myntfod af en europæisk Daler eller 30 sSpec. osv., som er egentlig den ædle St. Pierres Drøm, brømt udførligere.

— — Det maa være Dem selv til stor Tilfredshed at have tilendebragt denne vigtige Underhandling saa

hæderlig og saa fordeelagtig for Deres Fædreland. Det forekommer mig, man ei kan sige det Samme om Krabbes med Sverrig, hvor Kongen selv siger, at Norge kun betaler, jeg troer 3 i Stedet for 15 Millioner. Jeg gad nok seet denne hele Underhandling prøvet for en Stændernes Forsamling. Dog blev Krabbe Storkors! og Burke Greve o. s. v. for sin smukke Fred i Kiel. Vilde man dog, da De saa betydelig har bidraget til at forøge Statsindtægterne, blot give Dem 4—5 pCt. aarlig heraf i Tillæg. Vi kan nu ellers vente to store Diplomatikere her tilbage, Hs. Exe. Hr. Baron Schubart og hans værdige Product Hr. Olintho dal Borgo, som man ved det Brasilianske Hof selv har beskyldt for at have været Marqueur i Italien, der dog er urigtigt. Det er virkelig ubegribeligt, hvorledes saadanne Landstrygere kunne blive ansatte her til at forestille Konge og Nation hos Fremmede.

— — Jeg beder Dem hilse Dahl, af hvis Arbejder jeg her ved sidste Udstilling har seet et Par med megen Fornøielse. Det gjør mig ondt, at han ene har opfattet Italienernes slette Side; de har virkelig mange gode, selv fortræffelige, men man maa leve med den bedre Deel og s. 103længere for at lære at kjende dem. Jeg forsvarer ei Neapolitanerne, men hvad faae vi i Norge! Steigentesch bemærkede det samme! — Har De seet, at vor Møsting i den bekjendte Baron Zach's Correspondance astronomique sammenlignes med Colbert!?! Fordi man lader Danmark geometrisk opmaale og øder alle de Penge, som den lille gjerrige Prof. Schumacher vil have dertil, paa en Tid, da Finantserne staae saa slet, der derfor lader indrykke slige ækle Lovtaler, man næsten maa anfee for Satire; men derfor gaaer han nu ogsaa til Altona, uagtet Professor her, med fuld Gage og frit Huus og andre langt betydeligere Emolumenter, fordi den tydske lille Person heller vil leve der, end her. Opmaalingen er Paaskuddet, begriber De. Etatsraad Ørsted bereiser nu Amtmandskaberne for at see dem efter, thi overalt er det galt fat! Gud bedre os alle tilsidst!

S. 103

Kjøbenhavn, den 1ste December 1821.

— —Jeg burde vel, om jeg ene seer paa Ceremonie, have skrevet Dem til for at ønske Dem til Lykke med det fornyede Beviis, De modtog paa Kongens og Deres Foresattes Bifald og Agtelse, saa meget mere, som De har havt en ønskelig Leilighed til at fortjene det, men Lykken var ikke saa stor, og De deler den med saa mange, — nu med Avanturieren Hr. dal Borgo di Primo — at jeg er overbeviist om, De ikke vil regne mig denne frivillige Forsømmelse til Onde. Mere vil det glæde Dem, som det har mig, at ei alene Gh. Rd. Rskrz., men ogsaa Grev Schimmelmänn i Statsraadet har været overmaade vel tilfreds med Deres Elb-Arbeide, hvorover han vel er jage compétent. Begge have yttret mig det personligt, og jeg har desuden hørt det Samme af andre mindre vigtige Stemmer, dog ei af Pløyen, som jeg ei har stødt paa. Jeg veed ikke, om jeg i mit Sidste (af 7de August med Hr. Navarro) sagde Dem, at den sære, som jeg synes, noget pedantiske Hr. Koss fik s. 104Nøglen paa Steigenteschs Forlangende, som rigtig nok er en egen Maneer — ogsaa skal Rosenkrans have sendt den til Steigentesch; imidlertid har han den og vil vel tjene ham til at lukke op med til sin Tid, suo loco et tempore. I Paris skal han leve i aabenbar Krig med Fru B....., som ei undrer mig med denne Dame, efter hvad jeg veed om hendes fordums offentlige Liv ad usus publicos. Jeg venter daglig Efterretning fra Paris, hvor jeg har tre Venner, som skrive mig, blandt dem Falsen, som er med Prinds Christian, og som ei vil mangle at tale om Skandalen.

Det sidste, største og — sørgeligste Nyt er vort Laan. Da De læser Børsenhalle, siger jeg Intet om Vilkaarene, det skal, formodes sic, bruges til at dække Deficit i Stats-Indtægten, som de lave Kornpriser have foraarsaget. Det naturlige Spørgsmaal: hvad skal Enden blive, er vel tilgiveligt. Baron Schubart er her i længere Tid, den lykkeligste, gladeste Mand paa Jorden quique criblé de dettes, men han lader Fiolen og sine talløse Creditorer sørge. Hr. dal Borgo di Primo kom i October med en stor Mængde Sommerfugle, Insecter, Slanger, Amphibier og levende Papegøier, hvoraf gjøres Præsent til Prindsesserne og Frue Rosenkrans, som Talsmænd forstaaer sig. Hele Verden seer hans store Samling med Forundring og Beundring, selv Dronningen har i Forgaars været der med Prindsesserne. Vivent les charlatans étrangers! — — — — Han har ogsaa faaet sig en portugisisk Orden med en høist smigrende Skrivelse, som han dog ei vil bære — forstaaer sig, inden vort arme lille Kors følger med — og efter saa store Fortjenester, hvad Under om man da tilstaaer ham 8—10/m Species, som han ansøger, og som er hans Gjeld, efter at han saaledes i 4 Aar har brugt 27/m Spec.; dog dette er en mig betroet Hemmelighed, som jeg derfor beder Dem paa Ære at behandle som saadan; jeg har blot villet meddele Dem den, for at s. 105De kan see, où nous sommes ici. Havde De eller hver Anden gjort sligt et Forlangende, hvad vilde man da sagt?! Denne Herre, der har den ubegribelige Uforskommenhed at sige, at han nedstammer fra Medicæerne, hvis Vaaben han fører, da jeg og hvert Menneske i Livorno og Pisa veed, at han er et uægte Barn af en gammel tiggefærdig Procurator, som jeg selv har seet, og en Smeds Kone i Pisa, — og slige Historier lade selv fornuftige Mænd og visse Damer sig binde paa Ærmet og protegere ham —, ça fait pitié — om sit Giftermaal taler han, som om il en était la victime! Dog nok om denne saa aldeles nichtswürdige Person, som man maa have kjendt i sit Hjem sor ret at kjende.

— — Geheimeraad Rosenkrans arbejder nophørlig, som De veed, og mere end han behøvede og burde efter min Mening; i sin politiske Tro om Fred er han, den brave Mand, strengt rettroende, jeg kan ei være det. Forsynets og Cabinetternes Planer stemme sjelden overeens. Posten i Paris er endnu ubesat, og man veed ei, om Moltke, v. d. Nath eller Juel, som nu er Prinds Christians Kavaleer, da Ka gaaer, skriver man mig, i

Barndom, saaer den. Hardenberg vil man ikke troe bestemt dertil. Ogsaa Posten i St. Croix er ubesat. Rothe vil ei blive der, Dxholm er gaaet tilbage for sine Assairers Skyld, der ere mere dérangées end arrangées, og ønskede vel at gouvernere igjen. Man har talt om Kherre Lillienkjold og om Hr. Kherre Bardenfleth, som søger den stærkt. Benson er syg og skal sørge mere over Tabet af sine Penge, end over Embede og Dom! Den ældste Frøken Dreier er forlovet med den spanske Legat.-Secr., den lille Villana, som nu er i Italien. — —

S. 105

Kjøbenhavn, 2/9 Marts 1822.

— — Jeg tør ei bedømme, om Deres Klager ere aldeles grundede, og om man har behandlet Dem ganske, s. 106som De fortjente, kun det tillade De mig som Ven at sige Dem, at naar De klager over Rosenkrans, gjør De ham og maaskee Dem selv Uret; han elsker Dem og har givet Dem saa talende Beviser derpaa, at De neppe kan eller bør tvivle derom. Kan han som Minister, som Deres Chef, Ven og Velynder ei opnaae Alt, hvad De med Billighed kunde troe at haabe, er det hans Skyld? De kjender for godt alle Forholdene her, til at jeg behøver at udlade mig videre herom. Og har han ei gjort meget for Dem? Tilgiv mig, at jeg tillader mig at sige Dem det. De veed, hvorledes, paa hvor uværdig en Maade K. nylig fik Nøglen, der har skaffet ham de Ædles Ringeagt og alle Bedres Fiendskab. Han har skadet sig selv meget derved; endnu i disse Dage har Rz. udladt sig til mig derom med Bitterhed, ligesom om hans Prætensioner. Han er her nu fra Paris, jeg har seet ham, men taler ham aldrig, nu mindre end nogensinde, især da hans gemene Ultra-Grundsætninger ere noksom bekjendte. Mod Hr. Sch. advarer jeg Dem. Han har viist sig meget venskabelig mod mig, men netop sagt mig ganske det Modsatte om Dem, af hvad han nu har sagt Dem om Kongen. Dette Ene maa være Dem nok. Jeg har havt en lang Samtale med Rz. om Dem; han vil Dem vel, vær overbeviist derom, men gjør Dem ogsaa Umage for at vedligeholde hans Venskab, han fortjener det af Dem. Deres Ytringer i Privat-Breve have været stærke og kunde hos en Minister, der elskede Dem mindre personlig, skadet meget. Glem ei at meddele, hvad Mærkeligt De fra Syden — V. — Often — P. og Pol., — og fra Norden — B. — kan erfare. Hvorfor har De undladt det i den senere Tid? Hvorfor forsømme, hvad der kan netop gjøre Deres Post saa vigtig, saa interessant? Maaskee er det ufrivilligt. De tilgiver, at jeg gjør Dem opmærksom derpaa. De begriber, hvorfor! Om Hr. Sch. har jeg sagt det Nødvendige, og jeg gjentager Dem som Ven, : fide, sed mi vide. Man kunde jo ogsaa finde Dresden ligesaa behagelig som Neapel — hvad s. 107Rz. sagde mig, var saa bestemt, at jeg vil troe begge lige umuligt, men at ville sætte Ugler i Mosen for Dem hos den Mand, De skylder meest, var vel en Plan, man før havde seet, og hvad vilde da Følgen være?

— — — Endelig har man da en Interims Gen.-Gouverneur i Vestindien, Kherre Bardenfleth, der beholder sin Post her. — — — — — Han anlægger Contre-Admirals Uniform. Gamle Pram døde da ogsaa Døden efter sit poetiske Liv, og man bestemmer Command. Jessen hans Post. Gen.-Audit. Bornemann sik 24 Timer efter Feddersens Død sin Bestalling til Høiesterets Justitiarius, Retten til liden Glæde, thi elsket er han af Ingen. — Aagesen, nylig Deputeret i Cancelliet, fik hans Post, Amtmand Løvenskiold i Svendborg Amt blev Deputeret igjert, og man bestemmer den meget unge Stiftamtmand Moltke i Island til Svendborg. Lille Conferensraad Graah blev Vice-Justitiarius med virkelig Justitiars Rang og noget Tillæg, Spiess i Slesv. Holst. Cancellie Canzler i Slesvig — en stor Lykke for en saa ung, skjønt duelig Mand. Man har bestemt en vis Justitsraad Langheim, Amtsforvalter i Rendsborg, til hans Eftermand i Cancelliet, som synes heel underligt. Saa uendelig kjedelig end min Stilling er, kan jeg dog ei med Grund beklage mig, da jeg ikke har ansøgt noget af den gode Grund, at intet Passende var ledigt, jeg maa derfor have Taalmodighed, som ellers ei er en af mine Hoved-Dyder, og desværre er Tiden lige lang, men ei lige nyttig, og jeg vansmægter efter en nyttig og anstændig Virksomhed.

At Kongen har valgt Command. Rothe til sin General-Adjut. og Flagcaptain i Lindholms Sted, gjør begge Ære, og det er at haabe, at R. vil modstaae Hofluften og vorde Søetatens værdige Talsmand.

Formodentlig har det latterlige Rygte om Sjellands og Øernes Bortbytning mod Hannover, som en Artikel i Times først gav Anledning til, naaet Dresden. Da det s. 108modsiges ligemeget Kongens private Karakter og hele Fastlandets Politik, fandt jeg det strax en Latterlighed, men dog har det havt mange Troende her. Nu har Bladet vendt sig, og man taler ei om mindre end om Pr. Carolines Giftermaal med Kong Georg, en ny Utrolighed, hvortil vel det hertil bestemte Høsebaand har givet Anledning, hvorvel det dog var tænkeligt; den engelske Chargé d'affaires her synes at have havt hyppige Conferentser med Rosenkrans, men dertil er vel ei Strømpebaand nok, et il me semble qu'un vieil éléphant vaut bien une jarretière.

— — Prinds Christian ventes hjem til Sommeren; jeg har for ei længe siden Brev fra Falsen. Prindsen er almindelig elsket og veed at holde sig vel med begge Partier, som er en sand Kunst, og deler sin Tid mellem Politik, Videnskabsmænds Omgang og den store Verden; han er ofte ved Hoffet og der meget feteret; om det smager her, veed jeg ikke. Man bestemmer Juel til Minister i Paris, som Schubart, der lever lystig her, har havt den Godhed at bede Rskrz. ei at foreslaae ham til! Il est toujours si bon! Jeg gjorde Prinds Emil min Opvartning, som talte meget og med meget Venskab længe om Dem og om Deres désirs ei regrets og har upaatvivlelig talt baade med Kongen og med Rskrz. derom, som han formodentlig selv vil have underrettet Dem om.

Man har her omtalt en Slags mémoire, som endeel jydsk Herremænd havde tilstillet Prinds Christian med Klager og Besværinger, og som denne efter at have afklippet (!!?) Underskrifterne havde tilstillet Kongen. Det er saa urimeligt, at det neppe er mueligt. Andre paastaae, at en slig Memoire til Kongen havde været i Værk, men var bleven undertrykt eller tilbageholdt. Sandheden er, at Nøden er endnu større, end Misfornøielsen, i Jylland især. Ogsaa skal Kongen i sidste Statsraad — den 6te dennes — have yttret sin bitter Utilfredshed over Folkets Utaknemmelighed. Han er syg og sengeliggende, en Forkjolelse er s. 109bleven til Rosen i Ansigtet, det er ei farligt, men hvo sikkrer for, at det ei kan blive det? Han bivaanede ei Høiestrets Aabning, hvor den nye Justitiarius Bornemann, der ogsaa førstegang fungerede der, sikkert ngjerne savnede Kongen, der saa rask, neppe en Time efter Feddersens Død, havde udnævnt ham til denne Post. Dronningen er uvel. Rz. har længe lidt af Værk i den venstre Arm, thi Gigt vil han ei kalde det. Møsting har længe været inde og tildeels sengeliggende, saa at De seer, vor Regjering skranter. Selv Politie-Directeur Kjerulf har længe været syg, er nu vel, men har mistet sin gamle afsindige Fader i disse Dage. Foster ventes først i næste Maaned med Ordenen — om da eller forinden Giftermaals-Historien udvikler sig, vil Tiden vise; sikkert er det, at af protestantiske Kongedøttre er der kun vor og en preussisk at vælge mellem. Om det engelske Laans Bestemmelse kan jeg Intet forvist sige Dem; kun at det overraskede alle her, da det var holdt usædvanlig hemmeligt, indtil Alt var afgjort, ligeledes, at Stats-Indtægterne vel have tabt meget ved Kornvarernes lave Priser og alle deraf følgende private og offentlige Tab, ogsaa vilde man vel afgjøre en temmelig betydelig Vexel-Gjeld til Hamborger og Altonaer Huse. Fordeelagtige vare Vilkaarene neppe og kunde vel ei ventes; allerede nok, at vi endnu havde saa megen Credit — om de vestindiske Øers Intraders og Panteobligationers samt Øresunds Tolds Pantsættelse for Laanet er her Intet bekjendtgjort, og hvorledes kontrollere begge? Og uden Control til hvad Nytte Pantsættelsen? Da vel en almen Stats-Bankerot i hele Europa ei er langt borte, saa vil vor Gjeld vel tildeels synke ned i det fælles Svælg.

Kammerherre Fønss, den før saa rige Mand, er dømt til Slaveriet for Kasseangel og Stiftamtmand Koefod ligesaa!! Det er afskyeligt, og hvad er vel den første Aarsag til alle disse Ulykker? Stiftamtmand Bülow reddede sig ved Flugten, man siger ham i Berlin og Fønss i Hamborg.

s. 110Man taler om flere, om Jessen paa Falster, som fra Adjutant blev Stiftamtmand, som ogsaa hører til Tidernes Tegn. Hans Broder, den lille uforskammede, nu saa ulykkelige Cancellieraad, er i Slaveriet, der nu, skrækkeligt at sige, i Kjøbenhavn har over 600 Medlemmer, som daglig forøges — ogsaa en Følge af Tiderne.

s. 110

Kjøbenhavn, den 17de April 1822 eller Flyttedag.

— — Her har man siden mit Sidste været i megen Bevægelse. Kongens Sygdom var farligere og blev meget længere, end man havde befrygtet; man troede, frygtede eller ventede — for ei at sige haabede — en Forandring, alt efter de forskjellige Partier og Forhold. Man søgte at skjule Kongens sande Tilstand, og de daglige Bulletins vare næsten intetsigende, men Fengers Mine og enkelte af Hoffets Ytringer lode ingen Tvivl om, at Sygdommen jo var alvorlig og saare let kunde blive farlig, især efter et Tilbagefald, som fandt Sted 25de f. M. ved H. Maj.s Uforsigtighed, og hvor meget hans Kræfter have lidt, viser den Langsomhed, hvormed de komme tilbage, bedst. Imidlertid vrimlede det af alskens Mennesker i Forgemakket, hvor man ilede hen, Creti og Pleti, for at skrive sit Navn, ofte uden at læse Bulletinen, og undertiden trængte sit Navn ind imellem andre for at staae imellem de forreste, thi 3 Ark fyldtes daglig. Al vor usle Smaahed var her ret i Gang. Nu kom Rygtet om Kronprindsessens Giftermaal med den kronede storbritanniske Enkemand til, der snart blev almindelig troet og almindelig ønsket, selv fordi vore kjære Kandestøbere deri saae le salut de la patrie. Rygtet var og er endnu saa almindeligt baade her og i England, at man tilsidst af en vantroende kan fristes til at blive troende, da Tingen selv jo ei er eller var utrolig, f. Ex. at det engelske Ministerium ønskede ved en dygtig og fornuftig Dronning at give Konge og Hof en Agtelse i s. 111Folkets Øine, som et heelt skandaløst Liv og den sidste afskyelige Proces kun altfor meget har svækket; maaskee kongens eget Haab om en Arving, den gamle Familie-Forbindelse, vor Families Ælde, Kongens og Prindsessens almeenerkjendte huuslige Dyder etc. etc. Kun at Rosenkrans paa det bestemteste har modsagt det, har stedse gjort mig vantroende, da jeg vel skjelner mellem at fortie, ignorere og bestemt modsige. Imidlertid lærer Prindsessen Engelsk, det er et factum, og et stort Fyrværkerie skal være bestilt, et tout cela cui bono? Da Foster nu daglig ventes hertil med Hosebaandet, vil den Ting jo snart opklares. Endnu maa jeg sige Dem, at man her, jeg veed det fra de første Eirkler, har sat Bloomfields Afsked i Forbindelse med dette Rygte, som om han havde ønsket Partiet. Om en engelsk Eskadres eller selv Flaades Ankomst hertil har Rygtet været almindeligt, og brød Krigen ud, som nu jo er unndgaaelig, anseer jeg det selv for sandsynligt, for at beopagte Rusland og det troløse Sverrig, hvis lystne Blik sikkerlig hefter sig uopholdelig paa denne Side af Sundet og paa Østersøens skjønneste Øer og rigeste Handelsstad. Sverrig maa enten erobre de danske Øer eller vente engang Norges Tab — en skandinavisk Forening, dog ei under en svensk Konge, er ene Skandinaviens Redning.

Juel blev da Minister i Paris — ligesaa godt og bedre end den Erke-Ultra v. d. Nath og den Erke-Nar Gr. Hardenb. avec son nez — ou pet — en l'air. Jeg kjender ei Juel, men jeg troer ham en honnet dansk Mand. Mr. le chambellan Koss à été infiniment faitié contre Mr. de Rz. de l'avoir rappélé de Paris et donné à Mr. Coopmanns la place, que lui appartenait de droit. Denne ennuyerte K. er almindelig bekjendt for sit Ultra-Raserie — og i det Øieblik, da det gjærer i hele Frankrig, kommer denne Herre tilbage og siger, at hele

Frankrig er royaliste dans son sens, og at det kun er et halvthundrede miserables officiers à demi solde og quelques criards dans s. 112 la chambre, qu'il fallait en chasser, som ere misfornøiede. Det kalder man at bruge sorte Brillen, og en saadan ultra Karrikatur forlanger Ministerposter! Jeg kan tilgive de gamle Ultra's, men de unge ere mig en sand Vederstyggelighed, thi de ere Synd mod Naturen.

Jeg ønsker Dem hjertelig til Lykke med den røde Ørn. Faaer De ei den saxiske Orden?

s. 112

Kjøbenhavn, den 19de September 1822.

— — Prinds Christian er her siden den 11te, og jeg har seet ham tvende Gange, ved Couren den 15de paa Sorgenftie og igaar til hans Fødselsdag. Jeg har fundet ham saare human, hjertelig og elskværdig. Igaar talte jeg med ham om Dem, som han erindrede med megen Godhed. Prindsessen synes en qvindelig Engel, huld og from uskyldig. Adler har sagt mig, at Prindsen har været meget vel tilfreds med sin Modtagelse her af Kongen, og at han bliver her i Vinter. En talløs Mængde Mennesker vare igaar strømmede ud til Sorgenfrie, og Studenterne hædrede Dagen med en Sang af Oehlenschläger til Fakler, som gik meget godt, og hvorpaa Prindsens Svar var ligesaa klogt, som hjerteligt. Oehlenschl. havde i sin Sang ei nævnt Kongen; Prindsens Svar hensørte Alt til ham og udbragte ham først et Vivat. Couren var talrig, og Ingen af Betydenhed savnedes, alle Statsministre, Collegie-Chefer, første Hofofficierer, General-Stab, Militære, Corps dipl. o. s. v. var der in pleno, ligesom tildeels til første Cour. Voilà au moins les apparences. Jeg taler ei ont Prindserne, som jo ere Broder og Svoger. Man dandsede, og Prindsen gjorde Alt for at opmuntre og var høist elskværdig, ogsaa gjorde han, efter at jeg var borte, en Tour i Haven under idelig Tilraab af den store Folke-Stimmel. Dog latet anguis in herba.

— — Nær havde jeg faaet et Embede, som jeg vel søgte, men ikke meget attraaede i Sø- og Land-Krigscommissariatet s. 113 i 1ste jyske District med c. 3000 Rbd. i Gage. Kun den Betragtning, at Oberst Høegh Guldberg, der var udmærket fra Krigen og siden havde faaet en Skade i Tjenesten, der gjør ham utjenstdygtig, ei var brugelig til andet Embede, som ei var Tilfældet med mig, gjorde, at han fik Fortrinet, som jeg oprigtig under ham.

s. 113

Kjøbenhavn den 28 Juli 1823.

— — At de havde seet Kaas^{*)}, vidste jeg: at De vilde skrive en Apologie for denne gamle Synder, ventede jeg ikke. Dem kan dog den gamle Hofmands Smiil ei have besnæret. Jeg tilstaaer Dem gjerne, at man bagtaler her, som over den hele Verden; er det mere end i andre større Stæder, ligger vel Aarsagen netop i, at Khvn er la petite grande ville; jeg vil ei tage dens Forsvar, selv mod Dresden, endnu mindre Klubbernes, som jeg vel veed kunne bidrage til Sladder, som til meget andet lidet godt — jeg er i ingen. Men er det Bagtalelse, blot Bagtalelse, naar man forarges over, at en gammel Mand, der er Minister for Justits- og det geistlige Departement, lever offentlig, lader sig see paa offentlige Steder med et Fruentimmer som Mad. S. og finder sin Glæde i at smøge sin Pibe, omgiven af hendes talløse yngre B... føstre? Er det Manden, Stats- Manden værdigt at staae under et Par saa smudsige, forslidte, gemene, gamle Tøfler? Og det er for almenbekjendt til at kunne negtes. Og naar nu samme Dame forlanger Tilladelse af Theater-Directionen at reise til Carlsbad med en eller to af sit smukke Slæng, er det da dum Bagtalelse at troe her et partie fine? At Kaas ei har gjort sig til Maxime eller Grundsætning at forstyrre borgerlige Familier, er ingen Ros, men en simpel Pligt, som det i hans Alder bliver let at opfylde. Og han er slet betalt! Den, som beviser for meget, beviser intet, er en gammel logisk Regel.

L. Daae, Breve fra Danske og Norske.

8

s. 114 Veed De maaskee ei, at Kaas har 18—20/m. Rdl. Sølv aarlig? De engelske og franske Ministre Have rigtignok mere, men vi ere nu eengang i Danmark — erindre Dem, at han er Stats- og Justits-Minister, Præsident i D. Cancettie, Chef for Khavns Politievæsen, Kongl. Commiss. ved Nat. Banken osv. og med særskilt Gage for disse Embeder, og troer De ham endnu flet lønnet, eller er han en dydig streng Stoiker, ikke at bruge Korset til at signe sig? Kjære Bergh, De er gaaet meget vidt i Deres varme Apologie for denne Minister, som man ei behøver at ville bagvaske for ei at finde hverken en stor Statsmand eller stor Patriot eller Dydshelt, og maaskee staaer han trods sin Titel og Stjerner og Høihed mere i Søle, end mangan god ærlig Spidsborger, Medlem af det bestandige borgerlige Selskab, eller hvad de hedde, disse Smaaklubber, som De er saa vred paa. Havde De saa varmt forsvaret Rosenkrans, der ei behøver det fra Hjertets eller sit moralske Livs Side, thi, Menneskeligheder fraregnede, er han en uplettet Karakter, — jeg vilde af Hjertet stemt i med Dem; for Epicuræeren med det gode Hoved og uden Sæder kan jeg det ikke, og jeg ender med Horats's: Nec luisse pudet, sed non incidere ludum.

Endnu et lille Spørgsmaal paa det arme Kjøbenhavns Vegne: Har De blandt de større Byer, som De har havt

Leilighed til at kjende nøiere, fundet nogen, der in puncto sexti, i de saakaldte gode Familier, er mindre udsvævende end Kjøbenhavn? Jeg svarer: jeg ikke. Neppe Wien, neppe Dresden, trods alt det gamle Hof's Bigotterie. Jeg nævner ei engang Verlin eller München. „Kast De derfor ei den første Steen" paa vor Hovedstad.

Jeg gjorde en meget behagelig Reise med den brave, værdige Rosenkrans til Ryegaard, og glædede mig hjerteligen ved at see ham som en rask Fader blandt sine Børn, som jeg sagde ham med Tillæg, „at jeg i hans Sted heller var Herre paa mit Gods, end Kongens første Minister".

s. 115. „De har Ret", var hans Svar, „og jeg fortjente, at man satte mig i Bidstrup". De veed, de Afsindige nu ere der.

— — Danneskjolds Død forekom hans Bankerot, som vel har fremskyndet den. Han var en blid, elskværdig Mand, almindelig afholdt. General Toldkammeret har mistet sin dueligste Mand i Etatsraad Stoud; jeg tør betroe Dem, at jeg muligens kommer derind ved denne Leilighed, da Kongen, uagtet det netop var i de Dage, han reiste, har talt om mig til Geh. Raad Sehestedt, min gl. Chef. Det er mig meget smigrende, skjønt, Gud veed, ingenlunde, hvad jeg ønsker. Det hele Collegial-Væsen er mig en Pest, et sandt Hestemølle-Væsen, min Natur imod. Endnu igaar har jeg et langt venskabeligt Brev fra den gode Vogt i Neapel, som klager meget over sine Indkomster, og som siger mig, at han den hele Vinter intet Aftenselskab har besøgt, fordi han ingen Vogn har. Lidt Egensindighed og Hypochondrie er der med i Spillet, men ganske har han ei Uret, han er for slet lønnet og uden Vogn i Italien kan Ingen leve, der vil see sig regnet til det gode Selskab. Forresten er hans liaison virkelig dangereuse for ham.

— — Baron Nicolai skal nylig have forlangt Straf over den arme Slagelse Avissskriver, den bedste i hele Landet, for hans Græskhed; om den har fornærmet den ædle Russiskhed, veed jeg ei, da jeg ei kjender det paaklagede Sted. Var jeg Rz., vilde jeg bede dem gaae F— ivold og genere mig meget mindre med disse Herrer. — Steen Bille og et andet ungt Menneske, nylig Ossiceer, Tomé, Søn af min gl. Parleur, gaae i fransk Sætjeneste. — — Dronningen har lidt meget paa Overreisen, da Vind og Strøm vare imod, og det blæste haardt og man var to Nætter ude i Stedet for een. Kongen var stedse munter og rask med Kronprindsessen, de fleste af Følget søsyge. Man betalte 3 Specier for Personen af Hofpersonalet, det Halve for de øvrige daglig, og Beværtningen skal have været udmærket god. En Dansk Konge i Kost paa en Dampbaad!

8*

s. 116— — De har formodentlig seet af Aviser, at vor Dame Bourke er forviist Paris som ultraliberal, som hun so har været fra sin Ungdom af dans toute la sorte du terme, som hele Neapel veed. — —

s. 116

Kjøbenhavn 4—6 December 1823.

Den nye Stiftamtmand Moltke fra Island blev Amtmand i Gr. Danneskjolds Sted, Lykke nok for saa ung en Mand. Kjkr. Rosenkrans har søgt Posten i Island, men forandrede siden sin Plan. Han er ei paa sin Hylde her. — —

Jeg har dog sagt Dem, at Fortsættelsen af Hübners Geneal. Tabellen, som ere udkomne her i slet Tydsk, men ellers ere gode, er af vor Dronning? I Literaturen er det ellers taust her. Schmidt Phiseldeck har udgivet Mønstre til politiske Taler, — 6 forskjellige Emner —, som jeg dog endnu ei har læst, men som roses; de ere paa Tydsk.

Scholten, Grev B.s Fortrolige, som har næsten forenet alle de fedeste Embeder paa St. Thomas i sin Person, lever desuagtet her i Vinter, og, som De begriber, høit, han bliver sikkerlig snart Kammerherre; han burde have en Skildpaddes forgyldt Nøgle og en Madera Flaske i Knaphullet, mærket B. Naar man seer, hvad her gaaer i Svang, og hvorledes man nu bruger den ædle Frederiks Tillid og Godhed, saa harmes man med Rette, at man for Broderen Sch. skabte en surnumerair Regjeringsraadspost i Vestindien.

Har jeg sagt Dem Noget om Hert. Decazes Fætter, som er Legat.-Secr. her med sin lille nyskelige Kone? Han er en saare vakker ung Mand, hvis Stilling til Ministeren, der er lunefuld og indbildsk, snart Soldat fra Napoleons Armeé, snart Minister og Royalist, snart Liberal, snart ultra, snart familiær og snart fornem, snart Grande d'Espagne og snart Citoyen og egentlig ingen af Delene, med et levende Hoved, men uden Dannelsen, der gjør sig lystig over alt, selv over det, han ei forstaaer. Om Konen, Fru Decazes, trætte vore Damer; man siger, hnn halter, s. 117 da hun dog kun vrikker eller vralter lidt, men da Fru Bille har taget hende i Protection, vil hun ei mangle Tunge-Forsvar. Kjkr. Bille hørte man sidst fra paa et Bal — i Ceuta. Grev Schimmelmänn er i Holsteen, og man tvivler endog om hans Tilbagekomst i Vinter, hans Finautser ere yderst ødelagte. Fru dal Borgo er med ham. Schubart treibt sich hier herum uden Agtelse eller Deeltagelse. Grev Christian Schimmelmänn med sin Datter, som jeg ei har seet, og Svigersøn, som jeg skal hilse Dem fra, leve af Oeconomie paa Hellebek. Og Dankvart har til Løn for 17 Aars Tjeneste et lidet kjedsommeligt Justits- og Oppebørsels-Embedet ved Glücksborg og Kammerraabs (?) Titel. Han burde have været Medlem af Slesv.

Holst. Cancellie, af Rentekammeret eller Finants Collegiet. Men han gik den lige Bei, havde ganske opofret sig Grev Sch., som aldrig kunde tale for de virkelig fortjente. Og see saa Sgre dal Borgo, det er Verdens Løb og Løn! V. b. Nath er reist, denne smukke Mephistopheles, og faaer han ei Carls Ordenen, dør han as Ærgrelse. Jeg veed dem, som frygte ham som en farlig Mand i Kongens Yndest, selv til en vis Ministerpost. Jeg har aldrig ret kunnet troe det. Hans Umoralitet er for almeen bekjendt; for ganske at ydmyge og sornebre os behøvebe matt blot at sætte en saa banal og pernicious Karakter til Roret. — —

s. 117

Kjøbenhavn. 3die Januar 1824.

— — At Scholten er bleven Gouverneur paa St. Thomas og vedbliver at være Tolb-Forvalter, nu Gen. Told-Intendant, og Veier, Maaler og Vraeger samtengelsk Postmester, Embeder, som bestyres, de første as en kgl. constitueret, hidtil hans egen Fuldmægtig, at han saaledes skal kontrollere sig selv og desuden har faaet et meget betydeligt Tillæg som Taffelpenge, — jeg vover ei at sige, hvab jeg har hørt — er ei at undres over, naar man veed, hvo der er hans Patron — jeg formoder Sch. er en Tiendetager — Nogle regne s. 118 hans Indtægter til 25,000 Spec., Andre til det Dobbelte, habeat sibi! Og, at jeg bar den første, der fortalte det til Gen. Toldkammerets første Deputerede, samme Dag jeg havde hørt det ved Adm. Billes Bord, hører ogsaa til Tidernes Tegn. Man taler endnu om Kammerherre-Nøglen til Scholten, som ei skal forundre mig. Jeg saae ham for første Gang i den diplomatiske Cirkel hos Fosters, i Gaar Aftes, hvor der var stort og brillant Børne Bal, som endte med et for de Store. — — — — Kherre Rømer er kommen ind i Gen. Commissariatet som surnumerair Deputeret, og først as det Kgl. Rescript erfarede Gen. Kirchhoff den hele Sag, og han er Chef for Collegiet! Secretair Stampe i Departementet gaaer til Frankfurt i Pechlins Sted, der har gjort et godt Spring til surnum. Deputeret i Slesw. Holst. Lauenb. Cancellie for at lægge sin diplomatiske Skjerv i den Holsteenske Constitution, som skal laves her

Om Proc. Bjerrings Proces med Fin. Ministeren høres Intet, dog gaaer den frem, og B. gjør Alt, hvad han kan for at forsvare sig ved at angribe sin Modstander paa alle hans svageste Sider og bereder sig til, om Alt slaaer seil, at lade sine Angreb trykke i Norge, som jo Ingen kan hindre, og hvor i det Mindste gjælder det gamle: Calumniare audacter etc.

Prof. Ørsted læser et fysisk Collegium sor hele corps diplo-matique i Vinter, Mrs. & Dames, og lærte dem nylig, at 1 Gang 1 var een, og 2 Gange 2 var fire; jeg sagde Langenau, som opholdt sig derover, at det sandsynligt ei var for at lære corps dipl. en saa simpel arithmetisk Sandhed, men for at gjøre dem opmærksomme paa Forskjellen paa denne og den politiske og finansielle Regnemaade, hvor 1 Gang 1 ei altid er kun een, og to Gange to ei altid gjøre sire, hvormed denne sine Diplomatiker syntes tilfreds. Ørsted læser paa Fransk, og de Billige ere meget vel tilfreds med ham. — —

s. 119 Man har nu taget en gammel Forordning frem, hvorved befales, at der til Stabs Officierer — Major og derover — ei længer udnævnes efter Anciennité, men efter Fortjeneste, Paa Regiments Chefernes Forslag: gid det maatte vorde saa retfærdigt udført, som det er rigtig tænkt, dog gaar Ancienniteten frem til Oberstlieutenant ved Pensionernes Beregning for de siden afgaaede, tilbagesatte Capitainer, som er meget mildt. — — Prinds Christian beder Dem hilse og spørger mig til Deres Helbred. Forstaaelsen mellem ham og Kongen synes udvortes god. Han giver i Vinter atter Concerter, som i forrige. — —

s. 119

Kjøbenhavn den 6te Januar 1824 Kl. 4 Eftm.

Mit Brev atter idag vil sige Dem, kjære Bergh, at jeg ingen gode Tidender har at give Dem, som jeg haabede indtil i Gaar Morges, hvor Sygdommen syntes at tage en farligere Vending, som desværre kun i denne Morgenstund altfor meget har bekræftet sig. Den ædle Rosenkrantz lever endnu, men næsten uden Haab; en Rørelse har betaget ham sin Selvbevidsthed og Følelsen i den ene Side; Herholdt er der siden Kl. 6 i Morges, jeg var der mellem 1 og 2 personlig og talte med Kammerjunker Rskrz og med Lægen selv. Ei behøver jeg, kunde jeg end, at sige Dem, hvor inderlig dybt dette Slag rører og smerter mit Hjerter, og jeg maatte være uden al Følelse, om jeg ei deeltog heri, som i en elsket og agtet Faders; i henved 20 Aar kjendte og elskede jeg denne sande Danske, ædle Mand og nød hans fuldeste Agtelse, Tillid og Godhed, som han især siden min Hjemkomst hertil har givet mig saa mange, næsten daglige Beviser paa; i intet Huus kom jeg oftere og hellere, end i hans. Jeg behøvede kun at yttre et Ønske frembaaret for Kongen, og den ædle Mand var strax rede dertil med al den ham saa egne Barme og Raskhed. — — Hun, der hænger ved ham med sin ganske Sjæl, som ene s. 120 holder det svage Legeme op ved Kjærlighed til ham, der var hendes Alt, hun vil snart følge, og lykkelig hun, som kan følge den, hun elsker, uden at noget Jordisk holder hende tilbage! Og saaledes er dette Huus, for 8 Dage siden næst den kgl. Familie det første, det meest søgte, omstyrtet som et Kaarhuus ved et Pust, og snart vil dets Minde kun leve i enkelte taknemlige Hjerter — det skal aldrig uddøe i mit! Hvorledes denne saa pludselige, saa heftige Sygdom er opstaaet, thi endnu i Onsdags var Rskr. i Statsraadet og siden ved Taffelet og gjorde derpaa Etatsraad Zeuthen Condolations Besøg i Anledning af Faderens Død, hvor han skal have været fortrædelig og sagt, at han var en Daare, ei at

forlade det Hele og andre lignende Udtryk. Om dette ei hænger sammen med et Rygte, der nok er sandt, at den celebre Gouverneur Schollen skal complimentere Hertugen as Angouleme og medbringe Elephant-Ordenen til ham, der, saa utroligt det end synes, dog er virkeligt — og faae 15,000 fres til Reiseomkostninger for sig og sin Adjutant-Cavalleer, Overkrigseommissair, nu Major, — forhen Bager — Sommer, der gaaer som Landfoged til St. Jean, og som vel ei kunde behage Ministeren, tør jeg ei bestemme. Muligt var det imidlertid, at det kunde have ærgret ham. At Scholten har faaet 8000 Spec. aarlig til Taffelpenge, veed jeg nu med Vished, og ligesaameget i Gage foruden sine øvrige fede Embeder; det synes utroligt, men er sandt, thi undertiden er Sandheden det Usandsynlige og ei det Skjønne.

— — Den almindelige Deeltagelse, Rosenkrantz's Sygdom har vakt og vækker, især hos hele det diplomatiske Corps, viser noksom, hvor agtet og elsket han var, og han sortjente det. Baron Nicolai ytrede sig strax første Dag af hans Sygdom til mig med den dybeste Høiagtelse og inderligste Deeltagelse og holdt en heel Lovtale over hans Værd som Menneske og som dansk Statsmand. Man tænker og taler nu allerede om hans Eftermand, man s. 121 nævner I. Bernstorff, man nævner Eyben, den elskværdigste er vistnok den sidste, om deres Dnelighed tør jeg ei dømme, store Statsmænd eller Aander er vel Ingen as dem, de vilde ei være her paa deres Plads. R. var det ikke, men han havde lang Erfaring, meget Kjendskab til Cabinetternes Bestyrelse og nød almeen Agtelse for sin Retskaffenhed og Velvillie, for sin egen Karakter. Maaskee, havde man fulgt hans Raad, var meget gaaret bedre, idetmindste troer ieg det. — —

Jeg seer af Aviserne, at den Russiske Minister hos Dem ogsaa har givet en fête den 23 f. M. Her pleiede det ei at skeep, der maa vel have været en særdeles Grund dertil. Feten her var meget smuk, Kongen dandsede og blev til Kl. henved 12; efter Bordet dandsede Grev Schimmelmann selv en polonaise, Rosenkrantz ligeså ! Og det var efter hans Forslag til Baron Nicolai, som i ægte russisk Smag. Han var meget oprømt den Asten, og jeg talte ham oftere, og den 29de om Aftenen længe ene, for sidste Gang, hvor han talte længe om Følgerne as P. A. Bernstorff's System og Aarsagerne til Englands Forbitrelse mod Danmark, der siden har havt saa sørgelige Virkninger. De kjender sikkert hans Idcer heri, som jeg dog ei kan ganske ansee for rigtige. Kl. 7 Eftm. Min Tjener er tilbage fra R. Endnu aander han, men, som da jeg var der, uden Følelse, uden Selvbevidsthed, altsaa uden Haab. Det er skrækkeligt.

S. 121

Kjøbenhavn den 30—31 Januar 1824.

— — Først om den ædle Lidende. Fra den Tid af, at hun modtog Nogen uden de allernærmeste Slægtninge og et Par as de fremmede Damer, Nicolay, Foster og Erumbrughes, saae jeg og seer jeg hende endnu for det meste to Gange daglig, da hun strax bad mig see hende om Aftenen, hvortil kun yderst Faa medtages. Forresten bærer hun sit uendelige Tab med al den Sjelskrast og med den s. 122 høie Gudhengivenhed, som man kunde vente af hende. En saare kjær Løn for det latinske Vers, som jeg skrev til R.s Minde, og som jeg lod indrykke uden Navn, var det, at det saa ganske var efter hendes Hjerte, og at Herholdt, som oversatte hende det, havde sagt, at det kom fra den Mands Hjerte, som havde skrevet det; hun spurgte mig, om jeg ei kjendte Forfatteren, og fattede øieblikkelig, at jeg var det, skjönt mit Svar var intetsigende; hun takkede mig med Taarer, og jeg saae, at det var hende kjært, at jeg var det. Jeg har givet hende en Afskrift med en fransk Oversættelse deraf. Kongen har bestemt hende 2,600 Rbd. rede Sølv i Pension og af Godserne, siger man, skal hun have 3000 Rbd. r. S. med Rettighed til at beboe Ryegaard og nyde der alle agrémens. Hun er, saavidt jeg veed, gaaet fra Arv og Gjeld; man regner denne til c. 30,000 Rb., om den endnu kan vides. Men den Afdødes Velgjørenhed, som nu hele Verden rosende beundrer, saavelsom hans ubestikkelige Retsind og Dannishev, hans aabne frie, ægte patriotiske Selvstændighed, som Enhver rørt nu erkjender, faa Nidinger undtagne, som næsten lønlig fryde sig og skumle over den Ædle, de frygtede eller som fordunklede dem, medens han levede, dette vil dække hans Minde med Hæder, og den strænge Indskrænkning, som hun taler om i Forhold til sine Indtægter — hun vil boe til 200 Sp. årlig, ingen Equipage holde, ingen Kammerjomfrue osv. — lader mig formode, deels at hun vil vedblive, at gjøre vel mod Familien, deels afbetale den muelige Gjeld, der, efterat Alt er gjort i Penge, endnu kan blive tilbage; thi begge Dele er ganske i hendes Aand. Med Blomes Valg er hun meget vel tilfreds, og har forsikret mig, at han vil handle ganske i R.s Aand og ei glemme hans Venner. Skade, at han dog er en Holstener. Ogsaa har man anvendt Sagnet om en Ducat, vexlet i Smaapenge, om de 4 Nuller — 2 Ottoer og de to Dve'r eller, som man ogsaa har sagt, O! Vee, O! Vee! Oh OA; om 4 Oxer for en god Hest — et holsteensk s. 123 Ordsprog, men det er Verdens Gang. Corps dipl. har sørget over R., som over en Fader, ophævet alle Selskaber osv., Prinds Christian afsagt sin Concert, der først 14 Dage efter Mandens Død sandt Sted, hvorpaa Assembléerne atter begyndte. Blandt Folket selv hersker samme Stemning, saavidt jeg har kunnet erfare; trods de ulykkelige Tider og Tildragelser, hvortil den ædle maatte laane sit Navn, er det hædret og elsket, og hans Minde omstraaler den Redeliges og Dydiges hele udødelige Hæder. Prinds Christian og alle de øvrige Prindser, Corps diplomatique. Statsministrene fulgte ham til sin Grav; han er bisat i Petri Kirkes Kapel for derfra at føres til Rygaard, hvor han vil hvile uden prunkende Minde mellem sine Bønder, der velsigne hans Minde i Taarer. Jeg sender Dem efter hendes Ønske Mynsters Tale, oversat as Manthey. Jeg troer, det er Broderens Plan at komme herved for at ende sine Dage, men valgt til Præsident for Stortinget vil han endnu ei kunne gjøre sig fri, som hun saa inderlig ønsker. Deres private Brev til R. er i Kongens Høænder, som alle private Breve til R., der indløb med Depescherne fra de diplomatiske Agenter; jeg haaber, der er Intet deri, som kan bære Dem ubehageligt.

Grev Schimmelmänn est accablé du portefeuille ! Troer De, jeg har kunnet faae ham i Tale ester den Tid!
Arme gamle Mand!

— — Samme Øieblik, Rosenkrantz døde, saae Dronniugen ham i fuld Gala staae smilende rask for hendes Seng. Hun sov ei mere og erfarede om Morgenen tidlig, at han netop i samme Øieblik var gaaet heden. Fru R. har sagt mig det, som fortalt af Dronningen selv.

s. 123

Kjøbrnhavnden 9de Marts 1824.

— — De har Ret: de uophørlige Kassemangler og. Underslæb stige til en utrolig Grad. Saa have vi nu Classelotterie-Inspeeteuren, Major S. med en Deficit af 350,000 Rdl. og det lige under Regjeringens Øine; han s. 124skal i flere Aar ei have aflagt Regnskab, end sige Hans Kassebeholdning været efterseet, og som Bilag fremlagt en heel Mængde Tal Lotterie Sedler for at vise, at Pengene vel ere komne i en kgl. Kasse, men i en urigtig! Han er nu arresteret. Etatsraad S., Casserer i General-Krigs- Commissariatet er i en Kassemangel as c. 50,000 Rbd., som han længe har vidst at dække vel med fremmede Penge, da han var en stor Pengecommissionair bl. A. for Gen. B., der nylig har havt Pande nok til at sige, at han var glad ved itide at have trukket 100,000 Rdl. ud fra ham, som han havde betroet ham. Tilsidst dækkede han sin Kassemangel ved at undertrykke de Breve, som fra Regimenterne indløb med Remisser, indtil man omsider fik Øinene op, da det bar for sildigt. Flere, blandt dem Grev Raben, en Raben Wichfeldt, Juel i Paris o. A. tabe store Summer ved ham, deels som Kautionister. Og endelig er en Havne Casserer W. tredie Mand, ogsaa for 50,000 Rbd., tildeels Kassemangel, da han modtog Kassen efter den velmeriterede, fordums Politidirecteur H., som for et Par Aars Tid siden omtrent druknede sig, som hans Client paa en bis Maade vilde lade, som han efterlignede, ved at lægge Uhr osv. fra sig hjemme og ude Kjole og Hat, troer jeg, medens han selv rømte bort og siden blev paagreben. Man nævner i det Mindste et Par Amtsforvaltere og nogle Toldkasserere. Ru er der givet Ordre til at eftersee alle Kasser, og tillige alle Collegier osv. befalede at indkomme med Beretninger om de under dem sorterende Embedsmænd, som have Oppebørsel, og den bedste Maade at controllere dem paa, mieux tard que jamais. Jeg vil og kan ei forsvare disse Ulykkelige, men undskyldte Enkelte noget med først Seddelvæsenet og siden Pengenes Forandring kan man dog, og for at være retfærdig maa man betænke, at disse Moraliteten saa farlige Forhold, saa sørgelige Omvæltninger aldrig fandt Sted i Sachsen, og vel det Land, hvor de aldrig fandt Sted, de ere den offentlige Moralitets Grav, og Regjeringen s. 125gav Exemplet, nødtvunget, som dog altfor let blev fulgt af Mange.

— — Gamle Callisen er død i f. M., jeg troer 82 Aar gl., efterladende sig megen Rigdom. Overhovedet døde mange Gamle i denne Vinter. Schönberg er for nogen Tid siden bleven Ober Hof Marschallens Secretair, for derpå ved Nielsens Død at faae hans Embede, der er feedt i hver Henseende, bedre end en Stats Ministers. Den unge Røepstorff, tout jeune qu'il est. er bleven Stald-Mester og Frøken Colbjørnsens Efterdame siger man alt længe Fru Buchwaldt, hendes Søfter, er bestemt til at blive. Prinds Christians Søn, som var meget farlig syg, er nu i den fuldkomneste Bedring; det skal have bærret en stærk Forraadnelsesfeber, som han tildeels havde paadraget sig ved en Jagt.

Jeg skulde sige Dem Noget om den Holsteenske Constitutions Commission: den arbejder allerede, mais tout en secret. Pechlin har virkelig været heldig, som han kan takke sal. Rosenkrantz for; Brockdorff har jeg seet, man roser ham meget. Jeg formoder, man følger Preussens Exempel — en Skin-Forfatning, den gamle intetsigende, forældede, ubrugelige Stænder-Forfatning; thi noget rigtig dygtigt er det ei at tænke paa, og dette maatte ogsaa ei være partielt for en Provinds, hvor Regjeringen er saa langt fraværende og derfor saa meget vanskeligere kan virke paa og følge Forhandlingerne.

s. 125

Kjøbenhavnden 27de Marts 1824.

— — Dette er ene for at sige Dem, saa snart som mueligt, at efter at Gr. Joch. Bernstorff ogsaa har undskyldt sig, under Paaskud af Sygelighed, og Kongen, som man siger, egenhændigt har tilskrevet Krabbe og erholdt Svar, er Kammerjunker Zeuthen igaar Morges afgaaet som Coureer med Depecher til Stockholm, hvor De veed, han er ansat som Legat. Secret. Jeg spiiste med ham i Thorsdags og s. 126spøgebe med ham om hans pludselige Afreise for „at føre Bruden hjem“. Maaske er Valget det bedste. Jeg beklager Kongen inderlig, det er en bitter Skaal at tømme, saaledes at faae Nei, og tilstaaer, at jeg, som han, let kunde fristes til at lade disse Invalider afløse, der foretrække deres Beqvemmelighed for hans og Statens Tjeneste, men c'est à l'ordre du jour. — —

Men kan De gjette, hvem .Rygtet siger, har fremstillet sig til Ministerposten i Sverrig? Neppe og vel ei engang troe det, naar jeg siger Dem det. Grev Haxthausen, kaldet den sure Agurke! I Guder over og under Jorden, hue usque proventum, saa dybt ere vi sjunkne, at et Bæsen, hvis Latterlighed har udsat ham for Gadedrenge Spot, uden nogensinde at have tjent i Carrieren, tør vove blot at drømine om Sligt. Saa er dog Pedanten Koss en stor Mand i Sammenligning; dog hvad vilde vore saa sissige Naboer dømme om os ved

slige echantillons!

— — Prinds Christian gaaer efter Paasken til Fyen, men kommer her tilbage til Consirmationen. Man har talt om, at han skulde ledsage Kongen i Jylland, men det synes af mange Grunde neppe troligt, om ei for andet end for Damen i Horsens. — —

s. 126

Kjøbenhavn den 20de November 1824.

— — Rosenkrantz fra Norge kom den 3die hertil og er her endnu, fra Jylland, hvor han har fæet sin Bro der inden hans Dod, som paafulgte sidst i f. M., og som man maatte vente. R.s Gaard er nu solgt til Hertugen af Glücksbjerg for 20,000 Rbd. Den franske Minister vil ventelig komme til at beboe den i Fremtiden. I Anledning af Kongen af Preussens uventede Mariage fandt den Latterlighed Sted, den kloge Grev Dohna besværede sig over, at man havde indrykket Artiklen af Hamb. Correspond, i „Dagen“, hvis Redacteur nu blev opfordret til at opgive s. 127sin Hjemmel, som han naturligviis fandt t Corresp., der censureres i Hamborg. Grev D. løb saaledes med Liimstangen, især da næste Avis bragte alle Details. Ogsaa siger man, at Legationen i Berlin Intet havde indberettet herom, saa at Kongen derfor ærgrede sig over at skulle læse Efterretningen først i en Avis. Begge Dele ere lige kloge. Jeg havde nylig den Ære at bivaane et stort Diner hos Deres Chef p. t., hvor vi spiste bedre, sadde ei en profil, og hvor den værdige Olding ei blev deplaceret af sine egne Secretairer, som sidst, da vi vare der samlede. Det synes, at Alt nu bliver som hidtil, hvis der ei skeer en pludselig Forandring, naar man mindst aner det. Man har engang siden Deres Afreise atter nævnt „Ibereren“, men nu er det atter taust. Den nylig examinerede Excellence, Grev D— — — skal ind som Ass. auscult. i høieste Ret, om hans practicum kan fortjene Laud, hvorom haves Tvivl. Den yngste, som nok er under al Examen, a été fourré dans la direction des postes som Ass. auscult., Og man frygter med Grund, at Directionen staaer Fare for de crêver de trop d'esprit, thi H. i Spidsen og D. I Enden lader befrygte en aandelig Indigestion.

Man skal nylig have grebet adskillige tjenstvillige Madamer, som den onde Verden kalder entremetteuses; passe pour cela; men at man har vedligeholdt Signalerne, efterat Havnen ei længer var sikker, og derved bragt honnette Damer, som søgte at industriere sig, til at løbe derind, og derved blive bekendte af Politiets Strandvagt, og at man har benyttet Lister, man har fundet paa disse Damers Navne hos bemeldte Madamer, for at komme efter sørgelige Galanterier og libidineuse „Umtriebe“, gaaer for vidt, synes mig, og kan let have de sørgeligste Følger og Misbrug; thi hvo kan hindre en Skurk fra hemmelig at udbrede, at den og den Kone eller Pige, som han vil hevne sig paa, fandtes paa Listerne? Og hvo kan da eller hvorledes bevise s. 128det modsatte af en saa afskyelig Beskyldning, som sniger sig snigmorderisk om i Mørket?

s. 128

Kjøbenhavn den 8de Febr. 1825.

— — Gamle Grev Schimmelmann vedbliver Sagerne og staaer i Statsealenderen som Chef for Departementet: dog er ingen formelig Udnævnelse skeet. I Selskab er han meget oprømt, men Forretningerne, især Detaillen, ere ham dog vel ei uden Besvær, om de end mere ham. Bær De derfor kjønt rolig og giv Dem tilfreds, som det staaer og som De staaer, og lidt Taalmod kan De vel have. Sch. er et Rz., og Rz. var et Sch., og en Rz. saar De ei mere.

— — Et nyt Laan, jeg veed et bestemt Summen, dog flere Mill. Lstrl. til 3 pSt. for 73 pSt. skal nu være i Berk istedetsor det, som gik ind, hvori Erichsen deeltog, ham til liden Baade, som De veed. Leve Crediten! Kammerjunker Bille er som Attaché ansat i Frankfurt, den smukke Grev Fritz R. paraderer i Depts. Uniformen, der altid, paa ham, kommer mig til at tænke paa hans Spillekammerat, den berømte tambour major.

De vil af senere Efterretninger have seet, at jeg ligesaalidet som Etatsraad Monrad havde brugt et urigtigt Udtryk angaaende Deres Optagelse i den danske Adelstand, som var en Selvfølge af, at man fandt de fremlagte Beviser for Deres Nedstammen fra en adelig Familie i flere Henseender aldeles utilstrækkelige. Jeg har ganske følt det Ubehagelige for Dem heri i Deres Stilling, og har, oprigtig talt, aldrig billiget det Hele. At skjule det vilde være umuligt; Collegial-og Statstidenden optage slige Sager ex officio strax, og de Hamborger Aviser derefter. Efterat Koss og Coopmanns, Gud veed hvorfor, havde faaet Kherre-Nøglen, kunde De jo med Rette gjøre Dem grundet Haab derom, som, efter min Dom, vilde have været i hver Henseende langt bedre og behageligere. Jeg gjentager Dem, at De kun altfor meget har stolet paa en vis s. 129Mands favre Ord og fede Løfter; il n'a rien fait pour vous dans cette affaire, og her gjentager jeg med Dem: „Livet er en Skole“. At „anerkjende“, hvad som manglede de nødvendigste, for ei at sige alle Beviser, efter hvad de sindigste og bedst underrettede Meend have forsikkret mig, var jo heller ikke muligt; hic Rhodus, hic salta ! Gid den hele Sag kun ikke maa have ærgret Dem mere, end den er værd.

— — Hertugen af Augustenborg er her i denne Tid; om han kan udrette Noget for fin Oncle, er et Spørgsmaal. Han reifer tilbage midt i Maaneden. Pløyen er bestandig i Paris, og Capt. Hansen nylig afgaaet derhen som Courer, hjalp det kun noget! Hoppe er og bliver en Vindpofe, og Ployen er — gammel.

Vi faae muligt engelsk Gas-Oplysning her paa meget billige Vilkaar. Med vore Lygter hidtil gik det, som med vore Embedsmænd, for mange og for slette og for slet nærrede. Kornpriserne synes at stige noget, som var meget ønskeligt, men til at inklade vs — i det mindste fra Regjeringens Side — med de Sydamerikanske Stater fattes det os paa Mod og Penge. Vi laane heller end erhverve, og have en Sand Vandskræk for alt Nyt og Kjækt, sande Vane-Dyr, ei Mennesker engang — saa i Alt, Saa stedse.

I Søndags gav Prinds Christian en meget smagfuld og brillant Concert, Som jeg bivaanede, den første i Vinter. Il s'occupe, il se distrait, mais il ne s'amuse guère. Frue Brun giver hver 14 Dag Assemblers, Hr. Hagemann hver 8de, troer jeg, forresten er Alt stille paa enkelte Diners nær; iblandt dem har Falsen givet nogle og en Soirée med Musik, hvor de 3 Prindsere vare. Byen talte meget herom. Jeg spurgte: „Er han da Ei ligesaa god som Hr. Hagemann?“ Falsen er meget elegant indrettet, dog Værelserne, Gyllembourgs forrige, kun smaa. Fru Brun har fornøiet vort kritiske Publicum med en Deel af sin egen Levnets Beskrivelse og sin Ida's æfthetiske Udvikling, som s. 130rigtig nok er vel poetisk. Den er paa Tydsk og ret noget for Ven Vöttiger, at fremsætte med hans egen sauce piquante eller snarere agio-dolce. Sig ham dette fra mig, om De saa synes.

L. Daae, Breve fra Danske og Norske.

9

s. 130

Kjøbenhavn den 19de April 1825.

— —Noget Mærkeligt herfra vidste jeg ei at sige Dem, dog, inden jeg gaaer over til det Offentlige, maa jeg underrette Dem om, som nærmeste Anledning til dette, at jeg for en føie Tid siden modtog fra Caneelliet privat den Anmodning, enten at ville besørge det af Dem indsendte Vaaben omtegnet paa eller paasat et større Stykke Papir, for saaledes mere omstændeligt at kunne forelægges Kongen med Forestillingen til Approbation. Jeg henvendte mig efter Vedkommendes Anviisning herom til Etatsraad Manthey, som lovede at lade samme besørge ved Ordens Capitelets Vaaben Maler, om mueligt, uden at lade Vaabenet omtegne. Jgaar modtog jeg det, men omtegnet, og har strax besørget samme Caneelliet tilstillet. Etatsraad M. fandt ved mundtlig Samtale et Par Smaafeil mod Heraldikens Regler ved Løvværket om Vaabenet og Hjelman, som han har rettet, og som foruden Rigtigheden, der jo ei er uvæsentlig i et Vaaben, forekommer mig ogsaa at have Skjonheden for sig.

Hvad det Offentlige angaaer, da er vort store nye Laan det Vigtigste og skal bruges fornemlig til at indløse de udenlandske Laan til 5 pCt. De veed, at Pløyen har tildeels negoeieret samme, at Rothschild, som først tilbød sig selv og siden holdt Pl. for Nar, ei fik det, skjönt han gjorde sig al Umage derfor, og at Hambroe her, for Goldsmith i London, ogsaa kom for sildig, og at man, vel ei ganske uden al Grund, frygtede for, at denne forgjeves Concurrents af disse store og storsnudedede Hufe lettelig kunde skade Salget ved Børs Intriguer; da jeg imidlertid Intet hører herom, haaber jeg, que tout va bien. Coursen s. 131forbedres, skjönt langsom, som er vel, og Quartals Coursen staaer 212½, da det er Hensigten at bringe den til Pari, som for Alle, som have deres Indægter i rede Sølv, er et ei ubetydeligt Tab, især da Priserne paa alle Nødvendigheder ei salde ved Pengenes Forbedring.

Til de Vandlidte, et Ord de nouvelle création, indkomme betydelige Summer, og lykkeligviis er de Privates Skade langt ubetydeligere, end man frygtede for, og det holsteenske Parti her har ei blæst i dets skrallende Trompet forgjeves. Skaden paa Digerne beregnes til 200,000 Rbd., som er Statens; Collecten vil i Kjøbenhavn indbringe 60—70,000 Rbd., i Helsingør over 6000, og jeg troer i Odense over 12,000, hvortil vel Noget af Omegnen maa regnes, i Holsteen, hvor man seer med egne Øine, og hvor det ei er Partie-Sag, forholdsviis meget mindre. Her have alle Dame-Fingre været i Bevægelse med qvindeligt Arbeide, fra Materie og Broderie indtil strikkede Strømper og Pap-Æsker, og i næste Uge holdes en stor offentlig Auction, der gjorde en Streg i mange Damers Regning og kjølnede deres Varme, da de havde ventet en Fest med et Lotterie paa deres Arbeider hos Prinds Christian! og nu kan en Skomager eller Spækhøker kjøbe deres naadige Fingres Underværker! quelle infamie ! Selv Dronningen og Prindsesserne have indleveret Arbeider. Sidst i Ugen er Udstillingen Heras paa — Gjethuset; der skal være en betydelig Mængde. De Vandlidte blive hjulpne, men paa de Vindlidte har man ei tænkt, de, hvis Skove, Huse, Herregaarde, Præstegaarde, Lader, Kirker, Stalde o. s. v. ere enten ganske omblæste eller dog meget beskadigede. Fra god og høi Haand veed jeg, at ved nogle af Digerne skal man have ladet visse Porte, som tjene, antager jeg, til Samfærsel med Seilere udenfor, as Magelighed og Skjodesloshed „staae aabne“ — o, kjære Abdera!

Kongen reiser i næste eller først i Juni Maaned til Holsteen for at passere Regimenters og Digers Revue.

9*

s. 132Dronningens Afreise, som Brandis meget modsætter sig, ogsaa sor sin egen Skyld, er endnu ikke bestemt. Hvad mener De om Hr. Kammerherre v. K—, som har ladet sig skrive en formelig Anbefalings Depeche fra det østerrigske Hof til dets elskelige lille Marrekat her, hvor man især skal rose ham, fordi han

er dans les bons principes, som vi kjende, enfin Metternich. Den Elendige, først tigget til Kammerherre af Steigentesch, saa til Befordring af M. Hvad kan en Fyrste, et Folk vente sig af en saadan Fremmedes spytslikkende Protegé? — —

S. 132

Kjøbenhavn den 16de August 1825.

— — Først vil jeg takke Dem for Deres Exemplar af Steffens over Norge, som blev mig bragt, uden at Overbringeren lod sig see, som, hvis det var Hr. Høyen in ipsâ personâ, jeg dog gjerne vilde have takket. Maaskee er den gode voyageur litténaire ligesaa bange for levende Folk, som for Gjengangere. Apropos af Gjengangere: Frygter De Baggesen, siden De siger, man har „truet“ Dem med ham? Det troer jeg ingenlunde, thi Baggesen hører dog blandt de høist interessante, aandrige væsener, der tillige kan være yderst elskværdig underholdende trods alle sine Skjævheder, som man maa tilgive vatum irritabile genus. Jeg vilde gjerne lægge et Ord ind for min gamle Ven og Reisefælle hos Dem, og jeg er vis paa, at kommer han til Dresden i Vinter og ei til Bayrenth, som han ogsaa tænker paa, vil De sikkerlig hylde Danmarks aandrige Digter. Tænk ei paa hans sidste Ophold her, det var hans Foredreelses Periode, da han maatte slaaes med alle vore mange litterære Gadedrenge og blev kastet paa med Skarn af denne sreckke Hob, hvoraf de Fleste ei vare værdige at løse denne Musernes og Gratiernes Yndlings Skotvinge. — — Steffens's Bog indeholder dog meget lidet, synes mig, uden hvad man veed as Storthings Committeens Erklæring, som naturligviis man ei kjender i Tydskland, hvor derfor Bogen maa have langt mere Interesse.

s. 133 Materien ligger ellers udenfor Bøttigers Ephære, han er en lærd, men altid pedantisk Antiquar og som Recensent en Lobhudler. Steffens har ellers, som De meget rigtig bemærker, gaet meget sindig og moderat frem, selv hvor han dadler f. Ex. Amtmand Falsen, skeer det høist mildt og skannende.

Endnu engang om Misundelse og Ikke-Misundelse. Naar De skriver, at man i Danmark misundte Dem, skriver det til mig, som sor Øieblikket, det tilstaaer De dog vel, efter den Bei, jeg ved Akademiet, ved Reiser for offentlig Regning og i Forretninger har gjort, og efter den Maade, jeg har skilt mig herfra, efter den Alder, hvori jeg er, ei kan beskyldes for Egoisme, om jeg ei føler mig saa ganske vel tilfreds, saa var det dog ei at ansee som unaturligt, som stridende mod vore Forhold, om jeg sagde Dem, at jeg for min Deel ei var af Deres Misundere, og bad jeg Dem ei berøre Sagen oftere, skede det ene for ei at komme paa et misforstaaet Thema, der, i sig selv delicat paa begge Sider, let kunde lede for vidt, ei fordi jeg troede at have sagt mere eller andet, end jeg kunde tillade mig og kunde forsvare. Mine Begreber om Adel og om Adelsmænb ere maaskee sorskjellige fra Deres, kjære Bergh: jeg fik min Dannelse og udviklede mine Grundsætninger i en Tid, hvor ei den vilde Hob, men de ædleste Mænd tænkte, talte og skrev anderledes om mange Ting, end nu, jeg har aldrig tilbedt Dagens Afgud, gjør det ei heller nu, jeg vilde være glad ved at føre et historisk Navn, naar jeg var det værdig, og jeg veed vel, hvad det er værd, og hvad det hjælper til i Verden — jeg vilde være lykkelig ved at staae adlet i mit Fædrelands Aarbøger for nyttig, ædel, kjæk, udmærket Daad og endnu langt mere at nævnes som saadan i Menneskehedens, caetera nil. Jeg kunde næsten fristes til at ønske Dem et Herredsfoged Embede i Lylland eller at indtage en Hr. Sicks eller Hr. Schniks Plads i Departementet eller noget lignende Embede s. 134 for at see Forskjellen, levende føle den mellem Deres nuværende Stilling. Naar De selv ei bliver fremmed, bliver Fædrelandet, Deres Venner Dem det ikke; men vi blive det stedse uformærket mod vor Villie ved et langt Ophold blandt Fremmede, og saa er Skylden dog ei ganske Fædrelandets, hvor man heller ikke ønsker at høre det Fremmedes Fortrin af en Søn, være de end nok saa sande. Med dal Borgo, som Baggesen, ventelig ved en slet Udtale, skal have kaldet dal Porco, maa De ei sammenligne Dem, han er et Phænomen paa vor Himmel, en sand Comet etter Halen af en anden Comet, som endog trak Elephanten til Portugal, hvor den aldrig var før — see, om De har kunnet bringe den til det nære, næsten beslægtede Dresden! — — — Altsaa ingen Sammenligning med ham. Da Selbye og Juell dog ere endeel ældre, begge i Aar og begge tildeels i Carriere, saa kan De ei med Grund, synes mig, sige, at De med deres Navn var i Haag eller Paris — slemt nok, at vi have ingen Bedre der. Jeg kjender ei nøie nok Etiquetten til at vide, om Statsministre aflægge Besøg eller Kaart hos de Landets Embedsmænd, der ei høre til de høieste Classer, for at bestemme, om De her beklager Dem med Rette, men det veed jeg, at i Dresden, som Assending fra Deres Hof, er Deres Stilling jo hecl sorskjellig fra Deres Stilling hjemme. Jøvrigt vil Manden af Fortjeneste altid vide at tage sin rette Plads, og hans Værd erkjendes af dem, hvis Dom kan være ham vigtig, saaledes Deres Stilling i Dresden; ogsaa mig har det altid glædet, naar jeg saae mig agtet for min Personlighed.

— — Proc. Bjerling, alias den lille Marat, blev ved Hoiesteret dømt til 5 Aars Landssorviisning, og denne gevaltige Løve i Kjeften supplicerer nu allerunderdanigst, dog er han at beklage, da han er ødelagt paa Legem, Aand og Formue, en partie par sa faute. Forresten skjændes man om en ny — latterlig — Retskrivning, som vor lærde Sprogforsker, Prof. Rask, trods Brug, Smag og sunds. 135 Sands vil indføre — f. Ex. å for aa, som i det Svenske, måske for maaskee o. s. v., de fremmede Orb og fremmede Navne ligesaa desperat, tantum est in rebus inane!, og mange Daarer, servile imitatorum pecus, have optaget disse Galenskaber og smagløse Dumheder. Pros. Rask udgiver et Ugeblad, „Lidskjalf“, som jeg maa stave mig til at sorstaae, jeg la'er derfor bære at læse det.

Conserentsraad Brun er nu ganske vel og leer ad sine Arvinger og ad Bombelles vel meest, som dog neppe faaer en Million, naar han ei regner i Rées, thi i Franker faaer han den ei, ikke engang i Groschen. Frue Brun havde allerede lagt Planen til en Reise til Italien, siger man. — Har De ei kjendt en Kammerraad Th., en Theaterhelt, der giftede en Actrice, Jfr. Bassøe og var bleven Contoirchef i Consulat Contoirer, han har maattet absentere sig for Uredelighed — man kunde sorudsee det, da han fraadsede og levede høit, især var han en samøskildpadde Æder og havde erhvervet sig Tilnavnet af Kammerraad Hippeldands den yngre. Kone og Børn ere nu tilbage, men dem vil der sikkert blive sørget rigeligere for, end om han var død som den ærligste Mand. Det er saa Brug her. Etatsraad Frimann har bedet mig hilse Dem, jeg har netop idag endnu seet ham, han klager sig, men gaaer dog ud. Pløyen skal ved sin Penge Negotiation i Paris have tjent betydeligt, hvori eller hvorledes, veed jeg ikke.

s. 135

Kjøbenhavn den 11te November 1825.

— Jeg haaber Baggesen har ladet sig see af Dem siden. At De ei opsøger ham, sinder jeg naturligt i Deres Forhold, især naar De ei er hans Ben; ellers vilde De vel holde den gamle, dygtig nedbøiede Digter noget tilgode. Skulde De see ham, da hils ham paa det hjerteligste fra mig; han har i det fjerne givet mig kjære Beviser paa sit kjærlige Minde og sendt mig endnu i Sommer sin Søn med de venskabeligste Hilsener. Har Baggesen syndet, ved s. 136 Gud han har ogsaa lidt meget; om hans Digtarrang ville vi ei strides; herom kan man meget tilgivelig bære af ulige Meninger. Taler De om Groschen, saa er Ida Bombells sikkerlig en Million, jeg tænkte paa Rdlr., thi dem eier den Gamle vel en Million af, men De veed, der ere fire Sødskende.

Frimann, den bærbtge Olding, seer jeg af og til; han lister sig stundom op til mig, og jeg seer til ham; jeg har bragt ham Deres Hilsen, som sornøiede ham, og som han bad mig takke Dem for.

Georgette er gift i Onsdags den 9de, ganske i Stilhed og er saare lykkelig, da hun elsker Falsen. De see endnu Ingen og sige sig paa Landet, dog har jeg havt den sande Fornøielse at spise med Fru Rosenkrantz hos dem idag og tilbringe Aftenen der.

Cold blev Exeellence for ei at referere i Stats Raadet, da han oftere refererede sin egen og ei Collegiets Mening. Referatet paaligger nu Ørsted som Gen. Proeur. Pløyen har søgt sin Assked (efter Befaling eller avis sous main) og har den med $\frac{2}{3}$ af sin Gage. Et Brev, jeg tør ei sige bestemt, om til Wilson & Co. eller til Hoppe, hvori han fordrede i en høist upassende Tone og selv i fornærmelige Udtryk om Kongen og Møsting de ham lovede $\frac{3}{4}$ pCt. af Laanet, uagtet han herfra fik 10,000 Mk. derfor, efter at have sagt Intet at modtage as Contrahenterne, og som „Hoppe“ har foreviist, skal være Aarsagen hertil. Clauswitz, der var i Constantinopel næsten „blot til Lyst“, kommer ind i Departementet efter sin Tour med 1000 Dlr. „Den brave Eyben“ er død uventet i Ratzeburg as Podagra. Rør Dem itide, skjønt Pechlin sikkert vil det her, og har Præsntionen for sig, thi i Cancelliet er han sikkerlig ei à son aise. Grev Schimmelmann talte mig om Deres Ønske at accrediteres hos de mindre Saxiske Hoffer, som om Noget, han sandt passende. Reventlau, der havde den slemme Historie i Holsteen, som De vel kjender, gaaer s. 137 som Legat. Secr. til Berlin, og Stampe er kommen tilbage fra Frankfurt, hvor nu den hele gothisk-thdske Dietcs Byrder hvile paa den smukke unge Billes Skuldre!

Gamle Over-Kammerjunker Buchwald er død igaar; man har talt om, at Grev Charl. Moltke eller rettere hans nervesyge Frue ønskede denne Post — cela serait un véritable mouvement retrograde, au moins dans les parages de l'esprit. Arme Aubert er dømt til at miste sit Embede og til Fæstnings Arrest paa Kongens Naade, Andre sige to Aar — det er meget Haardt for en saa ulykkelig pruritus scribendi, quoique la sottise était plus grande que la méchanceté, malgré tout l'esprit de l'auteur, qu'on dit d'en avoir beaucoup, mais pas toujours du bon sens, qui souvent vaut mieux.

Jeg haaber, at De ei troer, at seg nogensinde har tænkt, at Frue Bw. bidrog til Nøglen. Nei! min Ven, da jeg saae Pisaneren komme, vidste jeg, hvad han kom for, og da formodede jeg, at man ei kunde forbigaa Dem. — — — — Det er dog altfor misundeligt, at Hr. v. Koss ei gjerne seer Dem hans Collega, sandt nok, han har gaaet i Metternichs herlige Skole for den indbyrdes Underviisning og dandser efter denne store Mesters Pibe. — —

Deres Brev til Merbitz besørgede jeg strax. Corps diplomat., som denne gode gamle diplomatiske Veiviser eller Bedemand vil have sagt Dem, er nu her au très grand complet, Herrer og Damer, Ministre, Chargés d'affaires, Secrtaier, Attachés uden Ende. Jeg har Ingen af dem seet, uden tilfældigviis, da jeg aldrig har brugt at uleilige dem eller mig med Visiter, som min Stilling her langtfra at fordre, let kunde bringe dem til at troe, skede for at spise hos dem eller gjøre dem Cour. Dem, jeg kjender, har Tilfældet bragt mig sammen med, og de have bæret mig med det første Skridt, som stedse skal være min Regel i mine Forhold her. Den Spanske Chargé d'affaires Frue s. 138 taler Spansk — og Latin. Kherre Juell fra Paris har været her og er nu i Fyen, hvor han bliver Vinteren. Moltke fra London er paa sit Gods, dog har jeg nylig seet ham her, ligesom Krabbe, saa at vi næsten have flere Ministre paa Reise end paa Post.

— — Her bliver den theologiske Feide ved, som Zeloten Grundtvig har opvakt ved sin hyperorthodoxe Piece, der indeholder et giftigt Angreb paa den unge Pros. Clausens lærde Skrift om Catholicisme og Protestantisme. Endnu er det langt større og langt bedre Parti, til Ære sor vor Geistligheds Oplysning og Tænkemaade, for Clausen, men her er en Clique, lige fanatisk og sor det meste lige foragtelig, som hænger sammen og gjerne vilde udelukke Lærdom og Oplysning fra Religionen og gaae tilbage til det fordums Mørke og Kjettervæsen eller rigtigere Forkjetren as Alle, som ei tænke som de. Faa mene det vel ærligt. Det er blandt Tidernes underlige Tegn en Reaction, der hænger nøie sammen med det Politiske og virker gjensidig paa hinanden. Dog ville vi haabe, at selv denne Reaction ene vil tjene til at fremme den gode Sag, religiøs og borgerlig Frihed og Aand. — —

Deres hengivne Ven og Svoger
Bjerlew.

s. 138

Kjøbenhavn den 31te December 1825.

— — Geheime Conferentsraad Cold er stedse første Deputeret i Danske Cancellie, kun at han ei længere forretter Gen. Procureur Embedet, som Ørsted længe gjorde, der nu blev virkelig Gen. Procureur, hvortil hører Referatet i Statsraadet, som Cold siger sig fritaget for, da han er sor svag til at staae saalænge. Sagen var, at Manden oftere refererede Sagerne mod den i Collegiet vedtagne Mening og erhvervede derved en anden kgl. Resolution, end den, man havde ønsket. — — Det er den ældre Clauswitz og ei den nylig hjemkomne, der blev fjerde Deptmts Secretair — man tillægger ham Kundskab og Duelighed, s. 139 men han er sygelig og lunefuld. Frimann blev Conferentsraad. Jeg har kun, som De veed, kjendt Eyben i privat Forhold, men troer gjerne, hvad De siger, megen eller udmærket Aand fandt jeg ei hos ham. Deres Billede af Forbunds Dagen er meget træffende, og om Danmark nogensinde kunde spille en Rolle der, var Hr. Kherre von P. vel ei Manden dertil, men forresten troer jeg ham de bedste Anlæg til at træde i sin Formands Fodspor med Tøfler og Sloprok og sværge til Metternichs Erke-Ultra-Fane, som dog den store nordiske Tildragelse *) lettelig kunde give et slemt Rift, thi neppe bliver den uden de vigtigste Følger. — —

Mærkeligt Nyt herfra veed jeg for Øiebikket Intet. Dr. Heiberg — Søn — har skrevet en Vaudeville, som har gjort furore, det er Rothschild — i Stykket Goldkalb, da man fandt det høie Navn for værdigt for Theatret, — som man i Kursør tager en anden Smaus, en Pjalte-Jøde fra Hamborg, for, og vil vise al mulig Ære; flere satiriske Træk og fortrinligt Spil har skaffet det et uhyre Tilløb, at læse er det slaut. — —

s. 139

Kjøbenhavn den 18 Februar 1826.

— — Deres Hilsener fra Baggesen have glædet mig ligesaa meget, som Deres Efterretninger om ham have bedrøvet mig, skjønt jeg, saalænge indtil en Læge bekræsker det, aimerais à croire, at Vattersoten er i min digteriske Vens Flamme-Indbildning, som jeg hjertelig ønsker det. Jeg beder Dem sige ham mit Hjertes varmeste og bedste Øriser og dets oprigtigste Tak for hans vennehulde Minde, som jeg aldrig har tvivlet om, og hvorpaa han saa ofte gav mig kjære Beviser; jeg veed, at han vil skrive mig et Par Linier, naar han kan, og dette er mig nok. Spørg ham, om han har læst, hvad hans afdøde troe Ven, Reinhold, (Prof. i Kiel) siger om ham, som sindes i udtog af s. 140 Breve i R.s Levnet; man har oversat det her paa maadeligt Fransk i Messenger du Nord, et fransk Kbhvnsk Ugeblad, og det er velmeent og læses. Da De nu kjender Digteren, skjønt i sit stormfulde Livs mørke Aften, saa vil De bedst kunne dømme, hvad han var i Livets lyse Middags Glands, tilgive den Svage og elske den Sjeldne. Maaskee, hvo veed det, skal det vorde Deres æresulde Lod at forskjønne hans sidste Dage og med deeltagende Landsmands Stemme, Haand og Hjerte at lindre hans mangehaande Lidelser, som Forsynet, vel ei ganske uden hans egen Skyld, lod ham gjenngaae i hans senere Livs Periode. Jeg kunde misunde Dem det, thi hos faa Dødelige nedlagdes et saa herligt, stort, rigt, mangfoldigt Pund, for mangfoldigt og stort for Karakteren at styre det altid, for den svage Dødelige ganske at benytte det. Seer han ei Tieck? Jeg skulde troe, at begge, som eengang divergerede saa meget, som næsten mueligt, nu langt mere have nærmet sig hinanden, begge ere nu langt mindre excentriske. At De har givet B. en Diner, har smigret ham, det kjender jeg ham nok til at vide, og at De ei lod ham i et diplomatisk Selskab synge Hans høist vittige, men der høist upassende, burleske Sang: Der Scheren Schleifer, har De gjort meget vel i, non erat his locus, selv B.s Alder uberegnet.

Den ærværdige gamle Frimann, som af og til tilbringer en Times Tid hos mig, har jeg bragt Deres Hilsen, og han har paalagt mig at hilse Dem venskabeligst. Hvorfor Rz. lod spørge, om han vilde have en tom Titel, veed jeg ei, thi hvad er der at svare paa for en Mand som Frimann? Dog saaer jeg med Fornøielse, at den bragte ham til sidste Apartement, hvor min gl. Ven i sin Fløiels Kjole havde en Anstand, som viiste, at han var vant til at bære den i den store Verden i fordums Dage. Men jeg maatte sige ham, hvem Prindsesserne vare!? qu'en dites vous? Mig morede det uendeligt, denne totale Eremit Uvidenhed. Mod Grev Sch. er han mere end bitter.

s. 141 Fra Fru Rosenkrantz skal jeg hilse Dem, hun lever som sædvanlig, og Georgette meget lykkelig. Falsen gjør et meget stort Huus og seer selv Prinds Christian og de øvrige Prindsers hos sig. Netop som mit forrige afgik, 31 Dec., blev Titelen Kgl. Højhed givet til Prinds Christian, hans Gemalinde, Søn og Sødskende. Mange ansaae del som en Fornærmelse, da saamange bleve det tillige, jeg ei, det er i Kongens Aand, og de vare jo Prinds Chr.s nærmeste Paarørende, kun har man ei ønsket til Lykke herfor, eller de ønsket, at det skete. Jeg seer Prindsen temmelig ofte og har nylig spist hos ham. Sønnen, der lover meget lidet, confirmeres i Mai i Slotschapellet, som skal være færdigt til den Tid, hvor ogsaa den 1000 Aars Jubel Fest for Christendommens Indsørelse i Danmark helligholdes, og hvortil alle Avancements gjemmes.

— — Corps diplomatique est au grand complet. Jeg har ingen nye Bekjendtskaber villet gjøre deriblandt. Jeg troer, at baade den engelske Minister Wynn og den hollandske Qvabeck ere brave Folk, den sidste meget dannet, siger man. St. Simon vedbliver sin sædvanlige Impertinence, som man taaler. Grev Colloredo er en ung Knøs endnu, der hylder Fru St. Simon, Creole og Pariserinde, der omkaps med Faderen søger at fordærve Datteren, troer jeg. De Øvrige kjender De jo, eller vil Papa Merbitz sige Dem Noget om.

Geheimeraad Cold er død i Januar, Monrad første og Ørsted anden Deputeret, Lassen tredie, Kjerulf fjerde og Lange (fra Høiesteret) femte, dog vedbliver Kjerulf som Politie-Directeur ved en Vice-Directeur.

Vi have endnu Chart. Moltke, Juul og Krabbe her. Man forledes næsten til at troe, at deres Nærværelse ved deres Poster ei ere as stor Vigtighed ved at see dem saa længe her. Grev Schimmelmänn med Datter og Svigersøn ere her siden 28 Jan., og den unge Grev Sch. med sin Frue fra Altona hele Vinteren, han er en Jæger, et c'est s. 142 tout dire. Møsting skranter oftere, og det hele Statsraad overhoved er svagt, Hr. M. undtagen, thi den yngste rappeler det ofte sor, som De veed. Malling har været halv blind i Vinter, Sehested døv, Schimmelm. slumrer og vaagner mellem hinanden, aldrig ganske nogen af Delene, og dog gaaer Maskinen sin gode Gang. At Major Abrahamson, den Lancasterske Helt, bringer Elephanten til Petersborg, er gammelt. At Grev Sch. vilde have Spilleren, Lapsen og Hestepangeren Fritz R—w derhen, er dog sor galt. Hagemann og Schönberg (!!!) søgte derom.

s. 142

Kjøbenhavn. 15de April 1826.

— — De taler om Jøde-Improvisatoren; her gjøre Jøderne Opsigt paa en anden Maade; den her bekjendte „Herholdtske“ Jodepige med alle sine Synaale, Kramper etc. etc. er endelig, efterat hun i en Række as Aar har bedraget de fleste Læger her, opdaget som en Bedragerske; Prinds Pignatelli, den neapolitanske Chargé d'aff. her, gifter Jøden Gersons Enke, en Datter af Nathan David, som bliver catholsk og Prindsesse, og den 89aarige Oberberghauptmand Brünnich har villet gifte Lægen, Prof. Jacobsens Søster, ogsaa en Jøde Dame, le voilà assez des Juives pour votre Juif.

St. Simons pludselige Afreise til Altona gav Anledning til at troe, at han var kaldt tilbage paa Hoffets Klage over hans mangehaande Uforsammenheder her. Jeg har aldrig villet troe sligt, dertil er man meget for faarefrom, og det er ventelig kun en af hans sædvanlige Luner: han opholder sig i Altona og lader den meget unge Colloredo her Pladsen hos Madame og spotter over den unge Mands Smag for gamle Kjellinger, skjønt Damen virkelig er vakker, skjønt et ung. Grev Santi gaaer til Berlin som Ambassade Secretair, som gjør mig ondt. Nicolai gaaer i Sommer til Paris til sine 3 Pigebørn. Fra Merbitz skal jeg hilse, han ældes. De veed, Adm. Lovenørn er s. 143 død. De vil ei sinde Juell i Paris, han er rolig paa sit Gods og kommer her til Confirmationen, ei Hans egen, men Prinds Fritz's, hvis Reise til Geneve med Grev Rantzau Breitenb, og Prindsen af Holsteen Beck De vel alt længe veed; om Meningene med Wilhelmine erklæres forinden, er man uenig om. Grev Blücher ventes med sin Frue hertil i Foraaret, overhoved ville Mange fra Provindserne strømme hertil til Prindsens Confirmation, som skal skee i Slotskirken Søndag efter Pindse; den indvies Pindsedag.

s. 143

Kjøbenhavn. 30te Sept. 1826.

— — Da Gistermaal er en behagelig Gjenstand, begynder jeg dermed. Emilie O. gav da endelig Hochschild, den Svenske Minister, sin Haand efter mange Aars sorgjæves Sukken, og Emilie Ferrall, den yndige Glut, er nu den unge Grevinde Blücher; her fulgte Hjertet med, og sukkebe man ei længe. Grevinde Santi, den elskelige, frie lille Kone har den 22de forladt os for Berlin med sin Ægteherre, som er ansat der som Conseiller d'Amdassabe. Grev Meuron ventes daglig som preussisk Minister sor Grev Dohna, der har forladt Carriren for at leve paa sine Godser i Preussen. Har De i Neapel ei kjendt Baron Sacken, som er kommen her som russisk Legations Secretair? Han forekommer en honnet, dannet Mand. Jøvrigt er der i corps diplom. ingen Forandringer her. St. Simon tilbringer sin meste Tid hos et fransk Kunstberider-Selskab, sørst i Dyrehaven, nu paa Vesterbro, Fourraux, hvor han lader sin ældste Datter lære alle deres Kunster i Liniedands og, jeg troer, Kunstridning i dette ærebe Selskab; har De kjendt Mågen til Fader og Minister? Thi det er ingen Satire eller Løgn, som hans Fortælling ved Hertugen af Orleans Borb i Mad. de Genlis' Memoirer 8 vol. om Begravelsen (Sal. Rosenkrantz's) i Danmark, som han ei kan negte, han fortalte denne

uforskammebe Løgn. Imidlertid. 144tager Marquisen des leçons allemandes af den meget unge østerrigske Minister her, som Manden siger i Andres Paahør: L'échauffent beaucoup. I Ministeriet er alt ved det gamle, dog har man ymtet om, at O. Moltke havde faaet et Vink om at opgive sin Præsident-Post i Slesv. Holst. Cancellie, thi i Statsraadet kan han jo gjerne blive, og Blücher Altona — dog Faderen — at være bestemt til denne Post, som jo er meget naturligt, skjønt Manden neppe kjender quid juris. Grev Joach. Bernstorff saae jeg her i Sommer, Reventlow fra Berlin var her ogsaa, mais seulement comme une apparition; den danske Luft behager ei Holstenerne, naar de ei ville betales, bekorses eller benøgles og betitles. Krabbe kom endelig efter Aar og Dag tilbage og sveder nok over sin Commerce Tractat, Juell er her endnu, som er vel for Coopmanns og vel ei stor Skade for vore Forhold, og Moltke er efter en fransk Visit i London igjen tilbage paa Aastrup. V. d. Nath bygger nok sine Chateaux d'Espagne i Hotel d'Angleterre, hvor de passe bedre end i Madrid. Pech lin er her med sin unge Kone, Eybens Datter, og formodentlig finder man det naturligt, billigt og retfærdigt, at hendes Mand arver hendes sal. Faders høiere Gage. Ogsaa min gl. Skolekammerad Peder Pedersen er uforandret, godmodig, jevn, complet som jeg kjendte ham i 5te Lectie; han har sagt mig, at han har solgt alle sine Eiendomme i Amerika og kun faute de mieux vil gaae tilbage. Med hans Tractater er man vel tilfreds, og han selv en rig Mand, som er det bedste. — —

S. 144

Kjøbenhavn den 21de November 1826.

— — Jeg sender Dem Baggesens Necrologie af min Ven Prof. P. E. Müller, hvortil jeg har givet ham nogle Bidrag; maaske kan De have den Godhed at meddele Böttiger heraf, hvad De og han ansee for brugeligt til hans Forsæt at skrive noget om Baggesen, som denne lærde s. 145 Pedant og Mag. Rosiflengius ellers aldrig, ifølge sin hele Aandsretning, har eller vil kunne bedømme rigtigt.

— — Det vigtigste Nyt, vi have her, er Handelstractaten med Sverig og Norge, som Kjunker Zeuthen bragte sor nogle Dage siden fra Stokholm, hvor den skal ratifieeres den 2den n. M., og som er grundet paa de meest liberale og fuldkomne Reciprocitets Grundsætninger og sikkerlig vil have de meest velgjørende Følger sor vor, især Jyllands Handel og Udførsel til Norge fornemlig. Dog herom har man vel officielt underrettet Dem. De veed maaskee, at Præsten Grundtvig for en Tid siden paa den meest voldsomme, inhumane, intolerante og uchristelige Maade i en 24 sPjece, der kan læses i alle Kroge, angreb den unge Pros. Clausen for at have i et lærd Værk — paa 600 Sider — om Catholicisme og Protestantisme, ytret Meninger, som Zeloten og Hyperorthodoxen Grundtvig ansaae for kjetterske og mod den Augsb. Confession, paastod, at Clausen burde miste sit Embed osv., saa at denne efter Skrivefrihedens Anordning maatte indstevne Gr. for Retten. Et. Raad Ørsted, som Gen. Procureur, skrev nu i sit Jurid. Maanedsskrift en ypperlig Afhandling til Forklaring over den Ed, Præsterne aflagde paa de symbol. Bøger og den Augsb. Confession, i en ægte christelig religiøs Aand og ansørte deriblandt „Treenigheds-Læren“ som et Udtryk, der ei fandtes i N. T. selv, men først var opstaaet i 4de Aarh. p. Chr., som et Exempel paa, at en Præst, om han ei ganske kunde antage denne Lære efter Udtrykkene i den Augsb. Confession, dog alligevel med god Samvittighed kan aflægge Eden, der kun bandt ham til den deri indeholdte doctrina coelestis og altsaa ingenlunde bandt ham til Confessionens enkelte Udtryk, naar samme ei fandtes i Christi eller Apostlenes Lære. Herpaa svarede nu Gr. i en hoist jesuitisk Pjece, hvori han paa den underfundigste Maade sammenmængede Kongelov og Augsb. Confession som Virkning og Aarsag, som saaledes forbundne, at den s. 146 første ene stod ved den sidste, og derfor Kongens Forpligtelse til at overholde denne i hver Punct og efter hele Chr. V.s Lovbogs Strenghed, og en Consort gik endnu videre og negter, at Ørsted er en Christen. Dette allarmerede, som man siger, Hds. Atas, især, Gud veed, hvo der vakte hendes Opmærksomhed derpaa, og Ø. var nærvæd at miste sine vigtige Embeder, og efterat i Statsraadet Malling og Schimmelmänn og vel ogsaa Kaas, men især begge de første paa det varmeste havde talt denne udmærkede Mands Sag, endtes det med et Løste i Hs. Maj.s allerhøistegne Aand (sic), ei at synde mere og et hemmeligt Rescript i den Anledning. Imidlertid gjorde Sagen, saa hemmelig den end troedes drevet, stor Opsigt, og jeg behøver vel ci at sige, sor hvem den offentlige Mening høit og stærkt erklærede sig. Imidlertid saldt Hosog Stats-Rettens Dom, der mortificerede alle Gr.s Udtryk mod Pros. Clausen, dømte ham til 100 Rdl. Mulct og Processens Omkostninger (om han appellerer, er uvist), og strax derefter udkom Enden as Ø.s Afhandling, der desværre seer ud næsten som en Slags undskyldende Forklaring sor ei at sige recantatio. See det hører til Tidernes Tegn, ere de gode? Sat sapienti. — —

L. Daae, Breve fra Dansk og Norske.

10

S. 146

Kjøbenhavn den 13 Januar 1827.

— — Jeg iler med at melde Dem, at Statsminister Kaas efter over to Maaneders Sygeleie og hans Frue efter nogle Dages, som en Følge af en Operation for Brok, begge ere døde den 11te dennes, hun om Form. Kl. 11, og han om Aftenen Kl. 8. Jeg sorbigaaer alle Bemærkninger om den Afdøde som Statsmand og Menneske og

taler alene om Rygterne om hans Eftermand. Man troer almindelig, at Møsting overtager Cancelliet og at Wilhelm Moltke faaer Rentekammeret og Finantserne som Direetenr indtil Videre vg maaskee under Møstings Overtilsyn, hvorfor man ogsaa har talt om Stiftamtmand Lowzow s. 147 som Cancellie-Directeur. Jeg sinder dette Rygte i Hovedsagen rimeligt. Møsting ønsker vel en roligere og idetmindste mindre fatal Virkekreds end Finantserne, han er nøie lieret med Moltke, der er flere Aar i Rentekammeret og Finantserne, der er rig, og Kongen behøvede da ingen nye Mennesker om sig, Alt gik sin vante Gang osv. Stemann er vel sor streng og for ubøielig eller ansees dog derfor, og at trække Blücher-Altona til Cancelliet var dog et eget Valg. Desuden er Møsting netop t denne Tid meget virksom for at gjøre Ende paa resterende Sager, han var eengang Præsident i Cancelliet og var der meget yndet osv. Det vil snart vise sig.

Jeg begriber ei, hvor alle de Missorstaaelser komme fra om Ven Thorvaldsen, som De omtaler. Jeg vil søge i al mulig Korthed og uagtet mit Ophold i Barbariet, der altsaa lettest kunde undskylde Barbarismen, at udtrykke mig saa tydeligt og bestemt som muligt herom. Ei tør jeg bestemme, om Th. ei kan — i moralsk kunstnerisk Forstand — fuldende Jason efter den oprindelige Model, det maa han som Kunstner vide, men at jeg i Hopes Sted onskede at have Jason saadan, som et mærkeligt Arbeide til Bedømmelse af Kunstnerens Udvikling, veed jeg. Ganske Ungdoms Arbeide var det ei heller, og ligemeget: kun er det altid mærkeligt og røber den store tilkommende Mester og gjør ham ligesaalidet Skam som Göthes Werther, Schillers Don Carlos — thi Røverne ere langt mere ungdommelige — eller Baggesens Emma dem. Modellen er der jo vel, hvi da ei kunne eller ville udføre den? især, naar Hope saa meget ønsker det. — — —

Den Krause, hvis Kunstsamling De omtaler, troer jeg at have seet i Italien i 1819; han er Broder til vor Consul Ulrichs Svigersøn i Livorno og var længe i Rusland. — — —

Som Følgerne af den theologiske Strid her sender jeg indlagt fra Biskop Münter til Hosraad Bøttiger Aftryk as s. 148en kgl. Resolution, som, haaber jeg, har stoppet Munden paa de hyperorthodoxe intolerante Æsler. Anledningen dertil var Hr. Lindbergs Bog, som meget uforskammet critiserede Hosog Stads-Rettens Dom og slog om sig med Kongelov og Augsb. Confession, blandede Biskopperne i Anledning as deres Hyrdebrev til Reformationssog den forrige Aars tusindaarige Fest og Kongen, som havde autoriseret samme, ind i Sagen; Assessor Spandet, som alle rose som en retskaffen og duelig, men pietistisk sindet Mand, troede at skyld sin Samvittighed offentlig i Brev .til Lindberg at erklære sig mod sine Collegers Dom, fik en fortjent Irettesættelse, som De vil see. Man valgte ei at gaee Domstolenes Vei mod disse Fanatikere, da de ellers vilde have skreget mod dem som uchristelige, ja som Christendommens Fiender, thi kun de og deres Klike ere Christne. Ru tør de dog ei sige, at Kongen i Grunden holder med dem, ei heller, at han ei er Christen, og at de ere Martyrer, dog Gud veed, om de ei hige efter Martyr-Nelde-Kronen.

10*

— — Falsens Onele, Assessor Mathiesen fra Norge, som var længe i Paris og skal bære meget rig, har kjøbt Selbyes forrige Gaard paa Garnisons Pladsen og ladet første Sal meget elegant indrette, hvor han vel vil gjøre Huus, og har faaet Gen. Krigs Commiss. Titel med Rang med No. 5 i 2den Classe. Hvorfor? Qui le sait! Kammerjunker Bille oversatte Delavignes mesterlige école des vieillards paa slette plumpe Vers, som blev slemt nedrevne i en anonym Recension, som maa meget have faaret hans Forfatter Forfængelighed. Man troer Forf. Dr. Heiberg, som dog nægter det, og jeg ogsaa omtvivler tildeels. Hans Vaudevilles gjøre utrolig Lykke, skjönt de ei interessere ved at læse, men de gribe ind i vor egen nationale Daarskab og gives med stort Tilløb ogsaa paa Provinds-Theatrene. Øhlenschlæger har skrevet en ny Tragedie: Væringerne i Myklegaard, den bekjendte norske Helt Harald Haarderaades s. 149 Ophold i Constantinopel, som roses som et af hans genialeste Arbeider, dog skal Keiser Romanus, som han ulykkeligviis har villet gjøre en lystig Person as, bære heelt mislykkedes. (St Syngestykke „Flugten as Klosteret“ til Mozarts cosi fan tutte er derimod udpebet. Baggesens Skristere Ud gave understøttes af Kongen. Skal jeg subscri- bere for Dem? — — —

s. 149

Kjøbenhavn d. 23 Jan. 1827.

— — Geheimeraad Stemann, hidtil Amtmand over Sorø Amt, er i Løverdags bleven udnævnt til Cancellie-Præsident og Stats-Minister. Han indtræder tillige som Kongl. Directeur i National-Banken, dog kun med 2000 Dl. aarlig istedetsor 4000, som Kaas havde, men allerede for hans Død var bestemt til at nedsættes. Overopsigten med Kystpolitiet, som Kaas endnu havde tilbage af sit Politie-Chefs Embede, har Etatsraad (sic) midlertidig overtaget. Man talte om, at Stemann onskede tillige at afhænde et ham tilhørende Gods til Sorø Academie, som han nu i sin nye og større Embedsstilling ei selv kan bestyre, eller ogsaa at faae sin Hr. Søn til sin Eftermand for at overtage dets Administration, men derom synes endnu Intet bestemt. Hans hele Gage bliver i Alt 6000 Rd. aarligt, dog skal han have saaet en Sum til sit Etablissement her, som jo er billigt. Da De jo kjender Manden i det mindste as Navn og Rygte, behøver jeg ei at sige Dem, at Valget gjør Kongen Ære, der neppe har valgt ham as personlig Tilbøielighed, men ene af Agtelse for hans Duelighed, som jeg haaber vil blive den samme, som den hidtil var i en mere indskrænket Virkekreds. Det er en Støtte, sat til Statsraadet. Alle de andre Planer, man gjorde her, faldt saaledes bort; Møsting skulde ei vel sorlade

Finantserne, især as Hensyn til Statsgjelden og Stats-Erediten udenlands. Valget as Stemann sinder almindeligt Bifald, og jeg troer, fortjener det. Virksomhed, s. 150 Orden og Kraft er man berettiget til at vente af ham efter Hans Embedsførelse og Karakter hidtil, og der er meget Cancelliet underlagt, som behøver et strengere Tilsyn end hidtil, derom ere de meest kyndige og duelige Mænd enige. Man vil nu see Følgerne. Det manglede Kaas paa sand indre højere moralsk Værdighed og Alvor. On dit Mad. Schall inconsolable. Kaas blev bisat i al Stilhed om Morgen Kl. 6 i Holmens Capel med sin Kone, hvorfra han siden skal føres til Herlufsholm for der at begraves. Al hans Eiendom her og paa Landet sælges for at betale hans Gjeld til Kongen, som hans Svigersøn Løvenskjold har kastet ham i. Det var da Følgen af denne Giftermaalsplan! og selv paa Løvenborg, paa en Jagt og af Ærgrelse fik han sit Helsot. — —

s. 150

Kjøbenhavn den 17de Marts 1827.

— — — Baggesens Adam og Eva er efter min Dom et høist mærkeligt Product, som jeg med alle dets Feil og alle dets Fortrin ikke troer, at nogen nulevende Digter i Tydskland kunde frembringe Magen til. Det er ganske Baggesen selv, herligt, sublimt, skjønt, dybt og rørende, overgivent, satirisk, comisk, næsten burlesk, enkelte Steder ugudeligt — dog mere tilsyneladende — og inderlig religiøst, kort den evige Modsigelse og Kamp, der sønderrev Baggesens Genius heneden. Derfor er det intet eens Heelt, men selv som det er, et høist mærkeligt genials Product, som fattes og føles bedre, jo oftere og jo alvorligere det læses. Det vil miskjendes, misforstaaes af Mange, ganske forstaaes af Faa og blandt dem ncppe af en Böttiger, „med sin Salve-Krukke“, cfr. Müllners Mitternacht-Blatt, denne evig ampulleuse, honning-, ja sirup-søde Magister Rosiflengius, som Xenierne allerede i sin Tid saa træffende have skildret.

Jeg har læst Steffens's Noveller, 1ster Theil, hvoraf Meget saare har interesseret mig. Slottets Brand er s. 151 mesterlig og tro — jeg var selv Øievidne —, den norske Karakter ligesaa, Tildragelserne maaskee for udviklede. Zinzendorf og Herrnhut smukt og fornuftigt fremstillet. De veed vel. at Steffens og jeg ere Børne-Benner? At skrive Noveller forekommer mig heel pudseerligt efter et Malerie, især Landskab — det Omvendte er noget Andet. Apropos af Norsk Historie, kjender De Falsens norske Historie?

Prindsesse Julianes Reise til Carlsbad er endnu ei bestemt, men sandsynlig, sagde hendes Cavalleer mig nylig; De vil nok itide faae Efterretning derom. Ogsaa her har man havt en stor Kanefart til Sorgenfri, som Prinds Christian gav for nogle og tredive Kaner med Diner der og Bal om Aftenen hos Prindsesse Juliane netop den 24de Januar, og 25de f. M. et stort Costume Bal hos den hollandske Minister Vicomte Qvabeck. hvor Prinds Christian med et stort Følge gav Lalla Rook. Andre Scener eller Optog af Jvanhoe og nylig Tableaux af begge hos Frue Brun. hvoraf især de første. Lalla Rook, vare virkelig yderst smagfulde og rige. med et smukt Digt til Prindsesse Caroline Amalie, som var der og modtog det med en Krands. Formodentlig har De hørt om vor unge Prindses pludselige Afreise fra Genf og om Aarsagerne dertil? Her gaae flere Rygter om Kjærlighed. Duelfrygt og Ørefigen!! Jeg veed Intet og vil Intet gjette. Intet troe. Kun det veed jeg. at det er jammerligt, at vi alletider skulle gjøre Fadaiser, hvor vi end komme, og at man hverken kan forekomme dem eller værdig oprette dem. Jeg beklager Kongen og Faderen, der dog vel neppe finde dem prindselige. Maaskee veed Fru Bw. noget rigtigere herom og tør betroe Papiret det. Jeg har nylig talt hende, elle vous veut un grand bien. Man taler om en engelsk Avis, hvori Noget herom skal findes, og derfor være borttaget paa Grændsen. Er det sandt, à quoi bon? Sandheden kommer dog for en Dag.

Det morer mig hjertelig, at den Østerr. Minister og s. 152 Frue spille Comedie til Bedste for Grækerne! Det er virkelig fortræffeligt, kun Skade, at Metternich ei soufflerer og Beobachterne ei pudser Lysene. Her har ei mindste S sammenskud sundet Sted for Grækerne, jeg veed ei, om as bare loyauté autrichienne. Sikkert vilde den herværende østerrigske Jagttager, som jeg kalder Hr. v. Langenau, gjøre det bag ved sin unge Lapse Minister til en farlig Sag.

— — Endelig efter lang Søgen og Spørigen kan jeg sige Dem, at Conferentsraad Hansens Arkitektværker faaes hos Perthes og Besser i Hamburg, at tvende Hester ere udkomne, at der vil udkomme 2 Bind til 16 Hefter. — —

(24de Marts). Grev S. har sagt mig, at der er det bedste Haab om, at, naar De indgiver Deres Ansøgning til Kongen, vil samme blive Dem bevilget; dog vilde det være rigtigt ikke at omtale, som i den forrige, at De egentlig ikke har ansøgt om at optages i Adelstanden, men blot om sammes Fornyelse, som lettelig maaskee kunde støde og som jeg med temmelig Vished troer at kunne sige, har ikke sundet Bifald i Caneelliet. Glem ikke at takke Grev Sch., som virkelig har viist sig meget interesseret for Dem ved denne Leilighed.

Bentzon er død i Vestindien og skal trods alle hans means and ways ei have efterladt over 100/m. Specier, som, naar man as de bedste Kilder hører, hvad han har tilladt sig som Gouverneur med Korn-og Penge-Aager, ei er meget. General Juul paa Thaasinge er død i disse Dage. — —

s. 152

Kjøbenhavn den 29de Mai 1827.

— — Jeg formoder, at Pakken til Tieck nu er indloden, da Deres Brev afgik, var det endnu ei mueligt. De vil hos Tieck nu kunne læse Dr. Heibergs Vaudeviller; de gjøre furore her, fordi de spilles fortræffelig. Deres Læsning tilfredsstiller ikke, ogsaa hans flyvende Post vil De kunne læse, som har 6—700 Subscribentere.

s. 153 Sorøes høitidelige Indvielse sandt Sted den 21de dennes i Kongens og alle Prindsers og Statsministres Overværelse foruden Universitets Directionens og endeel af Universitetets Professorers, samt mange uindbudne Honoratiores fra Byen og Omegnen. Bygningen er skjøn, maatte nu denne nye Stiftelse kun virke sand Gavn for Videnskabeligheden i Dk., men den er kun en Skole, som vi have nok af, og et Slags Gymnasium, hvor første og anden Examen kunne tages, som vi ikke behøve. Havde man der søgt at lære de mere practiske Discipliner, især af Stats-Bestyrelsens sorskjellige Dele, Finantsvæsen og alle de saakaldte cameralistiske Videnskaber, selv de til sand Diplomantik saa vigtige og nødvendige forberedende, hvorover der ved Universitetet her næsten slet ikke læses, og søgt at saae dygtige Lærere i disse Fag, som man nu troer at kjende noksom ved juridiske Examen, vilde denne Stiftelse i den nøieste Forbindelse med Universitetet her og som et Complement til samme, hvor unge Mænd efter fuldendt Cursus her kunde uddanne sig for de Regjerings Fag, hvortil de bestemte sig, sikkert opnaaet et langt høiere Formaal — nu forekommer mig dette ganske forfeilet.

Den Lancasterske Adjutant Abrahamson er optaget i den danske Adelstand — om han nu, som man siger, vil tage Begyndelsen as sin sal. Faders bekjendte Drikkeviser: „Min Søn, om Du vil i Verden frem, saa buk“ osv. til Valgsprog, tør jeg ei bestemme.

Den Lybske Hoppe har da endelig endt og mal fini, congédié en disgrace, selv forbudt det kgl. Forgemak. Hans Gavtyverier bleve endelig for grove, og fra at have været Millionær har han nu ved ravgale Speculationer ruineret sig.. Han har viist væsentlige Tjenester, det har sal. Roscnkrantz sagt mig i sin Tid, og H. M. allernaadigst gjentaget mig nylig, jeg veed det, men saadanne Herrer maa man betale contant, ei med Titler, Orden og Embeder. Pløyen er hevnat, men for sildig. Brøndsted, der s. 154i over³/₄ Aar har været her, er bleven Geheime Legationsraad, men uden videre, dog har Kongen subscriberet paa 25 Expl. af hans Værk, som jeg frygter for, kan ruinere ham; han siger nu at ville reise, men det har han sagt faa Dage efter sin Ankomst.

Kongen reiser den 10de næste M. til Holsteen paa 3 Uger. Dronningen er stedse meget svag, Prinds Christian og Gemalinde paa nogle Uger i Fyen. Prof. Olufsen er død i denne Maaned, en af vore aandrigste Mænd, kundskabsrig og djerv. Jeg levede i det sidste Aar meget med ham, og beklager hans Død.

— — Har De kjendt Etatsraad Berner, som kom ud af Cancelliet? Han er død meget pludselig her i denne Maaned. En godmodig, men engang meget forfængelig Nar. Om Stemann hører man Intet her. Tingene gaee deres sædvanlige Gang, som fra Cancelliet, udentvivl det bedst besatte Collegium, ingenlunde er slet. Vore theologiske Zeloter synes nu taufe, dog arbeide de sikkert saa hemmeligt.

Fra Merbitz kan jeg hilse Dem, han synes noget ængstelig for Følgerne af Regjerings Forandringen med Hensyn til hans Person. Kan De af Dem selv ved Leilighed berolige ham, gjør De en god Gjerning; c'est un très honnête garçon, men han begynder at blive gammel. Gamle værdige Frimann bliver det endnu mere; han har bedet mig hilse Dem. De begriber let, at han i sin Alder ei er fornøiet med den nye Tingenes Gang i Depotet. Det glæder mig at . . . behandler ham med udmærket Delicatesse og Agtelse, som han synes at paaskjønne. Alderen har sløvet ham. — —

s. 154

Kjøbenhavn den 12te Juni 1827.

— — Længe vidste jeg, at man sladdrede herom, at Bogt, som havde forlangt en congé, neppe kom tilbage, at den magre, indbildte Hr. Baron v. Blome gjorde sig meget s. 155Umage for Hans Post, der jo bar i slette Hænder paa denne Roturier, thi om Duelighed bar ei Spørgsmaalet; det adelige Blod, skjønt ofte blandet med Kudskes, Tjeneres og Staldkarles o. s. v., giver den altid, det borgerlige, nok saa reent og ægte, aldrig; dog synes Sagen endnu ei afgjort. Man sladrede ogsaa om Løwensterns Hensigter, at bæere det stakkels lille Danmark med sine Talenter, og man sagde mig, at han hav de vidst at indynde sig obermaade meget personlig hos Kongen, som er en as disse Lykkeridderes største Kunster, man meente, han eller vel især hans høie Frue kunde kaste et lystent Øie paa Dresden, car à tous les coeurs bien nés la patrie est chère ! Jeg sandt dette meget troligt, men havde dog tillige gode Grunde til at troe, at man ei endnu drev det Sidste igjennem og bilde derfor ei forurolige Dem et Øieblik med Rygter. Imidlertid har Hr. Baronen ei bukket, smidsket og smigret forgjeves: hør, døm og forundre Dem : Denne Fremmede, Russer, er nu paa eengang, med den største Hemmelighed indtil sidste Øieblik, pludselig udnævnt til Kongl. Dansk Minister i Brasilien, behængt med Kherre Nøglen og ophængt i bor Adelsstand! Qu'en dites vous, mon cher. Maa man ei glæde sig bed at være Dansk og at have tjent Landets ømme Fader med Ære! En Russer, en afskediget Militær uden mindste Fortjeneste eller Erfaring Minister i Brasilien i dette Øieblik, saa critisk for det nysødte

Keiserdoms to be or not to be. Har De næst dal B. di Pr. Udnævnelse seet nogen større Skandal? Arme Danmark! Brasilien bliver saaledes til en vis høi, ei gammel Families égout anden Gang. Meget bel, om vi ei betalte det for dyrt baade med Penge og Ære. Maatte Sydamerika hevne sig og os! Dg hertil staaer den Gamle saa naiv-uskuldig, som en lille Patteglut, stedse bag Coulisserne: c'est le roi seul, tout seul, qui a fait tout. Det er det evige Omqbaed. Imidlertid har den sidste Streg vakt almindelig uvillie, man tier ei, man taler og man foragter og hader s. 156tilsidst. Jeg siger ei mere, De dømm selv og være glad, at man fandt denne Udvei, thi holsteensk, høi, udsat Adel og fremmede Avanturiers ere stærk à l'ordre du jour her.

Den Lybske Hoppe er nu i Kastellet under Commission, hvoraf Dankvart er Medlem. Sagen selv drives jussu regis med al mulig Hemmelighed; indtil jeg veed noget Besterntere, siger jeg Dem intet nærmere herom. I Etatsraad Lange, Cancellie Deputeret, der har dannet sig i Stokhuus Commissionen, har H. ingen human Inqviert. Hs. Majestæt asgik i Søndags Morges Kl. 6 med Dampbaaden til Hertugdømmerne, Prindsesse Vilhelmine ledsagede ham til Glücksborg og kommer den 20de dennes tilbage, Kongen den 2den Juli og vil besøge Lauenborg, siges der. — —

s. 156

Kjøbenhavn den 11te August 1827.

— — De maa betragte Heibergs Vaudeviller som ægte Theater-Skizzer, som man ei bør læse, men allene see, hvor det sjelden gode Spil af denne Art her og den med megen Forstand og Held valgte Musik as Forf. gjøre en ualmindelig Virkning og gribe, som De rigtig bemærker, ind i det nationale Latterlige meget genialsk; desuden er Versification en og Sproget baade let, smukt og correct. Han har endnu skrevet et Par siden, hvoraf den sidste, „De Uadskillelige“, paa en saare heldig Maade gjør den Uskik as de endeløse, tidlige og lange Forlovelser uden Udsigt til Giftermaal latterlige.

Hvad De siger mig om Prof. Hauch, har meget fornøiet mig, da Tiecks Dom, Deres egen uberegnet, her er høist ærefuld. Jeg kjender kun H. for Anseelse, men jeg veed, at han har modtaget sin Post i Sorøe og altsaa ei sor det første kommer til Norge, som vel heller ikke var saa rigtigt, da han nok er reist tildeels paa offentlig Bekostning, om jeg ei feiler. Jeg tør ei sige, om de have Ret, som mene, at han ei saa ganske har oporet sin Tid til Videnskaberne, s. 157som han maaskee burde paa sin Reise, og hvori hans saa ulykkelige Tilfælde vel meget kan have bidraget.

Böttiger er altid den samme, som jeg kjendte ham i Weimar 1802, som Xenierne skildre ham, vg som han staaer i Tiecks gestiefelte Kater; nu er han jo gammel og sygelig desuden.

Jeg har siden mit Sidste hørt hundrede og een Grund for Baron Löwensterns Minister-Udnævnelse og er nu som ni troende Sjel overbeviist om, som Hr. Panglos, at i den bedste Verden skeer Alt til det Bedste, og at egentlig han — ei Panglos men Hr. Baronen — egentlig har bragt „ma pauvre petite patrie“, som Vogt skrev saa naivt i en Depeche, et stort Offer fra sin Side og viist det en stor Tjeneste, da man var i største Forlegenhed, som jeg gjerne indrømmer, med at faae en Adelsmand, der var nomgjængelig nødvendig, en Mand af Anstand, behængt med Ordener, Militær pour amuser l'Empereur par le conte de ses hautsfaits osv., og hvor Mme selv regnede paa sin nøie Forbindelse mcd Keiferinden fra hendes do. med Søsteren hos Dem osv., kun Jammer-Skade, at Døden har allerede saa længe fornd gjort en Streg i denne kunstige Regning. Forresten er det kun paa to Aar, han har ladet sig engagere, og ene Udsigterne i Fremtiden have tjent til Haandpenge pour cette précieuse acquisition, som jeg, oprigtig talt dog anseer lige saa god og bedre end mange andre. Om ei dal Borgo i Grunden har arbeidet for en Anden, idet han troede at arbeide for sig selv, veed jeg ei, men troer næsten. Löwenstern er endnu i Wandsbeck og forbereder sig der til sin Post og sin Reise, om ei Keiseren, især hvis Freden med Buenos Ayres kommer, som det synes, istand, skulde komme ham i Forkjøbet og naae Portugal, førend han Brasilien. Af meget af det Foregaaende, som jeg har havt Leilighed til at høre, og som maa blive mellem os, vil De see, hvor længe og hvor grundig og listig man har bearbejdet denne Sag. Mig s. 158personlig vedkommer den ikke; jeg har ei engang ønsket at gaae til Brasilien, naar jeg ei blev befalet dertil og endnu mindre haabet taabelig at blive ndnævnt dertil, da man nu, rigtig eller urigtig tør jeg ei sige, har troet at burde sende en Minister dertil; desmindre bryder jeg mig personlig derom, men kun for Sagen selv, skjønt jeg tilstaaer, at baade en Hr. v. Koss og en Hr. v. Coopmans — De tilgive en maaskee urigtig Mening — der begge ere fremmede ligesaa vel som L., neppe vare de, man skulde sende til en saa selvstændig kraftfuld Mand, som Don Pedro. Clausewits's Fortjeneste tør jeg ei bedomme. — —

Hoppes Sag gaaer endnu stedse og er meget vidtløftig og indviklet; det kommer nu an paa, om den værdige Abrahamson, forhen hans Fortrolige, hans Ven, hans Concipist, hans Raadgiver og Talsmand, nu hans Angiver og Spion, kan faae fat paa de vigtige Papirer, som H. har disponeret over, og som man vel usiglig nødvendig vilde see i Andres Hænder, hvor de let kunde, siges der, paa en høist ubehagelig Maade compromittere, om — siger jeg — denne værdige Mand kan udføre sin Mission til Paris ligesaa heldigen, som indføre den fortræffelige Lancastriske Methode; da fortjener han unægtelig Storkorset eller dog Commandeur Ordenen „om Halsen“. Hører man Hoppes faa Venner, har han gjort ei alene de vigtigste Tjenester, men de største Offere for Kongen og Landet og er en sand Martyr; hører man det andet Partie, er

han en egennyttig, uforskammet Vindbeutel, Gavtyv og Skurk; maaskee kan mem ogsaa her sige: in medio veritas, og jeg vil gjerne troe, at der er noget Sandt i begge Dele. At han er uden sand Ære og Samvittighed, at hvert Middel til hans Hensigt er ham lige godt, har jeg altid troet; at man burde betalt ham med rede Penge for sin Tjeneste og ei med Embede, Rang og Orden, som han aldrig har hædret, og at man burde have et Øie paa hver Finger med denne gamle Intrigant, som med de løsgivne Forbrydere, Politiet s. 159 desværre! tillader sig at bruge, er min Mening; om jeg har Ret, vil jeg ei paastaae. En ædel Mand, som jeg troer, kjender Sagen nøie og er upartisk deri, fordømmer ham, og det er, næst min egen Følelse, mig det største Beviis. Slemt er det altid for en Regjering at have indladt sig med en saa tvetydig Person. Semper aliquid haeret er et sandt Ord.

— — — Hele Verden gaer nu med Dampskibet Caledonia til Brønden ved Ramlöse i Skaane, hvor Dronningen nu er ankommen. En stor Deel af Corps diplomat,'s Damer og Herrer gaaer imorgen dertil. Vi have nu ei mindre end fire Dampbaade, som regelmæssig ugentlig komme og gaae: „Caledonia" til Kiel, „Prindsesse Wilhelmine" til Lübeck, „Dania", et smukt nyt Dampskib, som Capt. Christensen i Søe Etaten, der var længe i Indien, har kjøbt, 2 Gange ugentlig til Jylland, og „det norske" ugentlig til Gothenborg, Frederiksværn og Christiania, foruden et stort Engelsk George the fourth, en til to Gange maanedlig fra London til Petersburg, som naturlig meget forøger Communicationen mellem Landene. Saaledes kom Fru Hagerup, hvis Mand er Sorenskriver i Deres Faders Nabolav, med tre Døtre hertil i Sommer; hun er en Søfter til Steffens og kjendte Dem fra Deres sidste Reise og har bedet mig hilse Dem og Mathilde. Hun har en Søn i den norske Marine, som kom her paa samme Tid med Cadetskibet.

General Oxholm er død 27de f. M.; hans Svigerinde, den vakre Marquise Bonnay, er her i Besøg i denne Sommer, som man har travlt med at giste med Baron Nicolay, der nu paa et Aar er reist til Rusland.

— — Den russiske Flaade kom her den 20de f. M. og gik bort den 25. Mange Nysgjerrige besøgte den og blev modtagne med Artighed. Skibenes Bygning og Udrustning roste Kjendene ei. Gives der ingen Pennekniv s. 160 eller Strikke til Metternich, eller er han ei moden endnu til Helvede? —

s. 160

Kjøbenhavn 3/6 November 1827.

— — Dronningens Fødselsdag gik som seedvanlig af med et Bal, syv Kammerjunkere skabtes, og Børnene i de militære Friskoler sang og spiste, voilà tout. Det er bestemt, at Christiansborg — Kongens Værelse — skal være færdigt og meubleret til næste Fødselsdag, da Formælingen der skal finde Sted. Om Prinds Christian, der gjerne rører sig, reiser sin Søn imøde, voilà la question. Paa forrige Søe Academie arbeides der af alle Kræfter til Beboelse for det unge Par, som ere nye Udgifter, da Etiquetten ei tillod, at det unge Par beboede Christiansborg førend Kongen, som aldrig ønsker at drage derind.

Gamle Grev Chr. Reventlov gik heden, mæt af Dage, en retskaffen Patriot, om ei stor Statsmand, og hans Collega Grev Schimmelmann er derimod uforandret den samme og fylder nu den 4de næste Manned 80 Aar. Assessor Zeuthens Død i en Alder af 41 Aar og temmelig hastig, var overraskende; han var en duelig Mand og formuende, som De veed; 6 Pigebørn ere faderløse, Broderen reiser udenlands, man roser Moderen, en Bartholin. C. H. Donners Datter, som en snild Capt. Lieut. Zahrtmann i Søe Etaten har vidst at gifte, sinder man smuk her og med Rette; hun skal tillige være elskværdig og er den eneste Datter af sin meget rige Fader, som man gjerne kunde kalde Donner-Altona. Grev Moltke fra London er som sædvanlig allerede Maaneder her, og den værdige Baron Selby fra Haag nylig ankommen for at blive Vinteren over. V. d. Nath og Schubart ere residerende Ministre her, og jeg formoder, at hiim har Øiet paa Departementet, skjønt jeg haaber, at Gud giver H. M. Klogskab nok til ei at tage denne Slange i sin Barm. Det er en mauvais intrigant og en méchant ultra, hvis esprit er ei mindre s. 161 à travers que son corps, en sand Mephistopheles, giftig, selv nærer han sig kun af Gift. Peder Pedersen fra Amerika tilbringer endnu Vinteren her og smægter sor en Nøgle, arme godmodige Nar! Med hans uafhængige Formue kunde han med lidt mindre Forfængelighed lee ad hele Verdens Daarskab. Vi have faaet en amerikansk Chargé d'affaires og en Spansk Minister, som jeg endnu ei kjender, ligeledes en Neapol. Chargé d'aff., Prinds Pallagnolo.

— — Metternichs Giftermaal er une vraie folie i hver Henseende, synes det, selv om Bruden eier en Datter. — Har De læst Walter Scotts engelske Tory Roman af Napoleons Levnet? Den er, hvad jeg ventede. Hvor ædel classisk staaer ei Mignets Revolutions Historie herimod, man troer stundom at læse Tacitus.

— — — Med Stemann synes man meget vel tilfreds i og udenfor Departementet, og han viser ved flere Leiligheder en rolig, værdig Fasthed, især kan de unge adekige Knøse ei ganske let blive indsmuglede i Promotions Stillinger i hans Departement, hvor han tillader sig at troe, at Alder og Duelighed som Candidat ogsaa have nogen Ret uden Fødsel. De flere Gange, jeg i Selskaber har hørt og talt Manoen, behager han mig meget; han har noget vist frimodigtjevnt, ligefrem naturligt tilligemed Liv og Kraft, som vinder Tillid og Agtelse, og han synes ganske at leve for sin Pligt, som det aldrig var Kaas ret alvorlig om at gjøre; skjønt jeg ingenlunde miskjender hans fortrinlige Hoved, Orden og en vis Godmodighed, troer jeg dog, at det blot Sandselige og den Allerhøieste Villie havde for stærk Magt over ham. — —

L. Daae, Breve fra Danske og Norske.

11

s. 162

*Jrgens-Bergh til A. Holsten.
Dresden 17de Januar 1817.*

Kjære gode Ven og Broder!

— — — Af politisk Nyt kan jeg Intet meddele Dig, kjære Ven, som kan interessere Dig. Vi vedblive bestandig at give efter for Sverrig, som stedse spiller sin Rolle, der gaaer ud paa at gjøre Nar af os og faae os til at troe paa en Frelse, lig den, som Musen finder, der er geraadet i Kattens Kløer og der kun et Øieblik løber for igjen at snappes og omfavnes af sin bedste Ven. Kongen af Sverrig fik Juleaften et Apoplexie-Slag, men er siden igjen kommet sig; imidlertid vil han neppe gjøre det længe, men det kan ti være os det samme, thi Ponte Corvo regjerer allerede nu og bliver fremdeles beskyttet af sin keiserlige Ven. Ægteskaberne for Prinds Oscar synes dog at strande, da et Afslag er af Kongen af Preussen bleven givet paa en Begjæring om en preussisk Prindsesse. Lignende Afslag skal han ogsaa have mødt i Meklenborg eller rettere i Petersborg, da hans Fader anholdt om en Niece af Keiseren for Oscar. I Norge er Nøden meget stor, og Folket misfornøiet med Constitutionen, som de give Skylden, for hvad de lide. Derved vil tilsidst udentvivl Ponte Corvos Hensigt opnaaes, at nemlig det norske Folk vil blive nødt til at overgive sig til ham paa hvilkesomhelst Betingelser, han vil foreskrive det og derved kuldaste den ham forhadte Constitution s. 163 Det norske Folk seer med Misundelse hen til Laurvigen, som fra Danmark forsynes med Korn, medens de øvrige Provindser ere i største Nød. Haxthausen er ved høieste Rets Dom i Christiania bleven srikjendt for Forræderie under Krigen med Sverrig, Stafeld derimod er bleven dømt til at skydes, og Hals, som var Commandant paa Frederikssteen (!), til at skydes bagfra. Man forudseer, at den svenske Regjering nok vil vide at belønne disse sine værdige Tjenere og Hjelpere i Nøden. I Løvenskiolds Sted kom som norsk Commissair til Kjøbenhavn en vis Justitarius Berg, der var i Kjøbenhavn i 6 Maaneder uden enten Fuldmagt eller Instruction. Nu har han endelig faaet Fuldmagt, men en saadan som hans Formænd, der siger, at Danmark har at afgjøre Pengefordringer osv. med den norske Regjering. Imidlertid har man dog hjemme i sin Viisdom fundet for godt at antage denne Fuldmagt for gyldig, hvorover vist Ponte Corvo leer hjerteligen. Instructioner har bemeldte Berg endnu ingen af.

— — Her i Sachsen er Nøden meget stor, og dette ulykkelige Land har lidt og lider ubeskrivelig som Følge af de sidste Forandringer. Hverken med Hensyn til Grændserne eller Delingen af Statsgjelden etc. ere de avancerede et Skridt fremad i de sidste to Aar, da Preussen handler egenraadig og gjør tusinde Vanskeligheder. — —

s. 163

Dresdenden 3die Julii 1818.

— — — Med Hensyn til vort Fædreneland, da er jeg under 16de og 20de f. M. bleven underrettet om, at Kongen, Dronningen og begge deres Døtre ere afreiste til Hertugdømmerne. Dagen før Afreisen lod Kongen sig forelægge Udkastet til en Constitution for Holsteen, udarbeidet af en Commission, som nu befinder sig i Kjøbenhavn. Kongen lod Commissionen forsikre om Sit Bifald og indbød den til at udvide sit Arbeide til andre Details, betræffende den constitutionelle Act selv. Kongen forbeholdt sig nærmere at tage en Beslutning angaaende det forelagte s. 164 Udkast, og Commissionen kunde blive i Kjøbenhavn eller senere komme igjert, naar Kongen er tilbage. Regjeringens Hensigt er aabenbar at vinde Tid og see en Smule til, hvorledes man vil være sig ad i de andre tydske Stater, og om Constitutionernes Form vil komme paa Bane i Aachen ved Congressen denne Sommer. — —

11*

Med Sverrig komme vi ingen Vei. Den Russiske General Czernichef har været sendt til Stockholm for at tale vor Sag, men han har ikke sundet meget Gehør. Den svenske Rigsdag skulde skilles ad i de sidste Dage af forrige Maaned. Den har bevilget Alting; Regjeringen vil have at disponere over mere end 300,000 Rdl. aarlig for at fortsætte Götha-Canals Arbeidet, der paa Rigsdagen sandt megen Opposition i Begyndelsen. Kongen agtede at reise den 6te til Norge og vilde ankomme til Christiania den 15de, den 1ste August gaaer han til Throndhjem, hvor han lader sig krone den 11te eller 12te og reiser den 15de tilbage. — —

s. 164

Dresden 10de August 1818.

— — Stortinget i Norge vedbliver at byde Ponte Corvo Spidsen og vil ei give efter for hans Fordringer, der alle sigte til at frembringe en total Forening med Sverrig. Ogsaa i Sverrig er et stort Parti misfornøiet med

Administrationen. Stænderne i Sverrig havde klaget over Gouverneuren i Stockholm Admiral Cederstrøm for Misbrug af hans Myndighed og fordrede ham fremstillet sor en Ret, uagtet Kongen erklærede, at C. ikkun havde fulgt hans Ordre. Der blev valgt en Commission af 5 Medlemmer, der dømte ham med 3 St. mod 2 til en Mulct. Dette tog Kongen meget ilde op og befalede de 5 Medlemmer at dømme endnu engang, da det fandt sig, at C. med 3 St. mod 2 blev frikjendt; een af Dommerne havde besindtet sig. Grev Tawast vil formodentlig vende tilbage til Kjøbenhavn som Minister. Fra Kjøbenhavn skriver man, at Admiral Sneedorff er givt med Frøken S., som han s. 165udraaber som en sand Engel, men med hvem han dog alt er i dispute ont Hoffet, det hun ei vil præsenteres for, han derimod finder sin Lyksalighed i at see hende besøge. — — Bombelles med Frue er i Carlsbad, hvorhen han med Estafette kaldtes af Metternich, der holder meget af Fruens Stemme. Kongen af Sachsens øæjubilæum skal feires d. 20 Septbr., han har da regieret i 50 Aar. 200 Studenter med Rector magnificus etc. komme da hertil fra Leipzig, og Illuminationer og Fyrværkerier ville bringe lidt Liv i vort eeusformige Dresden. Flere fremmede Priudser og Prindsesser ventes hertil i den Anledning.

s. 165

Dresden 9de Marts 1819.

— — — Gjerlew er da i Kjøbenhavn og nyder Artighed nok af Kongen og Ministrene, men der er ingen Post, som synes at passe for ham, og tilsidst, tænker jeg, at han vender tilbage til Tunis. Forresten lever man i Kjøbenhavn in floribus, og tilsyneladende er der ingen Trang eller Nød, men desto mere tiltager dagligen Misfornøielsen. Det tydske Gjæriugskar begynder at sprutte over paa de rolige Danske; man hører nu ogsaa dem tale om Constitution o. s. v., en trykt Forestilling til Kongen om Stænder og Indskrænkninger skal hyppigt circulere; den har været indrykket i de norske Aviser. Jeg frygter for, at vi endnu ikke ere modne til at gaae over fra et absolut Monarchie til en repræsentativ Forfatning. Kaas, Møsting og Bülow ere forhadte og foragtede især, fordi de hænge sammen med Jøderne. Bülow har maattet opholde sig nogen Tid paa Landet, fordi hans Nerver under Jødespectaclerne bleve satte i for stærk Bevægelse. Disse Jøde-Uroligheder have paa Dronningens Geburtsdag fornyet sig, idet Pøbelen slog Meyers & Triers Vinduer ind, men dermed var det ogsaa forbi. Om Ministerial-Foraudringer tales mindre nu end før; Roseukranser den eneste af Ministrene, der er agtet; man haaber, at han for det første vil vedblive i sin Post. Skulde han gaae af, da troer s. 166man, at Walterstorff vil komme til at remplacere ham, hvorved hverken Staten eller corps diplomatique vil vinde.

Adler vil maaskee have underrettet Dig om, at Prinds Christian med Gemalinde og Følge begiver sig istedetfor hjem til Danmark fra Frankfurt og Mainsaf til — Italien eller det sydlige Frankrig. Aarsagen er, at man ved Jøde-Urolighederne og under den hos os nu almindelig herskende Misfornøielse har ytret, at man satte sin Tillid til Pr. Christian, som nok vilde vide at sætte Minister-Egenraadigheden en Dæmning. Disse Ytringer have vakt hos Kongen Jalousie og Frygt, og i et Brev til Prindsen har H. M. raadet H. H. til at fortsætte Reisen i Udlandet, hvis Prindsessens Helbred udfordrede det. Med stor Glæde har Prindsessen modtaget dette Tilbud, thi alt fremmed er hende en Hjertens Lyst. Prindsen derimod, som i Italien hverken træffer Thorvaldsen eller Schubart, viser mindre Fornøielse derover. Imidlertid fortsættes Reisen. Dette koster ogsaa Landet endeel Penge, som maaskee bedre kunde anvendes. Man viser sig hos os meget utilfreds med Udtagelsen af den norske Løve af det danske Vaaben. I Grunden er saadant ogsaa aldeles unødvendigt og fornedrende for os, men Carl Johan har gjort det til en af Betingelserne for Udbetalingen af de 3 Millioner, som vi havde altfor nødig til at nægte hvilkensomhelst Fordring. I Norge er man ogsaa meget missornøiet med Conventionen af 1ste Septbr. Wedel Jarlsberg reiste om paa Kysten fra Christiansand til Bergen under Paaskud af at nndersøge Toldstederne, men egentlig for at opmuntre Vedkommende til ikke at tilstede Obligationernes Udstedelse paa næste Storthing. Wedel er nu paa samme Punkt med den svenske Regjering, som for 7 Aar siden med den danske, forhadt og frygtet. Ludvig Mariboe brillerer i Oppositionen. Hagerup arbejder i Stockholm paa at blive Stiftamtmand i Thronhjem. Baggesen udelukkedes fra en Fest paa Skydebanen, som Academiet gav Thorvaldsen.

s. 167 Dette ligner i mine Tanker en Drengestreg, hvis Ophav nok tildeels maa tilskrives Øhlenschlæger. — —

s. 167

Dresden 1ste Januar 1821.

— — I det sidste Brev har Du atter den Ædelmodighed at tilbyde mig et nyt Laan af dine Midler i Kjøbenhavn. Jeg havde dog fast foresat mig ei mere at misbruge din Godhed, især efterat Du selv har etableret Dig og ikkun bør tænke paa Kones og Børns tilkommende Skjebne. Imidlertid have Omstændighederne tvunget mig til at følge en anden Vei, idet jeg erholdt et Jammerbrev fra Niels Bull i Tønsberg, hvilken Mand i Nødens Tid i 1810, 11 og 12, da jeg ingen Understøttelse erholdt for at fortsætte mine Studeringer, ikke engang fra min Fader, som var vred paa mig, fordi jeg havde forladt den theologiske Bane, aabnede mig sit Hjerte og sin Pung og, uden at beregne, hvad jeg brugte, lod mig hæve hos Rybergs, saa meget jeg vilde. Denne ædle Mand har i den yderste Nød, da han saae sig udsat for at lide Execution for en Gjeld til Rybergs Huus af 1000 Rbd., seet sig nødsaget til at tye til mig med Begjæring om at redde ham i denne Fare ved at udbetale for

ham bemeldte 1000 Rdl., hvilken Bøn det var mig umueligt at afslaae.

— — Fra Gjerlew har jeg nyligen havt et langt Brev, som jeg endnu skylder Svar paa; han er stedse uden Embede, og det vil vel ogsaa blive vanskeligt at sinde et passende for ham, da han er meget kræsen og har overordentlige Ideer om sin egen Duelighed og om sine store Fortjenester. Imidlertid kan man ikke nægte, at han jo er en Mand med Hoved og Hjerte paa det rette Sted og bedre end de fleste Seribaxer og Stue-Lærde i Danmark. Du veed, at Kaas og Schimmelmänn have været nær ved at gjøre Banquerot især som Følge af deres Caution for Familien Løvenskiöld, men at Kongen har reddet dem begge ved Laan. Det Dampeske Oprør har sat megen Skræk i s. 168 Konge og Ministre hjemme, endskjønt det ikkun var og blev Damp. Imidlertid seer det over hele Europa i dette Øieblik heel betænkeligt ud. Regenter og Ministre ere selv Skyld deri ved den unyttige Modstand, som de bestræbe sig for at sætte Tidsaanden og dens Stræben mod constitutionelle Forfatninger. Efter min Overbeviisning bliver det Aristocratiets Dødskamp, og inden nogle Decennier vil alle europæiske Stater være forsynede med constitutionelle Forfatninger. Om i denne Kamp maaskee nogle Regjeringer vilde komme til at undergaae, fordi deres Stræben mod Tidens Aand er altfor haardnakket og uklog, er et Spørgsmaal, hvis Besvarelse maa overlades Fremtiden, men umueligt er det ikke, uagtet Tidsaanden ingen Fiende er af monarchiste Forfatninger i Almindelighed, naar disse sorstaae at sætte Despotiet Grændser ved Folkerepræsentanter. Her i Sachsen er Landdagen nu samlet, men Aristocratiet er for mægtigt endnu her, til at den frembringer den ringeste Forandring i den nærværende intetbetydende Forfatning. I Preussen, hvis Regjering nedlader sig til at være et Echo af Metternichs Planer og Skrig over demagogische Umtriebe, er en stor Gjæring, der ei vil lade Udbrudet vente paa sig. — — —

s. 168

Dresden 10 Julii 1821.

— — — — Jeg havde i Gaar Brev fra Adler fra Ge-nève^{*)}; det lader til, at Herskabet gaaer til Frankrig og agter der at tilbringe Vinteren. Jalousie ovenfra 'er Bevæggrunden. Prindsen har været for fri i sine Ytringer til den sentimentale Friderike Brun, som har sladret af Skole i sine Breve til Datteren, hvis Mand har fortalt Metternich om Prindsens liberale Grundsætninger.

— — Med Sverrig har man ved en Capitain Hansen, som er attacheret til det udenlandske Departement, afsluttet s. 169 en Convention, som bestemmer Terminer af 7 Aar for Betalingen af 40,000 Specier, som skyldes os for de svenske Troppers Fortæring i Holsteen, efterat Freden var sluttet. Det norske Storting endte da med at anerkjende den danske Gjeld, men tillige med at bede Kongen om at skaffe længere Betalings-Terminer. Kongen var i en gyselig Angst, for at Stortinget skulde negte at betale Gjelden, ligesom det mod Kongens Villie havde afskaffet Adelen. Der blev derfor gjort Anstalter til mellem Moss og Christiania (at opstille?) et Troppecorps; der truedes med at lade marschere mod denne sidste Stad, med at opløse Stortinget, indføre Souverainiteten osv. Nu har Kongen forlangt af Stortinget Ret til at skabe nye Adel, og har derved forespurgt sig hos de allierede Magter, hvad han skal gjøre med de Norske, ifald de afflaa ham saadant? Grev Wedel har givet sin Demission som Finants-Minister.

s. 170

*O. B. Winge til Jrgens-Bergh.
Kjøbenhavn 18 Febr. 1823.*

Høistærede Ven!

— — — Det seer nu heelt curiøst ud i den politiske Verden; Gud give, at vi blot maae leve i Rolighed i denne Udkant; kunde Danmark erholde Neutralitet, da var det en herlig Sag, men dertil er vel neppe nogen Udsigt, dersom Krigen bliver almindelig i Europa. Det vigtigste politiske Barometer, Statspapirernes Pris, er salden stærkt i alle Lande, skjønt mindst hos os (vore Obligationer staae endnu i 76 %.), men et Uveir forestaaer vist overalt om føie Tid og i saa Henseende er det godt at have trukket Skuden paa Land itide. Har De nogen Leilighed til at anbringe Deres Fonds hos Dem, da træf dem ligesaa godt først som sidst ud af de danske Fonds, thi det er i al Fald bedre at have solgt et Aar for tidligt end en Time for seent.

Norges Gjeld til Danmark er nu berigtiget, og der hersker nok for Tiden en særdeles god Forstaaelse mellem begge Hoffer. De norske Obligationer af det sidste Laan staae nu i stor Anseelse, fordi de have beholdt deres Priis, medens alle andre Papirer ere faldne; har De ikke Lyst til at omsætte Deres Fonds i disse for gammelt Landsmandsskabs s. 171 Skyld? Det er i denne Henseende en ikke uvigtig Betragtning, at Norge og Sverrig neppe kunne tabe ved en Krig i Europa, og at dette saa at sige er Norges eneste Statsgjeld. Obligationerne lyde paa 60 % Rente og koste ca. 93½ %. — —

Deres hengivne
O. B. Winge. s. 172

s. 173 Af Professor Jens Rathkes Papirer. s. 174

s. 175Jens Rathke,

født i Christiania, hvor Faderen var Kjøbmand, og dimitteret fra sin Fødebys Skole 1787, studerede efter at have taget den theologiske Examen med Iver Naturhistorie og vakte i dette Fag store Forhaabninger. Han foretog som ung Mand en Række af Reiser, saaledes fra 1798—1800 til Madeira og i Sydeuropa, men hyppigst dog i det nordlige Norge (1795—96, 1801, 1811), hvor han ikke alene studerede Zoologi, men tillige efter Regjeringens Paalæg undersøgte Næringsveienes Tilstand; Nordlandene havde tildeels ham at takke for sin 1813 opnaaede Handelsfrihed. I 1810 blev han Professor i Zoologi i Kjøbenhavn og i 1813 Professor i Naturhistorie ved det nye norske Universitet. Fra denne sidste Stilling tog han Afsked 1845 og døde i 1855 ugift i Christiania. Sin efterladte Formue testamenterede han til Universitetet som et Legat for naturvidenskabelige Reiser i Norge.

Rathke var en ivrig Videnskabsdyrker og en ædel, gavnelysten Mand, paa hvem hans talrige Venner saavel i Danmark som Norge satte høi Priis. Han havde imidlertid det Uheld at være Enelærer i Naturhistorie paa den Tid, da Alt skulde bygges fra Nyt af ved det norske Universitet, ved hvilket hans Bistand endog tidt blev paakaldt s. 176i Forretninger, der vare Hans Fag uvedkommende, hvorfor han ikke kom til at udrette det for sin Videnskab, som han sandsynligviis under gunstigere Forhold skulde have formaaet. Han ventede for længe med at tage sin Afsked, og var i de sidste Aar af sin Functionstid ved Universitetet sløvet og affældig. Dette er Grunden til, at den nulevende Slægt vistnok er noget tilbøielig til at undervurdere hans i sin Tid ikke ringe Dygtighed og Fortjenester.

Ved Auctionen i hans Dødsbo reddedes ved den daværende Universitetsbibliothekar, F. W. Keysers Omhu Rathkes Papirer fra Undergang, idet denne indkjøbte dem for Bibliotheket. Man vil her sinde endeel Breve til ham, der synes at kunne gjøre Krav paa almindeligere Interesse. Mellem Rathkes Papirer fandtes ogsaa endeel Breve til en danskfødt Mand, Hans Cornelius Klingberg, der i 1807 ansattes som Byskriver i Bergen og døde der c. 1839; de vare efter Byskriverens Død blevne tilsendte hans gamle og fortrolige Ven Professor Rathke.

s. 177

*Kjøbmand Jens Schul til Rathke.
Christiania den 20 Juni 1795.*

— — — Her var Nat til Mandag løbet sammen nogle hundrede ordinaire Mænd, som bemægtigede sig et lidet Skib, hvorudi var indlad 100 Tønder Rug, Byg, Erter og Gryn, der tilhørte Kammerherre Bernt Anker. Det var destineret til hans Brugsfolk ved Mosse Jernverk, mens disse grove ordin. Folk troede, at det skulde gaae til Frankrig. Kammerherren maatte ud af sin Seng om Natten Kl. 2, gik ned til Skibet, forklarte dem Omstændigheden, og før at nyde Fred declarerte han, at han giver Kornet til de Fattige, som og er bleven deelt, men disse Mennesker omringede hans Huns med Trudsler baade paa Person og Huus, der blev føiet militair Bagt for hans Huus, der samlede sig næsten alle ved Sagene til, saa Gaderne og Bryggerne vare opfyldte med disse onde Mennesker. Han kastede Penge ud for at tilfredsstille dem, men forgjeves. Denne Uorden varede hele Mandag og til om Morgenen, da Enhver gik bort. Der blev 5 arresterede og bragte til Foestningen, man stormede til Fæstningen og vilde have de Arresterede ud. Porten blev lukket, og de blev siddende til Kl. 11 om Mandags Aften. Siden tog Allarmen af. Det ridende Artillerie var fordeelt i mange Tropper og ligesaa Gevorbne, som red og gik den hele Nat. Der kan skrives en Historie om dette, men jeg har ikke Tid at strive mere derom. — —

Jens Schuls.

L. Daae, Breve fra Danske og Norfle.

12

s. 178

*Etatsraadiude Trant til Rathke.
[1795].*

— — — Den ulykkelige Ildebrand har udbredt megen Jammer i Byen. Det var bedrøvelige Dage, som har megen Nød i Følge med sig. Endnu ligger mange paa Fælleden, som ingen Hunslye kan faae. Gud veed, hvor de skal hen i Vinter og hvad Desperation i disse urolige Tider kan bringe disse Ulykkelige til. Regjeringen gjør, hvad den kan, men Indvaanerne, synes mig, gjør ikke, hvad de kan. I de første Dage efter Ildebranden da hørte man i alle Selskaber: „Det er en Skam, om nogen Klub i Vinter skal existere. De Fattige bør have de Værelser, Comoedierne bør ophøre, og de Penge, som de koster, anvendes til de Trængendes Hunslye. Men inden en Maaned var alle disse gode Forsætter glemt, Ingen har Noget at miste, Regjeringen skal gjøre Alt, og hvad kan den gjøre uden de velhavende Borgeres Hjelp? Endeel har opbygget Huse igjen, men det forslaaer ikke. Ilden har vist rammet den meest bebygte og fattigste Deel af Byen. Vi har hos os for nærveerende Tid frisk Luft, maa De troe, og en Udsigt, som, naar den ikke havde en saa bedrøvelig Aarsag,

er værdt at see. Jeg kan ikke see mig mæt derpaa. Hele Christianshavn lige til Dokken, og et Stykke af den aabne Sø med de seilende Skibe kan vi i vore Vinduer see, og paa den anden Side lige til den philosophiske Gang. Det værste er, at man seer over Ruiner hen, men hist og her vidner dog et nyt opbyggt Huns, at man er i Lav med at reise Byen op igjen. Slotspladsen seer smuk ud, den er heel bebygget af smaae Bindingsverks Huse. Det gjør en god Effect. Husene ere alle lige høie, alle nye, Stranden foran med Skibene og de mange Mennesker, som gaaer over Slotspladsen og de to Broer, det seer ret godt ud. Var kuns ikke de fatale Rudera af det afbrændte Slot, saa vilde det endnu see bedre ud. — —

Debes har nu faaet sig en ny Contubernal, som heder s. 179Berg, mueligt kjender De Ham, Han er en Nordmand og lader til et kjønt stille Menneske. I min Mands Stue boer nu en Magister Schmidt v. Phiseldek eller von Schmidt Phiseldek, om von skal staae først eller sidst, veed jeg ikke, men nok er det, at det skal staae der, ellers bliver Magisteren vred. Han er meget lærd og oversætter nu Kants Philosophie paa Latin. — — Deres efterladte Schwammerdam har jeg med megen Fornøjelse læst i idag og glædet mig over, at han har skrevet saa, at enhver kunde forstaae ham. Og i Maanedsskriftet Iris, hvor jeg har ærgret mig over Hr. Zetlises Psalmer, som ere mere end forstaaelige, de ere platte i høieste Grad. Jeg kan ikke begribe, at en, der er bekjendt for saa god en Poet, og af hvem jeg har seet saa smukke Vers i andre Materier, kan i Psalmer skrive saa koldt og plat og slet Poesi. Det er ret godt, min Mand er gaaet ud, ellers kaldte han mig vist en Nar igjen, fordi jeg recenserte. Men Psalmer er Hjertets Sag, og deri bør Fruentimmer dømmes. Kantianere kan ikke dømmes derom, og Psalmer er heller ikke skrevne for dem. — —

Deres oprigtige Veninde
C. Trant.

s. 179

*I. V. Hornemann til Rathke.
[Udateret, men aabenbart fra Begyndelsen af 1796].*

Jeg har endnu aldrig skrevet til Bergen, aldrig skrevet til Dem; jeg fattes ikke Materie til Breve, og De formodentlig ikke Lyst til at modtage dem. Naturhistorien er vores commune bonum og maaskee og desværre vores commune naufragium, hvad er derfor rimeligere, end at jeg idag bebyrder den Norske Post med disse Linier. Jeg har selv prøvet en Gang at være 60 Mile fra mine Venner, jeg veed derfor, hvormeget en Bagatel kan glæde ved slige Leiligheder, og jeg er og derfor vis paa, at mit Brev, skulde det end tabe sin Sag for Kritikkenes Domstol, dog vil være velkomment for Deres. Det, som De formodentlig s. 180helst ønsker Underretning om, er nok Deres Venner. Jeg vil begynde fra Vahl; han lever som sædvanlig for sin Videnskab, er god Demokrat, som sædvanlig, og har iaar gjort en Reise til Holsteen paa Flora Danikas Vegne. Paa denne Tour besøgte han den bekjendte Rector Lichtenstein i Hamborg, som er bekjendt af sine Tillæg til Smellies Philosophie der Naturgeschichte, af Beskrivelsen af den bekjendte Fuglesamling i Hamborg, men meest ved sine Opdagelser om Zoophyterne, som han lod Vahl see. De øvrige Medlemmer af Naturhist. Selskabet synes at være temmelig søvnige, idetmindste hvad Selskabet angaaer, Abildgaard er kjed af Klimaet, Lund indskrænker sig til Insekter, Rothe er død, Fabritius hører man intet til, og Spengler faaer sagtens en Galdefeber af Ærgrelse over Polis Skrift over Conchylierne i det adriatiske Hav. Rafns Flora blev lidt sinket ved Ildebranden, (som og fortærede et Hefte af Selskabets Skrifter), den første Deel deraf udkommer til Paaske. En vis I. V. Hornemann har og nylig udgivet en Subscriptionsplan paa en Botanik for Landmænd, Viborg har mistet sin Kone og arbejder nu paa at faae en nye samt paa en Afhandling om Snive, Secretair Eccard har opreist sig et Minde, aere perennius, i en naturhistorisk Lærebog, som er et værdigt Pendant til Justitsraad Hammers fortløbende Flora. De vilde forundre Dem, naar De hørte, hvor meget Vaas, Nonsens og virkelig Sprogfeil og Smagløshed der er sammendynget i dette Værk. Samme Secretair har og givet os en naturhistorisk Nyeaarsgave i samme Smag. Mynster er fremdeles Redacteur for det physiske Biblioth., men har nu i nogen Tid formedelst Examens Læsniug intet bestilt derved, hvorfor Rafn har paataget sig Hans Partes. Skovsboe reiser til Foraaret, som man siger, til Spanien, Rafn til Norge, og Viborg til Polen for at kjøbe Heste, Saxtorf og Frankenau ere i Goettingen, den første skriver tidt hertil og har iblandt andet bedet mig fra Hofman at forskaffe ham norske Cryptogamister.

12*

s. 181— — Lev vel, og viis mig snart ved et Svar, om dette har interesseret Dem. Mynster og Rafn hilse.

I. V. Hornemann.

s. 181

*H. C. Klingberg til Rathke.
Kjøbenhavn 17de Decbr. 1796.*

— — I den lærde Verden er her ingen Ende paa Klammerier. Professor Baden er en stridbar Mand, og det skulde meget undre mig, om han beholdt hele Vinduer til sin Død. For sin Journal bliver han uafledelig feiet af vore unge demokratiske Autorer, og nu kommer det Gudskelov til Proces. Den unge Professor Baden, som

vilde hævne (sic) sin Faders Ære, har i et Blad: Hvem er Jens Krag Høst? overgaaet endog gammel Strands Matroner i at sige Grovheder, og da man nu har faaet ham opdaget, skal Rottbøl føre Sagen for Høst. Den hele kjøbenhavnske Legion af Styverfængere lader ikke slig Leilighed til Fortjeneste gaae ubrugt forbi, og man har allerede faaet et saa kaldet satyrisk, endskjønt ikke hogarthisk Kobberstykke i den Anledning, hvor den gamle Baden holder den unge Ditto frem, hvis Excrementer udgjøre ovenmeldte Blad, ligesom og Høst staaer paa samme Stykke og med et Boer graver i den gamles Skrifter. Den tappe Buchhave, som er død i denne Tid, er ogsaa bleven honoreret med et Kobber, som Bang ikke lidet glæder sig over, man seer nemlig Døden have en Præst i Kraven, der skal forestille Chemnis, som i denne Tid har været meget syg, Bang, som var hans Doctor, forestilles at holde paa Ham, og at pege paa sin Antagonist Buchhave, som Døden da strax ryger i. For den arme Biskop gjør det mig ondt, han bliver altfor meget revet ned, Arbeidsomhed og Redelighed kan man dog aldrig nægte ham, og med al Respect sor min gode Fætter Christian Klingberg synes mig dog, han er for slem imod ham, og hans Fremgangsmaade imod Autor kan jeg ikke lide. Hans Denunciation imod s. 182 Bruun gjorde Hans Ulykke. Han stak Haanden i et Vespe Rede og har nu faaet dem alle paa Halsen. Hans Bibellæsning continuerer endnu, uagtet alle de Spectacler der har været desangaaende, og hvoraf Du vel har hørt endeel. Han har antaget 60 geistlige Husarer eller Opsynsmænd, som man siger skal søge alle de smukke Piger ud ved Indgangen for ikke at give Menigheden Ledighed til Distraction. — — —

Gudenrath har i det sidste Hefte af det juridiske Tillæg til Iris slemt væltet sig ind paa mange navngivne Personer. Biskop Schönheyder har han fat paa for hans sidste Tale i Minerva, Janson faaer Kjærligheden at finde for hans Prorektorat, Divisions-Chirurgus Hahn bliver paa 3 compresse Sider heglet igjennem, fordi han for 4 Aar siden bomrede i Latinen, som Opponent ved en Doctor Disputats, det dyre tyske Institut paa Vesterbro gaaer heller ikke studfrie og efter saaledes at have givet 8 Ark Bitterheder af sig ender han med at fortælle den philosophiske Roe, han lever i, og at gotte sig over den Landesorg, der eengang vil blive, naar Dannemark skal miste ham. Det er dog unægtelig en løierlig Stær, den Gndenrath. At Hofpræsten Christiani har anlagt et Institut paa Vesterbroe à la Salzmann, og at Rasmussen er bleven Lærer derved med 200 Rd. aarlig eller 150, hvormeget det er, foruden Logis, Kost, Vask etc., troer jeg allerede, jeg har fortalt Dig; man mener nu, han skulde succedere Riber paa Seminariet, der er død i denne Tid — — Med Expressen skal Du faae Freut euch des Lebens og en Vise, som ingen Titel har uden Skit Visen, men som har gjort en ganske deilig Virkning paa Gaderne her i Byen. De vare flette over al Beskrivelse, Reisende, som kom her, vilde aldeles ikke troe, at hele Byen var broelagt, og da man skulde have Skarnet bort, maatte man ordentlig hakke det op. Man knurrede vel i Almindelighed, satyriserede over Politiet, gjorde Forslag til Færgelaug, der skulde hjælpe s. 183 Folk over de vanskeligste Steder, men intet Hjalp, førend denne deilige Vise begyndte at komme i Cirenlation, Feiekjærlinger og Vognmænd, Gade Commissairer og Skarnagere certerede med hinanden om Flid i deres Embeder fra tidlig om Morgenen til langt ud paa den mørke Nat, og i en 8 Dages Tid havde mein det behageligste Føre af Verden.— —

Din gode Ven
H. C. Klingberg.

s. 183

*M. Vahl til Rathke.
(Udateret, men skrevet i Aaret 1796).*

Tvende Breve fra Dem har jeg modtaget nnder min Reise i Holsteen og et for nogle Dage siden. Overmaade megen Tak skylder jeg Dem for den venskabelige Maade De behager at erindre (mig paa), saa og fordi at De ved hver Leilighed har den Godhed at meddele mig Deres Opdagelser. Har jeg bidraget noget til Deres Kundskaber i Natnrvidenskabene, saa glæder det mig, men sæt ikke mere Værdie derpaa, end det fortjener; uden at de selv havde lagt Haanden derpaa, saa havde jeg intet udrettet, det meste tilhører altsaa Dem selv. Imidlertid maa jeg dog tilstaae Dem, at det smigrer mig overmaade at dog engang her hos os at have funden en, der har sand Kjærlighed for Videnskabene, undersøger Naturen i Naturen og ei i Tydske Bøger. Bedrøveligt nok har det været for mig i de faa Aar, jeg har været ved Selskabet, at see den største Mængde enten at ei videre bekymre sig om Videnskabene og at studere den fra en urigtig Side og, du det er saameget lettere at komme til Kundskab paa denne Maade, strax at klatre op paa Skuldrene af andre. Men de blive dog altid kuns halv seende i Naturen. Bliv derfor ved, min kjære Ven, som De har begyndt, Belønningen ligger i Arbeidet, meddel mig fremdeles Deres lagttagelser, da feg derved fetaer Aarsag til at glæde mig over, at mit Forslag med Reisen tit de s. 184 Norske Søe Kyster falder ud efter Deres Ønske og Leilighed for mig og flere at lære at kjende en Deel af Naturen, som vist endnu ligger skjult i Mørket. At De bliver den, som lærer os at kjende disse Naturens besynderlige Skabninger, vil til alle Tider glæde, enhver anden vilde opvække Misundelse. Af mit Hjerte ønsker jeg Dem derfor Hilsen, fornøiet Sind og alt hvad der kan bidrage til at fuldende en saa lykkelig begyndt Reise. Angaaende Jnstruxen saa behøver De ei at bekymre Dem stort om den. En Deel er tillagt af Folk, der aldrig har reist, aldrig undersøgt Naturen, sikkert tør jeg paastaae, endskjønt jeg ei har seet den, at den Deel deraf hører Kraftmanden (til). Overalt ved jeg ikke, hvad en Jnstrux gavner til; den, der reiser, maae dog vel vide i hvad Hensigt han reiser, er han ærekjær, saa opfylder han nok sin Pligt; er det ham om Pengene allene at gjøre, udrettes dog intet, om han saa havde 10 Jnstruxer.

— — Nebberschmidt er kommen tilbage fra Arendahl og Kongsberg med fortræffelige Mineralier, mange deraf skulde man neppe vente at være hjemme i vores Fædreneland. At man paanye har villet slaae Brünniche ihjel, at han retirerede ind i Kirken og satte sig paa Alteret mellem Lysestagerne, at Bergfolkenes Koner pidskede hans dyrebare Gemahlinde med Tøfter i R—, er Dem vel bekjendt. Fra Justitia Raad Lund maa jeg melde Dem den bedrøvelige Efterretning, at foruden den under (Trykken) værende Deel af Selskabs Skrifterne er og Deres Manuscript brændt.

— — Jeg ønsker Dem alt godt og er bestandig

Deres hengivne
M. Vahl.

s. 184

*H. C. Klingberg til Rathke.
Kbhavn 28 Januar 1797.*

— — Du vil vel vide noget om dit gamle Kjøbenhavn. Den fæle Demoeratismus reiser Hovedet her mere s. 185og mere og vil endog give sin Stemme med i det høivise Raads høivise Beslutninger. De har i denne Tid, da Brændet her er saa ugudeligt dyrt, at det koster 13 Rdl. Favnen i raa Materie, solgt det ud en detail til de Fattige for en Middelpriis af 6 Dl. 2 Mk., nu havde de kun 500 Favne tilbage, og disse faldt de paa at sætte til Auction, da der siden Intet skulde være at faae mere. Dagen kom, Raadmændene tog Sæde, men knap begynder de deres Arbeide, førend en blandet Hob af alle Stænder springer op paa Bordene, omgiver Raadsherrerne og skriger: Ingen Auetion, Ingen Auction. Her vare gode Raad oyre, patres conscripti skreg lige saa høit, som de Andre: Plads, Børnlille, Plads, I trykker jo vor Mave reent itu, au vor Mave, vor Mave. Endelig retirerede de sig ind i et andet Værelse, hvor de fra Vinduet af communicerede den Høitærede Pøbel, at Auetionen var udsat.

Bispen skal være kjed af sit Overhyrdedom og have søgt et stort Præstekald her i Sjælland, men som Kronprindsen skal have afslaaet. Her bliver nu oprettet et scandinavisk Selskab, hvortil Herholdt er bleven inviteret som Medlem, det bestaaer af 24 Medlemmer, hvoriblandt Abrahamson, begge Abildgaarderne, Baggesen, Gamborg, Hauch, Wiborg, Suhm og flere; de agte at gjøre begge Naboe Nationerne bekjendtere med hinandens Literatur ved et af dem udgivende Quartalskrift. Høst er bleven deres Secretan og har, incredibile dictu, faaet 500 Rd. aartig Gage. I Anledning af Herbergs Recension af Haas's Kobbere har nu den unge Baden taget den sidstes Partie, men jeg tænker, Heiberg ikke vil blive ham Svar skyldig. Vale.

s. 185

*H. C. Klingberg til Rathke.
(Kbhvn. 1801, — udateret).*

Gode Rathke!

Ligesaa længselsfuld, som jeg var efter Brev fra Dig, saa utilgivelig seendrægtig har jeg været i at besvare dem.

s. 186Begge dine kjære Breve har jeg modtaget og, distraheret af Forretninger, har jeg ladet dem, skjønt ofte læste, henligge ubesvarede til nu. Dog nu har vi Haab om Fred eller i det mindste om Stilstand, og i Forventning om Opfyldelsen af dit Løfte, naar din Tid tillader det, at underrette mig, og derved en Deel af dine mange Venner her i Byen, om hvor og hvordan Du lever, glæder jeg mig allerede i Forveien over den Nøiagtighed, jeg herefter vil vise i den hastige Besvarelse af ethvert saadant Brev.

Du øuster Beskrivelse af mig over den anden April. Jeg undseer mig næsten ved at give den nu, da her er udkommet saamange trykte Efterretninger desangaaende, og jeg veed, med hvilken Hastighed disse forplantes, saaledes er her udkommen en af Seidelin, en militarisk Beskrivelse af Bardenfleth med Grundtegning, som formodentlig er den vigtigste og bedste, en poetisk af Sander med et Kobber af Lahde, som sælges til et Monument over de dræbte og paa Skibs-Kirkegaard begravne.

Allerede nogen Tid før 2 April, strax efter Flodens Ankomst udenfor Helsingør var alt her i Byen i største Virksomhed. Defensions-Linien var alt længe udlagt, den forstærkedes daglig med Flaade-Battericr, Stykpramme m. m., 15 Rd. gaves til hver, som frivillig gik ombord, og desuden bleve alle Verkstæder, Vertshuse m. m. eftersøgte og Brændeviinskarle og alle Slags Haandværkssvende udtagne, Ingen satte sig til Modvæрге, her var en fornøielig Enthusiasme imellem Folk, den største Tiltro til Regjeringen og til Fortrinligheden af de første Forsvars Anstalter gav enhver Mod, og den ene vilde heller end den anden have en Plads ved Byens Forsvar. Alle Mennesker gik med Cocarder, Borgerne, Jøderne, Kjøbmandskarle og Studenterne oprettede Corps og exercerede med Iver. Engelskmændene kom nu opseilende; Alting holdtes beredt til at afværge Landgang, ved hver Bevægelse gik Allarmtrommen, og hver Mand maatte være paa sin Post. Et Bombardement, s. 187ment en total Øbelæggetfe af vore Linieskibe saaes tydelig at være deres

Hensigt. Alt flyttede fra den østlige Ende af Byen vesterpaa, Amaliegaden, store Kongensgade og Gaderne der i Nærheden vare tomme, Advocat Klingberg felv, som dog boer paa Gammeltove, med mange flere havde ingen Roe, før han sik Kone og Børn nd af Byen. Gamle Wleugel alene blev boende roelig i Amaliegaden. Herskabet var alt længe borte og taget til Rosenborg, og der taltes om, at de vilde længere bort. Brand-Compagnierne vare alle i fndt Arbeide, en heel Vagt af dem med Telte, Faner og øvrige Requisita paa Hallandsaas, og hele Torvet fndt af fyldte Brand-Tønder, Vand udenfor hvert Huus, trykte Placater paa Hjørnerne om Forholdet med Bombers Slukning. Embedsmænd vare bestandig paa deres Contoirer, og om Natten maatte de skiftes til at vaage der, og desuagtet gjorde alle disse Foranstaltninger, som man skulde have troet skulde have indjaget megen Frygt, aldeles ikke den Virkning. Man vantes til at høre Allarm-Trommen, og Onsdag Eftermiddag, som Angrebet begyndte om Thorsdagen, var alt parat til at tage derimod. Man troede tydelig at see deres Hensigt, imidlertid begyndte de endnu ikke, Thorsdagen kom, Collegiet var samlet, W. sad og læste Papirerne med min gamle Chef, paa eengang høre vi Kanonerne, naturligviis render W. ud, og ham saa man ikke mere den Dag; hans Søn Peter var nogle Dage før commanderet ombord, han kom hjem om Aftenen Kl. 8, heel, men blodig og snavset og havde mistet alt med Skibet Jylland, som han var paa, og som blev tagen. Bataillen varede til Kl. 3, og Kl. 4 sprang Dannebrog i Luften. Nu bragte man de Qvæstede i Land, alle Vognmandsvogne blev satte i Requisition, og efter en Admiralitets-Foranstaltning, som ingen endnu har villet rose, bleve disse ulykkelige ad interim forbundne Mennesker kjørte Byen igjennem til Qvæsthuset eller affatte paa Hospitalet, naar de ikke knude udholde den lange Kjørsel. Det var sørgeligt s. 188at see denne langsomme Kjørsel med blodige Mennesker, nogle i Fortvivelse af Smerter, andre halv døende og mange endog i den Forfatning, at de døde paa Veien. Hospitalet blev strax overfyldt, Qvæsthuset og Accouchementshuset ligesaa; her kom Capt. Ferdinand Brann til at ligge, som, da han stod med Kaarden i Haanden, fik Haanden knuset af en Kngle, der drev imod Haandgrebet paa den anden Side, og maatte lade Haanden sætte af. Lassens Roes er allerede kommen til Tronhiem længe, ligesaa Willemoses. Hoffet og private kappedes om at hædre Mamdene fra 2 April. Der var stort Festin ved Hoffet, hvortil alle Officiererne vare indbudne, og hvor der skal have gaaet langt fra ikke stivt, men meget fidelt til. Frue Brun gjorde ikke allene Vers og Hymner, men ogsaa et Festin, hvor alle Officiererne vare indbudne, Alt blev anvendt for at gjøre Ære af dem, til Slutning kom endog hendes Datter ind, prydet med Blomster, dandser en Solo og præsenterer hver af Cheferne efter Takten en Bouquet, men ach! der mangler to — hvad har hun at gjøre? — hun tager Krandsen af, som hun har paa Hovedet, den deler sig i to, hvoraf hun præsenterer Lassen den ene og Willemoses den anden. Lassen skal være en særdeles spagfærdig, beskeden Mand og skal have været meget forlegen ved al denne Honneur, og Willemoses, som mart ogsaa vilde gjøre al muelig Honneur af, og som den gamle Frue Mütter bestandig vilde entretenere paa Tydsk, var ligesaa ilde daran, da han ikke kan andet end Dansk og ikke kunde svare andet end Hollændernes kan nit verstan. Lahde var bey der Hand ved denne som alle andre Leiligheder, han rendte ud paa Qviutus, tog Prospecter og Grundtegninger, fik Sander til at gjøre Vers og har nu faaet to smaae Værker færdig i den Anledning, hvorover han allerede er kommen i Klammerie med Jøden Soldin, der har ladet det ene efterstikke endnu slettere end Lahdes og, da han er flyttet ind i samme Huus, som vi, i underste Etage, sætter s. 189det i Vinduet og sælger det for halv Priis imod, hvad Lahdes koster. Disse smaae Pjecer vil formodentlig alt være komne til Tronhjem, og taber han end noget paa det ene, saa profiterer han derimod paa det andet. —

Nu begynder efter 2 April at krybe frem af Hospitalerne Mennesker, nogle uden Arme, nogle uden Been, ja endog et Par, som den underste Deel af Ansigtet er fraskudt, og som gaaer med Træhager.

H. C. Klingberg.

s. 189

*Fru Louise Klingberg til sin Broder Byskriver Klingberg i Bergen.
Kbhvn. 7 November 1807.*

— — Vi ere vel komne lidt meer i Rolighed, men vi lever dog ikke godt endnu. Alting gik saa heldigt for de Engelske, som de kunde ønske det. De fik vores Flaade, plyndrede Holmene og fik det deiligste Vind og Veir til at gaae hjem med deres Rov. Alle vore Ønsker om Storm og Uveir vare forgjeves. Jeg troer, vi havde med Fornøielse taalt, hvad Skade et Uveir havde kunnet foraarsage os, naar vi kunde have haft den Glæde at høre, den engelske Flaade var forgaaet med Top og Tavl. Saa hevnjerrige ere de fromme Kjøbenhavnere blevet. Og var det endda nu forbi, inert nu gjør de os alt den Fortræd, de kan. De tager bort vore Skibe, som skulde bringe os Stakler Proviant, saa jeg er bange, vi kommer tilsidst til at spise hverandre. Kunde man leve af Politik, havde det ingen Nød, thi her politiserer alle Mennesker. Endogsaa Børnene giver deres Stemme i Lauget med. Man kan som oftest ikke bare sig for at tænke paa den politiske Kandestøber. Jeg er blevet ret en politisk Stokfisk i denne Tid og tilbringer halve Dage med at læse Aviser.

— — Du kan ikke gjøre Dig Forestilling om, hvorledes der seer ud. Jeg troer ingen Steder er blevne saa medtagne som Blegdamsveien, Østerbro og deromkring.

s. 190Tuleins deilige Sted har de brugt nederste Etage til en Heste Stald, Classens Sted er afbrændt, og Haugen meget omhugget, paa hele Farimagsveien seer man hverken Huus eller Træ.

*Prof. W. Klingberg til sin Broder Byskriver H. C. Klingberg.
Kbhvn. 23 Novbr. 1807.*

Vist og sandt er det, at vi i vor Levetid have seet og hørt mange flere Rædselsscener, end de fleste andre Generationer, der hidtil have existeret, men endnu vissere er det, at det sidste skrækelige Slag var værre, end noget af alt det, vi hidtil havde forestillet os: et Bombardement og det saa heftigt og i flere Nætter med tiltagende Ødelæggelseskraft —, uden det mindste Haab, den mindste Udsigt til andet end en høist bedrøvelig og ydmygende Ende, Frygt for Storm, Plyndring etc., Ild, Død og fredelige Medborgeres voldsomme Sønderknuusning, hvor man har vendt sit Øie; dette kan ikke jeg, kan Ingen beskrive Dig græsseligt nok. Det vil maaskee falde Dig besynderligt, naar jeg siger Dig, at hine 4 Dage vare mig langt fra ikke saa piinagtige, som den Tid imellem de Engelskes Landgang og Bombardementets Begyndelse, og dette var dog Tilfældet. At see sig saaledes indesluttet til alle Kanter, see Forstæderne brænde, hver Nat blive vaagnet i Skræk af de voldsomme Knald af Kanonerne og Morterne fra Voldene og Forposternes Skjærmydsler og skue den uhyre Flaade af 3—400 Skibe, som omringede os, — alt dette holdt een i en bestandig Spænding og berøvede een al Kraft til at virke eller beskjæftige sig saaledes, at man kunde glemme den Fare, hvori man svævede. Under selve Bombardementet derimod havde jeg faameget at bestille med de Qvæstede, at jeg glemte alt andet, dog det vil maaskee interessere Dig mere, naar jeg ordentlig fortæller Dig mit vita under denne Tid.

s. 191 Du maa altsaa vide, at jeg om Søndagen, inden de Engelske ytrede fiendtlige Hensigter, var ude paa Blegdams Veien efter gl. Stii, om Eftermiddagen gjorde jeg endnu med Klingberg og Paludanerne en lille Lyst Tour i en Rostocker Baad fra Kalkbrænderiet ud paa Rheden og saae med megen Ligegyldighed paa nogle Engelske Fregatter, som laae ude i Renden. Den Engelske Flaade havde alt i flere Dage lagt ved Helsingør, men ingen Mennesker drømte dengang om, at det skulde gjelde os. Om Mandagen var jeg hos Wleugels og sik der at vide, at der var kommen Ordre fra Prindsen, at sætte alt i bedst muelige Forsvarsstand; Dagen efter kom Kronprindsen selv, og Enthusiasmen steg derved betydeligen, men Dagen derpaa reiste han og Kongen, og da begyndte man allerede at blive ilde tilmode. Imidlertid glædede man sig over den Iver, der herskede overalt ved Udrustningerne, man trøstede hverandre med, at det hele var blot en politisk Diversion, og at det blot skulde blive en Trudsel. Lige indtil de Engelskes Landgang d. 17de August smigrede man sig ved dette Haab, men da man hørte om Thorsdagen en heftig Musketild og sik at vide, at de allerede vare ved Vibenshuns, da alvorlige Proclamationer fra Peymann og idelige friske Transporter af Blesserede (for det meeste Livjægere) mindte os om, at der virkelig var Krig, saa var man da sikker nok paa Byens Skjebne. Jeg sik Ordre til at være tilstede paa Søeqvæsthuset paa Christianshavn; i Førstningen gik jeg blot derud 2 Gange om Dagen, men efter Falkenthals Forlangende maatte jeg bekvemme mig til ogsaa at ligge derude. Der var ingen Plads for mig uden et Værelse ud ad til Amager med Jernstænger for Vinduerne, som Rothsank havde beboet, 3: en Daarekiste, der fik jeg mig en af Stiftelsens l... rige Senge og et lille Bord med 2 Stole og spiste og drak hos Falkenthal, Herholdt laa ogsaa derude med sin Familie, men da han og F. havde saamange Forretninger i Byen, maatte jeg saagodtsom s. 192 paatage mig Bestyrelsen af det Hele og det specielle Arrangement for 400 Syge, som der for det første blev gjort Plads til. Dette gav mig saameget at bestille, at jeg maatte næsten ganske frasige mig mine practiske Forretninger i Byen, mig ikke til megen Baade, som Du vel kan begribe. Daglig kom der nu mere og mindre Haardt blesserede Syge ind fra Søe-Defensionen, der, som Du vel veed, var næsten bestandig i Action med Fiendens Bombarderer og Smaaskibe, især i Kalkbrænderie-Bugten, dog kom der ikke flere ab Gangen, end at man jo gjerne kunde passe dem vedbørligen, og at vi fik Tid til at instruere vore Candidater, der for det meeste vare uøvede til alvorlige Forretninger.

Den 2den Sept, om Eftermiddagen Kl. 7 stod just Falkenthal ovre hos mig med et Par af Candidaterne, da paa eengang en heftig Buldren og Knalden hen ad over Byen forkyndte os, at Tragcdien begyndte. Vi foer strax alle op paa det høieste af Qvæsthusets Lofter, hvorfra man kunde oversee hele Byen, og der saae vi da enhver Bombe og Brandkugle, Raket og alt deslige, som i større eller mindre Buer fra alle Kanter fløi hen over Byen, og ikke havde vi staaet der i 6—7 Minutter, førend allerede der var stærk Brand paa flere Steder. Vi kunde tydelig skjelne, at Bomberne for det meste vare stiledede efter Frue Taarn, og Ilden lod just til at være der, hvor Klingbergs boede. Hvad jeg i det Øieblik følte, kan jeg ikke beskrive Dig, jeg resignerte aldeles paa den Lykke at see nogensinde dem mere og forestilte mig naturligviis, at det ikke vilde vare længe, førend hele Byen var i Brand og de fleste af mine Venner massacrerede. Ud kunde jeg ikke komme, da Falkenthal paa det alvorligste erindrede os om, at det var Pligt for os alle ikke at forlade Hospitalet. Saaledes stod vi da i Angst, indtil vi tydelig saae Branden at mindskes, og hørte, at Gl. Torv var blevet frie, og da begyndte vi at blive roeligere, saa at vi endog kunde sidde og med megen Orden s. 193 gjøre vor Plan til at transportere vore blesserede ud paa Amager, dersom Qvæsthuset ogsaa skulde komme i Brand. Imidlertid naaede ingen Bomber os, Stykker af dem, som sprang, faldt i Vandet lige udenfor Bygningen, men videre kom de ikke. Kl. 2 laae jeg mig i Klæderne og sov ret roeligt indtil Kl. 7. Da kom Professor Ørsted og Foersom og bad mig om Huuslye, jeg fik Madratser til dem og lod dem ligge hos mig, løb derpaa ind til Byen, fik min Senge og en lille Commode med Linned etc. ud til mig og maatte nu modtage alle de blesserede, som vare bragte ind paa Nyeboder Hospital, 80 i Tallet; der havde Hahn sin Post, men da Bomberne faldt der i Mængde og ihjelslog de Saarede ved Chirurgernes Side, saa maatte de alle flyttes ud til os. Hahn laae hos mig, saa at vi nu var 4 i

mit lille Hul, men deels havde jeg selv forsynet mig med Madera-Viin o. desl., deels havde Hahn et herligt Flaskefoder ud med sig, som Du kan troe, daswir tapfer zusprachen, og nu fik jeg saameget at gjøre, at jeg ikke fik Tid til andet end at amputere, forbinde, spise og drikke, og ikke havde et Øieblik tilovers til at tænke paa noget ellers. Saaledes vidste jeg ikke det ringeste af, at Tømmerpladsen var i Brand, førend jeg fra Sygestuen kom ned i Gaarden og saae hele Himmelen saa rød som Purpur og alting saa oplyst, at man midt om Natten kunde læse det fineste Skrift derude. Hele Amager saae ud, som om Solen skinnede stærkt derpaa, men jeg var saa træt, at det slet ikke rørte mig. En svær Kugle kom ind i en Stue paa Qvæsthuset, som vi havde indrømmet de qvæstede Studenter, der heller ikke kunde blive paa deres Lazareth (i Frimurer-Logen i Kr-Prindsens Gade), og gjorde et skrækkeligt Bulder, slog Muren istykker o. s. v., men gjorde dog ingen videre Skade. Jeg var just dengang i Stuen ved Siden af, men jeg kan slet ikke sige, at jeg blev uroelig derved, endskjønt Du veed, at jeg just ikke er nogen Helt; jeg var ubegribelig ligegyldig og havde i den hele Tid ikke Idee af Frygt, uden een s. 194 Gang om Natten, da jeg uden Hat gik over Gaarden; jeg havde just i det Øieblik forbundet 2, som vare græsselig qvæstede af Bombestykker (in parenthesi det allerværste Slags Saar, jeg nogensinde har seet), jeg hørte Bomberne knalde og hørte nogle Stykker rasle paa Taget, og da skyndte jeg mig rigtignok tilbage for at tage min Hat paa, som om den kunde beskytte mig, og nu gik jeg igjen min Cours med saamegen Roelighed, som om jeg havde havt et uigennemtrængeligt Skjold over mig. Hahn, Falkenthal og alle de andre vare ligeledes meget godt stemte, man levede godt, de Syge ligeledes, og alting var i Orden, men Herholdt blev saa nervesvag, at han aldeles intet kunde bestille og tilsidst maatte jeg tilbyde ham at være ovre hos mig om Natten, fordi mit Værelse vendte ud til Amager og hans derimod ind ad til Byen, saa at han hørte og saae Bomberne bestandig, men da var det just, at Bombardementet ophørte. Lidt efter lidt vendte nu Folk, som i Hobetal vare udflygtede paa Christianshavn, tilbage, mine Logerende forlove mig, og 14 Dage efter Capitulationen tog jeg hjem, hvor jeg fandt mit Gods ubeskadiget, endskjøndt Huset ikke har været fritaget for Kugler. En svær Brandkugle havde flaaet Gavlen igjennem og var bleven liggende ved den unge Maler Eckersbergs Fødder, som boer lige overfor mig: den brændte et lille Hul i Gulvet og det ene Been af Bordet; selv blev han qvæstet i Hovedet af Splinter og Steen, men Lahde kom strax til og slukkede den; nu pranger den paa hans Kakkellovn med den ingenieuse Inscription: memento mori, hvilken Idee er ham selv til ikke liden Glæde.

L. Daae, Breve fra Danske og Norske.

13

— — I denne Tid, siden Prindsen er kommen tilbage, vrimler Byen af Soldater. Capere indbringe daglig engelske Priser saagodtsom lige for Næsen af de engelske Krydsere, Strænge Commissioner blive daglig nedsatte for at undersøge flere bekjendte Personers Opførsel; foruden den store Krigsrets Commission over Peymann, Bielefeldt, s. 195 Adm. Lütken, Giedde og kirkhoff er een bleven sat over Et.-Raad de Coninck, Grev Schulin og Præsten Rønne, som havde paataget sig at være Provianterings-Commissærer for Englændernes Armee, sikkert i den bedste Hensigt, men alligevel har dette Skridt af dem givet Anledning til saa meget Sludder om dem, at de udentvivl selv har ønsket denne Commission. Den gamle de Coninck har rimeligviis af denne Aarsag faaet et Anstød af Apoplexie af Ærgrelse. Den svenske Consul Gram er sat i Blaataarn, og ligeledes ere nogle Kjøbmænd arresterede, som have tilført den engelske Flaade Proviant.

Dit Brev af 10de er kommet idag. Du maa ikke fortryde paa, at jeg ei har skrebet før: strax efter Capitulationen var jeg alt for ooeuperet, og siden har jo al Communication været næsten ganske standset. Efter Dit Brev at dømme troer Du, at Forfatningen her er saare ulykkelig, sandt nok, de første Dage vare slemme, men man vænner sig til alt ondt i Verden. Folk leve nu næsten ganske som forhen, de store Gjestebudde, klage vore Epicuræere over, formindskes rigtignok, og paa mine Indkomster kan jeg mærke, at Penge just ikke ere i Overflødighed, men, naar jeg undtager Brænde og nogle faa andre Artikler, saa er dog alting her i temmelig lav Priis, og da Blokaden i Belterne har ophørt, venter man, at det endnu skal blive bedre. Overhovedet have de Engelske, for Fiender at være, endda opført sig nogenledes honnet mod private Folk, idetmindste har Ødelæggelsen ude paa Landet ikke været at regne for noget imod de Efterretninger, man har havt om andre fiendtlige Armeers Grusomhed.

— — Professor Sander er alting brændt for; han boer nu med Familie paa et lille Bagværelse i Dreiers Klubs Gaard, men han er lige glad og krye. Dreiers Klub skal det have gaaet tilbage med, siger man: stakkels Sander og Horn kunde ikke engang drive det til et ordentligt Pølse-Gilde. Vor Klub gaaer det godt med; Fr. Schmidt har s. 196 været her i denne Tid og var en fast Mand der hver Aften, ham skal jeg ligeledes hilse Dig fra.

13*

— — Lev vel, hils Engelhart, Hagerup og hvem der ellers kjender

Din
W. Klingberg.

*Advocat Chr. Klingberg til sin Fætter og Svoger H. C. Klingberg.
Kjøbenhavn, 28de Novbr. 1807.*

— — — — Da Engellænderne ved Capitulationen forlode Sjælland, saa begyndte vi at drage Aande. Indtil den Tid vare vi ikke i en behagelig Stilling; thi foruden det modbydelige Syn daglig at maatte see og taale midt iblandt os Flokke af disse Mennesker, der havbe voldt os saa megen Qvide og ydmyget os saa dybt, frygtede vi for, at det maatte falde dem ind at ville blive her, hvoraf Følgen havde blevet, at en forenet dansk og fransk Armeed havde trængt ind i Sjælland, beleiret paanye Kjøbenhavn, og at vor stakkels fredelige Øe var bleven en reen Valplads. Ifald Engellænderne naadigst havde villet tilladt det, hvorom der kunde blevet meget Spørgsmaal, da de vel vilde have søgt Værn bag Armeens Meblidenheb meb sine egne Borgere og Landsmænb, saa maatte man med Børn have flygtet, — hvorhen var nvist, da vi ikke stolede paa Sverrig, mod Vinter tid fra Huus og Hjem. Men Engellænderne gik ombord paa deres Skibe, hvoraf en Deel blokere Khvn. saa strengt, at vi hverken kan faae det ene eller det andet Brænde og alle Levnetsmidler stige til uhyre Priser og maae føres paa Axelen fra Jylland af.

Vi have nu faaet en Mængde regulære Tropper over hele Sjælland, og vore Kyster bevogtes der af 18,000 Mand regnlære Folk. For en Lanbgang vogte bisse engelske Herrer sig nok; her og paa de øvrige Steder i Riget lønner s. 197det ikke Umagen at gjøre en Landgang en masse. Kronprindsen og hans Svogre ere komne hertil. Der er nedsat en stor Krigsret for at undersøge Peymanns, Bielefeldts og de fleres Forhold. Desuden er Consul Gram, Grosserer Suhr og Lybek Kjøbmand Hope samt nogle Skippere satte under Tiltale sor deels Samqvem med Fienden, deels Correspondance med England. Et. Rd. de Coninck, Præsten Rønne og Grev Schulin ere ligeledes under en Commission, fordi de have været et Slags Commissairer for at udskrive Rekvisitioner til Engellænderne, medens de vare her. Mange Personer ere blevne compromitterede ved Correspondence, da alle Breve herfra bleve aabnede i Kiel. Høiesteret blev her i Khavn. og flyttede ikke, men med dens Holdelse saae det heel sammerligen ud, da Posterne udebleve. —

Vale & fave

t. t.
Klingberg.

s. 197

*Byskriver H. C. Klingberg til Rathke.
Bergen d. 17. December 1808.*

— — Madame Bohn har fortalt mig, at Du muligens kom til at reise til Thronhsem, er det saa, saa læg Veien her igjennem Bergen. Det vilde blive en Glæde for mig at see Dig endnu engang og høre fra Vennerne i Kjøbenhavn. Fiskebyen bør Du ikke springe forbi. Bergen har mistet den store Hans Krohn, Podagra slog op, og da var det snart forbi med ham. Jeg har ikke hørt hans Tab meget beklage. Hans Ligbegjængelse var efter hans Ønske saa pompens, som mueligt, knapt har dens Mage været seet her. Bergens Bravour mod Fienden kjender Du, det vakte ikke liden Uroe, da den tomme Patroul Baad om Natten kom drivende blodig ind mod Fæstningen, og Allarmtrommen begyndte at gaee, men des gladere vars. 198man og om Aftenen, da man havde faaet Fienden fulgt til Dørs. Bergen har nok eengang været i Urolighed i den samme Anledning, da Baandet nemlig blev paahængt Kammerjunker Bjelke, Bergens Militaire og Kanonbaadenes Mandskab stod med flyvende Faner og klingende Spil en quarrée paa Engen, Kammerjunkeren og Officerer i Midten og udenomkring alle de Bergensere, som kunde krybe eller gaee. I Generalens Sygdomsforfald blev Ordenen ham paahængt af en Oberst ved en Tale, og nu raabtes 3 Gange efter hinanden: Længe leve Kong Frederik den Siette, Hurra.

s. 198

*Danske Disciples Afskedsord til Prof. Rathke.
Kjøbenhavn den 26de Maji 1813.*

Naturens Studium er eu af Menneskets ædleste Sysler; et levende og klart Overblik af Naturens Frembringelser er en Fakkell i Livets Irgang, hvor Øiemed og Middel saa ofte forvexles; ved at grandske paa Skabningens Underværker læres Sindet tit noget Høiere end de lave Fordele, der henrive Mængden; Naturkyndigheden stjænker sin Dyrker Midler til at gavne Fædreneland og Menneskehed: Hvad skyldes da ikke den Lærer, der, selv besjælet af inderlig Kjærlighed til Naturvidenskaben, fortrolig med dens Hemmeligheder, til hvis Opdagelse en Række af Aar med utrættelig Flid og udmærket Held blive opoffrede, rækker sine Disciple denne Livets Fakkell, indgyder dem samme Iver, samme Agtelse for sand Videnskabelighed, viser ved sit Exempel, at den Naturkyndige, om han end er rig paa Kundskaber, bør være beskeden, som Naturen selv, og at han ved Anvendelsen af sin Indsigt sormaaer at skabe Held for sine Medmennesker?

Men hvad maae ikke ogsaa Disciplene føle, naar en saadan Lærer forlader dem, naar deres Haab om, ved at

have ham i deres Midte, at kunne gjøre Fremskridt is. 199 Videnskaben udstakkes? Et saadant Tab lide vi, en saadan Lærer mister vort Universitet; dobbelt er Tabet nu, thi Naturhistoriens gyldne Periode i Danmark er forhaanden; vort ringe Antal er det meest talende Beviis for, at denne Videnskab i vort Land nu kun har saare faa Dyrkere; i de sidste Decennier er det bleven en sørgelig Sandhed, at vort Fædreland ei lærer at kjende sine store Naturkyndige, førend deres Navne raabes lydelig trindt omkring os! Dog — under Sorgen glimter Haabet; ikke er det nu, som da vor udødelige Vahl forlod os — ham misted vi ganske, men De, ædle Mand! som nu forlader os, bygger et nyt Tempel for Videnskaben; De kommer til et Land, hvor Alt opmuntrer til Naturens Studium, hvor kneisende Fjelde, yndige Dale og det brusende Ocean end mere end i Danmark indbyde det forskende Øie. Sikkert vil Videnstaben der om en føie Tid sinde en talrig Skare af Dyrkere, og naar da Lyset brænder høit i Norden, da ville vel Straalerne kastes tilbage fra Fjeldene og vække os til at gjøre fælles Sag med vore Brødre.

Faa ere vi, som træde frem for at takke Dem, men vor Tak er hjertelig, som vor Sorg oprigtig. Stedse vil Tanken om, hvad De i saa Aar virkede for os, være dybt indprentet; men — de gode, de kyndige og beskedne Mænd glemme ofte det Gode, de virkede: maatte da denne vor hjertelige Tak minde derom, da er vort Ønske opfyldt.

I. V. Bruun. C. Viborg. E. R. Viborg. Essendrop. E. I. W. Brandis. I. F. Schouw. S. C. Sommerfelt. I. L. Heiberg. I. H. Bredsdorff. N. L. Hansteen. Sigvard Schjøtt. O. H. Stampe. I. Jacobsen. C. B. Carstensen.

S. T. Hr. Professor Rathke.

s. 200

*I. F. Schouw til Rathke.
Kjøbenhavn d. 19. Julii 1813.*

Uforglemmelige Lærer,
Gode Hr. Professor!

Med inderlig Glæde modtog jeg Deres Skrivelse af 9de f. M. og erfarede alt saa tidlig Prøven paa Deres venskabelige Godhed at bæere mig med Correspondence. Skjøndt jeg først d. 25de modtog Brevet, har jeg maaskee allerede for længe ladet Dem vente paa Svar, men først maatte jeg oppebie at komme i Samtale med Deres herværende Karl, og siden har Ønsket om maaskee at kunne underrette Dem om Deres Sagers Bortsendelse afholdt mig fra at opfylde denne saa kjære Pligt; imidlertid gjør det mig ondt, at jeg ikke desto mindre et kan meddele Dem forønsket Underretning i sidste Henseende. De veed formodentligen, at man fra den engelske Regjering har faaet Underretning om, at den commanderende Admiral skulde faae Ordre til at lade de Skibe passere, der overbragte Universitetets Sager; siden har man fundet fornødent at tilskrive Admiralen, om han havde faaet en saadan Ordre, men uagtet dette er mere end en Maaned siden, har man endnu ei til idag modtaget Svar; den med Sverrig spærrede Passage gjør vel ogsaa her Vanskeligheder. Saaledes er Sagen inig i det mindste fortalt af Contoirchefen i Universitets Directionen. Garderen Ole indfandt sig rigtig hos mig, Fiskeredskabet er fundet og lagt til de øvrige Sager. Malerierne fra Secretair Bang ere afhentede og pakket i en Fyrrekasse, hvor ogsaa den Kasse findes, der indeholder forrige norske Selskabs Archiv. - - - -

De veed formodentling, at Sommerfeldt fra Universitets Directionen har faaet et gunstigt Svar, der indeholder, at naar han ved Attester eller Prøver godgjør at have erhvervet sig Kundskaber i Landoeconomien, med Forøielse vil medvirke til at skaffe ham Reisestipendium, og i sin Tids. 201 til Ansættelse som Lærer ved Universitetet. Imidlertid skal dette ikke forlede mig til at indgive en lignende Ansøgning med Hensyn til den Plan, Deres Godhed og vistnok for store Tanker om mig lagde Grundvold til, og som jeg uden Dem aldrig selv havde vovet at falde paa, førend en Prøve om nogenlunde Duelighed er forudskikket, og jeg troer dertil at have vigtige Grunde. Deels hader jeg af mit ganske Hjerter enhver Slags Ubeskedenhed — og den forekommer mig at røbes, naar man søger en Lærerplads i en Videnskab, som man saagodtsom slet ikke kjender —, deels fornemmeligen fordi jeg tilfulde indseer, hvor vigtig en statsoeconomisk Lærerpost i Norge er, især med Hensyn til Universitetets praktiske Tendents; en Mand, udrustet med gode Evner, Kundskaber og Dristighed vil paa denne Post kunne gavne Norge uendeligen, hvorimod Norge ved en uduelig eller mindre duelig vil tabe meget Saalænge jeg altsaa ikke veed, om jeg kan opfylde noget af det store Krav, Fødelandet har paa den, der melder sig til dette Embede, tør jeg ikke møde i Skranken, ligesom jeg ogsaa redebon skulde vige, om jeg endog skulde have anvendt flere Aars Flid paa at danne mig dertil, naar jeg vidste, at en dueligere kunde og vilde modtage det, thi enkelt Mands Fordeel eller Tilbøielighed bør ikke komme i Betragtning, hvor der spørges om Fødelandets Interesse. Alt, hvad jeg derfor anseer for rigtigt at gjøre, er hvad jeg alt tog mig den Frihed mundtlig at yttre for Dem, nemlig indtil næste Sommer, om mueligt endnu længere, theoretisk at forberede mig til en statsoeconomisk Afhandling om Norges Skovvæsen, derpaa gjøre en Reise i Norge for med Theorien at forbinde praktisk Kjendskab, der her er saa meget mere nødvendig, da Norges Locale maa gjøre ikke faa ellers gjældende Regler uanvendelige, og der, saavidt jeg veed, kun er skrevet lidet over denne Gjenstand, ligesom ogsaa de hos Embedsmænd og Bønder indhentede Erfaringer, rigtigheden drøslede, kunne skaffe god Oplysning, — efter

fuldenfts. 202Reise ordne alle indhentede Data og uddrage deraf Resultater til Fremstilling i en Afhandling og, først naar denne nogenlunde kunde give Haab om, at Forfatteren kunde blive Statsoeconom, tilbyde videre at danne mig i den statsoeconomiske Videnskab med Haab om Ansættelse. Da De imidlertid yttrede svr mig, at jeg ved denne Fremgangsmaade kunde blive forbigaaet, saa for at forebygge dette — forudsat, at den man vilde foretrække var ligesaa incompetent som jeg — troer jeg, at den bedste Maade at give Directionen Underretning om, at der gaves en, der interesserede sig for Videnskaben, var at soge dens Understøttelse til at erholde et Reisestipendium til den ommeldte norske Reise. Et saadant er nemlig, om Planen skal realiseres, nødvendigt for mig, jeg har aldeles ingen privat Formue, mine Indtægter stræffe netop til mit Underhold, jeg har endnu ikke afbetalt min Gjæld for min sidste Reise. ———

Kjøbenhavn er sig selv liig. I denne Tid taler man ikke om andet end Jødefeiden; det er harmeligt at see Mænd, der skulde have offentlig Agtelse, at nedværdige sig til med Uartigheder at anfælde fremmede Religionsbekjendere og hinanden indbyrdes. De veed formodentligen, at Begyndelsen skete derved, at Thaarup oversatte Buchholzes Skrift og ledsagede det med en Fortale, men Buchholz har, saa vidt jeg stjønner, ingen Religion, han kan da nok altsaa neppe være competent Dommer. Thaarups Fortale indeholder for det meste kun ældre historiske, maaskee tildeels urigtige Data om Jødernes Skadelighed i andre Stater, som da nok i Grunden ikke bevise saameget. Etatsraad Bärens tog til Gjenmæle, angreb Thaarups Person, sagde ham Uartigheder og kun faa Grunde, men han døde midt under Striden, dog neppe fældet ved Vegten af Modstanderens Grunde, thi Thaarups Gjensvar er, efter mine Tanker, et as de sletteste Producter, der nogensinde er kommet for Lyset og indeholder desuden den største Inconsequence, da han, tværtimod hvad han i sin Fortale hars. 203sagt, svarer paa Uartighederne, men tier til Grundene. Siden den Tid er der kommet en heel Legion af Flyveblade og Pjecer, der for største Delen ikke fortjene at læses. Det bedste af alt i Jødefeiden udkommet er udentvivl en lille Pjece af Jøden Euchel under den fra Kant hentede Titel „Til evig Fred“. Den hele Strid forekommer mig høist uværdig og skadelig, ved Religionsangreb og Grovheder forbedres neppe Jøderne; at cultivere dem og forebygge, at ikke alle drive Handel, troer jeg er det eneste, der bør skee. Repræsentanterne for den jødiske Menighed have imidlertid grebet til et comisk Expedient, nemlig at indgive Ansøgning om for Fremtiden ikke at maatte hedde Jøder, men Bekjendere af den mosaiske Religion.

Vor politiske Stilling er nok i denne Tid meget vaklende; endeel svenske Krigsskibe have lagt sig i Kjøge Bugt. uden at ville angive deres Hensigt, men foraarsage, at Skibsfarten fra Smaaøerne er standset. Der er i denne Tid et Forslag igjære angaaende en Modisication af Rigsbanken: den skal blive privat, Cierne af faste Eiendomme skal for deres 6 pCt. være Actiehavere, ikke flere Sedler udstædes, end der strax paa Anfordring kunde indløses med Sølv, Banken deles i 3, en for Danmark, en for Norge og en for Holsteen, reent Sølv eller realisable Sedler være ene gjældende, hvilket successivt skulde iværksættes i Rigerne, men strax i Hertugdømmerne (mon man frygter for Misfornøielse der?), men Gud veed, om det gaaer igjennem. Jeg har læst det.

Dog jeg har vist for længe kjedet Dem, gode Hr. Professor, jeg har den slemme Vane at skrive for lange Breve.

Med Tak for alt, hvad jeg skylder Dem, og ønskende alt Held med Deres Bestræbelser for Naturvidenskabernes Fremme i Norge, ved Universitetet og i det hele Norge, forbliver jeg med Høiagtelse

Deres
I. F. Schouw.

s. 204

*P. Strøm til Rathke.
Kongsberg d. 26. Septbr. 1813.*

For nogle Dage siden kom jeg tilbage fra min Reise, og saaledes som jeg skylder Dem den første Funke, hvorved Lysten til dette Studium blev vakt, tillader De, at jeg i et lidet Omrids underretter Dem om Reisens Udfald.

De første Puncter, hvorefter jeg havde bestemt min Reise, var: Slidre i Valdres, Aardal, Dovre, Foldalen, Røraas, Egnen om Fæmundsiøn. Jeg tog op igjennem Numedal for at bese de dels forladte, dels ubearbejdede Kobberanviisninger. Paa Veien til Hallingdal gik ved et Uheld mit Barometer itu; jeg blev derved nødt til at forandre min Vej, tog over Fjeldet til Hedal, derfra til Land, besøgte Provst Pihl, gjennem Østerdalen til Fæmundens sydlige Ende, besteg Sulen og søgte nogenlunde at bestemme Transitformationens Grændser og Høide i dette Strøg tilligemed Skovenes Tilstand i dette Parti af Røraas's Circumference. Jeg venter de corresponderende Observationer fra Provsten Pihl for at beregne Høiderne.

Røraas staaer paa samme Punct som Kongsberg under Hiort, og (imellem os) Frue Brünnich mangler blot, for at Røraas inden faae Aar er, hvad Kongsberg nu er; Tømmen var falden den forrige Directeur af Haanden, mange Poster ere besatte med aldeles ukyndige Betjente, Selvraadighed og Følgen deraf, Uvirksomhed og

Egennyttelse har sneget sig ind neden fra. Arbeidernes og Betjenternes Antal er istedetfor at formindskes i den senere Tid forøget. Hiort (Directeur før Knoph) begyndte alt at forcere Værket over dets Tilgang paa Skov. Gruberne see ingenlunde haabefulde ud, Storvartsgrubens Leie har man i lang Tid forfeilet og arbeidet over dets egentlige Strøg. Værket maa nødvendigviis endnu mere adspredes, der maa anlægges en Hytte nedenfor den sydlige Ende af Fæmunden, hvorhen det meste af de nu værende Fæmundshytter og Røraashytter. 205 Forsmelning maa henlægges. Efter de mangfoldige Data, som føre til den Sats, at i en længere Tid Vegetations Linien har været i Synkende, giver det et svagt Haab om Reproduction af Skov for de Egne om Røraas, hvor den fordem har været.

Hvad Commissionen har udrettet eller agter at udrette er mig ubekjendt; der herskede en fornem Tilbageholdenhed. Efter dens Anlæg, da dens især Skovundersøgelser blot ere indledede iaar, om den ogsaa havde fundet det store Arcanum, maa Hjælpen komme seent, og Værket trænger til en hurtig Hjælp; der er allerede forbrugt til Juli Md. mellem 4 og 500,000 Rd. uden Udbytte. Heste-Etaten sik sine Lønninger og pro pers. 2 à 3 Mk. Meel ugentlig uden at arbeide enten i Gruberne eller Hytterne. Den Tone, som herskede mellem Familierne, var ligesaa ulivlig og mørk, som Stedet, som Værkets nuværende Forfatning. Jeg forlod Røraas med Bekymring, dets Udsigt er mig ingenlunde smigrende.

Paa Tørset fandt jeg det chromsure Jern, hvis egentlige Leiested Esmark saa omhyggelig har skjult, besteg Tronfjeldet, besaa Blyants-, Gryde-, Møllesteensbruddene, som ligge i forskjellige Retninger fra Foldalen. Dette Værk har ogsaa i sidste Aar været ude af Drift, istedetfor Kobber- bør det blive et Svovel-Vitriolværk. Grydesteenbruddene, især naar de bleve en Almuesindustrie, kunde afgive en fordeelagtig Næringsgreen. — Over Jerkin — paa det høieste af Sneehætten — til Dovre, derfra til Vaage — over Sognefjeldet. Jeg bestemte en af Høiderne, men Horungerne, som jeg nu angrer meget paa, at jeg ikke forsøgte at maale, deres Høide er større, torde maaskee endog overgaae Sneehættens Høide. Til Lyster—Aardal. Naar man ikke vil sætte Snoren paa Jeget, naar man ikke er nødt til at søge de Forslag, som man sinder, at de, der intet kjende til Sagen, ere meest tilbøielige til at antage — for at prale med gjorte Opdagelser, finder jeg det ubegribeligt, hvorledes Grev Vargass. 206 kunde falde paa at anbefale det, hvis det ikke blot er Ironie. — — I Hovedforholdene stemme disse Anviisninger overeens med de nummedalske, høist lokkende for Mineralogen, intet lønnende for Bergmanden. Leerdalsøre— Filefjeld — naaet den største Høide — Slidre— Hallingdal—Modum—Kongsberg. — —

Kongsberg den 26de Septbr. 1813.

Deres forbundne
P. Strøm.

s. 206

*I. F. Schouw til Rathke.
Kjøbenhavn d. 13. November 1813.*

Gode Hr. Professor!

Deres Godhed tillod mig at tilskrive Dem; denne Godhed vil da ogsaa undskylde, om Tilladelsen misbruges. Jeg indseer, i hvor stor Forlegenhed det norske Universitet maa være for Bøger og andre videnskabelige Hjælpemidler; det gjør mig derfor ondt, at der endnn ikke er sendt Noget herfra, og at Udsigterne formedelst udvortes (godt og vel, om ikke indvortes) Hindringer ere sørgelige. Deres Sager ere i god Behold ved Samlingen, hvortil Adgangen, som jeg i mit Brev meldte, kun staaer aaben _ for Reinhardt, og hvem han betroer Nøglen. Af Vahls Herbarium er udtaget og af Sommerfeldt forsynet med Fortegnelse indtil Pentandria inclusive. Wad, der nu er frisk igjen, er stedse beskjæftiget med Samlingen, men hvorvidt der tænkes paa det norske Universitet, veed jeg ikke.

Endeligen er den nordlandske Handel frigivet ved en Forordning af 20de Octbr., hvoraf jeg sender Dem et Exemplar til Afbenyttelse, hvis De ei allerede har faaet den. Det er vel Deres Værk? Hvad Forslaget om Fisketienden angaaer, da er der kun foruden Deres indkomne Betænkning fra Finmarkens Amtmand (fra Nordlandenes 207 Amtmand ventes), og Oeconomi- og Commercecollegiet har svaret, at det ei kan inlades sig paa Forslaget, førend det har seet Amtmændenes Erklæringer. At der fra Cancelliets Side ikke vil nøles for længe, haaber jeg, da Lassen flere Gange har spurgt efter Sagen. Jeg veed, De interesserede Dem for den mellem Cancelliet og Biskop Bugge værende Sag; den er nu endt saaledes, at Kongen gennem Statholderen har givet den sidste „en fortjent og alvorlig Irettesættelse" (Kongens Ord).

Hvad mig selv betræffer, da har jeg, siden jeg sidst tilskrev Dem, fortsat at arbeide paa den Plan, der kun er Dem og mig bekjendt; jeg har gjennemlæst og excerperet af de Skrifter, der ere skrevne om det norske Skovvæsen. Vel mærker jeg bestandig, jo mere jeg gjør mig bekjendt med denne Sag, det Chaos, hvori den, og især den didhen hørende ældre Lovgivning, ligger, og indseer, hvormeget der maae til at kunne finde, endsige vise Veien, og hvormeget local Kundskab hertil vil udfordres, men paa den anden Side forøges dog Interessen, jo dybere jeg kommer ind i Sagen, og jeg stræber at danne mig Principer, skjøndt vel svagt

opførtc. Saaledes f. Ex. har jeg ikke kunnet overbevise mig om Gavnligheden af den nyere næsten uindskrænkede Frihed for Skoveieren at hugge, hvad og hvormeget han vil. Uden endog at tage Hensyn til, at det synes, Skovene omsider derved vil ødelægges og Landet selv savne de derfra hentede Producter (thi maaskee, dog vel ogsaa kun maaskee, kunde dette ved en rigtig, forstmæssigere Behandling forebygges) forekommer det mig ogsaa, at det fra en anden Synspunct ei er tilraadeligt. Mon ikke Bonden derved forledes til at betragte Skoven som sin eneste Næringsvei, mon han ikke, naar Afsætningen i Fredstider er god, foretrækker den lettere, mageligere Erhvervskilde for den møisommeligeren, at dyrke sin Jord, og mon ikke derved Norge frembringer et ringere Quantum Korn, end det ellers kunde? Kommer ikke den til Agerbrug uvante eller mindres. 208vante Bonde i Forlegenhed, naar Krig eller andre Omstændigheder formindske eller ophæve Afsætningen af hans Skovproducter, og kommer ikke Landet i større Brødtrang? Har ikke denne Næringsvei en skadelig Indflydelse paa hans intellectuelle og moralske Dannelse, sættes ikke hans Aandskræfter i mindre Virksomhed, forledes han ikke til Lediggang, Overdaad og alt, hvad dermed følger, mon ikke en Sammenligning mellem norske Bønder kunde empirisk godtgjøre det? Det har idetmindste forekommet mig saa. Hvorlidet tage overalt de fleste Statsoeconomer Hensyn til Borgernes Moralitet og intellectuelle Dannelse? Og dog er det vel ikke blot om at gjøre at have mange, men snarere at have gode, fornuftige og virkeligen lykkelige Borgere. At det skulde være skadeligt for Bonden at have flere Næringsveie, kan jeg ikke fatte, ere ikke de fleste Nordlændinger baade Fiskere og Agerdyrkere? Og er det skadeligt for dem? Tvertimod, jeg troer, at flere Beskæftigelser fremme Bondens Tænkekraft og Vindskibelighed, og jeg kan ingenlunde troe, at f. Ex. Oeder har Ret, naar han i sin Afhandling om en Stad i Nordlandene mener, at det er en Feil hos den norske Bonde, at han er saa nævenyttig, naar han paastaaer, at flere Stæder af denne Aarsag bør haves, og at Staten bør være som en Fabrik, hvor enhver kun har en aldeles enkelt og indskrænket Green af Næringsveie. Mon ikke ligesom den fabrikmæssige Indretning er skadelig for Individernes Kraftudvikling, den ogsaa er det for Staten? Det frappede mig i disse Dage at finde, at Christian den tredie allerede forbød Udførsel af Skovproducter, fordi Bonden lod sine Agre henligge ndyrkede for at omhugge Skoven. Hvormeget ønskede jeg at vide Deres Tanker i denne og saamange andre Henseender, hvor vilde jeg ønske at kunne tye kil Deres Erfaring og Kundskaber.

Med Glæde erfarer jeg, at det er mueligt, at Professor Olufsen i Vinter vil holde et Cursus over Statsoeconomien. Jegs. 209har i Sommer besøgt Geheimeraad Bülow i Fyen; nogle ubetydelige botaniske Tegninger, som jeg under Vejers Anviisning havde forfærdiget og foræret ham, gav Anledning til, at han indbød mig til sig. Jeg tilbragte nogle behagelige Dage hos ham, og hans Godhed gik saa vidt, at han tilbød mig, hvis jeg skulde faae isinde at gjøre en eller anden Reise i Fædernelandet, at understøtte mig i pecuniar Henseende. Jeg takkede, uden dog at modtage et Tilbud, som jeg endnu ikke vidste om jeg kunde benytte. Mit Helbred er betydelig bedre end i forrige Vinter, noget mere Tid har jeg ogsaa, og der er saaledes adskilligt, som synes at begunstige Planen; imidlertid har jeg endnu ikke gjort et eneste Skridt offentligen, og jeg vedbliver, hvad jeg alt forhen har yttret for Dem, at dette først skeer da, naar jeg har nogenlunde Kundskaber, og veed, at ingen dueligere har samme Plan. At arbeide i det statsoeconomiske Fag vil altid kunne gavne mig, og jeg taber intet, saalænge jeg vedbliver min juridiske Bane. Hvis jeg efter Deres gode Løfte ved Leilighed maatte udbede mig Deres Medvirkning til at gjøre Thaarups Bekjendtskab, vilde jeg være Dem end mere forbunden.

Fra Hoffmann Bang, som jeg i Sommer besøgte, kan jeg hilse. Denne brave Mand er nu, Gudskee Lov, rask.

Med Høiagtelse og Taknemmelighed

Deres
I. F. Schouw.

s. 209

*P. H. Frimann til Rathke.
Kjøbenhavn den 1ste Febr. 1814.*

Med Cabinets Coureer, Lieutenant Glass, som idag afgaaer til Christiania, har jeg den Ære at tilskrive Dem disse Linier, deels for at fornye mig i Deres gode Erindring og at sige Dem, hvormeget jeg har savnet Deres venskabelige og interessante Selskab siden Deres Bortreises. 210herfra, deels for at bede Dem at have den Godhed at lade aflevere indlagte Brev til min Broder i Tronhiem paa Posthuset. —

L. Daae, Breve fra Danske og Norske.

14

Tractaten med Sverrige er da underskrevet og med den Norges Cession til Sverrige. Denne Begivenhed har De vel for længe siden ahnet. Nu have vi da Vished derom. Hvad man i Norge vil føle ved denne Cession, det veed jeg vel, naar jeg skal dømmen efter mig selv. Men hvorvidt Norge derved vil blive mere eller mindre lykkeligt, dette vil Tiden lære. Til Godtgjørelse for Norge har Danmark faaet Sv. Pommern og Rygen; Meer skal være givet Løfte om, men, hvori dette Mere bestaaer, veed jeg ikke, ligesaa lidt som om det nogensinde

kommer. Island, Færøerne og Grønland (dette herlige Land) ere ikke indbegrebne under Norge. Med Engelland er ogsaa en Fredstractat sluttet, men dens Indhold kjender jeg ikke, dog veed jeg, at vi faae de vestindiske Øer tilbage.

Endnu er Kongen paa hiin Side Beltet, hvorover han i lang Tid ikke har kunnet komme formedelst Driviis, dog ventes han i Morgen.

Hvordan det gaaer de Franske, veed jeg ikke, da man i lang Tid har været uden al Tidende saavel fra Frankrig som Tydskland. Man vil ellers vide, at Keiser Napoleon har bestemt sig til store Opofrelser.

Jeg beder at hilse Hr. Secretaire Arbin og Hr. Etats Rand Treschow med Familie. Etats Randen og samtlige Professorer deroppe kan jeg iøvrigt have den Ære at melde, at Hs. Svenske Majestæt i Tractaten tilsiger det Norske Universitet sin Beskyttelse.

Modtag med Godhed disse i Hast skrevne faa Ord fra mig. Maaskee er det Indiscretion at vente ved samme Leilighed et par fra Dem.

Jeg har den Ære at være med fuldkommen Høiagtelse

Deres ærbødigste Tjener
P. H. Friman.

s. 211

*Rector E. Boye til Rathke.
(Throndhjem) 8de Febr. (1814).*

Til

S. T. Hr. Professor Rathke.

Deres kjærkomne Skrivelse af 27. f. M. modtog jeg strax ved Hr. Lieutenant Bechmanns Ankomst til Trondhjem. Det gode Haab, som De deri giver mig om en muelig Understøttelse for min Søn ved Universitetet, glædede mig, thi det er mig ganske umueligt at holde ham uden nogen Hjelp andensteds fra. Paa Informationer forde unge Studenter er det vel ikke at tænke: Christiania er nok dertil altfor liden, og maaskee det begynder at blive der som i Kjøbenhavn, hvor man nu aflægger den gammeldags Vane at lade sine Børn undervises og lære noget, maaskee fordi den Deel af Menneskeslægten, som findes i Kjøbenhavn, er kommen til den høieste Fuldkommenhed, som de Dødelige kunne opnaae, og Børnene der fødes fuldkommen dannede.

At Udsigterne for vort Universitet ikke ere behagelige, kan jeg desværre slutte mig til, og for de lærde Skoler seer det ikke bedre ud. Vi maae dog ikke forsage; Hjelpen kan komme i disse selsomme Tider ligesaa uventet, som de politiske Omvæltninger, der tumle sig omkring for vore Øine. Vor Statholder besøgte igaar min Skole. Ved den Leilighed lagde jeg ham de lærde Skolers Tarv paa Hjerte. Han lovede ogsaa at sørge for dem. Disse Skoler ere nu uden noget dirigerende Collegium, men hvilke Mænd kunne vel naturligst og bedst udgjøre dette Collegium og danne en Direction for de lærde Skoler, end Universitetets lærde Mænd? Jeg ønsker inderligen, at jeg var i den Stilling, at kunne gjøre Forslaget dertil. De er just i saadan en, og kan tale til Hr. Etatsraad Treschow og øvrige Colleger om at arbeide paa den Ting, hvilken de ester mine Tanker let faae udvirket hos vor Statholder, som nus. 212erfares at tage den norske Stats Roer i sine Hænder. Denne Sag ligger mig saameget paa Hjertet, at jeg just derfor nu skriver Dem til. Sørgeligt skulde det være, om andre herskelystne Personer skulde faae deres bydende og myndige Haand i Hanke med disse Skoler. Vor Skoleforordning vil af Universitetsmændene faae nogen Forandring, som den trænger til.

14*

Her i Stiftet er den almindelige Stemning imod Norges Underkastelse under Sverrig, og da Drivehjulet i de fleste Europæiske Kabinetter er Egennytte og Misundelse, saa vil maaskee denne Stemning ikke vorde til Ulykke for Norge.

Deres
E. Boye.

s. 212

Biskop Bugge til Rathke.

Min kjære og høistærede Ven!

For mine mange Synders Skyld, hvoriblandt denne var een, at jeg hverken besøgte Dem eller de øvrige

Universitetets patres conscripti (hvori dog sandelig intet andet end min pludselige Afreise var Skyld), er jeg nu atter kaldet til Christiania.

I denne Anledning henvender jeg mig til Dem, min ædle Ven! med den indstændige Begjæring, at De ville være umaget med at skaffe mig Logis for mig og min Tjener. Jeg vilde nødig have. det paa et Vertshuus, men ønskede det helst hos en anden Borgermand. Kunde Værelser erholdes i Nærheden af Statholderens Bolig, var det saa meget bedre. Værelserne maatte staae for min Regning fra den 16de Marts.

Gud signe Dem, min Ven! stræb at skaffe mig dette. Sammenkald i Nødsfald et concilium af Biskop Bech og Slotspræst Pavels samt andre Guds Børn. Oven i Kjøbets. 213beder jeg om den Godhed, at der maatte vente mig Brev paa Eidsvold, saa at jeg ved min Ankomst der kunde faae Underretning om, hvor min dyrebare Krop skulde tage ind.

Fra Provst Colban skal jeg hilse, og meget har jeg at passiare om, naar vi samles. — Til enhver Gjentjeneste er jeg rede.

Trondhjem 25. Febr. 1814.

Ærbødigst
Bugge.

s. 213

*I. F. Schouw til Rathke.
Kjøbenhavn den 28de Marts 1814.*

Gode Hr. Professor!

De veed, hvormeget jeg holder af Norge, og hvormeget dette Lands Vel interesserer mig. De vil da let indsee, at jeg med Varme har deeltaget i nærværende mærkelige Katastrophe, vel sørgelig fra een Side, men dog forsaavidt glædelig, at den synes at aabne Udsigt til en Periode, hvori Norge vil, skjøndt maaskee først efter en haard Kamp mod Ulykken, blive det lykkeligste Land i Europa: nærmere synes den Tidspunct at være kommen, da det skal nyde de Goder, det har savnet, og som De i Samtaler med mig saa ofte har ønsket maatte vorde det tildeel. Men De vil da ikke heller undre Dem over min nærværende Beslutning. I Norge troer jeg, man nu behøver Mennesker, der kjende noget til collegiale Beskæftigelser, her, hvor nu mange Indskrænkninger forestaae, er den sletteste Udsigt til Befordring. Jeg anseer det altsaa for min Pligt at forlade det Sted, hvor jeg er overcomplet, og søge at blive ansat der, hvor jeg kan, efter Evne, virke. I 2½ Aar har jeg arbeidet i det geistlige Departement i Cancelliet, og de norske Sager have fornemmelig været mine Forretninger. Jeg troer altsaa at kunne gavne ved at ansættes i et Contoir for Geistligheden eller i en anden collegial Carriere. —

s. 214 Under disse Omstændigheder vidste jeg ingen, jeg bedre kunde henvende mig til, end Dem, gode Hr. Professor, der stedse saa venskabeligen deeltog i min Skjebne. Jeg haaber derfor, De ikke fortryder paa, at jeg anmoder Dem om paa det bedste at besørge medfølgende Ansøgning til Norges Regent. Jeg har deri paaberaabt mig en Attest fra Dem, haabende, at De med sædvanlig Godhed vil vedlægge en saadan. Ansøgningen er ikke ledsaget med Attest fra Cancelliet in corpore, men da min Departementschef, Etatsraad Lassen og vor berømte Lovkyndige, Etatsraad Ørsted, der begge ere Collegiets Medlemmer, have givet mig Anbefalinger, formoder jeg, man vil indsee, at det er Conjuncturerne, der have afholdt mig fra at søge Collegiets Anbefaling. Jeg har hørt tale om, at man agter at ansætte Flor som Professor i Cameralvidenskaben; hvis saa er, bortfalder naturligviis min gamle Plan. —

Deres forbundne
Schouw.

s. 214

*I. F. Schouw til Rathke.
Khvn. d. 5. April 1814.*

Kjære Hr. Professor!

Den venskabelige Deeltagelse, De stedse har viist mig, haaber jeg vil undskylde, at jeg ved mit Brev af 27de Marts har anmodet Dem om at overlevere Regenten en Ansøgning fra mig om Ansættelse ved de norske Regjeringsautoriteter. Min Interesse for Norge, der nu mere end nogensinde maae forøges, da dette Land straalere i et saa herligt Lys, medens mit arme Fødeland stedse synker dybere — min virkelige Uvillie til under disse Conjuncturer at være Embedsmand i Danmark — mit Haab om i Norge at kunde saae en større Virkekreds — har bevæget mig til det Skridt. Jeg formoder, at man i Norge vil fattes unge Mennesker, der ere øvede i collegiale Beskæftigelser, og das. 215der fra Cancelliet ikkun reise 2 (maaskee kun een) Nordmand

op, — da ingen af disse har næret ansat ved gejstlige Sager, jeg derimod stedse har været sysselsat med disse, og i Særdeleshed med de norske, har jeg troet at kunne nære Haab om Ansættelse. Da jeg nu af Regjeringsraadets Instruction erfarer, at Geistligheden og Oplysningsvæsenet staae under en egen, fra hiint Raad uafhængig Committee, og da jeg har hørt, at Etatsraad Treschow og Biskop Bech ere Medlemmer heraf, er det mit Ønske herved at faae Ansættelse; vel er den kun provisorisk, men dette vil ikke afholde mig, da Forretningerne i al Fald under hvilkensomhelst Form vilde udkræve Arbeidere. Imidlertid vilde anden passende Ansættelse, der ei overskred mine Evner, ogsaa være mig velkommen. Skulde jeg opnaae mit Ønske, kunde jeg maaskee ogsaa gjøre nogen Nytte ved Universitetet; som en nogenlunde øvet Manufacteur kunde jeg maaskee raade Bod paa den Mangel af academiske juridiske Lærere, som jeg formoder der vil finde Sted for Øieblikket.

Af Frygt for, at min Ansøgning maaskee ei kunde være Dem ihændekommet, har jeg tilstillet Flor et Duplicat, som han vil bringe Dem. Tør jeg bede Dem, gode Hr. Professor, saasart mueligt underrette mig om, hvad Haab jeg kan gjøre mig. Deres Sager staae i god Behold.

Deres taknemmelige
Schouw.

s. 215

*E. C. Rosenvinge til Rathke.
Grilstad *) den 22. Juni 1814.*

— I denne Tid haves intet Troeværdigt i Pennen med Posterne, da en stor Deel af Folkeclassen udgiver Fabler for sine Intriger i mange Henseender; siden den engelske Minister satte Foden i dette Land, saa er alleting bestemt, og vi maae blive svecus. Jeg vedbliver at væres. 216orthodox, og følgelig kan ikke denne Strøm følges, ikke engang, om jeg var af den handlende Classe, som dog tuder i en à part Tone, men de vide ikke, hvad de gjøre.

— Vil ikke Majestæten snart holde Embedsmanden i en sømmelig Ave ved at straffe Tyvene, saa er Landmandens Vindskibelighed og Møie uden Nytte, og naar de mørke Nætter indtræffer, saa er intet sikkert paa Marken. Indbrud og Tyverie er saa almindeligt i vore Egne og hos enhver Mand, at der daglig høres saadant. Bliver Tyven taget, saa gjøres der intet ved ham, men er han af de Farlige for Staten, saa løber han bort af Arresten. Grev Trampe bifalder alt saadant, og naar nogen forfølger Tyven, saa bliver han dennes Uven. Ved en overordentlig Cabale blev Trampe og Weibye Lykønskings Mændene, thi ingen af disse vare skikkede eller agtede til en saa betydelig Post. —

Ebbe Carsten Rosenvinge.

s. 216

*Professor Johannes Reinhardt til Rathke.
Kjøbenhavn d. 16de August (1814).*

Kjære Hr. Professor.

Gid det maae gaae dette Brev lykkeligere end saa mange andre, som jeg siden 3 Manneder har skrevet baade til Venner og til Beslægtede i mit herligt straalende Norge, og ikke en Linie har jeg seet derfra siden Deres mig kjærkomne Brev bragtes af Wormskiold. I mit Svar derpaa har jeg lovet at anvende al Møie og, hvor jeg kan, Overtalelse til Bedste for Fred. Universitetets Mnseum; skulde dette ikke være kommet Dem i Hænder, saa modtag paanye min venskabelige Taksigelse for Deres Brev. Hvor har alt siden den Tid udviklet sig deroppe! Med faste Skridt og ufravigelig, som Skjæbnen selv, gaaer vort herlige Folk sin Fremtid imøde. Maatte dog dets utallige Opofrelser lønnes med et godt Udfald; dog for den retfærdig om dets. 217høieste Gode Kjæmpende er Kampen selv Belønning, den virksomme Deeltager lider mindre end den ørkesløse Tilskuere, ellers kunde I umuelig deroppe, de physiske Anstrengelser formeret med de moralske hos Tilskueren, holde Kræfterne vedlige.

De svenske Bulletins, som ogsaa nu siden den 5te August have ophørt, tale med fransk Letsindighed over den ringe Modstand, de har fundet og vente fremdeles at støde paa, om den Lethed, hvormed Landet skal erobres. De Daarer — Blod, svært Blod vil flyde, og begge Nationer gaae tilgrunde, det er den Udsigt, som mit taareblændte Øie kun kan aabne sig i Fremtiden, og dog kan jeg intet hellere ønske end den afgjørende Kamp. De sidste Postdages svenske Breve ere mismodige, tale om svært Tab, meget Blod paa begge Sider, og enkelte fra Jylland oversendte Efterretninger synes at bebude os Vægtskaalens Synkning for Norges Sag. I hvilken piinlig, næsten utaalelig Uvished vi hidindtil tilbringe vor Tid, kan jeg ikke beskrive Dem. Ethvert lykkeligt Rygte befordres som en Budstikke fra Mand til Mand, og Fleertallet af Danmarks Indvaanere modtage det som et Evangelium, enhver føler dybt, at der spilles voveligt, saare voveligt om hele Nordens tilkommende Lykke. Selv fra Tydskland kommende Breve vidne om, hvor stor Interesse Norges Sag har allevegne vakt, Europas Øine hvile paa Eder, og enslig (?) staaer Norges store fortvivlede Kamp i den nyere

Historie. Den herlige Christian, der saa selvbevidst, beskeden og urokkelig har givet sig hen for den gode Sag, er den eneste Fyrste, som i denne lunefulde Periode valgte med Overbeviisning sin Plads, hans Navn velsignes her af Alle, og unægtelig skulde I miskjende Nationen, hvis man vilde dømmе den efter en kraftløs og vaklende Negjerings paatvungne Forholds-Regler. Min politiske Bekjendelse er: a) Norges Selvstændighed — den op offres Alt, den er conditio, sine qva non; b) Norges og Danmarks tilkommende Forbindelses. 218— Intet, som kan undgaaes, bør paa nogen Side foretages, som kan hindre den —; c) Nordens Forening — som den underordnede Hensigt maa dens Realisation ofte hindres ved Udførelsen af de 2 første.

Videnskabelig Underholdning maa De denne Gang ikke vente — siden d. 30. Juli, da Efterretningen om Krigens Udbrud ankom — er al Interesse for vor fælleds Videnskab ganske tilbagetrængt. Hils vores Sverdrup paa det hjerteligste fra mig. Jeg har dybt deelt hans Tab i den lille søde Pige. Mit Brev har han vel neppe faaet; som jeg hører, er det opbragt til Sverrig med et til min Broder.

Faaer De Leilighed at see Lieutenant Fred. Schwars, saa sig ham, hvor ofte hans Venner tænke med Kjærlighed paa ham. Gud velsigne Dem, kjære Ven, Gud velsigne Eder Alle. Jeg har kun Ord og Taarer. Handling forundtes mig ikke.

K.

Seer De Leilighed, saa forbarm Dem over mig og send mig et Par Linier. Jeg har en Broder, som er Præst, og en, som er Compagnie Chef. Den første har jeg skrevet paa forskjellige Veie 5 Breve, men ingen Svar faaet. Træffer De Nogen, som kjender dem, send dem min broderligste Hilsen.

s. 218

*I. F. Schouw til Rathke.
Kjøbenhavn d. 23de October 1814.*

Kjære Hr. Professor!

Det glæder mig ret meget as Deres venskabelige Brev as 4de dennes at erfare, at De endeligen nu har modtaget Deres Sager; hvor vilde jeg ønske, at Universitetet havde været ligesaa heldig eller idet mindste saa heldig i Henseende til alle Videnskabers, som til den enes, Hjelpemidler, men frygtsomme Betænkeligheder, gammel Slendrian og gammel uvidenskabelig Antipathie vil vel desværre ogsaa her sættes. 219Grændser for Videnskabelighed, — hvor er det dog sørgeligt, at man ikke endnu har lært, at Videnskabernes Fremme er et kosmopolitisk Øiemed. —

Tør jeg smigre mig med, at De ikke fortryder paa, om jeg anmoder Dem, gode Hr. Professor, at sende mig en Attest om, at jeg har hørt Deres Forelæsninger. Der er netop nu en Portion af det Thottiske Reisestipendium vacant, og mueligen kunde jeg faae den til Hjelp til min projecterte Reise. Vel gaaer denne, i al Fald, ikke for sig førend om 1½ Aar, thi jeg vil ikke reise, førend jeg har nogenlunde Forkundskaber, for at jeg ei skal gjøre min Nation Skam, men jeg haaber vel, man alligevel tilstaaer mig Stipendiet strax, imod at det desto før ophører.

Hvad den Plan angaaer, der skylder Deres Venskab for mig sin Fødsel, da kan jeg nu efter de aldeles tvivlsomme Conjunctione ikke tage nogen Bestemmelse. Skulde jeg være saa heldig at komme til at reise, vil dette vel rigtignok være en Hindring, med mindre de politiske Begivenheder skulde tage en Vending, som man desværre kun kan haabe, nemlig, at jeg, Planen uagtet, blev ansat i mit Fødeland, thi ellers vilde man vel bebreide mig, at jeg havde oppebaaret Penge hjemme til at danne mig, og siden, naar jeg skulde til at gjøre Nytte, forladt Hjemmet.

Med Erkjendtlighed for Deres Godhed imod mig

forbliver jeg Deres
Schouw.
Compagnistræde Nr. 59.

s. 219

*E. Boye til Rathke.
Trondhjem d. 28. Octbr. 1814.*

— Det er tungt, at jeg ikke kan understøtte min Søn, medens han studerer til sine Examinere. Den uretfærdige Direction, der ranede min Embedsgaard fra mig, har sats. 220mig i den Forfatning, foruden at jeg stedse har været tilsidesat af Lykken og tjent for en utilstrækkelig Løn.

At Nutidens Statsphilosofere ere Vendekaaber, er ogsaa min sørgelige Erfaring. Trondhjems Deputerede ved Stortinget skrev til os i forrige Uge, at man skulde saae at høre, at der sadde Nordmænd paa Bænkene i

Stortinget!!! Fuimus Troes! Igaar kom Bud fra vort Armeekorps, som ligger i Røraas, at de ikke længere vilde ligge der, men morsere hjem, fordi de faae intet der at bestille og have i lang Tid intet andet gjort end morseret frem og tilbage. Saavidt er det kommen, og hvo ønsker ikke dog, at vi snart maae faae Ende paa Urolighederne, at ei Anarkie skal gribe om sig. Vi have i Europas Øine spillet en slet Rulle, men hvad der er skeet, kan ikke gjøres ugjort. — Jeg beder Dem at hilse Hr. Prof. Hersleb &c.

Deres
C. Boye.

s. 220

*Overlærer Sagen til Rathke.
Bergen d. 20de Mai 1815.*

Høistærede Ven !

—— Rieck har skrevet mig til, at baade han og hans Kammerater har havt Beviser paa Deres bekjendte humane og ædle Sindelag. Modtag, høitagede Ven, min oprigtigste Taksigelse derfor! De Candidater, som reiste iaar, vidste, at jeg havde givet forrige Aars Candidater Brev med til Dem, og bade mig derfor at gjøre det samme i Aar. Jeg veed, at De uden min Anmodning vil tage Dem af enhver Studerende, der fortjener det, det er altsaa ikke det, jeg vil anmode Dem om i Henseende til vore Candidater; kun en kort Characteristik over de 3 i Aar dimitterede Ynglinge vil jeg give. Jacob von der Lippe, som jeg lader overbringe dette, er et ypperligt Hoved og har meget gode Fundamentalkundskaber, s. 221 især er han fortrinlig oplagt til det Mathematiske, jet er deri allerede en liden Mester; han vil studere Theologie, og jeg haaber, at han en Gang vil gjøre Lykke som Præst, da han har herlige Talenter for Talestolen. Han har ogsaa et godt Hjerte, men varm, sangvinisk-cholerisk er han. Dog man kan næsten sige om Ynglingen: volo esse in juvene. quod amputem. Christian Schyds (den yngste af Brødrene) er en god og godlidende Yngling, han har et meget godt Hoved, gode Forkundskaber, Smag og Hjerte, men er lig en fiin Blomst, der udplantes fra Drivhuset. Broderen Niels har maaskee ikke saa hurtigt, men et godt Hoved, han beholder, hvad han har lært; i Skolen har han været flittig og flink, han har og et alvorligt og sat Væsen.

Fra det afsidesliggende Bergen venter De vist ingen Nyheder, og jeg har heller ingen at meddele. Napoleon sætter ogsaa her alle Munde i Bevægelse, gid det blot maa blive derved! Vi faae næsten ugentlig nye Aviser fra Engelland med nye Efterretninger om hans Fremskridt. Vor bergenske Handel har allerede lidt et Skaar ved hans Tilbagekomst; de Skibe, nemlig, som skulde gaae til Frankrige og Middelhavet med Fisk, ere standsede. Ved Lofoden har Fiskeriet i Aar været meget betydeligt, men Skade, at en Factor for nogle engelske Handelshuse har faaet Tilladelse til at nedsætte sig, jeg troer paa Bodøen, hvor han for Luxusvarer skal have tiltusket sig Fisk, Tran &c. Vore Kjøbmænd ere, og det med skjellig Grund, synes mig, ikke lidet opbrugte herover. Sildefiskeriet var her i Aar meget stort; en Mængde Skibe ere gaaene herfra med Sild til Østersøen — dette burde reise vore knæfaldne Finantser idetmindste paa det ene Been, synes mig — men de synke jo alt mere og mere.

Christie har bedet mig at hilse Dem venskabeligst — han vilde have reist som i Dag, hvis han havde faaet Skibsleilighed til Christiania; hvis denne ikke gives, har han besluttet at reise overland sidst i næste Uge. Foged Bøgh, s. 222 ogsaa en af vore Storthingsmænd, reiser ikke før sidst i næste Maaned; han og Hagerup hilse Dem venskabeligst. Deres gamle Ven, Institsraad Lassen, denne fordums gjæve Mand, er nu død for Samfundet, han er syg baade paa Legem og Sjæl, man kan ikke saae ham as Sengen, og han vil Ingen tale med. Jeg var for omtrent 3 Uger siden i et lidet Faddergilde hos hans Søn Captain Lassen, som boer paa Toldboden. I Onsdags var jeg atter paa Toldboden for at følge den unge Frue Lassen til — Jorden.

—— Var jeg Naturkyndig, knude jeg fortælle Dem om Aarets eller Sommerens Aspecter m. m. Vi have iaar havt et ualmindeligt tidligt Foraar. Den første Sneekløkke (saa troer jeg Bohr kalder den) saae jeg den 4de Marts, Stæren saae jeg den 12te do., den første Smørblomst den 23de do., Hæggen blomstrede den 5te Mai, Blommer og Kirsebær den 7de do., Pæretræet stod i Blomst i Christies Have den 11te do., Gjøgen og Agerrixen hørtes den 16de og 17de do.

Deres ærbødigst hengivne og forbundne
Lyder Sagen.

s. 222

*H. C. Klingberg til Rathke.
(Bergen) 24. Mai 1815.*

—— Klimatet er iaar indtagende her, alle Træer fuldt udsprungne, forlængst i friskeste Grønt, og Gjøgen ankommen for mere end 14 Dage siden; jeg gjør langt mere af det Bergenske end af det Kjøbenhavnske Klima, man er her for det meste fri for de fatale Østenvinde, som Fjeldene formodentlig beskytte for; men desværre — Klimatet inde i Husene det er for fugtigt heroppe med Snapserie og Punserie, og det er ikke frit,

at jeg til liden Baade for Helbred, Brystet især, Penge og Forretninger, er noget mere næsten end halv forfalden, den ene Sviir trækker den anden efter sig, og man kommer paa den Maade let til ats. 223faae sig en continuerlig 8 Dages Perial, især da man med hver Dag en suite taaler mindre og mindre. Fra Bohr kan jeg takke meget; Sagen, Christie, Hagerup og Rein har jeg hilset fra Dig, de erindre Dig alle med meget Venskab; Hagerup har ogsaa faaet sin Gulddaase fra Sverrig; Lassen har jeg ikke kunnet hilse uden igjennem hans Søn Procuratoren, da han ligger bestandig. Jeg har altid respecteret den Mand særdeles, men han er mig for grundig til at vi kunne blive fortroelige, jeg har ved Embeds Forretninger paa Toldboden hørt Byfogden og ham disputere baade om politiske og andre Materier og derved havt Leilighed til at erfare hans udvidede Kundskaber og originale gjennemtænkte Ideer i flere Materier.

Fra gamle Admiral Wleugel havde jeg et Brev paa 3 Sider, hvori han blandt andet fortæller mig, at han den Dag var indtraadt i sit 80de Aar, og Brevet var skrevet, som det var prentet, uden at man kunde see mindste Spor til Skjelven eller deslige. Jeg synes, man føler saadan Respect ved at see saadanne gamle Egestammer, som Tiden virker saa lidt paa til Foringelse. Hans Brev aandede, som sædvanlig, Hengivenhed for Konge og Fødeland, og efter det stod det vel til nede i Danmark. I mangfoldige Henseender finder jeg mig vel i Bergen, dog er Tonen, saaledes som jeg kjender den, fordetmeste for fjasevurren og for lidet videnskabelig, og i den Henseende skulde jeg ikke havt Noget imod at være kommet som Justitssecretair i Høiesteret til Christiania, en Post, som jeg forhen ansaae saa meget over min Sphære, og som jeg siden erfarer, aldrig vilde kunne været gjort mig stridig, og da skulde vi, langt fra Sviir og Selskaber fornyet vor gamle Studenter Omgang, hvilket vel Adskillige her i Bergen, Christie, Rein, Sagen og Flere har prøvet at iværksætte, men efter en saa forhøiet Maalestok, at hver af vore Sammenkomster bleve til ordentlige Gilder, hvorved vi har flere Udgifter ends. 224Fornøjelser, men ikke mine Ord igjen, ellers fik jeg en Ulykke.

Om Sild og deslige kan jeg desværre ei give Dig Efterretninger, jeg veed Intet, uden at Priserne her vakler bestandig, dog saaledes, at de stedse stiger istedenfor i det Hele at falde. Nordfarerne bliver ved at søge Bergen, vi har en stor Deel af dem nu i første (Stevne), uagtet Engellænderne skal have en Commissionair paa deres Grændser, som forsyner dem med Luxusvarer og sparer dem for endeel af Reisen med Fisken. Napoleon gaaer jo fremad, det maa være en Mand efter Guds Hjerte. Treschow siger jo, at Tendentsen af vor Tilværelse er at virke for at virke, og at jo mere Virksomhed vi kan foranledige, jo fuldkomnere og lykkeligere ere vi, men er det sandt, saa kan man ikke nægte Napoleon et høit Pas, for hans Mage til at sætte bande Europa og flere Verdens Dele i Virksomhed gives nok ikke. Lev vel, gode Ven.

Klingberg.

s. 224

*P. H. Friman til Rathke.
Kjøbenhavn d. 3die Juni 1815.*

Høistærede Hr. Professor !

Det er ikke uden Undseelse og ond Samvittighed, at jeg adresserer Dem disse faae Linier, da jeg ikke har besvaret eet, ja 2 Breve, som De har havt den Godhed at skrive mig til, og som jeg er Dem høist forbunden for. Men Aarsager dertil har der været, og den har ikke været den mindste, at Correspondence med Posten mellem dette og Norske Stæder synes ofte at være bleven compromitteret af den menneskelige Skrøbelighed, som man kalder Nysgjerrighed, og som er til Byrde, naar den yttres sig hos Uvedkommende.

Maatte dette Brev indhændiges Dem i god Helbred, s. 225skal det inderlig glæde mig, og ikke mindre, om det træffer Dem i godt Lune, det er at sige, om De er fornøiet med Verden, saaledes som den nu løber, jeg mener især den Nordlige. Der har nu Tingene siden Deres sidste taget en vis Assiette, og det kommer nu an paa, om og Menneskene har stuvet sig saadan, at de befinde sig i et beqvemt og rigtigt Leie. Jeg gad vide, hvordan Deres Følelser vilde været, om De var forblevet her; mig forekommer det, som om Baaden var roet fra mig, hvilket man paa Svensk kalder at være Strandsat; med andre Ord, det synes mig, som om jeg intet Fædreland meer har, og som det er bleven mig frarevet, en penibel Følelse og sui generis. Jeg veed ikke, om De tager megen Deel i det Politiske, men vær glad ved at have det Naturhistoriske, hvormed De til evig Tid kan moere Dem og gjøre Dem uafhængig af de Sysler, som ere egnede til at blive landshistoriske, sit venia verbo !.

Hvordan gaaer det med Deres Universitet deroppe? Kjært skal det være mig, om det vil komme til at florere og skinne med megen Glands blandt sine Lige. Det er dog godt, at de faae derop de Bøger, som engang vare dem bestemte. Det er, mener jeg, en god Begyndelse til et Bibliothek.

For 2 Dage siden have vi faaet vor gode Konge efter 9 Maaneders Fraværelse tilbage. Han er frisk og vel. Om Danmark kommer til at tage Deel i den nye Krig, som snart vil bryde ud mod Napoleon, vides ikke. Hvad synes De om denne? Havde De troet, at han saa fredelig og saa snart, ja nogensinde var kommen paa Frankrigs Throne igjen? Kjære gode Ven, giv mig i min Dømmekrafts Nød og Forlegenhed Anvisning paa en Bog eller Lærer, som hjælper mig til at komme paa det rene med det, som styrer eller ikke styrer denne

Verden. Jeg for min Part kan ikke vikle mig ud af denne Fornuftens Antinomie. Hvordan ellers Forfatningen er i Frankrig i denne Tid, s. 226 er vanskeligt at sige. Ingensteds fra faaer man upartiske og sande Efterretninger derom. Vor Forventning om Hændelserne i denne Sommer er meget spændt, og det samme er den vel allevegne.

L. Daae, *Breve fra Danske og Norske.*

15

— Jeg tænker ofte paa Dem og savner Dem. En god Ven og indsigtfuld dertil er en Perle, som jeg sjelden har den Lykke at træffe. Desværre, naar man bliver af med en saadan.

Jeg beder at hilse gode Venner, og tilønskende Dem al muelig Tilfredshed, forbliver jeg

Deres stedse hengivne og ærbødigste Tjener

P. H. Friman.

s. 226

*I. F. Schonw til Rathke.
Kjøbenhavn d. 16de September 1815.*

Høistærede Hr. Professor!

Efter i lang Tid ikke at have haft den Fornøielse at tilskrive Dem, er det mig kjært nu at faae Leilighed hertil ved at meddele Dem en Nyhed, der vil interessere Dem meget, nemlig at vor Wormskiold er reist til Sydhavet. Skulde det allerede være Dem bekjendt, saa vil dog udentvivl en detailleret Efterretning herom være velkommen.

Fyrst Romanzoff havde overdraget den bekjendte Krusenstern at besørge en Expedition til Sydhavet. Wormskiold fik aldrig saa snart Underretning herom, førend han skrev til Romanzoff og tillige ved Admiral Løvenørn og den danske Gesandt i Petersborg, Blome, søgte at komme med paa hvilkensomhelst Maade. Inden han endnu fik Svar, erfarede han, at Professor Swaechrichen var antaget som Botaniker, og gjorde sig derfor kun lidet Haab, da han vidste, at Expeditionen kun skulde have et lille Personale, men i de første Dage af August ankom her til Byen en vis von Chamisso, der var antaget som Naturkyndig istedetfor Schwaeckirichen, som havde afslaaet Tilbudet, ogs. 227 kort efter fit Wormskiold Efterretning fra Blome, at han kunde komme med under den Betingelse, at han kunde gjøre Udkast til Prospector og Klædedragter, da Tegneren var blevet syg. Sagen var nu noget kritisk, thi uagtet han tegner noget, har han dog ikke deri den Færdighed, at han egentligen kunde paatage sig Tegnerens Parties. Imidlertid havde han dog saa temmelig besluttet at tage med, da Chamisso, der skal tegne godt, lovede at være ham behjælpelig. Men den 9de August ankom det Skib, der skal gjøre Toget, Briggen Nurik, og medbragte særdeles forbindtlige Breve fra Romanzoff og Krusenstern til Wormskiold, ifølge hvilke han ganer med uden Forpligtelser og uden Gage, men med frie Kost. Tegneren er kommen med, det er, saavidt jeg kunde høre, en Tydsker, og han har været med Biberstein paa Caucasus og gjort Tegninger til Flora Caucasica. Chefen for Expeditionen, Capitain Kosebue, (en Søn af Comoedieskriveren) er en rask ung Mand, der har været mcb Paa Krusensterns Tog, og som Wormskiold syntes godt om. Chamisso lader til at være et Menneske af ret gode Kundskaber og af en god Character, med hvem W. udentvivl godt vil komme tilrette. Imidlertid er jeg overbeviist om, at W. vil præstere langt mere paa Reisen end han. Chamisso synes nemlig at være vel meget geniæmæssig og excentrisk og er Avanturier. Hans Fader var fransk Adelsmand, der i Revolutionen blev fordrevet; som en ung adelig Junker, der hverken kunde læse eller skrive, forlod han i sit 16de Aar Frankrig, blev Øfficeer i Preussisk Tjeneste, forlod siden Krigsstanden og gav sig til at være Maler. Kjød heraf, begyndte han at studere, har dog ikke gennemgaaet nogen egentlig academisk Bane, men skal ved en overordentlig Flid i en Tid af nogle Aar have forskaffet sig gode Kundskaber i Botaniken og nogle i Zoologien. Mineralogien kjender han næsten slet ikke. Foruden de nævnte Personer er der af andre af Mandskabet ombord kun 2 Officerer og en Doctor, ders. 228 tillige skal være Entomolog. Skibet er ganske nyt, forsynet med 6 Kanoner og 20 Mand og fører keiserlig Vimpel. Det anløber England, og Chamisso tager til London for at indkjøbe de endnu manglende Apparater. Reisen gaaer derfra til Chili, gennem Sydhavet til Kamschatka og maaskee, om Forsøget vil lykkes, udenom Amerika eller Asien, men i modsat Fald om det gode Haab tilbage til Europa. Den vil vare 3—4 Aar.

15*

Wormskiolds Samlinger ere mig overdragne til Opsyn. Jeg har da blandt andet faaet den Commission at udtag., nogle Spiritussager til Dem og oversende dem. — Hans botaniske Samlinger ere leverede til Hornemann, der tillige har Tilladelse til at udgive hans Manuseripter.

En anden Gang haaber jeg at have den Fornøielse at tilskrive Hr. Professoren nærmere.

Deres meget forbundne
Schouw.

s. 228

*Schonw til Rathke.
Kjøbenhavn d. 6te April 1816.*

Gode Hr. Professor!

Deres Brev af 29de Februar giver mig et nyt Beviis paa Deres Velvillighed og Venskab imod mig. Hvormeget taber jeg ikke ved at renuntiere Paa en Stilling, hvorved jeg vilde have faaet større Leilighed til at erholde nye Prøver derpaa? Imidlertid glæder det mig, at ogsaa De billiger mit Valg.

— Overbringeren af dette Brev, Doctor Nilsson. er en ung Mand, der sikkerligen vil vinde Deres Yndest. Han er ansat som Docent ved Universitetet i Lund. Hans Hovedvidenskab er Ornithologien, den han i mange Aar flittigen har studeret i Naturen selv; han er en god Jæger og har ved at studere Fuglene i deres forskjellige Livsperioder erhvervet sig Kundskaber nok til at kunne berigtiges. 229de mange Confusioner af Varieteter og Arter, som nok fornemmeligen i Ornithologien ere hyppige og i denne Deel af Naturvidenskaben vanskeligst at hæve. Han har færdig til Pressen en Ornithologia Sveciae, der udentvivil vil skaffe ham et hæderligt Navn. Den udkommer maaskee her i Byen. Hans Ønske er nu at gjøre en Reise paa de norske nordlige Kyster, maaskee lige til Nordcap, og ved dette Foretagende er der nok neppe nogen, der vil kunne give ham bedre Oplysninger, end De. Da han paa Reisen tillige vil observere Bjerghøiderne, saa har han forsynet sig med et Barometer, men da dette neppe er godt, vilde det være ønskeligt, om Professor Esmark vilde bevise ham samme Beredvillighed, som Professor Smith og mig, da vi i Aaret 1812 reiste i Norge, nemlig at laane ham et godt Reisebarometer; hvis De vil anmode Esmark derom, vilde De ogsaa fra denne Side gjøre ham forbunden. Jeg tvivler ikke paa, at han hos Dem vil nyde den Beredvillighed og Underviisning, andre Naturelskere have nydt. Ved sit aabne og beskedne Væsen har han vundet alles Yndest her i Kjøbenhavn.

Smiths Reise er vistnok farlig, farligere udentvivil endnu end Wormskiolds, men hvilke herlige Frugter lover den ikke ogsaa? Fra Wormskiold har man endnu ikke nogen Efterretning, siden den, man modtog ved et engelsk Skib, der mødte den russiske Fregat paa 3° nordl. Brede.

For Løftet om norske Planter er jeg Dem meget forbunden. Min Reise tiltræder jeg nok ikke førend i August. Endnu er det ikke bestemt, hvormeget jeg faaer af Hans Majestæt, men underhaanden veed jeg, at jeg kan vente 4—500 Species aarligen. Den Understøttelse derimod, som jeg faaer af Bülow, er meget liden, den er kun 800 Rbd., N. B. eengang for alle. Da jeg imidlertid har Haab om at faae noget fra Universitetet, saa troer jeg vel at bringe saameget tilveie, at jeg kans. 230bestride Omkostningerne. Det er mueligt, at jeg forinden disputerer for Doctorgraden; i Tydskland vil det vel være nødvendigt at have et Skildt at hænge ud for at kunne gjøre Reisen med Nytte. Jeg har i dette Øiemed skrevet en Afhandling angaaende det Spørgsmaal, om man af hvert Plantespecies bør antage kun et oprindeligt Individ, eller man gjerne kan statuere flere og altsaa ikke behøver at forudsætte en Migration, naar man paa langt fraliggende Steder gjenfinder samme Plante.

Det Haab, De giver mig om endnu før min Afreise at see Dem i Kjøbenhavn, glæder mig meget.

Deres forbundne
Schouw.

s. 230

*Hornemann til Rathke.
11. Jan. 1817.*

— — Jeg vil først og fornemmelig besvare det Spørgsmaal om Doubletterne. Disse har jeg, eftersom Tid og Leilighed gaves, vedblevet at udtage, og jeg har nu seet paa Syngenesia. Du seer deraf, at det lakker imod Enden. Til Foraaret kan de faaes, naar Du vil sende mig en Skipper, som kan medtage dem.

— Schouw er for flere Uger siden reist herfra og er nu i Göttingen, hvor han hører en Forelæsning over Cryptogamerne af Schwader og, hvilket er det vigtigste, præparerer sig ved Hjælp af Bibliotheket til sin italienske Reise. Han skriver mig ofte til, og hans Breve vise, at han gaaer frem med Orden og Forstand. Fra Wallich har jeg i Sommer havt Brev og en betydelig Samling af tørre Planter. Da Doubletterne skulde deles mellem hans herværende Venner, saa er Prof. Colman bleven meget vred paa mig, fordi han ikke fik Lov til selv at udtage dem, uagtet han dog erholdt en Samling af omtrent 600 species.

s. 231 Fra Wormskiold har vi havt Brev, dat. St. Catharina i Brasilien d. 24. Dec. 1815. Du vil finde det vigtigste deraf i Litteraturtidenden. Han nævner i dette Brev ikke et Ord om Chamisso, hvilket lader mig

formode, at de ikke ere i den bedste Forstaaelse, hvilken Formodning er bleven behæftet ved en Formodning, som Schouw har givet mig, nemlig at Chamisso havde skrevet til Berlin, at W. var meget tilbageholden og ikke vilde communicere ham noget af det, han fandt. Jeg har nu skrevet W. til over Petersborg og Kamschatka og lagt ham paa Hjerte, hvormeget en Reises Held ofte dependerer af Harmonie mellem de Reisende — alt dette sub rosa. Lehmann opholder sig med Schouw i Göttingen og arbejder flittigen paa sin Monographie over asperifoliae.

Fra Deinboll har jeg havt et meget interessant Brev, han har allerede reist meget omkring og fundet adskillige interessante Ting. Bredsdorff vil nu snart doctorere, hans Disputats handler om Classificationen af Naturproducterne. Vi kan nok desuden vente af ham en Besvarelse af det mineralogiske Spørgsmaal, som er udsat af Universitetet. Det botaniske besvares af Lyngbye, som paa sin Reise i Norge sik en Deel Bidrag dertil. Schouws Dissertation har Du vel erholdt; han forsvarede den meget godt tilligemed Bredsdorff, som var Respondens. Wad, Reinhardt og jeg vare befalede Opponenten. Overbringeren af dette opponerede ex auditorio.

Det er mig kjært, at det gaaer godt med Eders Have. Vi skal ikke glemme Eder. Dersom I har Anstalt til varme Planter, kan vi meddele Eder mange Vestindiske og Ostindiske Frøsorter, som vi nyelig have erholdt. Jeg slutter med at hilse Dig fra hele Familien og at takke Dig for de tilsendte Multer, som vare fortræffelige.

Din
Hornemann.

s. 232 Holst var bortreist, da dette blev færdigt, det sendes altsaa med Posten. Du har vel af Aviserne faaet den sørgelige Efterretning, at C. Smith er død i Africa. Børsenhalle for igaar stadfæster den og nævner ham udtrykkelig. Hvem vil I faae i hans Sted? Hans Død ganer os alle meget nær.

D. 11. Jan. 1817.

Din
H.

s. 232

*Friman til Rathke.
Kjøbenhavn den *) Julii 1817.*

— Om De regner paa at høre Nyheder herfra, da gjør det mig ondt, at jeg heri ei kan tilvejebringe noget af Interesse, ikke engang udenlands fra, og den fuldkomneste Rolighed, og, om jeg maae bruge dette Udtryk, Flauhed i Henseende til interessante Tilfælde hersker her, som i det øvrige Europa. Det eneste, som nu kan bevæge mig til at gennemløbe Avisen, er Haab om at finde nogen Artikel fra det ene eller det andet Amerika, der kunde holde skadesløs for denne Maverhed af Nyt paa denne Side af det Atlantiske Hav, men endogsaa derfra er Efterretningerne, deels gamle, deels uafgjørende og modsigende. Selv fra Norge hører jeg kun sjelden noget og dette for det meste ei synderlig behageligt. Saaledes har jeg hørt fra Tronhiem, at der i Stiftet — maaskee og i Nordlandene — intet er fisket i Vinter for stormende Veirs Skyld, og at Landmanden oppe ved Tronhiem nylig har meget klaget over Tørke. Her har man hidtil havt Aarfag til at klage over formegen Væde, og vi faaer nu at see, hvordan det gaaer; det skulde være mig angent at høre, at man i Norge har havt et got Aar, det vilde, foruden Øieblikkets Fordeel, være opmuntrendes. 233 for de Agerbrugere, som ei blot lade det blive ved det gamle, men gaae videre frem. Jeg har det Haab, at disse sidstes Antal ikke er lidet, og Agerdyrkingens Fremgang i Norge er en Gjenstand, som jeg altid med Fornøielse hører Tale om.

Pengevæsenet deroppe synes at være i en daarlig Forfatning, endskjøndt jeg maae tilstaae, at vore Penge eller Sedler ei heller staae paa nogen glimrende Fod; dog skal der jo i Norge være Haab om, at man kommer i Stand med Banken. Men det er en Ulykke, at, hvor Pengevæsenet engang er paa Knæerne, der en saa lang Tid vil medgaae for at hæve det igjen.

Hvordan gaaer det med det Norske Universitet? Jeg haaber, De kan svare vel. Videnskaberne har man dog mere i sin Magt end Veir og Vind, Hede og Kulde, og de gode Normænds Anlæg og Genier give mig det smigrende Haab, at der i Tiden vil udgaae mange berømmelige Mænd fra hiint Universitet. Jeg har ved samme havt en Brodersøn, som for et par Aar siden blev Student. Han skal nu have giftet sig, Gud veed med hvem. Om han har Hoved, veed jeg ikke, men at han ikke har Overlæg, beviser bemeldte Skridt.

Da De, Hr. Professor, befinder Dem i det sunde Norske Klima, tvivler jeg ikke paa, at Deres Helbred jo er god. Jeg ønskede gjente at kunne leve i den Norske Luft, saa meget meer som jeg da vilde befinde mig vel, hvilket nu ikke er Tilfælde, og ikke vil blive det, saalænge jeg er her. Jeg har i nogen Tid kun havt liden Helbred. Men jeg maae da og derhos betænke, at jeg i en Alder af 65 Aar maae vente, at Svaghed og Infirmiteter indfinde sig alt meer og meer.

Jeg havde saa meget at spørge Dem om, Norge angaaende, men da det vilde være indiscret bande at vente og forlange Svar derpaa, vil jeg ikke udlade mig. Dog vover jeg den Begjering, at De ved Leilighed vil have. 234den Godhed at underrette mig om Dem selv og Deres Befindende, som det, der meest interesserer mig at vide.

Jeg beder Dem at hilse de Herrer Secretair Arbin og Justitiarius Bull, om De see disse Mænd; det er de to eneste, jeg kjender der paa Stedet foruden Dem, thi Statsraad Treschow er jo i Stockholm.

Lev vel og ynd bestandig

Deres hengivne Ven og ærbødigste Tjener
P. H. Friman.

s. 234

*Prof Jac. Keyser (Krumm) til Rathke.
Kjøbenhavn d. 14. Jan. 1818.*

Jeg kan tænke, at alle mine Colleger føre bittre Klager over min Uefterrettelighed i at skrive, og i Sandhed, jeg maa tilstaae, at de har Ret, især Du min gode Ven Rathke, hvis Veiledning gjorde, at min nordiske Reise fik, om ikke det Udfald, som jeg uden rigtig Kundskab om Landene havde forestilt mig, saa dog et langt heldigere, end den vilde have faaet, hvis jeg havde fulgt mit eget Hoved. Men vidste mine gode Venner, hvor hurtigt Reisen gik, og hvor meget jeg der har haft fore — vigtigt og lystigt, thi intet skal forsømmes — saa har jeg dog kanskee nogen Undskyldning. At jeg saae en stor Deel af Agershuus, Christiansands og Trondhjems Stift, samt foruden det, man seer paa den sædvanlige Route fra Norge til Stockholm og derfra til Kjøbenhavn, ogsaa Upsala og Danemora, har maaskee min chemiske Fætter fortalt Dig. Havde jeg haft lidt bedre Veir paa min Reise i Norge, saa havde den været dobbelt saa behagelig, som var; imidlertid var den mig dog saare interessant, og jeg har ved den faaet ganske andre Ideer om Norge, end jeg før havde, og jeg deler fuldkommen med Dig den Enthusiasme, hvormed Du stedse talte om samme.

s. 235 Ved saaledes strax at gjøre en Reise i Sverrig, efterat man har gennemfaret Norge, seer man ret tydeligen, hvormeget hiint Land staaer tilbage for dette. Ingensteds fandt jeg saa udmærket herlige og majestætiske Udsigter, som de jeg havde seet i Norge. Og i det hele gefalt Sverrig mig slet ikke, Bønderne vare gode Mennesker paa de fleste Steder, men under et stort Tryk. I Stockholm forvoldte man min Reisecompagnon og tildeels ogsaa mig betydelige Ubehageligheder. Upsala er det Sted, hvor jeg fandt det bedst, ja dette Sted er virkelig høist interessant, især siden den videnskabelige Gjæring begynder at yttre sig temmelig stærkt der. Professorerne viste mig megen Godhed og forekommende Artighed. Den gamle Thunberg syntes jeg meget godt om, denne Veteran, i sin Videnskab interesserede sig endnu med en Ynglings Varme for alt didhenhørende. Jeg maatte love ham at bede Dig at skaffe ham et sort Bjørneskind til Udstopning, hvilket jeg herved efterkommer. Han fortalte mig, at han aldrig havde kunnet faae fat paa et saadant i Sverrig, hvormegen Umage han end havde gjort sig derfor.

Her have Mange, Mange spurgt mig om dit Befindende, som min Oncle, Sehested, ja Hans Madsen selv, der sagde meget til din Roes.

Ifald Du har nogen naturhistorisk Commission at give mig, saa tjener til Efterretning, at jeg i Morgen tidlig afretser herfra til Tydskland, hvor jeg agter at see mig om ½ Aars Tid. Denne Reise, som formodentligen ogsaa den øvrige, kommer jeg nok til at gjøre allene, da Scavenius ikke vil bort førend til Foraaret, og jeg holder det for uforsvarligt at ligge her og lade den kostbare Tid gaae aldeles ubenyttet bort. Med Stud. Frølich, der idag reiste tilbage til Hjemmet, har jeg besvaret Collegii acad., som det forekom mig, heelt besynderlige Brev, hvori det bad mig paa min Reise at sørge for Instrumentsamlingens Forøgelses. 236og dog forlangte de resterende Penge tilbagesendt. — —

Din uforanderlige Ven
Jac. Keyser.

s. 236

Kbhavn. 21. Nov. 1818.

Træt af at slide som et Bæst paa en latinsk Afhandling til det medicinske Selskab, vil jeg benytte et Par Minutter til at hvile mig i dit Selskab, som, uagtet det er usynligt, er en Deel bedre end Videnskabernes, det skandinaviske og det medicinske Selskabs, som alle kun plage mig og spilde min Tid. Jeg gad overalt vidst, om alle de Præmier, som alle Verdens Selskaber have udsat og udbetalt, om de Millioner slette, de Tusinde maadelige og de hundrede gode Afhandlinger, de have givet Anledning til, opveie virkelig den Spilde paa Papir, Blæk, Pen, Støvter, Snuustobak og især paa Tid, som de have foraarsaget, og om jeg selv f. Ex. ikke er mere plaget med at finde en Materie, end fornøiet ved det, jeg skrev om den, naar den endelig var sundet. Dog, til Dig og dit Brev! Det gjør mig ondt, at Du ærgrer Dig over Fortalens Udeladelse af N. H. S. Skrifter ^{*1)}.

Jeg vilde hellere have, at Du skulde have blevet vred derover og ladet den trykke med en anden Fortale, som satte Sagen (at jeg skal bruge en Advokats Ord) i det sorteste Lys. Det skulde saa meget mere have glædet mig, om dette var skeet, fordi jeg da omsider iblandt det meget, som i Norge skrives mod Danmark, havde fundet noget, hvori der var Sandhed og Mening. Tænk derpaa!

For Efterretningen om C. Smiths Dagbog skal Du være takket, og end mere, ifald Du kan forskaffe mig den at læse. Jeg vil endog for at kunne have denne Fornøjelse tilbyde mig at oversætte den, men NB. paa Dansk, hvorfra Eders Ultraer kan oversætte den Paa Norsk. Dog alvorligt! s. 237 Bogen maa oversættes, og det skulde virkelig være mig en Fornøjelse baade for Forfatterens og hans Moders og hans Products Skyld at oversætte den. Forlægger skal jeg nok skaffe, men Bogen maa jeg i dette Tilfælde have herved.

Fra Schouw har jeg atter havt et Par Breve, dat. Palermo; han har i Sommer været paa Sicilien og gennemstrefet alle dens Toppe og Kanter. Han er formodentlig nu i Neapel, hvor han forbliver i Vinter, gaaer derfra paa Vinket af de første Planter til Sardinien og atter til Sicilien for at maale Ætna, ved hvis Bestigelse hans Ledsager slog hans Barometer i Stykker. Fra Wormskiold er der, siden Flor reiste, ankommet tre Breve, som desværre gjenkaldte Rygtet om hans Erscheinung i Canton og beviste med hans egen Haand, at han endnu d. 20. Febr. 1818 var i Petropantowsk. — hinc illae lacrymae! Dog er det endda ikke saa begrædeligt, thi han samler rask og er ved godt Mod, uagtet Russen uidentivl søger at gjøre ham kjed af Opholdet der. Nogen Trøst har han og af den nye Gouverneur over Kamschatka, Capt. Ricol, som er en dannet Mand og uidentivl den samme, som førte Golownin fra Japan. Bredsdorff er nu i Paris og har sendt mig en Hilsen fra Ramond. Mynsters Død var et stort Tab for mig, og jeg følte det mere, end jeg troede, at mine forslidte Nerver havde Evne til. Vi finde i den Alder, vi ere, ikke lettelig een igjen, som coinciderer i det vigtigste og kun divergerer i det smaae. Det Gode er der imidlertid derved, at Graven bliver for os selv mere venlig, og Døden mindre fremmed. Han døde som en Mand, thi han ventede sin Død i mere end et halvt Aar, og hans Godmodighed, Venlighed og Munterhed blev uforstyrret. — —

Din
Hornemann.

s. 238

Provst Fr. Schmidt til Prof. Rathke.

Disse Linier skulle bringe Dig, min gode gamle Skoleog Universitets-Kammerat min hjerteligste Tak for sidste behagelige Samvære i Christiania og for Din venskabelige Godhed at skydse mig til Ravensborg med Din, skjønt aldrende, dog endnu rørige Kleppert, hvorved jeg fik en bedre og hurtigere Befordring, end jeg vilde havt med de udmavrede Skyds-Rosinanter, og saae mig istand til inden Midicnat at naae mit Hjem.

Tillad nu, at jeg skriftlig gjentager mit mundtlige Andragende til Dig om at ville være umaget med at besørge Korrekturen af min Jean Paulske Florilegium og paaskynde sammes Trykning, saa at Maii Krandsen ikke skal blive en Junii Krands. Jeg er rigtig nok undseelig ved at bryde Dig, som har nok desuden at bestille, med denne ei behagelige Kommission, men jeg stoler paa Din broderlige Velvillighed og Godhed og trøster mig ved, at Pinen vil blive kort for Dig.

Glem ikke Dit gode Løste om at besøge Eger og herfra at gjøre Fodvandringen til Røkan Fossen. Hersleb lovede, at han ei skulde undlade at minde og purre Dig, og han er en Mand af Ord.

I Overmorgen bliver jeg 49 Aar og holder da, formodentlig for sidste Gang, min Fødselsdag paa det skønne Eger, som, hvis Menneskene vare som Egnen, vilde være ei sandt Eden. Imidlertid vil det dog vist falde mig tungt engang at forlade det og Norge, hvor jeg har tilbragt mine bedste og lykkeligste Aar, og hvor jeg endnu har de fleste af mine Ungdoms-Venner og Bekjendte, blandt hvilke Du er en af de tidligste og kjæreste. Men — sic erat in fatis. Dog er det ikke umuligt, at vi jo engang kunne samles igjen i Astenskyggen og sande Gotters deilige Udsagn:

s. 239 Die frühe sich verloren hatten
Begegnen sich im Abendschatten
Und gehen Hand in Hand zur Ruh.

Det skee, og i Dagens Helling som i dens Morgen bliver jeg Din oprigtige Ven

F. Schmidt.

Hongs Præsteg. 25. Maii 1820.

s. 239

*Hornemann til Rathke.
Bot. Have d. 5. Sept. 1820.*

— — Jeg vil glæde Dig med Dr. Schouws Hjemkomst. Han er en af de Reisende, som lægger en god Plan og udfører den med Forstand og Flid. Han har medbragt mange Samlinger i og udenfor Hovedet. Af de første vil han meddele adskilligt i en Forelæsning over Plantegeographien, som han agter at holde her i Sommer, af de sidste har han allerede meddeelt mig meget, og mere ventes endnu fra Messina og Neapel. Jeg haaber, at Kongen giver ham Understøttelse til at beskæftige sig med Redactionen af hans Reises Resultater, som han vil udgive paa Latin i 3 Dele.

Slige Resultater venter jeg desværre ikke af Wormskiolds Reise, skjønt han burde være istand til og er vel ogsaa at levere flere. Han forfalder nemlig mere og mere til Egensindighed og Særhed, mistroer alle Mennesker, seer suurt og taler aldrig til mig, sulter de fleste Dage af Ugen, finder dyb Viisdom i Johannes Aabenbaring og forsvarer Inquisitionen. Alt dette er bogstavelig sandt, og Du kan altsaa let begribe, at det ogsaa er sandt, at han beskæftiger sig meget lidet med sine betydelige Samlinger og aldeles ikke med at ordne dem. Imidlertid har han dog i Vinter udarbejdet noget af sine Mscpt., fordi det nemlig slog ind i hans hyperboliske Ideer. I det skandinaviske Selskab har (han) oplæst en lang Afhandling oms. 240 Grønlandernes Oprindelse, og istedet for, som jeg synes han burde, at efterspore deres Gang tilbage og at glædes ved at finde dem komme fra Ararat, har han antaget det som afgjort, at de kom fra dette Sted og viist, hvorledes de bar sig ad for at komme til Grønland. Dette har han rigtignok gjort med Kyndighed og Vid, skjønt den første uidentivl ofte har maattet lempe sig efter den sidste, og Afhandlingen er derved bleven ret interessant, men er vanziret ved Citationer af Bibelen, som ikke passe, ved Sidehug til Oplysning og Videnskabelighed, som passe endnu mindre, og ved de forudfattede Meninger, som ikke maae følge den, som søger Sandheden ærligen.

— — Flors Død, især Maaden, den skedte paa, frappede mig meget. Jeg troede ham stærkere, end han maae have været. Lev nu vel og meld mig snart noget om det meget, Du maae kunne sige mig angaaende de Lærde i Upsala og Stokholm. Holbøll, Schumacher, Schouw, Hofmann og min Kone hilse Dig. Hils Købke.

Din
Hornemann.

9. Juli 1840.

Kjære Rathke!

Det er længe siden, at vi vexlede ei venligt Ord med hverandre, uden at jeg kjender Grunden dertil, med mindre det skulde være Alderen eller de 70 Aar, der ligesaavel hos Dig som hos mig lægger sig imellem, hvad vi gjøre, og hvad vi skulde gjøre. Benene blive kortere og vi gaae ikke saa langt eller saa hurtigt som i de foregaaende Tider, da vi mere løb end gik, Armene blive svagere og skrive slettere. Imidlertid leve vi dog og nyde endog Livet, saaledes som det er. Hvad mit Liv angaaer, saa er det bedre, end jeg har Ret til at vente, og skjønt ikke saa rask som dit, dog saaledes, at jeg bør være tilfreds dermed. Forandringen afs. 241 Tiderne, af Anskuelserne gaae vel raskere fremad, end vi ere istand til at kunne følge, men vi maae dog ogsaa fremad, og uden denne Villie og uden denne Lyst vilde vi kjede baade os selv og andre. Takket være derfor min Lyst til at leve og min Lyst til at leve med andre. Dette vedligeholder Livet bedre end Medicamenter. Jeg er vel overbeviist om, at de unge Botanikere ere vel raske med at danne nye species, og saaledes gaaer det vel ogsaa Dig med de unge Zoologer, men jeg siger med M. Vahl: Formerne bør dog bemærkes og beskrives; om vi nu kalde dem Arter eller Varieteter, kan være det samme, derom bliver man dog aldrig ganske enige. Kjender Du noget til det Reichenbachske System, som spiller en Rolle i denne Tid, endogsaa i Danmark? Jeg kan endnu ikke finde mig deri, thi hans Species f. Ex. af Aconitum gaaer i det uendelige. Jeg maae tage den Vahlske Tolerance med til Hjælp for at kunne udholde det. Lad dette være Dig en Erindring om mig og om vores Samliv.

Din
Hornemann.

L. Daae, Breve fra Danske og Norske.

16

s. 242

s. 243 Af Stiftamtmand W. F. K. Christies Papirer.

16*

s. 244

s. 245 For ei Par Aar siden viste Hr. Overtoldbetjent V. Christie i Laurvig, den i 1849 afdøde høitfortjente Stiftamtmand og Storthingspræsident Vilhelm Frimann Koren Christies ældste Søn, mig den Ære at stille til min Raadighed en Del af Faderens Brevskaber. Herfra ere de to sidste Breve i Samlingen (fra Sverdrup og

Due) tagne. Allerede før var jeg i Besiddelse af en nøiagtig Afskrift af andre af Stiftamtmandens Papirer, og jeg henvendte mig derfor til hans ovennævnte Søn med Bøn om dennes Samtykke til at offentliggjøre dem, hvilket med stor Beredvillighed blev mig meddelt. Disse fortrolige Breve og Dagbogsoptegnelser fra Mænd, der i sin Tid toge en betydelig Del i det offentlige Liv, ville yde ei vigtigt Bidrag til Belysning af ei Afsnit i Norges Historie, der netop i den sidste Tid ved Offentliggjørelsen af Pavels' Dagbøger og Vogts og Holsts Mindeskrifter og Yngvar Nielsens Skrifter om Cssen og Sandels har tildraget sig almindelig og fortjent Opmærksomhed.s. 246

s. 247

*Breve fra Statsraad Mofeldt til Christie.
Stockholm, 13de Januar 1815.*

Kjære Christie! Endnu — Fredags Aften — har jeg ei faaet noget Brev fra Dig fra Upsala, som Du troede. Men Du har maaske der, som her, sviret sra Morgenstund til Aftenens Ende, saa Du ei har faaet Tid at strive.— I Forgaars Morgen kom Lieutenant Flood som Coureer fra Christiania. Han bragte os da endelig en Slump Expeditioner fra Statsraadet. Igaar var norsk Statsraad, og jeg maatte da referere. Det gik temmelig rask fra Haanden; men det er ei trættende Arbeide i flere Timer at tale høit for Kongen paa norsk, og i samme Aandedræt at tale omtrent det samme til Kronprindsen paa fransk, hvilket sidste rigtignok faldt barbarisk nok iblandt. Jeg blev udnævnt — efter Statsraadets Indstilling — til Vice-Commandant i Bergen, og fik ogsaa Kongens mundtlige Løfte om at saa det virkelige Commandantskab;—skriftlig til Protokols vilde Prindsen ei, at Løftet skulde føres, da slig Expectance kunde synes uconstitutionsmæssig, hvori han maaske kunde have Ret. Grev Schmettow har faaet Afsked. Du har vel hørt om, at det skal have gaaet noget underligt til med Eedsaflægningen i Thronhjem. Dette gjorde i Førstningen meget Indtryk paa Prindsen, men siden har han betragtet det mindre vigtigt. Jeg er ogsaa vis paa, at det ei er afs. 248nogen Betydning, naar men kun ei lægger formegen Vægt derpaa.

Prindsen talte i gaar igjen om Din og Hagerups Forfremmelse. Jeg venter, at Du strax skriver mig til fra Christiania, og saa vil jeg igjen tale med Prindsen derom og arrangere det Hele, som jeg vist tror skal blive efter vore Ønsker. Tal med Diriks, at de fra Statsraadet strax foreslaar Falbe til virkelig Stiftamtmand og Schydstil 1ste Assessor i Høiesteret, saa at Tingene kan komme i Gang. Falbe blev kun constituent, fordi man talte om en forandret Plan, ifølge hvilken Byerne ei skal alle høre under Stiftamtmanden, men enhver By under det Amt, hvori den ligger; men dette kan jo reserveres i Bestallingen for ham, og Tittelen Stiftamtmand samt den høiere Løn bør dog følge de Amtmænd, som have Stistsstederne, — eller de forrige Stistamtænd. Det er jo ogsaa nødvendigt, at det første Assessorat i Høiesteret jo før jo heller besættes; thi Falbe bør ei have det, naar han fungerer som Stiftamtmand. Lad mig vide, hvad Diriks siger. Vil Statsraadet ei gjøre noget derved, saa kan ogsaa Udnævnelsen ske directe herfra, — naar Embedet er virkelig vakant. Overallt — skriv Du mig til, hvorledes Du ester Tingenes Omstændigheder tror det bør gjøres. Jeg fik forleden Brev fra Rolfsen, hvori han atter skriver om tyrkiske Passe. De ere nu endelig sendte til v. Essen. Sig Egeberg dette, og bed ham søge at faa de Passe, Rolfsen har forlangt. Skulde der i den Ordre, v. Essen har erholdt angaaende Formaliteterne for slige Passers Erhvervelse (hvilken Ordre jeg ei har faaet see) være noget, som man billigen kunde ønske anderledes, da bed Egeberg, eller en anden fornuftig Mand, skrive mig udførligt og tydeligt til derom, saa skal jeg søge, om mueligt, at faa det rettet; — men til samme Tid burde der gjennem Statsraadet i Christiania gjøres ei Andragende derom til Kongen. — Dette Brev skal afsendes med en Coureer, som gaar imorgen, og med hvilken Resolutionerne,s. 249som Deputationen har faaet, communiceres Statsraadet. Du maa endelig gaa ind i Gamlebyen og hilse min Svigerfader fra mig. Jeg veed nu intet at fortælle Dig; at jeg har været i Dameselskab hos vor Vært, — til Diner hos Adlercreus, — paa Assemblee hos Dronningens Oberhofmesterinde etc. — interesserer Dig neppe mere at vide, end mig at være der. At jeg endnu er frisk, er det eneste Gode, jeg veed at sige; men hvorlænge det varer, inden jeg enten ennuyerer mig, saa jeg gaber Kjæften af Led, eller ægrer mig en Gulsot paa, — eller sulter ihjel mellem alle de nydelige petits-plats, som aldrig indeholde solid Føde, det vil Tiden lære. Klogt gjorde Du, som afslog Statsraaden! Og jeg? — ja uden det, jeg gjorde, havde jeg ei havt Haabet til at blive Commandant; — ja Haabet! Da jeg havde kjøbt Huus i Bergen, var jeg saa glad i Haabet at komme til at bo ret hyggeligt deri; men jeg kom ei til at flytte ind. Men nok om den Sag. Hils den gode Hagerup fra mig. Bed ham skrive mig til og det lidt jævnligt. Det samme haaber jeg, at Du og Rein og Bøgh og Sagen og andre Bergenitter ville gjøre og ikke være saa nøieregnende med mig, om det gaar lidt ubestemt med Svarene. Hils Din Broder venskabeligt fra mig. Her indlagt faar Du en Begyndelse af en Dagbog, som jeg agter efterhaanden at sende til Dig eller en anden af Qvodlibet; ifald det interesserer, kunde det meodeles, men kun i Qvodlibet. ¹⁾ Jeg skriver just ingen Hemmeligheder deri; men dog ei for enhver, og naar det først gik lidet udenfor Qvodlibet med Bladenes Læsning, saa var det ei godt at bestemme, hvor vidt det skulde gaa. Jeg ønsker derfor ei heller, at der skal fortælles noget om, ats. 250slige Dagblade fra mig ankomme. Naar de derimod indeholde en eller anden Nyhed, saa er der intet iveien for, at den fortælles, men som erholdt i ei Brev fra mig. Mere interessant end dette første maa sagtens Bladene blive, om de skulle bære Portoens værd. Men maaske de ogsaa blive anderledes siden. — Schjøtt ventes i Aften eller i Morgen. Du gaar vel for at hilse paa Fru Schjøtt, glem da ikke at bringe min virkelig venskabelige Hilsen. Bed Knudzon hilse Krohg, at han maa skynde sig at komme hid. — Lev vel og ynd stedse

Din Ven
Mofeldt.

s. 250

Stockholmd. 30te April 1815.

— — — — I Henseende til Postens Langsomhed, da er det vist, at den er over alle Grændser. Den bruger 9 Døgn mellem Christiania og dette (Sted). Vi have skrevet og snakket en heel Deel om dette, — men det hjælper ikke. Postindretningen er i sin Grund ganske forkeert her i Landet, f. Ex. i Westeraas maa Posten bie efter en Post fra Upsala, — og paa flere Steder maa Posten saaledes bie efter Biposter. Om Posten gennem Sverige til Danmark, der nu bruger 3 Gange saa lang Tid som forhen, er der gjort en Forestilling fra den norske Regjering, — og gjentaget af os mange Gange baade skriftlig og mundtlig. Jeg tror ogsaa, det bliver saa, at de norske Breve komme til at gaa med en egen Post, eller saa, at de ei opholdes i de svenske Kjøbstæder; men endnu have vi ei kunnet bringe det til Endskab. I visse Contorer her er Langsomheden ubeskrivelig. Angaaende Bestemelsen af Betalingen for de tyrkiske Sø-Passe, som af Norske afbenyttes, er heller ikke endnu bleven nogen endelig Resolution. Ifølge ei Brev fra en Consul i Marokko hedder det, at Barbareskerne nuomstunder sende sine Krydsere saa langt som til Indgangen af Kanalen, og han bemærker derfor, at han synes det vils. 251være raadeligt for de norske Skibe at bruge svenske Flag ogsaa paa de Høider, — da Barbareskerne ei erkjende det norske Flag, — som de ei directe faa Penge for. Endnu har man heller ikke nogen Slags Vished om, hvad Vending Krigen vil tage; men da man vel i Bergen kunde ønske at vide, hvad her menes, saa vil jeg anføre, at den almindeligste Mening er, at vi her skulle blive neutrale, og i den sidste Tid begynder man ogsaa temmelig almindelig at tro, at de Engelske ei ville begynde med nogen Blokade eller Opbringelse denne Gang. Men alt er naturligviis kun Meninger, som kunne være feilagtige. — — —

s. 251

Stockholmd. 25 Mai 1815.

Extract af Statsraads Protokollen for 25 Mai 1815. „Den kongl. norske Regjering indstiller under 9de Mai: at Soren skriver over Nordhordlehn, Sekretair Christie maatte paagrund af hans bekjendte Indsigter, Duelighed og Retskaffenhed, samt Fortjenster som Præsident ved sidste Storthing, — naadigst udnævnes til Stiftamtmand over Bergens Stift og Amtmand over søndre Bergenhuus Amt med den reglementerede Gage af 3600 Rbdl. rede Sølv aarlig“. Herpaa behagede Hs. Majestæt naadigst at resolve: „Den kongl. norske Regjerings Indstilling approberes; og skal i Bergen anskaffes for Statens Regning en passende Stistamtmandsbolig. Indtil denne kan erholdes, tilstaaes Stistamtmand Christie Godtgjørelse for Husleie. Ved Stistamtmandskontoret i Bergen skal ansættes en examineret Fuldmægtig, som lønnes af Statskassen med 800 Rbdl. rede Sølv, og hvilken Fuldmægtig Stistamtmanden maa foreslaa. Desuden tilstaaes Stistamtmand Christie den for Stistamtmands Embedet i Bergen for 16de Novbr. d. A. til Kontorhold reglementerede Sum, beregnet til rede Sølv i Overensstemmelse med den kongl. Resolution af 16 Marts s. A.“

Saamange ere Ordene; om de glæde Dig, veed jeg ikke.s. 252Jeg ansaa det, og vi alle her ansaa det for Pligt, at de bleve saadanne. Jeg talte med Kronprindsen t Forveien; men da det, som Du veed, ved Conversation med ham, undertiden ei er saa let at faa noget bestemt Resultat; thi han gaar stundom over Grændsen, af hvab man tror rigtigt at foreslå; saa skrev jeg en ordentlig Indstilling om Tingen til ham, hvilken jeg ogsaa forelæste de andre Herrer; jeg sender Dig herved mit Concept dertil; jeg har ei Tid at skrive det rent. Dette Concept vil jeg have igjen, naar vi træffes, — og dette sker nok bestemt til 1ste Juli. Her tales nu om, at Prindsen og Kongen ei kan komme affted saa tidlig som til Storthingets Aabning; men saa vil man dog, at jeg skal være der til den Tid. Men da denne Sag ei endnu er absolut afgjort, saa taler Du ei derom. — Resolutionen om Din Udnævnelse kan ei expederes førend paa Mandag; den meddelte Efterretning er altsaa kun for Din Underretning. Anbefalende mig i D eres Høivelbaarenheds frembeles Bevaagenhed er jeg

Din gamle
Mofeldt.

Concept. Da Deres kongel. Høihed gjorde Soren skriver Christie det naadige Tilbud at udnævnes til Stiftamtmand i Bergen, yttrede han det underdanige Ønske, at han i dets Sted maatte erholde Justitiarie-Embedet ved Overretten i Bergen, naar samme blev ledigt, ei Embede, hvortil han troede sig mere skikket og som altid havde udgjort Maalet for hans Fremtids Ønsker. Men da deres kongl. Høihed ansaa hans Ansættelse som Stiftamtmand for mere nyttig og gavnende, samtykkede han i at modtage denne Naade, dog bemærkede han, at han, som uformuende, ei kunde modtage Embedet og i samme have den fornødne Uafhængighed, med mindre der naadigst blev:

1) tillagt Embedet en passende høiere Gage end den daværende.

2) anskaffet ei Hus til fri Bolig for Stistamtmanden, ligesom saadant findes i de andre 3 Stiftsstæder, — og

3) ansat ved Stiftskontoret en examineret af Staten lønnet Fuldmægtig.

Vel er senere alle Embedsmænds Gager forhøiede, men soms. 253det synes. Stiftamtmandenes maaske ei tilstrækkelig i Forhold til deres Embedsstilling. Sorenskriver Christie har derfor privat anmodet mig om, ærbødigst at andrage, at han end ikke nu seer sig istand til at antage den tiltænkte naadige Ansættelse uden alt Hensyn til de af ham forhen opgivne Vilkaar. Han er, som før anført, ingenlunde formuende, og de flere Reiser, han i forrige og dette Aar har gjort i Landets Tjeneste, have endog sat ham meget tilbage. Han eier ei Huus i Bergen — passende for hans nuværende Stilling — men ei til Stiftamtmandsbolig. Kjøbe en saadan kan han ikke, og til at leie den vilde en altfor stor Deel af hans Gage medgaa. Og naar der ogsaa bliver en Stiftamtmandsbolig anskaffet for ham, saa vil rimeligviis neppe den hele Summa, som han kan faa for sin egen Gaard, strække til til at anskaffe sig passende Meublement. Gagen ved Embedet maatte derfor være saaledes, at han kan taale efterhaanden at betale det. Dette er den ikke, saalænge Udgifterne ved Contoret og Lønning til Betjentene deraf skal afholdes. Vanskeligheden at faa en duelig Mand til første Fuldmægtig ved Contoret, saalænge saadan Post ei er ei Embede og giver Adgang til videre Befordring, gjør det fremdeles til Sorenskriver Christies Ønske, at en examineret, af Staten lønnet Fuldmægtig maatte ansættes ved Stiftskontoret. — Sorenskriver Christie har den glade Overbeviisning, at Deres kongl. Høihed ei unaadig optager de Betæneligheder, han ytrer ved at modtage Embedet, — eller anseer dem for Beviis paa Ustadighed i hans Bestemmelser, — end mindre som Følge af overdrevne Prætensioner. Han vover at tro, at Deres kongl. Høihed er overtydet om, at han aldrig har gjort nogen Fordring paa Gjengjæld fra Staten for de Tjenester, jeg tør sige han har viist den: men at han tager Hensyn til sin private Stilling og sit Fremtids Vel og til den Uafhængighed, der ei er mindre nødvendig for Embedet end behagelig for ham selv, haaber han deres kongl. Høihed tilgiver. Han har derfor anmodet mig om at forestille, at dersom han skal kunne modtage naadigst Udnævnelse til Stiftamtmand i Bergen, da maa:

- 1) en Stiftamtmandsbolig for ham anskaffes, — og indtil den erholdes, tilstaaes ham passende Husleie.
- 2) tillægges ham foruden den bestemte Gage, 3600 Rbd. r. S., det for Embedet forhen bestemte Contorhold, beregnet efter de i den kongl. Resolution af 16de Marts d. A. bestemte Grundsætninger.
- 3) at han maa gives kongl. naadigst Løfte om at erholde en examineret af Staten lønnet Fuldmægtig efter hans derom gjørende underdanigste Forslag.

Dersom jeg her kun skulde ytre mig som Christies Ven, das. 254vilde jeg ansøge om, at han, istedetfor at blive Stiftamtmand, maatte blive Justitiarius, istedetfor Schyds, som naadigst kunde udnævnes til Stiftamtmand. Jeg vilde derved tale for min Vens Ønske, men jeg tør ei dølgje, at med al min udmærkede Høiagtelse for Schyds's Redelighed og Kundskaber, anser jeg det for aldeles afgjort, at det vigtige Stiftamtmandsembede i Bergen vil være ulige bedre tjent med den yngre og mere driftige Sorenskriver Christie.

Den 21de Mai 1815.

Underdanigst
Mofeldt.

s. 254

*Til
Hs. kongl. Høihed Kronprindsen!
Bergen ¹⁾ d. 26 November 1815.*

— — — — — Hvad jeg fidst skrev om Tonen — kan jeg desværre ei tilbagekalde; men har fundet min første Opdagelse stadfæstet som rigtig. Man er særdeles galant og forekommende mod mig; — og om det maaske hos Mængden er en blot Etiquet at vise mig Artighed, saa er jeg dog glad ved, at jeg kan sige, ei at have fundet nogen af mine Venner med ei nyt Ansigt. Imidlertid seer jeg, endog af disse, endeel som ere meget generede ved at forene deres Udtryk af god Mening om mig med de Malicer, de gjerne ville sige om Regjeringen i det Hele. Jeg tier for det meste, — men stundom kan jeg ei bare mig for generate Bemærkninger om Kandestøberi, Dumhed, Lettroenhed, Misundelse, osv. Men jeg føler gjerne bagefter, at jeg burde spare disse Bemærkninger; thi de hjælpe intet, og maaske mindst fra mig, der ei kan gjøre dem uden med en vis Bitterhed. Jeg hørte af Madame Bøgh, at man nu med temmelig Rimelighed haaber, at Storchingsmændene skulle kunne vende tilbage i Marts Maaned. Dette er mig særdeles kjært, baade for at faa Dig og Bøgh hid til os — og for Landet i det Hele. Jeg indseer nok, at der vil blives. 255endeel Sager tilbage, som det havde været godt nu at faa afgjort, men jeg mener, Du er med mig enig i, at Tonen paa dette Storching er bleven saadan, at man ei altid kan vente den bedste Afgjørelse af Sagerne, og derfor heller maa ønske Udsættelse, hvor den kan finde Sted. — — —

s. 255

Bergend. 27de Februar 1816.

Du maa nu i denne Tid læse saameget Skidt, saa kan Du vel sagtens læse dette Brev med, tænker jeg; — og dette er Grunden, hvorfor Du faar det. Jeg har intet egentlig at skrive om; — med mig selv passerer der intet mærkeligt, og af hvad der passerer i Byen, veed jeg ei ret meget, da jeg for det meste er hjemme og alene. De quodlibetske Venner seer jeg naturligviis, og blandt dem især Hagerup; vi to bør ogsaa holde os sammen, da vi ere — som jeg kan forstaa — saa halvt mistænkte for at være — svenske. Der er ingen Verden saa curios som denne! Men nu nok om denne Materie. Det sømmer jo ei mig at skrive noget om de mange og ivrige Patrioter i denne By. Men en Nyhed vil jeg fortælle Dig, den nemlig, at ifald Du har spekuleret paa at gjøre den vakre og rige Madm. F. — alias Løvinden — til Stiftamtmandinde, da er det nu forseent. Hun har lagt sit Hjerte og vil give sit Øvrige til Major S. fra Stavanger. Man talte allerede om denne Forbindelse, da han for en Tid siden var her i Byen; men det hedte siden, at der ei skulde blive noget af. Nu kom han for nogle Dage siden igjen, og Sagen er nu afgjort. Jeg undrer mig meget over dette Parti. Majoren er i mine og i fleres Øjne styg — og langt fra godlidende, ja det som værre er, han er ei just bekjendt som den bedste Mand. — — — — —

Bispen prædikede igaar. Hans Hukommelse slog ham ikke feil denne Gang, saa at det i denne Henseende gik godt: men Udtalen er nu er saa god mere, da han ei har eens. 256 Tand igjen i Munden. Prædikenen var mere dogmatisk og exegetisk end sædvanlig, — og havde derfor flere af hans vakre stærke Udbrud; men meget klogt var det af ham, at han aldeles ikke berørte Politiken. Jeg var hos ham iaftes i Familie-Selskab. Han længes meget efter, at Du skal komme her. Han har vistnok megen Agtelse for Schyds, men det er nok dennes megen Ængstelighed, som ei anstaar den gamle djærve Trønder. — Endnu har jeg ei faaet den Instrux, hvorefter jeg her skal vrøvle noget om Toldvæsenet: men jeg har dog foreløbig corresponderet med Wedel endeel derom. — — — — — Nu skal Du være forskaanet for mere Vrøvl fra

Din Ven
Mofeldt.

s. 256

Bergend. 2den Mai 1816.

— — — At Schmettow fik sin fulde Gage i Pension, frapperede mig saare meget. Jeg er enig i, at det vilde været Ret, om Storthinget i Anledning af hans Indberetning til samme om Affairen med Oberste Eck havde tilkjendegivet ham ei Bifald eller noget saadant; thi den Gang opførte han sig virkelig godt. Men at give ham fuld Gage i Pension vilde jeg ei været enig i. Det kan saa være, at v. Krogh er rigere end han, — men med v. Krogh taaler han aldeles ingen Sammenligning. Han har tjent meget længe, virkelig ogsaa uegennyttig, men ogsaa i det Hele temmelig unyttig for Landet; thi han har altid været en — Hans — arsch. — Der er nok endeel, som tror, at han fik sin Afsked for Affairen med Eck, — men dette var ingenlunde Tilfældet. Jeg har nok fortalt Dig noget derom engang, som er mærkeligt. Skriftligt vil jeg ei gjentage det.

s. 257

Christianiad. 7de December 1816.
(Adresse til Bergen).

Kjære Christie!

Her har Du mig nu igjen for at plage Dig. Mit Brev af 5te November med Brevet til Rein om den Erklæring, som man ønskede, at han, angaaende sin politiske Tænkemaade, skulde give i ei Brev til Treschow, — er dog vel nu forlængst fremkommet, og Svaret, som jeg haaber, underveis. Igaar kaldte Mørner mig og Krogh til sig og fortalte os, at Prindsen havde skrevet ham til igjen angaaende Rein. Mørner er overmaade ivrig for, at denne skal blive Bisp, — og han har — imellem os sagt — havt en meget varm Correspondance med Prindsen i den Anledning. Rein maa baade hos Kongen og Prindsen være bleven meget sværtet, formodentlig af en Cabale, der vil have en anden til Stoels. Efter hvad Prindsen nu har skrevet, er nok han mere vel stemt imod Rein, — men det lader, som om Kongen endnu maa være meget indtaget imod ham; thi Prindsen har yttret for Mørner, at Rein burde skrive ei Brev, og det jo før jo heller, directe til Kongen, hvori han lægger sin sande Tænkemaade for Dagen. Mørner bad mig strax skrive til Rein og anmode ham om at gjøre det, og for at faa dette Brev fra Rein ret snart, bad han mig paa hans Regning besørge, at Brevet fra Rein sendes hid med Extra-Post. Jeg har nu skrevet til Rein, at jeg tror han skylder sig selv, os som hans Venner og endog Prindsen at skrive det forlangte Brev, og jeg beder nu Dig endelig at faa ham til at gjøre det. Jeg har sendt ham ei Udkast til Brevet, saaledes som jeg tror det burde omtrent være. Vedlagt faar Du en Copi deraf. Jeg formoder, Du vil finde det saaledes, at det ei fornædret nogen brav Mand. At Rein efter sin Smag maa gjøre Forandringer i Stilen, forstaar sig selv, men jeg tror, det vilde være godt, om Indholdet i det Hele blev omtrent som Udkastet. Meget vidtløftigt bør det ei

L. Daae, Breve fra Danske og Norske.

s. 258være; thi da resiquerer mam, at det i Stockholm ikkun extractviis oversættes, og derved kan Meningen forandres. Jeg holder nu for, at Rein absolut bør skrive til Kongen, hvad enten han allerede har besvaret Treschows Brev eller ikke, og hvad enten hans Svar til denne er skrevet i den ene eller den anden Tone. Er dette Svar ei saaledes, at det stemmer med, hvad jeg nu venter han vil skrive til Kongen, saa beholder jeg det her indtil videre. — Endog i det Tilfælde, at Rein ei mere skjætter om at blive Biskop, bør han, efter min Mening, skrive Brevet til Kongen. Det kunde da maaske begynde med: „Jeg er bleven underrettet om“ og blive omtrent som Udkastet ligetil Enden, hvor der da kunde sættes til: „at skjøndt han fra sin Tænkemaade ei føler sig uværdig til at vises den kongelige Tillid at faa Bispestolen, saa er hans Helbred dog i den senere Tid saa pludselig og mærkelig aftaget, at han ei vover at ønske sig den vigtige Post,“ — eller saa omtrent. Skulde Rein aldeles ikke være at formå til at skrive til Kongen, som rigtig vilde være leit nu, baade for mig, Mørner og Enhver, der har interesseret sig for ham, — da mener jeg det er bedst, at Du skriver et Brev til mig (som jeg i Tilfælde kunde vise ham), hvori Du siger, at R. er saa svag efter sin sidste Sygdom, at han ei kunde skrive Brevet, og at hans Helbredsforfatning overalt er saadan, at Du ei tror, han vil nogentid være tjent med at blive Biskop. Men dette tør jeg haabe kan undgaaes, og at Rein altsaa skriver Brevet. Gaa strax til ham og faa ham til at skrive det enten paa den ene eller den anden af de omtalte Maader, — og send det da strax afsted til mig med en Extra-Post for Betaling. Lad mig vide, hvad den koster, saa skal Du faa den betalt. Mørner vil betale det. Sørg endelig for, at jeg enten fra Rein eller fra Dig faar Copie af hans Brev til Kongen, som han ellers forsegle. Jeg har skrevet til Rein, at han ei bør lade nogen vide noget om den hele Sag; — gjør Du ham ogsaa opmærksom paaas. 259Nødvendigheden heraf. Maaske er det bedre, — for at gjøre mindre Opsigt, at Du skriver udenpaa Brevet, som Du sender med Extraposten, ikke til mig, — men til Regjeringens 6te Departement og K. T.; men Extraposten maa dog betales.

Nu lev vel! og ynd stedse Din tro Ven

Mofeldt.

Til Kongen!

(Udkast). Deres kongel. Majestæt vilde naadigst tillade, at jeg underdanigst henvender mig directe til Deres Majestæt selv. — I 24 Aar har jeg arbeidet i mit Kald som Religionslærer, som jeg haaber, ei uden Nytte for mine Medchristne, og ei uden at have vundet mine Medborgeres Tillid og Agtelse og min Øvrigheds Tilfredshed. Bergens Bispestol er nu bleven ledig ved den værdige Biskop Bruns Død. Ikke kunde Ærgjerrighed bringe mig til at attraa at indtage hans Plads, men medens jeg føler Lyst til en større Virkekreds i min Stand, og jeg tør vedkjendes, at anse mig ei uværdig til at tiltroes den, — er det Ønske at blive Bruns Eftermand saamegetmere naturligt hos mig, som denne Forfremmelse ogsaa saa særdeles convenerer mig i oekonomisk Henseende, da den ei fordrer nogen bekostelig Flytning med min talrige Familie. — Jeg er bleven underrettet om, at jeg er i deres Tal, blandt hvilke Deres Majestæt maaske vil gjøre naadigst Valg til bemeldte Bispestols Besættelse. — At fremsætte de Grunde, der tale for mig til den ønskede Forfremmelse, tilkommer ei mig, men mine Foresatte, som dertil vist ei have manglet hverken Villie eller Kundskab om mig som Lærer og Embedsmand. Mindre sikkert tør jeg maaske regne paa, at mit Sindelag, med Hensyn til Norges nuværende Stilling, kan være tilstrækkelig bekjendt, og ei vorde bedømt blot fra en Tidspunkt, da Omstændighederne lod Nordmænd tale og handle imod den Forbindelse, Norge senere er kommen i. Overbeviist om, at Deres kongel. Majestæt ynder en Nordmands Oprigtighed, anseer jeg det for Pligt, at gribe denne Leilighed til selv at gjøre Deres Majestæt Rede for min Tænkemaade. — Jeg er ivrig Nordmand, — følede altid og vil stedse føle varmt for mit Fødeland. I en Tidspunkt, da jeg som saa mange af mine Landsmænd, ansaa Sverige som Norges uforsonlige Fiende, — saa i Foreningen med Sverige ikkun Undergang for Norges Held og Frihed, — ansaa jeg det for hellig Pligt at tale imod og at søge at forhindre Foreningen. Ved at handle anderledes vildes. 260jeg have handlet imod den Overbeviisning, jeg havde, om hvad der tjente til mit Fædrelands Bedste. Norges Storting besluttede en Forening med Sverige paa hæderlige Vilkaar, som Deres Kongelige Majestæt har indgaaet. [Den samme Aand, som i hiin Tid bød mig arbeide for den Norges Uafhængighed, med hvilken jeg troede Landets Lykke ene kunde bestaa, — byder mig nu, baade som god Borger og som sand Nordmand, efter Evne at bidrage til at vedligeholde og befæste denne Forening med Naboriget, hvilken Forsynet har bestemt, og som ved Deres Kongelige Majestæts udviste landsfaderlige Sindelav og Thronarvingens Viisdom og Krast kan og vil berede Fremtids Held for mit Fædreland, — det høieste Formaal for mine Ønsker].

Det er stedse min Attraa, at min Konge — ligesaavel som mine Medborgere — maa kjende min Tænkemaade, — og det er derfor, jeg har fordristet mig til underdanigst at fremkomme for Deres Majestæt med disse Yttringer, der, som jeg haaber, ville vise mig Deres Majestæts Tillid værdige.

Underdanigst

I. R.

Sognepræst til Nykirken.

s. 260

Christianiaden 18de Decemb. 1816.

(Adresse til Bergen).

Skjøndt jeg har kun nogle Øieblikke før Postens Afgang, maa jeg dog skrive nogle Ord til Dig, kjære Christie, for at takke Dig for Dit Brev af 10de. Du kan ei tro, hvormeget det glæder mig, at Rein havde taget det Parti at skrive til Treschow, og især at skrive saaledes som han har skrevet. Hils ham strax fra mig, og sig ham, at jeg finder hans Brev til Treschow saa fuldkomment rigtigt. Det er klogt og velskrevet og med den Værdighed, som han skylder sig selv. Jeg har idag afsendt det til Treschow, hvem det vil glæde usigeligt, og jeg tvivler ei om, at det jo vil gjøre behørig Virkning paa Vedkommende. Ved Rein undskyldte, at jeg ei skriver ham til idag. Jeg vil udsætte det, indtil ogsaa hans Brev til Kongen er kommet, hvilket jeg nu ei tvivler om, at han jo vil skrive.

Igaar er Dommen i Høiesteret falden i Sagen mods. 261Haxthausen, Staffeldt, Hals, Schrøder og Grüner, efterar Proceduren havde varet i 15 Dage. Udfaldet er blevet helt forskjelligt fra Commis-sions Dommen; Haxthausen, Schrøder og Grüner ere aldeles frifundne, og deres Deel af Omkostningerne skal være paalagt Statskassen, — hvilket synes helt curiøst; derimod er Stasseldt dømt til at have forbrudt Livet, og Hals til at have forbrudt Ære og Liv. Hvad der nu skal skee med disse Karle, — derom vil der nok blive endeel, ei morsomme Discussioner, deels i Raadet, deels mellem dette og høie Vedkommende. — Da der nu ei manglede Subscr. Planer uden fra Etne og Hammer i søndre Bergenhuus, samt Qvinnesdal i Christiansands Stist, — saa have vi igjen fornyet Andragendet til Kongen om Kundgjørelsen om den tvungne Bank, uagtet vi have Ordre til at bie, til alle vare indkomne. Vi have ogsaa skrevet en temmelig djærv Indstilling om Sagens Vigtighed og Nødvendighed. — — — — —

s. 261

Christiania 26de Decemd. 1816.
(Adresse til Bergen).

— — — Af mit Brev af 21de har Du seet, at jeg er fuldkommen enig med Dig i, at det var nok saa godt, som det nu blev gjort, at der nemlig blev skrevet til Mørner istedetfor til Kongen; ja jeg ærgrer mig nu næsten over, at jeg ei selv faldt paa den Idee. Mørner var ogsaa meget vel tilfreds med denne Maade, og han er nu meget glad over Udfaldet i det Hele, da han nu formoder, at Rein bliver Bisp, og dette sætter han en vis pointd'honneur i, da han har haft en temmelig varm Brevvexling med Prindsen derom. — Mit Brev af 11te, som Du besvarer under 17de, og hvori jeg gjentog Begjæringen om, at Rein maatte skrive til Kongen, var skrevet med Hensyn til det Tilfælde, at han slet intet Brev havde skrevet. Soms. 262det nu blev, behøvede Du ei heller videre at anmode ham om at skrive til Kongen. Jeg vil ellers ei nægte, at jeg vist troede, at Rein havde bestemt sig til at skrive et bestemt Nei om Stolen, — samt at jeg under Sagernes Omstændigheder helst ønskede det. Han selv vinder ei stort ved at blive Bisp, — saa særdeles skikket til de halv civile Forretninger er han vel heller ikke, og — ei Nei fra ham havde maaske været det vakreste Svar paa Tiltalen. Dog — det er paa den anden Side vist meget godt for Regjeringen selv, at Rein bliver valgt til Bisp, og dette skulde jeg dog vel nu tro bliver Tilfældet. Om en 14 Dags Tid maa det nok vise sig. At Du sendte Extra-Post var meget godt. Reins Brev kom derved en Postdag før afsted til Stockholm. Den samme Extra-Post gik ellers, som Du har erfaret, langsomt nok; den skal formedelst Storm være sinket endeel imellem Voss og Lærdal. Reins Conjecturer ere vel heel enriøse, det kan jeg forestille mig: jeg er selv aldeles ikke enig om, hvem jeg i saa Henseende skal gjette paa. — —

s. 262

Christianiad. 29be Januar 1817.

Kjære Christie!

Jeg har saa liden Tid idag, — at jeg — skjøndt jeg har 3 Breve fra Dig, neml. af 28de Decbr., 10de Januar og 21de Januar — ikke skrev Dig til, dersom ei en Sag af Vigtighed og af ligesaa megen Fortrædelighed nødede mig dertil. — Af vedlagte Copie af ei Brev fra Treschow vil Du see, at man endnu ikke er tilfreds med Rein, men at han maa skrive et Brev til Kongen. Jeg forbigaar alle Bemærkninger herved, undtagen den, at det synes, som om Treschow ei har faaet noget af Prindsen at vide om, at Rein har skrevet til Statholderen. Mon jeg feiler? naar jeg heraf slutter, at man enten egentlig ei er saa meget indtaget imod Rein, men vil kun finde en Maade, paa hvilken han skal udelukke sig selv og give Plads for en anden, —s. 263eller og, at man er saa meget indtaget imod Rein, at Mistanken dog ei hæves, om han saa skrev Brev til det hele kongelige Huus. Jeg har viist Statholderen Treschows Brev, — han blev meget forundret derover og fortalte mig tillige den mærkelige Ting, at Prindsen aldrig har skrevet ham det mindste til om Reins Brev til Statholderen, som han dog forlængst har faaet i Oversættelse. Mørner og jeg bleve enige om, at det synes betænkeligt at gjøre Propositionen til Rein nu, om at skrive et Brev til Kongen, da han — ved bestemt at nægte det, som han vel gjør, — eller ved at skrive i en Tone, som mishager — vilde skades ved denne Opfordring. Jeg har skrevet et meget vidtløftigt Brev til Treschow, hvori jeg udførligen fortæller, hvad jeg tænker om Sagen; — og hvoraf Conelusionen er: „at jeg ei vil anmode Rein om at skrive til Kongen, med mindre Treschow endnu skulde finde det absolut fornødent, og herom venter jeg Svar med næste Post; — men at jeg imidlertid skal

underrette Christie om Sagen, for at han maaske kunde skaffe mig en mere bestemt Formodning, om hvad Rein vilde gjøre, om Anmodningen skede til ham." Kunde Du skaffe mig dette jo før jo heller at vide; Du kunde maaske slaa saa halvt frem om Sagen til Rein, og sige, at jeg havde skrevet, at jeg nu havde en Slags Grund til at tro, at man er ei tilfreds, førend R. skriver til Kongen selv. Du faar da høre, hvad han i saa Henseende vilde gjøre. Han vil nu vel neppe skrive dette Brev, — jeg gjorde det i hans Sted ikke. Dersom Rein, som jeg saaledes formoder, ei vil skrive til Kongen, saa var der dog en Maade, paa hvilken han kunde hjælpe Treschow ud af Forlegenheden, nemlig ved at skrive et Brev til Treschow, hvori han forklarer Grundene, hvorfor han ei strax skrev til Kongen, og hvorfor han ei heller nu vil gjøre det; men dette Brev maatte være skrevet, skjøndt vel med Værdighed, dog uden al Bitterhed; vilde han eis. 264skrive saaledes, da er det maaske bedre, at han slet ikke skriver eller veed noget om den bestemte Anmodning derom. Jeg maa overlade Sagen til Din kloge Ledning og beder kun, at Du saasnt muligt vil søge at skaffe mig Resultatet. Faar jeg Tid, skal Du faa Copie af mit lange Brev til Treschow, — hvoraf Du dog ei lader Rein faa Indholdet at vide, førend han engang har aldeles bestemt sig; thi jeg vil ligesaa lidt stemme Rein i den ene som i den anden Henseende i denne Sag. Det er jo ogsaa mueligt, at jeg feiler i mine Domme. I alle Tilfælde haaber jeg, at Rein ei gjør noget offentligt Skridt, hvorved han vilde skade ei alene Treschow og mig; men ogsaa sig selv. Ubehageligheder komme sjelden enkelt, jeg har da ogsaa en anden at berette Dig. Nordhordlehns Fogderi har været til Forestilling. At Din Broder ei blev indstillet, men en Kastrup, der har været Auditeur paa Wardøhuus, er det mindste, — thi maaske kunde jeg ved et Brev til Anker have virket for Din Broder, men paa Indstillingslisten hedder det om Din Broder, at man ei kan indstille ham, da han ei har den practiske Examen. Jeg observerede, at jeg troede, at han jo nok kunde indstilles, men — om man saa vilde — paalægges at underkaste sig denne Prøve, — men alle vare enige i, at det ei gik an, da et Rescript siger, at ingen maa blive Foged, som ei har vel bestaaet sin Examen, og den practiske Prøve er en væsentlig Deel af Examen. Maaske alt dette er aldeles rigtigt, men ilde er det, at man ei før har været opmærksom derpaa, for at Din Broder kunde have erhvervet det manglende Requisite. Jeg skrev vel til Anker om Sagen; men jeg har nu intet Haab om, at det vil hjælpe noget. At alt dette maa blive imellem os, idetmindste for det første, indser Du vel. — I Anledning af Magistratens Gage sender jeg Dig her den Oplysning, jeg har faaet. Den sidste Passus, der viser os et Slags Piqvanteri imellem Departementerne, bør ei meddeles Vedkommende.s. 265Men sig Politimesteren, at han bør anmode 3die Depart, om at bevirke hans Gage udbetalt af 5te.

Din Ven
Mofeldt.

Dit Brev til Anker afsendtes idag.

Copie af ei Brev fra Statsraad Treschow til Statsraad Mofeldt, dateret Stockholm 20de Januar 1817.

Jeg har opsat at besvare Deres sidste Breve, indtil jeg kunde tilmelde Dem Udfaldet af Indstillingen om Bergens Bispestol. Jeg forfattede selv en ordret Oversættelse af Reins Brev og overleverede den selv personligen til Kronprindsen. Men baade ved denne Leilighed og end stærkere i det i Formiddag holdne Statsraad yttrede H. K. Høihed, at en particulair og blot venskabelig Skrivelse ei er tilfredsstillende. Rein har havt det Uheld, at hans paa Eidsvold holdne Taler ere trykte, idetmindste almindeligere bekjendte end Andres Meninger, som man ligegyldig har ladet passere, fordi de ei fortjente samme Opmærksomhed. Hvor gjerne havde jeg derfor ønsket, at han, som De i Deres sidste Brev lod formode, havde tilskrevet Hs. Majestæt og yttret, at (han) med samme Frimodighed, som da bevægede ham til at tale imod en Forening med Sverige, nu bekjender, at han anser denne Forening for ønskelig og velgjørende. Da det er en Regel, at man intet bør fordre af Andre, som man ei selv i lige Omstændigheder baade vilde og burde gjøre, saa tager jeg ei i Betænkning at erklære, at jeg for min Deel, hvis saadant blev fordret, eller nogen anden Anledning dertil gaves, gjerne vilde tilstaa en Feiltagelse, der ingenlunde beror paa forandrede Principer; men alene paa en rigtigere Kundskab om Mennesker og Omstændigheder, hvori Erfarenhed jo er den eneste Læremester. Maatte man endog lægge til, at Ens Domme havde været overilede, nu Herre Gud! hvem er saa kold, at jo endog ædle Følelsers. 266og Tilbøieligheder kan føre til Overdrivelse. Hertil kommer, at jeg paa en vis Maade er compromitteret. Hverken Collet eller jeg fattede Kronprindsens Mening anderledes, end at et privat Brev i den bevidste Anledning vilde være tilstrækkeligt. Jeg har udtrykkelig sagt: c'est peut-être ma faute, et je ne doute pas que Mr. Rein n'exprimera les mêmes sentimens à sa Majesté elle même. Her er nu ikke mere Spørgsmaal om Bispestolen i Bergen; men om at redde min, og tildeels og den norske Regjerings Ære, der har indstillet ham til at erholde den, og visselig kunde dadles, naar Hr. Rein vægrede sig for, ved en Erklæring at fralægge sig en Mistanke, der, hvis den var grundet, maatte spærre ham Adgangen til et Embede, der saavel i sig selv som ved den Indflydelse, det troes at forskaffe Jhændehaveren paa den almindelige Mening, maa ansees for et af de allervigtigste. Mit inderlige Ønske og min Begjæring til Deres Høivelbaarenhed er derfor, at De ved Deres og Herr Stiftamtmand Christies Forestillinger vil søge at adsprede de Betæneligheder, som Herr Rein kunde have ved det ham foreslaaede Skridt. I sig selv er vel intet naturligare end at, naar jeg mistænkes, især af min Konge, jeg da forsvarer mig, og ifald min foregaaende Tænkemaade dertil virkelig giver nogen Anledning, jeg da ligefrem yttre, hvad der har bragt mig paa andre Tanker. Saaledes er der intet uden Frygt, at blot Egennytte kan synes at være Bevæggrunden, der bør holde ham tilbage. Men der gives Tilfælde, hvor der er et Slags Høimodighed i at sætte sig ud over denne Frygt, og i nærværende er det saameget mere fornødent, som, hvis det ikke skeer,

maa vi alle og jeg især med Skam træde tilbage. Jeg seer med Længsel et lykkeligt Udfald af denne Sag imøde, og henlever imidlertid osv.

Treschow.

s. 267

*Christianiad. 16de Februar 1817.
(Adresse til Bergen).*

Kjære Christie!

Jeg har nu lidt Roelighed denne Søndag Formiddag, og vil derfor begynde paa at skrive Dig et ordentlig Brev til og besvare et og andet af Dine Breve af 28de Decbr., 10de Januar, 4de Februar og 7de Februar. Jeg erfoer af det af 28de Decbr., at Du var syg, men da Du ei senere havde skrevet noget derom, saa haabede jeg, at det var forbi. Med min Helbred er det igunden snaus nok, og mere end jeg vil lade mig vedgaa. Jeg er ei egentlig syg, men føler mig jævnlig meget mat, har Hovedpine og leie Smerter i Ryggen. Thulstrup siger, det er altsammen hemoridalsk. — Dette har og viist sig at være saa; men det vil ud den gale Vei. Th. curerer paa mig det bedste han kan; men det vil ei hæve alt, skjøndt det hjælper noget. Hans Mening er, at jeg sidder for meget og har for liden Motion. Jeg er enig med ham deri; men jeg faar saa sjelden Tid til at røre mig. Af Dit sidste Brev seer jeg, at Din Sygelighed havde vedvaret, og at Du just har faaet Ende paa den ved Motion. Jeg vil da ogsaa søge at gribe, ja stundom stjæle nogle Timer, for at bevæge mig. Jeg vilde iøvrigt ei bryde mig saa synderlig om min Upasselighed, da jeg just ikke kan sige, at jeg lider fysisk saa saare meget, men den virker meget skadelig paa Humøret, der — som Du vel kan vide — i disse Tider og i min Stilling desuden maa være slet nok. Nu er da den kongel. Resolution ¹⁾ om Staffeldt og Hals kommen og lyder, at Staffeldt skal hensættes paa Frederiksteens Fæstning i 2den Grad paa Kongens Naade, — og Hals afskediges af Krigstjenesten. Staffeldt bliver vel ei længe paa Frederikssteen, kan jeg tro, og han er da derefter i sin Charge som forhen, men jeg skulde dog tro, at han ved Armeens nye Indretning kommer til at gaa af. Hals er da rent udaf det; s. 268 men jeg for min Part veed nu ei bestemt at besvare mig det Spørgsmaal, om Hals endnu har mistet Æren eller ikke, da Resolutionen intet melder derom. Høiesteret havde indstillet til Benaadning saaledes: ¹⁾ (Staffeldt hensættes paa Munkholmen paa Kongens Naade, og Hals sammesteds paa Livstid. Regjeringen indstillede derimod: at Staffeldt maatte meddeles en simpel Afsked, og at Hals skulde have sin Charge forbrudt. Mørner dissenterede dog i Henseende til Staffeldt, og androg paa, at han skulde have 1 Aars Fæstnings Arrest alene). Ved denne gode Leilighed har Hans Majestæt meddelt Haxthausen Afsked i Naade af Tjenesten med 1600 Spd. i Pension. NB. Alt hvad jeg indcirkler, er mellem os. Haxthausens Afsked er ogsaa efter Regjeringens Indstilling; dog havde vi indstillet, at Statsraad Haxthausen skulde afskediges med $\frac{2}{3}$ af Gagen eller 1666 $\frac{2}{3}$ Spd. i Pension. Hs. Majestæt har derimod afskediget General-Lientenant H. med 1600 Spd. Hs. Majestæt har ei villet erkjenne ham som Statsraad. Dette kan vel i visse Henseender være rigtigt nok, men Kongens Ret til at afskedige ham fra alle hans mange Embeder var nok mere afgjort paa den Maade, vi havde taget Sagen, nemlig ved at antage, at Statsraaden havde opslugt alle disse Embeder, og at han altsaa kun kunde antages provisorisk at bestyre dem, da de ei kunde forenes med en Statsraads Embede — og de desuden tildels vare uconstitutionsmæssige — — —

Jeg seer af Dit Brev, at Du finder Regjeringens Fremgangsmaade i Henseende til Din Broder stricte rigtig. Dette oplyser mig da om, at jeg dømte urigtigt, da jeg troede, at der blandede sig en Smule Chicane i denne Sag; thi det er maaske ei frit, at en og anden ei er Dig saas. 269 hengiven, som enhver Fædrelandsven burde være det. Du forstaar vel ei dette fuldkomment i Henseende til Aarsager, Sammenhæng og Virkninger; men det er ei heller værd at bryde sit Hoved med. Du tror maaske i Din Enfoldighed f. Ex., at alle i Raadet ere mig hengivne, — ja i det Udortes nok, — men der turde i de respective indvortes Lukafer findes heel forskjellige Meninger om mig. Dersom jeg har noget naturligt eller erhvervet Talent, saa er det maaske det, at bedømme Mennesker, og dog er min Stilling en Skole for mig ogsaa i denne Henseende. Hvad jeg har talt for Din Broder, er ingenlunde mere end jeg kan forsvare. Jeg har skrevet til Anker om Sagen; men dog paa saadan en Maade, at ikke hverken jeg eller Du derved compromitteres. Man bliver forsigtig, naar der er Skjær baade i Læ og i Luvard. — — — — —

Nu da noget mere om den Bispestol, der har brydt mig mere, end alle deslige Stole i begge Riger kan have brydt selve Geheimeraad Brandt. Jeg vil nu fortælle Dig en Ting, som Du mindst venter. Mørner har sagt mig, at han tror, at det er især Essen, som stemmer Prindsen mod Rein, ja at E. sagde til M., førend han reiste herfra, at Rein ikke burde blive Bisp. Det er vistnok tydeligt at mærke ved flere Leiligheder, at E. og M. ei ere de bedste Venner, men jeg kan dog ei tro, at M. vilde sige dette om E., naar det ei var saa. Men hvorfra har da E. den Mening om Rein? At sige dette med Vished er vel ei saa let. Naar jeg imidlertid lægger sammen hermed, at Treschow for en Tid siden skrev til sin Kone, som hun bad mig læse: „Rein har nok farligere Fiender end selve den svenske Regjering,“ — saa feiler jeg maaske ikke, naar jeg antager, at dette er tvende vigtige Mænd, der vare paa Eidsvold, som arbejder mod Rein. Det er ogsaa mærkeligt, at Svigersønnen ¹⁾ aldrig taler til mig om Stolens Besættelse. s. 270 Jeg da heller ikke tik ham. Svigerfaderen ¹⁾ har skrevet mig til derom strax i Begyndelsen, — men fik et ubestemt eller intetsigende Svar. Jeg anseer det for afgjort, at det

er Planen i Cabalen — den være nu, hvorfra den vil — ved disse Opfordringer til Rein at sætte ham paa en Prøve, som han ei — eftersom man forlanger — består i. Ja jeg anseer det endog ei for umueligt, at naar Rein vel havde skrevet til Kongen, man da fandt noget galt i Brevet, og at der ved dette altsaa intet blev opnaaet. Det er endnu mueligt, at jeg gjør de tvende Mænd Uret, og at de ei ere Hovedmændene. Dersom dette er Tilfældet, da er det vist Narren paa Asker, som gennem Lars ²⁾ eller flere Larser spiller Cabalen. Med Hensyn til alt dette og til, hvad jeg har yttret i mit Brev til T., vilde jeg derfor ønsket, at Rein ei mere havde bryd sig om at komme til Stols. Men da han nu dog ønsker det saameget og vil beqvemme sig til at skrive Brevet, saa gjør det mig ret inderlig ondt, at jeg tog Sagen paa den Maade, jeg gjorde. Jeg kunde jo have sendt Ts. Brev lige til Rein og ladet ham gjøre, hvad han selv vilde. Men min Mening var visselig god, — jeg frygtede for, at han vilde give et bestemt Afslag, eller og skrive noget, som kunde skade ham. Jeg blev ogsaa paa min værdige Vens Vegne meget heed over denne utrerede Mistanke imod ham. — Forklar Rejn alt dette, paa det han ei skal bebreide mig mere, end jeg vil bebreide mig selv, om — som jeg desværre frygter — Stolen gives bort, førend hans Brev kommer. Jeg haaber ellers, at han ifølge mit Brev til Dig af igaar strax har skrevet Brevet; naar han vil skrive det, behøver han jo ingen anden Opfordring end T.s Brev til mig, som Du jo har Copie af. Ja, jeg beder Dig nu ret meget — ingen Tid at forsømme, for at faa Brevet hid. Min Frygt for, s. 271at man er ifærd med — eller maaske dog pønser paa — at uælge en Anden end Rein, bestyrkes især derved, at jeg ei heller idag med Posten fra Stockholm fik noget Brev fra T., da jeg dog bad ham svare mig med første Post. Formodentlig er den gamle Philosoph bleven stødt, fordi jeg — den unge og den læge Mand — skrev saa bestemt imod hans Mening. Dette kunde nu være mig det samme, dersom det ei geraadede til Hindring for Reins Ønsker. Dersom det er saa, at en Anden bliver valgt, bør dog — og som jeg altid har sagt — just maaske da et Brev fra Rein komme til Kongen. —

(D. 18de Februar). Jeg vil ei skrive noget videre til Rein selv, førend vi see Udfaldet paa Sagen. Men hils Du ham fra mig. Du veed nu, hvad jeg tænker og føler over hele Historien. Beed ham forresten ligefrem ei at gjøre noget offentligt Skridt i den; — han vil selv fortryde det, baade for min og T.s og for sin egen Skyld. —
— —

s. 271

*Christiania 2den Marts 1817.
(Adresse til Bergen).*

Kjære Christie!

Om den Sag, som ligger os begge meget paa Hjerte, har jeg endnu intet at tilskrive Dig. Endnu har jeg intet Svar faaet fra Treschow, — det er nok altsaa udenfor al Tvivl, at Manden er bleven stødt; thi syg er han ikke, det veed jeg. Jeg har ei heller hørt noget fra Stockholm, angaaende hvad man egentlig foretager sig med Stolen. Anledningen til, at jeg nu idag begynder paa et Brev til Dig, er den Anordning om Modificationer i Henseende til Bankindskuddene, som Du seer er indkommen. Sagen er af den Vigtighed og af den særdeles Natur, at jeg skylder at gjøre Dig Rede for min Mening i den. Du mener formodentlig, at jeg har protesteret imod den. Nei! det har jeg ikke. At Regjeringen ikke stricte var berettiget til at give en saadan Anordning, det tilstaaer jeg oprigtig fors. 272Dig. Men hvor var da den bestemte Mofeldt Henne, som ei protesterede? vil Du vel sige; og det er dette Spørgsmaal, som jeg vil besvare Dig. At et Storthing vil tiltale Statsraaderne for denne Sag, er ikke urimeligt at formode, — og at en Rigsret fældte dem derfor, vilde ei være uretfærdigt, om det end maaske ei var saa aldeles billigt. Men dersom den omhandlede Anordning var nødvendig, og dersom den virker det Gode at gjøre Banken muelig uden at ødelægge den halve Deel af Folket, eller dog eu stor Deel deraf, — saa er det jo dog bedre, at 8 Statsraader straffes, end at enten Banken aldeles ikke kom istand, eller at en stor Deel Familier bleve ruinerede, deels directe ved de paalagte Indskud, deels ved Aagerkarles og Cours-Speculanters Nederdrægtighed. Jeg vil nu i Fortrolighed fortælle Dig, hvorledes Anordningen er bleven til. Forslaget kom fra Wedel. Det var meget velskrevet; men det var forskjelligt fra, hvad der siden blev vedtaget, i den vigtige Omstændighed, at Wedel vilde have, at de Rigsbanksedler, der kom ind for Indskud, skulde blot tilintetgjøres, uden at der for dem skulde tilveiebringes ædle Metaller. W.s Forslag var meget vidtløftigt. Jeg vedlægger her en Extract deraf, hvoraf Du formodentlig vil forstaa dets hele Tendents. Dette Forslag circulerede mellem Statsraaderne, førend det blev foredraget i Raadet. Det gik om i følgende Orden: Sommerhjelm, Diriks, Mofeldt, Krogh og Fasting. Sommerhjelm erklærede sig aldeles enig i Forslaget; Diriks ligeledes, dog vilde han have Indskuddene erlagte med 30 Rbdl., istedetfor 25 pr. Specie. Jeg skrev en udførlig Betænkning derover, hvoraf jeg her vedlægger Afskrift. Begyndelsen deraf har Hensyn til, at de to foregaaende Raader havde anseet Forslaget som aldeles overensstemmende med Constitutionen, saasom det efter deres Formening kun i det høieste forandrede Tiden for de ædle Metaller Erlæggelse i Banken. Hvad jeg har anført om Fordelen for Landet i det Hele ved at faa Sedlerne indførts. 273efter et ringere Forhold, er med Hensyn til, at Forslaget anførte denne Fordeel som særdeles væsentlig for Landet, og som et Motiv til Forslagets Antagelse. Mit Raisonnement derom er maaske temmelig utydeligt, men dersom Du gider tænke derover, indtil Du forstaaer min Mening, saa mener jeg, at Du vil finde den rigtig. Den modsatte er det, som anti-Garantisterne vidste at gjøre gjældende. Der er vel ogsaa meget i det Øvrige af min Betænkning, som kunde behøve Commentar, men Du faar nu see til at gjætte min Mening, om det interesserer Dig at vide den. At jeg saa temmelig bestemt taler om Muligheden af et Laan, har sin Grund

i, at A. Konow allerede forhen havde tilskrevet mig, at han troede vist, at et udenlandsk Laan maatte faaes for 6 prCt. Krogh tiltraadte i det Hele min Formening. Fasting var af den Mening, at Regjeringen aldeles ikke burde befatte sig med denne Sag. Men da Sagen derefter blev foredraget i Raadet, traadte han over til min Mening, og efter mange haarde Ventilationer blev da Anordningen vedtagen at foreslaaes for Hs. Majestæt saaledes, som den er udkommen. Jeg fralaldt ogsaa tilsidst min Paastand om, at Kongen skulde oplyses om, at Anordningen var udenfor Regjeringens Competence — stricte taget, da man, og nok med Grund, anførte: at der ei var nogen Nødvendighed i, at en Indstilling, som kan blive og vil blive Stortinget forelagt, — selv anklager sig. De Betænkninger, som ere givne af Raaderne ved Forslagets Circulation, ere overalt private og kommer ei i nogen Protokol. Heraf følger altsaa, at Alt, hvad jeg om denne Sag her meddeler Dig, er mellem os, dog kan Du gjerne — med Bemærkning om Taushed — lade Hagerup faa Deel deraf; thi i denne Sag vilde jeg gjerne, at Du og han maa sættes istand til at bedømme min Fremgangsmaade, efter hvad den virkelig har været. Hvad ellers angaar enten et rigtigt eller urigtigt Aftryk i den ubestandige Materie, som saa mange ere ængstelige for — jeg mener. 274Folkets Stemme (vox populi), — da har jeg engang sat mig i Hovedet, at Aftrykket i mit Indre er paalideligere, naar jeg kun oprigtigen betragter det. Jeg havde for mig selv en Grund til at entrere i den omhandlede Anordning, som jeg just ei saa lige kunde sætte i Betænkningen. Dersom Anordningen ei kom ud, — Banken ei kom istand, — eller der blev Spectacler i Landet om dette, og man maatte kalde et overordentlig Storting, — hvad vilde skee, om man proponerede Stortinget den Udvei, at sammensmelte to Rigers Pengevæsen? — Til Stortingets Præsident vil jeg ei sige, hvad jeg befrygter Udfaldet kunde blive. Til Slutning vil jeg nu bemærke, at Anordningen ingenlunde — som jeg ogsaa forndsaa — vil være af saa betydelige Følger, som den maaske af Mange tiltroes; thi om saare kort Tid vil man faa en Specie for mindre end 25 Rbdl., da et Pund Sterl. nu allerede faaes for 100 Rbdl., — og altsaa ophører Anordningens directe Virkning; men indirecte vil den, efter min bestemte Overbeviisning, have en meget velgjørende Virkning, den nemlig, at 1 Species ei kan blive de Indskudspligtige dyrere end 25 Rbdl., da den derimod — uden denne Anordning — i denne Tid vist vilde bleven dreven op til 40 a 50 Rbdl. — Lad mig nu vide Din oprigtige og uforbeholdne Mening om min Fremgangsmaade i denne Sag. Hvad skeet er, kan ei forandres, — og jeg angre det ikke; thi jeg gjorde det saadan, som jeg formanede at bedømme det; men det er mig vigtigt at vide Din Mening, ei blot som fortrolig Ven, men som den Mand, hvis Dom herover maaske kan give mig Veiledning for lignende Sager, — eller for Følger af denne, hvilke maaske længere hen kunde komme under Ventilation. — Jeg venter nu Brev fra Dig med Posten paa Tirsdag. — Mørner kommer tilbage paa Torsdag.

L Daae, Breve fra Danske og Norske.

18

Nu lev vel! og hils gode Venner fra

Din Ven
Mofeldt.

s. 275

Christianiad. 4de Marts 1817.

Jeg modtog nu Dit Brev af 25de Februar, og jeg vil ei nægte Dig, at dets Indhold var mig uventet. I mit Brev af 16de havde jeg ei alene anmodet om, at Rein maatte strax skrive til Kongen, naar han ønsker at faa Bispestolen; men jeg sagde Dig nok tillige, at jeg skrev samme Dag til Treschow for at underrette ham om, at han maatte see til at opholde Afgjørelsen af Stolens Skjæbne, indtil det nærmere kom fra Rein. Jeg er nu heel forlegen, da T. har Grund til at vente, at jeg med denne Post maatte være istand til at meddele ham Reins endelige Bestemmelse. Jeg maa nu tage det Parti at bie og slet ikke skrive til Treschow, fra hvem jeg heller ikke har hørt noget senere. Jeg haabede bestemt, at jeg med denne Post havde modtaget, enten et Brev til Kongen fra Rein, eller ogsaa hans Erklæring om, at han ei vilde indlade sig videre deri. Jeg forstaar ei, hvad der menes med den Opfordring, han vil have. Denne ligger jo i Treschows Brev til mig, hvoraf Du har Afskrift. Jeg vil ei skrive nogen bestemt Opfordring til Rein om at skrive Brevet, fordi det er imod min Overbeviisning, og hvorledes skulde der endnu blive Tid til, atter at skrive til Treschow og faa et Brev fra ham til Rein, og hvilket igjen til rette Tid kunde blive besvaret? Skulde mit senere Brev til Dig, hvori jeg ogsaa paaskyndte Indsendelsen af Reins Brev til Kongen, ikke have bevirket denne, da maa jeg nu bede Dig om, at sige Rein hele Sammenhængen af Sagen, det er: vise ham Treschows Brev til mig og mit Brev til T., samt fortælle ham det, som jeg senere har yttret for Dig. — — — — —

Hvad der kan have givet Anledning til, at Rein vil afvente en ny Opfordring, er vel den Omstændighed, at jeg i mit Brev til T. havde bedet ham melde mig med næste Post, om han ansaa det aldeles nødvendigt, at Rein skulde opfordres; men jeg tilskrev Dig nok, at jeg ei havde faaets. 276noget Svar herpaa fra T., og der kan ei fra den Side ventes derpaa. Jeg skriver ei til Rein selv; jeg kan ei vel skrive, da jeg har mine bestemte Ideer om Sagen, dem jeg hverken vil fravige eller paaliste ham. Naar han endelig har bestemt sig, da sig ham, at dette er min Grund, hvorfor jeg ei under denne Ventilation har skrevet ham til.

18*

Den 5te Marts — — — — — Ved at gennemlæse, hvad jeg her skrev igaar, finder jeg, at jeg nok har været altfor ivrig i at vise Dig, at jeg havde ventet Brev eller Erklæring fra Rein med sidste Post. Du vil, som Ven, undskylde dette med Hensyn til, at jeg virkelig er i en lei Stilling, da T. skulde havt et yderligere Svar, og jeg desuden er saa ængstelig for, at Brevet fra Rein skal komme forsent. Jeg gjentager derfor endnu, at Rein strax, om det ei er skeet, maa enten skrive Brevet til Kongen, eller jeg faa vide, at han ei vil.
— — — — —

s. 276

Christianiad. 14de Marts 1817.

Kjære Christie!

Det synes at være Skjæbnens Villie, at jeg næsten hver Postdag skal faa Anledning til at plage Dig med mit Vrøvl. Saaledes kan jeg ei heller nu undlade at melde Dig, at Fru Treschow igaar sendte Bud efter mig. Hun læste mig da for af hendes Mands Brev omtrent følgende: „Det vil maaske vare endnu længere, inden Bestemmelsen tages om Bispestolen; jeg tror neppe, R. faar Stolen, med mindre det omtalte Brev til Kongen indløber. R.s Brev til Statholderen synes ei at have forandret Vedkommendes Mening i denne Henseende. Jeg var uvidende om dette Brev, da jeg skrev til Mofeldt, nu er jeg af samme Mening som Mofeldt, at R. ei vel kan skrive Brevet til Kongen. Det gjør mig meget ondt, om R. ei bliver Bisp.“ — Saa omtrent vare Ordene. Frus. 277T. sagde just ikke, at hun var paalagt at forelæse mig dem, hvilket jeg dog formoder hun maa være. Du maa vide, at jeg for en Tid siden yttrede for hende, at jeg ventede Svar paa ei Brev fra T. Vi see nu her, at min Formodning var rigtig, at Vedkommende ei havde ladet T. vide noget om R.s Brev til Statholderen. Much may be said about that — siger Toby. Min senere Formodning, at T. er bleven stødt over mit Brev, kan jeg ei heller ansee for ugrundet. Det, som han nu lod mig vide gennem Konen, skulde vel være saa en Mellemting af Svar og Ikke-Svar. Jeg skrev ham idag nogle Ord til, hvoraf Contentum var, at jeg var glad ved at erfare, at han var af min Mening, især da jeg frygtede for, at han havde fundet mine yttrede Meninger altfor bestemte og altformeget afvigende fra hans. Jeg bad nu kun, at han jo før jo hellere vilde besvare mit Brev af 8de hujus, og da tillige enten selv skrive til R., eller melde mig sin Mening derom. Jeg maa ellers ei dølgge for Dig, at jeg nu virkelig er af den bestemte Formening, at R. ei bliver Bisp, hvad han ogsaa gjør; men han bør maaske for sin Families Skyld gjøre, hvad han kan derfor; men det maa gjøres saaledes, at det ei bliver Manden til Tort, — hvad Brug der end gjøres deraf. — Det er sandt! der stod ogsaa i Fru T.s Brev: „Kr. Pr. har faaet en Oversættelse af R.s Sang; han fandt den meget smuk, men yttrede sig ei noget videre om R.“ — Du spænder ret min Forventning ved at lade mig vente saalænge efter Opløsning paa Din Yttring i Dit sidste Brev; jeg speculerer nok, men kan ei gjætte mig til den, og just derfor er jeg ængstelig over Betydningen. — Indleveringen til Banken er nu begyndt her. Det er ei kommen saalangt dermed endnu, da Magistraten er meget langsom og vrøvlet ved Modtagelsen. — Ellers siges der, at det med Indleveringen gaar bedre, end man havde ventet. Som man har sagt mig, skal der hidtil ei være saa mange, som have betalt med Sedler, og vist er det, at ders. 278er endog Kjøbmænd, som have indleveret danske Specier, ei Beviis paa, at Folk neppe vil levere Sedler, naar de kunne levere Sølv. Ja man har forsikkert mig — hvilket jeg dog ei indestaar for, — at Specier er igaar kjøbte her i Byen for 24 Rbdl.

Lev vel og hils fra Din Ven

M.

s. 278

Christiania, 26de Marts 1817.

Med sidste Post modtog jeg ei Brev fra Treschow, som jeg herved sender Dig. Du seer af samme, at han ei indlader sig paa at besvare mine foregaaende Breve, som overalt ikke har været i hans Smag. Brevet fra ham til Rein, der indeholder Opfordring om at skrive til Papa, sender jeg til R. indesluttet i vedlagte lille Brev fra mig. Jeg har ei skrevet andet om Sagen til ham, end, at da han har bestemt sig til at skrive Brevet, naar Opfordringen kommer, saa maa han skrive det strax. Jeg er vis paa, at Du sørger for, at Brevet bliver saaledes, som det fra Rein og i saadan Sag — bør være, det er: bestemt og værdigt, uden at være bittert. Overalt bør Du have for Øine, at Brevet maaske kunde blive offentliggjort; thi man kan ei vide, hvad høieste Vedkommende have isinde. — Formodentlig bringer denne Post Rygtet til Bergen om ei Spectakel eller rettere Frygten for ei Spectakel i Stockholm. Jeg vil nu i Korthed fortælle Dig, hvad jeg har hørt eller erfaret derom. Regjeringen har ei erholdt nogen Meddelelse derom. I de sidst erholdte svenske Aviser staar en officiel Kundgørelse, der omtrent indeholder: „at Rygter vare komne i Omløb, som angaa, at der skulde være Jldesindede, som vilde forsøge at forstyrre den nuværende Tingenes Orden. Skjøndt disse Rygter kom fra lidet troværdige Kilder, har Hs. Majestæt dog troet at burde være opmærksom derpaa og lader derfor de strengeste Undersøgelser, foretage, til Undgjældelse enten for de Jldesindede, s. 279om saadanne gives, eller for dem, som udsprede Rygter om Saadannes Tilværelse.“ Tillige fortæller Avisen, at alle de Store og

Deputationer fra alle Corporationer have været oppe hos Kronprindsen for at lægge for Dagen deres Hengivenhed for ham og bede ham forsikke Hs. Majestæt om lige Hengivenhed for Høistsamme. Det er alt, hvad man af Avisen erfarer. Jeg har faaet Brev fra Anker, fra Collet og fra Treschow. Af hvad disse indeholde, kan man ligesaalidt erfare Sagens Sammenhæng, eller finde Grund til at tro, at der virkelig har været nogen Spectakel eller nogen Plan igjære. Vagten paa Slottet blev om Natten, jeg tror mellem 13de og 14de hujus, forstærket ifølge det ene af ovennævnte Breve; men ifølge de andre synes det klart, at Garde-Officererne fik Ordre at holde sig parat. — En Værtshusholder skal være arresteret, — ikke som mistænkt for Oprør, men som den, der har angivet, at Sligt skulde være i Værk. Der er bleven holdt en heel Deel Forhører; men hvad disse have oplyst eller over hvem de ere holdte, har man ingen Efterretning om. ei Rygte skal have sagt, at der var en Plan til at forgive begge Prindserne. Alle de tre Breve yttre, at Sagen ei er eller har været af nogen Betydenhed. Jeg tror ogsaa, at det Hele er Opspind af Lykkejægere, der have villet gjøre sig vigtig ved Angivelser, eller af frygtsomme Personer, der see Farer allevegne. Snart faa vi vel den sande Sammenhæng at vide. Foranstaaende kan Du fortælle til hvem Du vil; derimod bliver Følgende mellem os: Mørner har heller ingen ret Oplysninger om Sagen; men kun nogle private Breve derom; men han uddrager den Slutning, at det Hele er intet andet end en Følge af Angivelsessyge, som det kjære Spioneri skaber. Maatte denne Historie lede til, at alt Spioneri blev banlyst, da var den meget nyttig.

Jeg faar ei Tid til ordentlig at besvare Dine Breve af 25de Febr., 28de Febr. og 11te Marts, som jeg forøvrigts. 280skylder Dig megen Tak for. Det Spørgsmaal, om jeg kommer til Bergen for at hente min Kone, kan jeg endnu ei besvare Dig bestemt. Jeg har søgt Tilladelse dertil, men endnu ikke faaet Resolution. Men naar jeg ogsaa faar Tilladelsen, er det ei saa ganske vist, at Forretningerne ville tillade mig at benytte den. Er det nogenledes mueligt, da reiser jeg vistnok, hvilket nok vil være til Gode for min Helbred. Dersom jeg kommer afsted, da bliver det nok d. 4de eller 5te April. Jeg seer af Dit Brev, at Du ogsaa maaske kommer til at reise hid. At dette vilde være mig meget kjært, begriber Du vel; men det vil nok ei være saa godt for Stiftamtmands-Embedet. En stor Behagelighed vilde det være for mig, om vi kunde følges ad hid. Men jeg vil gaa tilvands, og dette er maaske ei Din Bestemmelse, og om ogsaa, saa vil Du maaske tage i Betænkning at give Dig ombord blandt Fruentimmer og Unger, der sædvanlig ei gjør en Søreise behagelig. Dog mere herom enten mundtlig eller skriftlig. — Men Din Ansøgning maa snart indkomme, om Du skal have Bestemmelsen til den Tid, jeg ønskede at tiltræde Reisen fra Bergen, nemlig sidst i April eller først i Mai. Jeg har anmodet I. Rolfsen om at opsøge Søleilighed for mig. Jeg har ei mere Tid denne Gang.

Din Ven
Motzfeldt.

Jeg skriver idag om en anden Sag til Lowzon; men faar ei Tid at skrive om Stockholms Sagen; jeg henviser ham derfor til Dig for at faa Oplysninger derom.

Af et Brev fra Treschow til Mofeldt i Christiania, dat. Stockholm 17 Marts 1817.

At jeg ikke før har besvaret Deres Høivelbaarenheds forrige, er fordi jeg troede at burde oppebie Udfaldet af Stiftamtmand Christies Underhandling med Rein i dens. 281bevidste Sag. Nu da jeg erfarer, at jeg ved Dem kan vente et lykkeligt Udfald af saadant Skridt, tager jeg ei i Betænkning atter at tilskrive Rein, for at anmode ham om i et Brev til Hs. Majestæt Kongen at yttre de Grundsætninger, hvoraf jeg veed, han er gjennemtrængt, og paa denne Maade at vælte en Mistanke fra sig, som hidindtil har hindret hans Udnævnelse til Bergens Bispestol. Uagtet jeg ei vidste, at han allerede havde skrevet Grev Mørner til i denne Anledning, og jeg saaledes vel kunde have sluppet fra den Erklæring, jeg paa hans Vegne i Statsraadet havde gjort, saa er det mig dog baade kjært, at jeg ingen Undskyldning behøver at gjøre, og at Embedet — der ellers neppe vilde være bleven besat paa nogen ønskelig Maade, — ved Rein kan beholde sin Anseelse. — Da det nu har staaet saalænge vacant, saa vil det være godt, om bemeldte Skrivelse snarest mueligt maatte indløbe, og Sagen saaledes blive afgjort inden Deres Høivelbaarenheds Ankomst til Bergen i næste Maaned. At De dertil vil bidrage, skulde jeg af deres Godhed meget udbede mig. Da jeg i Brevet til min Hustru melder om, hvad der i disse Dage er passeret, og De desuden af Statsministerens Brev til Grev Wedell vil erfare det samme, saa gaar jeg den hele Sag her forbi og slutter med bedste Ønsker og Anbefaling af Deres Høivelbaarenheds ærbødige Tjener

Treschow.

s. 281

Christianiaden 4de Juni 1817.

Kjære Christie!

Du er vel ikke endnu kommen tilbage fra Din Sessionstour; imidlertid vil jeg dog skrive Dig nogle Linier til. — Det bliver ikke noget Brev som det burde; men Du maa undskyldte mig. Det er ei blot, at jeg er overlæst med kjedsommelige Forretninger; men jeg er ei frisk. — I nogle Dage har jeg været plaget af en besynderlig Brækning, der indfinder sig paa en vis Tid om Dagen. Jeg er forrestens. 282ei sengeliggende; men gaar paa

Contoiret. Thulstrup skal nu lappe paa mig. Jeg tror ellers at have bemærket i den senere Tid, at hele Maskinen er Snaus, fordærvet eller udslidt, hvad det nu er. Maaske holder den ei engang ud de 4—5 Aar, som jeg bilder mig ind at skulle leve endnu. Du maa vide, at jeg for længere Tid tilbage har faaet den Tro, at jeg kun skal blive mellem 44 og 45 Aar. Jeg synes, jeg seer Dig lee ad denne Grille, — stundom leer jeg ogsaa derved; men stundom anseer jeg Sagen for vis. Nu nok om dette Væsen. Min Kone og Børnene ere friske. Vi ere indflyttede i vort Logis, men endnu ikke ordnede. Vi — min Kone og jeg — have allerede været til en liden Middag hos Excellencen. Vi ville nok komme ud i Kallaser; men med Udkommet seer det desperat ud. Bekymringer i den Henseende er et Krydderi paa slet Helbred og ubehagelige Forretninger. — Din Ansøgning om Reisen hid er foredraget; men skal gaa til Kongen. Den bliver indstillet overensstemmende med dit Forslag. Gid Du var her allerede! der er meget, som jeg gad tale med Dig om og høre Din Mening om, og som man ei saa let kan brevvexle om. Du veed vel, at Statsraad Diriks maatte vende tilbage fra sin Reise til Stockholm formedelst Gigt i Øjet. Han er endnu her, og det seer meget langsomt ud med hans Helbredelse. Det er saare ilde baade for ham, og fordi han savnes i Stockholm. [Du veed, der indkom forskjellige Ansøgninger om, at der maatte gives Udsættelse med Bankindsuddenes Inddrivelse. Regjeringen indstillede, at det ei maatte skee, og denne Indstilling har Kongen bifaldt, hvilket jeg er ret glad ved. Paa Regjeringens Indstilling om en Herr Røslein, der havde reist om her og ført utilbørlige Taler, har Hs. Majestæt befalet, at Sagen skal tilstilles vedkommende Autoriteter i Sverige for at blive undersøgt. Her var nylig en ung Herre ved Navn Rosensværd, der reiser over Christianssand til Bergen. Medens Du er hjemme, saa undersøger Du vel, hvilke Rosers. 283 Hans Sværd er omvundet med]. Coursen forbedrer sig endnu her; men Varepriserne vil ei til at falde. Laane- og Discontsedlerne dræbe ifær Embedsmændene reent. I ere dog ret lykkelige i Bergen, som intet føle til denne næsten utaalelige Landeplage. Man vil med temmelig Vished vide, at Ingen af Prindserne komme her denne Sommer. Engelhardt skal jeg hilse Dig ifra. Han glæder sig meget til Dit Komme. Forøvrigt taler han om, at Du skylder ham Svar paa endeel Breve. Udfaldet med Bispestolen blev da heel anderledes end vi ventede. Da Resolutionen er af 26de April, saa maa det bevidste Brev være fremkommet forinden. Har Rein ikke faaet noget Brev fra Treschow? Denne har skrevet nogle Ord til Krogh, hvori han siger noget ei ganske forstaaeligt; men det skal nok være, at man ei fandt noget pater peccavi i Brevene. Af den Mand, som Du veed interesserede sig for Rein, har jeg ellers hørt, at det, at Rein er Falsens Collega som Udgiver af Tilskueren — der dog ingenlunde har fornærmet — skal have været den vigtigste Hindring for Rein. Jeg har længe frygtet for, at slig Idee vilde opstaa eller vækkes hos høie Vedkommende. Jeg er kun glad ved, at alle 3 Brevene bleve skrevne saaledes, som det sømmede vor værdige Ven. — — —

Pavels har forhen bestemt erklæret, at han ei vilde være Bisp i Bergen; endog om Formiddagen, da Udnævnelsen kom, skal han have yttret at ville frabede sig den. Men Manden spiste og sov Middag og fandt Bispemad og Bispesøvn saa sød, at han besluttede ei at slippe sligt fra sig! Hils Rein fra mig! Fortæl ham, hvad Du synes, af Foregaaende. Lad mig vide, hvorledes han finder sig i sin Skjæbne. Jeg maa nu slutte.

Hils alle ærlige Venner! Du selv hilses fra min Kone og fra Din tro Ven

Mosftldt.

s. 284

Christiania, 26de Juli (Juni?) 1817.

Gode Ven!

Det er ei Postdag idag; men jeg vil dog benytte Tiden for at takke Dig for og besvare Dit Brev af 14de hujus. Jeg takker for Finten angaaende den speak, som jeg endnu skylder. Nei desværre, den er endnu ikke afsendt. Enten det nu var fordi jeg ei kjedede mig nok, eller fordi jeg kjedede mig formeget paa Reisen, det veed jeg ikke, nok er det, at jeg paa hele Reisen aldrig fandt mig opsat til at begynde at skrive paa den, — og da jeg ei var opsat, saa blev Skrivningen opsat. Jeg tænker ellers ingenlunde at bedrage Qvodlibet for et saa herligt Stykke som en Tale fra mig; — jeg har allerede begyndt paa den, men da den efter den Plan (tillad mig at kalde mit Indfald saa), jeg har valgt, vil blive temmelig lang, saa vil det nok vare lidt, inden den bliver færdig, især da jeg saa sjelden har Rolighed tit at male paa den. Ja, Sessionsreisen maa have været meget morsom i saadant Selskab, som Du havde. Jeg haaber dog, at Du medbringer Din Dagbog, naar Du kommer hid, paadet jeg ogsaa kan nyde noget med af Løierne. Den arme Sagen har nok ønsket iblandt, at det havde været en Sessionsreise, saa at han kunde cederet sin Plads til en anden. Jeg er nu virkelig kommen mig endeel, siden jeg sidst skrev Dig til. Jeg er ei egentlig syg mere; men jeg føler mig dog næsten stedse tung og forknyt. Om dette er en Følge af eller Aarsag til det slette Lune, jeg plages med, — eller begge Dele, — det vover jeg ei at afgjøre. Det leieste er, at jeg ret ofte føler mig sløv, saa at Forretningerne ikke gaa, hverken saa let eller saa godt fra Haanden, som forhen. Især har jeg iblandt meget ondt for at huske, endog hvad jeg selv nylig har tænkt eller skrevet over. Skal dette vedlive, saa vil jeg forlængst have glemmt alt, hvad hidtil er hændet mig, naar jeg, som Du taler om, skulde naae de Tredsindstyve; nu — derved var maaske ikke mere tabt end vundet. Jeg seer af Dits. 285 Brev, at jeg ei kan vente Dig hid førend i Slutningen af August; jeg glædede mig ved at skulle see Dig her i næste Maaned. Din Ansøgning om Reise-Tilladelse er endnu ikke kommen tilbage fra Stockholm, men maa da nu snart komme. Diriks er nu kommen

sig saavidt, at han imellem kan gaa ud at spadserer, men endnu paa en 14 Dage tror jeg neppe, at Schjelderup giver ham Reise-Tilladelse. A-pro-pos om Schjelderup, Du kan ei forestille Dig, med hvilken Bærdighed denne ellers saa pudsige Person udførte Doktor-Creationen. ¹⁾ Han stammede kun en eneste Gang, og hans Tale skal have været fortræffelig. Jeg hørte den sagtens og tillige de tre sidste Timer af Disputeringen; men jeg var altfor let fristet til at sige som Bremenfeldt: „Det er en forbandet Udtale, I har i Latinen, jeg kan derfor ei forstaa Jer.“ Hele Statsraadet var inviteret om Aftenen til en Doktor-Schmaus. Jeg gik hjem Kl. 12 ½; men Wedel, som var ret Student den Aften, blev igjen og rallede imellem Tobakspiberne. De 3 Værter Schjelderup, Sørensen og Thulstrup gik ogsaa bort Kl. 2 omtrent; men efter Wedels Proposition gik det tilbageblevne Selskab til Schjelderup, for at takke for Mad og Drikke. Manden maatte ud af Sengen igjen og tractere Selskabet med Rhinskviin indtil Kl. 3 om Morgenen. Din Formodning om Røslens Sag er nok fuldkommen rigtig. Vi have faaet fra Stockholm en Efterretning eller Tilkjendegivelse i den Anledning, som bekræfter det. Men herom mere, naar vi træffes. Du har dog vel talt med Rein, siden han fik Efterretning om Stolens Besættelse? Lad mig vide, hvorledes han teer sig derved, og søg Du at forekomme, at han ei finder det saa hundemæssigt, at han selv forplumrer sig. At han er vred derover, kan jeg nok fatte, og jeg tør ei dadle ham derfor; men han bør ei give Folk den Satisfaction at ærgre sig formeget offentligen derover. —

s. 286 Engelhardt har været en temmelig lang Tid i Christianssand, ja er — saavidt jeg veed — endnu ikke kommen tilbage. Carlsen er i England. Jeg har gjort Visit hos Fruen baade i Byen og paa Løkken; men traf hende ingensteds hjemme. Erkebiskop Lindblom har været her en otte Dages Tid. Han reiser igjen imorgen. Jeg tror ikke, han reiser for andet, end for at see sig om. Fru Mørners tvende Brødre: Obersten og den yngste Kjøbmand Arfwidson, samt hendes Søn, en ung Baron Wrede, ere her ogsaa i denne Tid. De to første reise ogsaa imorgen. — —

Den 28de. Jeg skrev herpaa i Forgaars, at jeg nu befandt mig meget bedre og ikke syg; men det bar nu dengang. I Gaaraften og inat især har jeg igjen været syg, og er idag endnu kun maadelig; skjøndt jeg er oppe og har været paa Contoiret. Jeg havde en Begyndelse til en Koldfeber, den jeg dog haaber at have faaet Bugt med. Du veed vel allerede for længe siden, at Statssekretair Holst skal afløse Justit. Berg i Kjøbenhavn; han afreiste i Onsdags. Platou er konstitueret Statssekretair. At vi ei ganske finde Erstatning i ham for den særdeles duelige Holst, kan Du vel forestille Dig. Med den Opgjørelse med Danmark er jeg bange, der dog tilsidst vil blive ubehagelige Discussioner. Jeg har just ingen rigtig Kundskab om dette diplomatiske Væsen; men efter hvad jeg kan forstaa paa et og andet, er det nok ei frit, at de store Magter have talt et Ord til Danmarks Fordeel eller yttret, at Opgjørelsen skal og bør bringes til Endskaab. Hvorledes vore slette Finantser skulle taale nogensomhelst Betaling til Danmark, begriber jeg ikke. Nu har jeg en ret fatal Ting at fortælle Dig: Rygtet siger idag, at Maribo, der nu er i Stockholm, er bleven udnævnt til Adjutant hos Kongen for den norske Armee, og det værste er, at jeg tror det er sandt.

Lev vel og ynd Din tro Ven

M.

s. 287

Christianiad. 21de August 1817.

Kjære Christie!

Tak for dit Brev af 13de, som vistnok som alle Dine Breve var mig kjærkommet; men jeg vilde dog noget hellere have modtaget Dig selv, og jeg ventede Dig virkelig saa halvt i disse Dage. Sagtens havde jeg ingen Efterretning om Din Afreise; men jeg tænkte, at Du maaske vilde overraske mig. Overalt tror man ofte, hvad man ønsker, ligesom man ligesaa ofte tror, hvad man frygter. Aarsagen, hvorfor jeg i den senere Tid ei har skrevet Dig til, er virkelig den, at jeg tvivlede om, at et Brev vilde træffe Dig. For nu at være vis paa dette, burde jeg have skrevet Dig til igaar. — Det var ogsaa mit Forsæt; men et forbistret intricat Forslag om nye Betalings Regulativer, som jeg absolut maatte have færdigt, hindrede mig derfra. Jeg nytter nu en Tid, som jeg har tilovers idag; og jeg formoder, at dette Brev, der først afgaar paa Løvedag, vil træffe Dig i Bergen endnu d. 29de. Af Dit Brev af 16de Juli seer jeg, Rein er saa fornuftig ikke i Almindelighed at yttre sin Misfornøielse over Udfaldet med Stolen, og dette er mig ret meget kjær. At det maa ærgre ham, er naturligt; han behøvede dertil ei engang at have alt det Ærgerlige i sit Lune, som han har. Afskriften af hans speak, som Du ret skal have Tak for, viser mig ret hans Sjels Bitterhed; men med alt det, at bemeldte Spik er umanerlig og maaske formeget bitter, kan jeg ei nægte, at den er særdeles god. Nu — med hans Ærgrelse kunde det saa være; jeg tror, det hører til hans Væsen at ærgre sig; men saare sørgeligt er det, at hans Svaghed tager saameget til. Han forlader vist ei mange glade Dage ved at forlade Jorderige; men hvad skal der blive af hans talrige Familie, der efterlades i Armod? Rein har dog vel modtaget mit Brev? Du kunde purre ham til ved Leilighed at skrive mig til. Jeg seer, Qvodlibet ei alene lever, men lever ret jævnlig i denne Tid. Det glæder migs. 288meget, at dette Selskab holdes vedlige; jeg tager ligesom Deel deri. Maaske er dette et Værk af Forfængeligheden, som smigres derved, at jeg veed, jeg bliver erindret i hver Samling; men denne Slags Forfængelighed er nok uskyldig og tilgivelig. — — Det er mig kjær, at Du bifalder min Idee, at sende Qvodlibet et Udkast af mit Levnetsløb. Jeg fik siden den Tanke, at denne Idee vilde ansees for et

Foster af forfængelig Indbildning om eget Værd eller Vigtighed, og dette endog hos mine Venner. Dette, — tildels ogsaa Mangel paa Tid og end mere paa Lune, — har foraarsaget, at jeg endnu ikke har skrevet mere deraf, end hvad I allerede have faaet; men jeg skal dog see til, efterhaanden at faa Fortsættelsen færdig. Du slutter ellers ganske rigtig, naar Du antager, at kun mørke Anelser bragte mig paa hiin Idee. Jeg kommer ei mere til Bergen — dette tror jeg — skjønt jeg saa nødig vil tro det. Nu mere herom mundtlig. Hagerup er ret ogsaa i et saare mørkt Lune, det ser jeg af hans Breve (hvoraf jeg nu i lang Tid ei har faaet noget, hvilket Du kunde gjøre ham opmærksom paa). Jeg glæder mig meget til, at jeg skal faa Dig hid; men det gjør mig virkelig meget ondt for Hagerup, at Du skal forlade Bergen; thi der er neppe nogen uden Du, som kan opmuntre ham. I Verdens Øine er han jo en af Jordens Lykkelige; men det visse er, at Lykken bestaar i at føle sig lykkelig, — og det beroer ei altid paa vor Stilling, skjøndt den kan have megen Indflydelse derpaa. — Maribo er bleven udnævnt til Adjutant hos Kongen. Dette betyder ei noget synderligt mere, end at han faar bære Mundering; Gage faar han ikke herfra. Om Kongen selv giver ham noget, veed jeg ikke. Hans Plan var egentlig at blive General-Adjutant for den norske Armee hos Kongen — det er at sige, det samme som Oberst Holst var, men dette lykkedes, Gud skee Lov, ikke. Imidlertid frygter jeg for, at han hemmelig en skal have noget med de norske militære Sager at gjøre i Stockholm. Hans 289skal virkelig flytte did. Hvad der skal skee med Fabrikkerne, maa Gud vide. Han mangler nok baade Stadighed og Penge til at drive dem, som han burde og kunde. Din Anmodning om at prænumerere paa et Logis, tror jeg efter bedste Overlæg ei at burde opfylde, om jeg endog, som ei er Tilfældet, havde nogen Kundstab i og om Byens Huse. Jeg er fuldkommen enig med Dig i, at Du selv bør udsøge det Logis, som Du skal have, maaske for en lang Tid. Det er derfor bedst, at Du for det Første søger ind hos Carlsens, og Du vil da nok snart faa opspurgt et Logis. Det er ogsaa mueligt, at Carlsens aldeles ikke ville tillade Dig at være andetsteds end hos dem. — De ere endnu paa Løkken, — og Engelhardt har leiet sig Sommerværelser paa en Gaard i Nærheden deraf, saaat dersom Du nu var her og hos Carlsen, kunde Du og E. mødes i Skoven og der handle om Landets Love. Jeg har nok endnu ikke takket Dig for Dagbogen og Sangen til Herr Lyder. De have begge mere mig meget, — og det er virkelig faa Ting, som morer mig nuomstunder. — — — Det er dog glædeligt, at Fiskehandelen i Bergen gaar nogenledes godt. Denne er ogsaa den eneste Handel, Landet nu har. Trælasthanhandelen ligger fremdeles stille. Ja i det Hele seer det sørgeligt—saare sørgeligt — ud. Et langvarigt Regnveir har paa denne Kant formindsket, ja næsten tilintetgjort Haabet om et godt Aar, og hvad skal vi da købe Korn for? Dog mere om alt saadant, naar vi træffes. Regningen for Post-Expressen har jeg endnu ikke faaet. Du tager den vel med Dig hid til Afgjørelse her. Diriks er endnu ikke saa vel, at han kan reise. Dette er ret saare ilde; thi hans Nærværelse i Stockholm synes meget fornøden. Jgaar hørte jeg, at Anker skal være syg af Guulsot. Er dette saa, kan der jo intet Foredrag skee; ja det er sandt, Hagerup kunde constitueres. Gyldenpalm kunde bleven brugt ved saadan Leilighed, dersom han ei justs. 290uheldigviis t denne Tid var arresteret paa Gäldsstugan. Han sidder der i Compagni med en Mannerhjerta, der — som et Brev fra Stockholm siger — arbejder paa en Afhandling om Finantserne, hvortil Gyldenpalm skal levere Bidrag. Er denne Beretning end maaske kun Digt, saa er den dog ret god.

L. Daae, Breve fra Danske og Norske.

19

Den 23de August. Jgaar modtog jeg Dit Brev af 16de, hvoraf jeg seer, at Din Reise endelig er bestemt, skjøndt noget senere end jeg ønskede, da jeg nu længes meget efter Dig. Du kunde dog fra Maristuen af skrive mig til og meddele mig Afskrift af Din Forbudsseddel; thi jeg kunde maaske faa Tib at møde Dig, naar jeg bestemt vidste, naar, og hvad Vei Du kommer. Regningen for Expressen i Anledning af Stolen skal blive Dig betalt her. — Jeg er bange, Du tager fejl af Rosensværd. Jeg har nu næsten fuld Bished om, hvad jeg før yttrede for Dig om ham. Recommendationer fra G. gjør ham ei mere fri i mine Øine; men tvertimod. Jeg er kommen efter, at denne G. er en egen Herre. Han er netop en Protector af Røslin og bruger denne Æsel. Nu paa et Par Dage er Veiret blevet overmaade godt. Naar der nu ei maa følge Nattekulde med, saa tør vi endnu faa et godt Aar. Jeg fik nu Brev fra Hagerup med denne Post. Han er desværre endnu saare mørk Hils ham venskabeligst fra mig. Gamle General de Seue var nu hos mig og vævede en god halv Time. — —

Nu lev vel, en lykkelig Hidreise ønskes Dig af Din

Ven
M.

Engelhardt var nu her og bad mig anmode Dig om at sende Sagen om de lærde Skoler, som han formoder nu er færdig fra Dig, og som Committeen da kunde expedere til Trykken.

s. 291

Stockholm 10de Februar 1819.

Kjære Christie!

Aarsagen til, at jeg nu skriver Dig til, er følgende: En Datter af Oberstlieutenant Scharffenberg i Sandvigen

har skrevet mig til og sendt mig en Ansøgning fra hende til Kongen om en Understøttelse for hendes trængende Forældre, hvis Armod hun maler med gyselig stærke Farver. Jeg veed aldrig jeg har seet hende; men hun siger at have seet mig engang i Romdalen; — har Tillid til osv., som det hedder i lignende Sager. Jeg var tvivlsom, om jeg skulde befatte mig med denne underlige Ansøgning, — men troede dog tilsidst, at jeg burde forelægge Kongen den. Han syntes godt om hendes Tillid til hans Godhed, og skjøndt han ei kunde bestemme nogen Understøttelse for Faderen, og ei heller kunde give hende nogen fast vedvarende Understøttelse, — saa gav han hende 150 n. Specier engang for alle, for — som han sagde — at hun ei aldeles forgjæves skulde have stolet paa ham. — — At denne Kongens Gave et skal blive meget bekjendt, det ønsker jeg, da der ellers vil komme en svær Mængde lige Andragender, der ville give meget Bryderi og Fortrædelighed og dog ei nytte til Noget, thi nuomstunder er høieste Vedkommende ikke grei at tale til i Pengesager, og Tilfældet med Frøken Scharffenberg var en sær Undtagelse fra de Resolutioner, jeg har faaet paa saa mange Andragender. Kongen har ogsaa gjort saamange Gaver og Laan og lovet saamange deslige, at hans norske Apanage for dette hele Aar nok er aldeles disponeret til dette Brug. Fortryd nu ikke paa denne Uleilighed, jeg volder Dig med denne Commission. — — — For Meddelelsen af Din Reise-Journal er jeg Dig ret saare meget takskyldig; den er lunefuld og meget interessant, og af dette Slags faar jeg især her saa sjelden noget at læse. Det var mig derfor en virkelig Opmuntring at læse den. Men jeg har intet at give Dig til tilbørlig Gjengjæld; thi mine Dagblade ere flauere og blive fremdeles alt

19*

s. 292flauere, fordi Personen bliver sløv og flau. Ja jeg forsikrer Dig, at jeg virkelig til visse Tider føler det i den Grad, at jeg tvivler om, at det er forsvarligt, at jeg længere bliver ved i det Embede jeg har. Naar nu denne Ængstelighed kommer til de mange Fortrædeligheder og Chicaner, som Embedet medfører, og til de Næringsssorger, der betydeligen ere forøgede i den Tid, jeg skal være her for den bestemte lumpne Forskjel i Gagen, — saa mener jeg, det er temmeligt naturligt, at jeg føler mig utilfreds — ja stundom ulykkelig. Men jeg holder det hos mig selv; jeg vil hverken vække Nogles Medlidenhed eller Andres Glæde over, hvordan jeg har det. Kun til en Ven som Du og de Faa, der ligne Dig, ytrer jeg noget herom, — til hvad Ende? Det veed jeg ei at besvare mig. Det gjør mig ret meget ondt at erfare, hvad Du skriver om O.s Fader. Det er dog saare tungt for Sønnen og for hans Kone. Saaledes seer og hører man idel sørgelige Ting i denne Tid. Men det er jo ei blot Individernes Lod; med hele Landet seer det saare betænkeligt ud. Pengemangelen er nu virkelig reel og alt for stor. Intet Laan kan faaes i Udlandet, og den Operation, man vil gjøre for at faa et indenlandsk Laan, paa den Maade, at Folk tage Statsobligationer for Penge, kan — naar derved ei skal resigueres — ei gjøres paa saadan Maade, at Mange kunne nyde godt deraf. — — For en Tid siden spurgte Kongen mig, om jeg vidste, hvem der havde skrevet det Stykke i Tilskueren om Statsraadernes Tilstedeværelse i Stortinget. Jeg svarede naturligtvis nei, men sagde, at det maaske var Falsen. Kongen var meget indtaget af dette Stykke, og da jeg formoder, at han vil søge at realisere Ideen, — saa ønsker jeg saameget at vide, hvad der virkelig er ret og tilraadeligt i denne Sag, hvorom jeg selv er tvivlraadig. Du vilde vise mig en Tjeneste ved at sige mig Din Mening herom. Jeg har for noget siden bedet Falsen om det samme. Jeg havde just da at skrive ham til om det Laan, s. 293E. Nord¹⁾ havde ansøgt. Ved samme Leilighed fortalte jeg Falsen, at Kongen den Gang, han talte med mig om dette Stykke, talte med særdeles megen Agtelse om Falsen; thi jeg tror, det er godt, at Folk ei tro sig anderledes betragtede af Kongen, end som han virkelig betragter dem. Endnu er der ei gjort noget angaaende Besættelsen af Toldembederne i Bergen; men nu, da Wedel var her, purrede jeg ham igjen derom, og jeg haaber, at det nu snart kommer i Gang. Naar saa skeer, skal jeg ei forsømme noget for —. Nu farvel. Hils alle Venner, som endnu ynde Din tro Ven

M.

s. 293

Stockholmd. 15de April 1819.

Kjære Christie!

Dit mig saa kjærkomne Brev af 3die Marts har vistnok lagt alt forlænge ubesvaret, men tilgiv mig! Mangehaande Forhindringer have voldet det, og blandt disse — slet Lune og Ulyst til at skrive. En Slags Trøst er det mig, at Du selv saa godt veed, hvorledes man bringes til at udsætte Breves Besvarelse fra en Tid til en anden; men Du har ved Din lunefulde Beskrivelse af Udsættelseslystens Virkninger hos Dig givet en interessant Gjengjæld for Udsættelsen i den Fornøielse at modtage Dine Breve; men dette kan ikke jeg; jeg kunde vist ogsaa fortælle Dig, hvormange Ting jeg har udsat; men fortælle det godt kan jeg ikke, fordi jeg nu i længere Tid har — udsat — at komme i godt Lune. Det er mig kjært, at Qvodlibet dog er til endnu og endnu skjænker mine Venner nogen Glæde i denne lidet glædelige Tid. Det, hvad mine Dagblade dertil kunne bidrage, er lidet, saare lidet. Jeg bliver imidlertid dog ved at sende dem. Saaledes faar Du nu 5 Stk., nemlig fra Nr. 13—17, der intet indeholder uden et dagviiss. 294ført Beviis paa, hvor flau og lei jeg er. Af Hagerups Brev af 20de Marts erfarede jeg, at mit Brev til ham af 2den Februar var rigtig fremkommet. Jeg begyndte at tvivle derom, da Du i Dit ei meldte noget derom. Har Du og Hagerup den Godhed, hvergang I skrive til mig, at lade mig vide, hvilke af mine Breve der da ere fremkomne. R.s aftagende Helbred gjør mig inderlig ondt. Det maa være saare tungt at være til under Følelsen af den fortskridende Tilintetgjørelse, og

dobbelt tung er en saadan Mands Skjæbne, naar hans Stilling og Forhold ere saadanne, at man ei tør ønske, som det tjenligste for ham, en snar Død. — — At Haxthausen er kommen ind i norske Selskab, vidste jeg aldeles ikke, skjøndt Kapitain Lundh ¹⁾ og Advocat Sem have været her, og vi have talt om Selskabet. Enhver har nok skammet sig ved Sagen og har ei villet nævne den. Om Kongens Reise til Bergen har jeg (søgt) at skaffe mig nogen tilforladelig Kundskab, men det er stedse bleven ved ubestemte Efterretninger, som jeg ei har villet melde Dig. Kongen siger selv kun omtrent dette: at han har megen Lyst til at reise derhen, — at han maaske kan gjøre det efter Leiren i Skaane (der slutter den 21de Juni), men at han ei kan vide vist, om det kan blive af. Efter hvad jeg kan slutte — og deri er Anker enig med mig, — antager jeg for afgjort, at Kongen ikke kommer til Bergen iaar. — Han har skrantet endeel i nogen Tid og er bleven temmelig mager; men nu er han dog frisk igjen; men neppe tager han sig iaar en Reise paa til Bergen, efter at han har gjort Reisen til Skaane. Kronprindsen kunde og burde vel ialfald reise alene til Bergen; men jeg troer aldeles ikke, at Kongen vil slippe ham saa langt bort fra sig alene. Derimod har Sandels sagt, at han i Sommer vil reise til Bergen, og dette synes at vise, at de Kongelige ej reise derhen. — Sandels reiser nok herfra paas. 295Tirsdag for endelig at begive sig til sin Post. Sig Hagerup, at jeg har bestilt en Kaarde og et Gehæng til ham. Hans Brev skal jeg besvare en anden Gang. — Hvad nu mit Jeg anbelanger, saa er jeg ingenlunde af de Tilfredse. Jeg er ei syg, uden forsaavidt Gigt plager mig, og temmeligt alvorligen iblandt. Nu i en 14 Dages Tid har jeg været fri for de mig saa lede Kallaser; men der gives mange andre, lidet fornøielige Ting. „Mange Ting burde ikke saa at „være,“ og jeg formaar saare, saare sjelden at faa dem, som de burde. Kongens Upasselighed har gjort hans Humør daarligt, og ham meget vanskelig at have med at gjøre. — Mange ere de, som søge at skaffe sig Adgang til at bibringe sine Meninger; — Svenske turde der være, som gjerne ville blande sig i norske Sager, og Nordmænd turde der være, som gjerne ville blande sig med de Svenske. Der ere Mange i Norge, som ei med Rette bære Nordmænds Navn; det kan jeg slutte mig til, skjøndt jeg ei ret kjender dem. Kongen er uheldigvis altfor ømsindtig ved de norske Avissskriveres Vrøvl; man veed dette, og man benytter det, og søger om mueligt at afvende Kongens Kjærlighed fra Norge. Pengetrangen, Fattigdommen i Norge nævnes stedse, — overdrives gjerne; man anfører den som Beviis for, at, som Schirach sagde: es kan nicht so bleiben, es musanders werden. Disse Omstændigheder ville vel gjøre Dig begribeligt, at jeg ei er glad her, og det som værre er — ei aldeles rolig for Fremtiden. Jeg haaber, Du har modtaget mit Brev af 10de Februar.

Nu hilses Venner og Veninder fra Din

trofaste Ven
M.

E. S. — — Angaaende Opgjørelsen med Danmark er man egentlig ei nærmere, end da jeg sidst skrev Dig til. Det Tilbud, der herfra er gjort om en Sum en bloc til endelig Opgjørelse af Sagen, har Danmark ikke villet antage.s. 296Det stoler paa de store Magter, — maaske formeget, — men jeg er bange, at vi paa vor Side ansee os altfor meget sikker for de store Magters — vistnok uhjemlede — Mellekomst i denne Sag. Jeg skal være ret saare glad, om jeg engang maa vide denne Sag endelig afgjort; saalænge den ei er det, kan baade den ene og den anden tage Pretext deraf til at chicanere Norges Uafhængighed.

Din
M.

s. 296

Stockholmden 4de Septbr. 1819.

Kjære Ven!

— — — — — — — — — — Jeg seer, det er gaaet Dig som mig at vorde ret mismodig ved den store Ulykke med Branden i Christiania. Ja det var virkelig et betydeligt National-Tab, foruden den Ulykke det var for Individuer af flere Klasser. Ja den ene Ulykke har afløst den anden i vort stakkels Norge! Men Du har Ret, vi bør ei mistvivle men haabe til Forsynet, og allerede har jo dette naadigen seet ned paa Landet, ved at velsigne det med et godt Aar. — — — Blandt de flere, jeg har havt af det sidste Slags, var den mig at see Reins ynkværdige Forfatning. Intet Bad, ingen Ting formaar at helbrede ham; det er forbi med ham. Han lever neppe længe, og da er der en Vens Enke med syv Børn! Og om han lever, hvorledes skal det dog blive med ham? Han kan jo ei bestyre Embedet. Capellan siger han, han ei kan faa uden altfor drøie Conditioner, ja saadan en ung Herre vil strax have Exspectance paa Kaldet betinget, og dette gaar jo ei an. Rein talte med Kongen derom, men han vilde ikke, burde ei heller love ham, at Expectance skulde blive tilstaaet. Kongen var ellers meget blid imod ham og lovede ham at gjøre alt hvad han kunde for ham. Kjære Christie! tænk Du over, hvad der kunde gjøres, og led Du ham til at gjøre Ansøgninger, som ere muelige at bevilge, —s. 297at han ei kommer med noget, som er forkeert. Han har nu vel talt med Treschow i Christiania; men Gud veed, om der er kommet noget Resultat ud deraf. — — Jeg har seet Sandels's Rapport til Kongen om hans bergensiske Reise. Den er særdeles anbefalende for Bergenserne, og den er tillige skrevet med et rigtigt Blik over Bergens Stilling og Tænkemaade. Han nævner Dig, Lowzon og Pavels med særdeles Udmærkelse. Forresten nævnes ingen uden Falsen, som han meget roser, og som mig synes rigtigheden bedømmes. Det er mig kjært, at F. sættes i sit rette Lys hos Kongen. Han er unægtelig en Mand, der fortjener at være anset for

en af vore dueligste Embedsmænd. Han har sine Grimaser; men det har vel enhver af os. Jeg saa ogsaa det Brev, som Kongen tilskrev Dig; men jeg har ei været paa Raad derom. Brevet er dicteret til Hagerup, eller som jeg tror opsat af ham, efter visse Momenter. Nu, der er intet Ondt i Brevet; men havde man spurgt mig, saa havde jeg raadet, enten ikke at skrive noget Brev, eller at stile det til Dig, Lowzon og Pavels, og derhos at gjøre et og andet Udtryk i Brevet lidt anderledes. Hvilke mine Grunde hertil ville have været, vil Du nok vide, uden at jeg siger det. Kongen og Kronprindsen reifte herfra i Forgaars for at gjøre en Tour til Dalerne og flere Egne. De skulle komme igjen den 25de. Der er ingen Statsraader med, hverken svenske eller norske. Vi ere da her hjemme i vor Rolighed; men Anker er med Kongens Tilladelse en Tour til Norge. Det har staaet i tydske Aviser, at han vilde tage Afsked, om det var indført, fordi man vilde have ham til saa at gjøre, det veed jeg ikke. Men vist er det, at han ei tænker paa at afgaa, skjøndt jeg i hans Stilling og efter den Maade, hvorpaa han stundom behandles, — længe siden havde qvitteret Posten. Han er ogsaa nu saa sløv, at han nok for den Skyld burde afgaa, og dog maa man ønske, at han bliver ved; thi det bliver neppe bedre med ham, som rimeligviis skal succedere.

s. 298

Christianiad. 23de Oktbr. 1819.

Kjære Ven!

Sandels er særdeles fornøiet over sin Bergens Reise og kan ei noksom rose Bergenserne. Jeg kan ogsaa nu ret godt lide Manden; han er arbeidsom og vil vist, hvad Ret er. Han var i det første endeel opblæst og storagtig. Det kom nok deels af at han ei havde et aldeles rigtigt Begreb om Grændsen for sin Myndighed, og deels deraf, at han er maaske noget indskrænket i Dømmekraft; men han er nu allerede meget bedre. Jeg har læst Sagens Epilog og Vise til Sandels; begge kan jeg meget godt lide, da de ere vakre og uden Smiger. Der hersker en fri, endogsaa djærv norsk Tone i dem, som her er Paa sit rette Sted. Det forekommer mig, at jeg ei har seet noget af Sagen før i den Smag. — I har da nu Rein tilbage igjen, og Du finder desværre neppe nogen synderlig Forbedring paa ham. Han kommer sig vist aldrig mere. Jeg fik et Brev fra ham, Dagen førend jeg forlod Stockholm; det er godt og tildeels muntert skrevet, men Anledningen er underlig nok. Han vil nemlig, at jeg skulde tale til Kongen om, at han efter Heibergs Død maa blive Klokke til Nykirken, og dertil faa noget Tillæg af Kaldet, som han da vil fratræde. Om jeg end havde seet Kongen, efter jeg modtog dette Brev, vilde jeg dog ei have talt til ham om dette Andragende; Kongen vilde vist ikke indlade sig deri, om han end kunde, hvilket jeg ei tror; thi det tilkommer nok Bispens at ansætte Klokkere. Sagen er ogsaa i sig selv af den Natur, at man ei kan ønske den. Jeg vil nu idag (om jeg faar Tid) skrive Rein generelt til om Sagen. Tal Du ogsaa med ham; men meld mig fornemmelig Din Mening derom. Jeg har før bedet Dig tænke over, hvad der kunde gjøres for Rein. Dette gjentager jeg her; vi maa see til at tænke og handle for ham; han kan selv ingen af Delene mere. — Nu haaber jeg dog, Qvodlibets. 299er i nogen Virksomhed igjen. Men — muntert som forhen kan det ei være. Jeg sørger ofte, naar jeg tænker paa, hvorledes flere af dets Lemmer have — foruden Tidens Ubehageligheder i Almindelighed — maattet føle den ublide Skjæbnes Jern-Haand; Rein tabt Sjæls og Legems Kræfter; Bull seer sin Kone ¹⁾, Moder for hans 7 Børn, som Krøbling. Bøgh seer en haabefuld Datter være bleven venfær; Sagen en gammel, værdig Fader vanvittig; — Saaledes er Menneskenes Skjæbner paa denne Jord! — Fru Bull kom jo ei afsted til Danmark dette Aar; det vilde vel ei heller afhjælpe hendes Onde. — Om Du kommer afsted til Danmark næste Aar, kommer Du da herom? At jeg meget ønsker det, kan Du vel tænke; men det vil maaske koste Dig formeget. — Carlsen beklager jeg ret inderligen; og hende især, dersom det er sandt, som man her siger, at hun aldrig vidste et Ord om, at Forfatningen var maadelig, førend Opbudet skede. Schjøtt har talt med mig om den Plan at faa Carlsen til Brand-Directeur. Jeg skal vist virke alt, hvad jeg kan dertil, ei blot for C.s Skyld, men fordi jeg tror det meget nyttigt. Men da det vist ei vil gaa, dersom det skal blive til Udgift for Statscassen, saa kommer det an paa, om Huuseierne her i Byen kunne blive enige i Sagen. — Jeg veed, der arbeides derpaa. — Anker har engang talt med Kongen om Carlsen. Han vilde da ei give noget bestemt Løfte, om hvad han vilde gjøre i Henseende til sine Penge, skjøndt han synes at være vel disponeret for C. — Men jeg hører nu her, at Kongens Penge ei staa i Uranienborg selv, men i den lille Løkke. Det vil da vel komme an paa, hvad Pantehaverne i Uranienborg ville gjøre. — Wedel er ogsaa bleven meget indtagen af Bergen og Tonen der. Han har fortalt mig, at I har drukket desperat med ham. — Han har nu faaet Ordre at reise til Stockholm i Anledning af des. 300 Udveie, der maa optænkes for Betalingen til Danmark. Han reiser paa Tirsdag. I mit Huus er nu alle friske; der har været Skrantning og Forkjølelse. Hils alle Venner og Veninder og vær Du hilset fra min Kone og fra Din tro

M.

s. 300

Christianiad. 22de Januar 1820.

Jeg har faaet Svar fra Treschow angaaende Rein. Han er af samme Mening som vi, at det ei gaaer an at skaffe ham Klokkeposten. Han mener ogsaa, at det rette er, at Rein faar sig en personel Capellan, — og anseer det ei umueligt, at han kunde gives noget af det Offentlige til Hjælp til Lønningen. Men Sagen er at faa en saadan. Jeg har talt med Hersleb derom. Han har lovet at sondere, om der er nogen Candidat, som har

Lyst; men hidtil har han ei kunnet opgive mig nogen. Han talte om den unge Schyds, — men denne har ei endnu taget Examen, og dette skeer nok ikke førend til April, eller naar det er, næste Examen holdes. Siig Rein, hvad jeg har skrevet, og at Aarsagen, hvorfor jeg ei endnu har skrevet ham til igjen, er, at jeg har ventet paa at faa opspurgt et Menneske, som man kunde handle med om at gjøre en Capellan af. Men skriv mig nu ogsaa Du til, om hvilke Conditioner Du troer, at en saadan Capellan i det høieste maatte tilstaaes, — samt om, hvilke Forretninger han skulde bestride; thi en Capellan hos Rein maatte vel maaske overtage flere af disse, end Personel-Capellaner ellers have at udføre. Din Bemærkning om det Uheldige i Stillingen af flere af vore qvodlibetske Venner er sørgelig, men sand, — og desværre — sandt er gjerne alt det sørgelige, man hører. Saaledes var det Rygte, som jeg længe troede falskt, kun altfor sandt, at Rolfsen er død. For ham var det vist en Lykke, men hans mange Børn! Men hvordan er det med hanss. 301pludselige Død? Her taler man adskilligt derom. — Jeg seer dog, at I endnu af og til samles i Qvodlibet og finde — om ei Glæde, saa dog Løier og Adspredelse. Jeg gaar i norske Selskab, og finder — Haxthausen og d. l. — heel lystige at skue! Men da jeg saa dog ei finder nogen Glæde, hverken der eller i andre Selskaber, saa er jeg nu næsten ganske ligegyldig ved at see slige Karle om mig. Denne Contenance bør man sagtens ogsaa have erhvervet ved at have været ved Hoffet. — Nu er da endelig, som Du vel har seet, de bergenske Toldembeder averteret vacante, — og Din Broder har da vel indsendt sin Ansøgning. Jeg skal ei forsømme, at tale til Statholderen, naar Sagen kommer for, ei heller at skrive til Anker derom, naar Sagen gaaer ind. Jeg tror, det vilde ei være galt, om Du selv skrev til Kongen, — eller om Du ei vil dette, at Du da i det mindste skrev til Anker. Jeg veed endnu ei det mindste om, hvem Wedel vil indstille ifra Departementet; han siger ei gjerne dette i Forveten. Det er ogsaa vel mueligt, at Din Broder ei bliver indstillet fra Regjeringen, da der kan være en eller anden gammel Embedsmand, som man ei kan undgaae at indstille, — men det vil vel, efter hvad der er passeret, ei gjøre noget til Sagen. — I den senere Tid har Kongen saa ofte gaaet udenfor Regjeringens Indstilling, saa han nok ogsaa kan gjøre det her, hvor det gjælder en Mand, som dog saameget taler for. — Min Kone og mine Børn hilser Dig. Ungerne ere alle friske, men min Kone har ondt, formodentlig Gigt, i det ene Been, saa hun har ondt ved at gaae. — Hils alle Venner og Veninder fra Din Ven

Mofeldt.

S. 301

Christiania 24de April 1820.

Jeg har ei siden hørt noget fra Stockholm; Sagen om Told-Embederne i Bergen har nok endnu ikke været fors. 302hos Hs. Majestæt. — Efter Hs. Majestæts Brev synes det, at der ei kan være nogen Tvivl om, at Din Broders Ønske vil opnaaes; vis derpaa kan man dog ei være; thi det gaaer stundom helt curiøst til i Verden og hos os! Det havde været curiøst nok, om Du havde søgt Told-Inspectoratet; min Stemme til at erholde det havde Du ei faaet, — og Kongen havde neppe givet Dig det. Det er dog vigtigere at have Dig som Stiftamtmand, — end at faa Dig til at beskikke ind- og udgaaede Varer. — — Det baade gjør mig ondt og forundrer mig, at Du har været syg. Jeg siger: har været; thi jeg antager, at de 2de Læger og især Din gode Natur nu allerede har overvundet Sygdommen. Du pleiede ei at befatte Dig med at være syg; det er ogsaa en dum og daarlig Beskjæftigelse. Hvad der ret glæder mig, er at see, at Du, selv medens Du er syg, conserverer Dit Lune og skriver Borgere. Men Lunet maa formodentlig dog i Forveien engang have været maadeligt; thi ellers havde Sygdommen neppe faaet Tag i Dig. „Kunde man stedse være glad, saa blev man aldrig syg,“ siger Baggesen, og heri har han nok fuldkommen Ret. —

S. 302

Christianiad. 11te November 1820.

Kjære Christie!

Trende Breve har jeg nu at takke Dig for. — — Noget seent kommer denne Tak, — men det maa Du tilgive; jeg er flau og sløv, saa at Alting gaaer seent for mig; og det er sandeligen ilde; thi jeg har saamange Forretninger, at jeg vel behøvede en hurtig og en munter Aand. — At Du frasagde Dig den Ære at komme til Storthinget, gjorde mig ondt, da jeg saa gjerne vilde havt Dig her, baade for min egen Skyld og for — Thingets. Men jeg kan ei fortænke Dig i, at Du undslog Dig derfor. Du har arbeidet nok, meget mere end nogen Anden har arbeidet eller vils. 303arbeide i Storthingets Sager; — og har Du end ved Dit Arbeide erhvervet Dig den glade Overbeviisning, at have udrettet meget til Landets Bedste, saa har Du ogsaa derved havt mange Ubehageligheder, især den, at Du stundom ei har kunnet vinde Bugt med Uforstand og Lumpenhed. Naar Du da endog føler, at Dit Helbred har lidt ved dette Storthings-Slæb, og at den overalt er svagere og saaledes ei vilde tillade Dig at virke med den Kraft, som Du ønskede, da er dette vistnok en gyldig Grund for Dig til, nu at overlade Andre Din Plads. Men det bør da kun være for denne Gang; bør kun være et Pusterum for Dig. En Mand som Du maa frem paa Scenen igjen om ikke hele Stykket skal blive en Farce. — — — — — Den meget vigtige Ret at foceslaa Embedsmænd, som Regjeringen har, er saare vanskelig rigtigheden at benytte. Der burde rettest kun spørges om, med hvem er Embedet bedst tjent? men dels er det nu engang saa, at det er en Fordeel, ei et onus at have Embede, og det synes da, at den Fordeel maa komme de forskjellige Aspiranter til Deel i Forhold til den Fordeel, Staten

allerede har havt af deres Kundskaber, Flid og Redelighed, — og deels vilde det give Regjeringen en altfor vilkaarlig Magt, dersom ei visse Egenskaber, saasom Tjeneste-Aar, skulde i Almindelighed tjene til Regel for dens Forslag. Jeg skal imidlertid ei undlade at gjøre opmærksom paa det Meget, der taler for T. — —

Du vil vide, hvad jeg tænker om de Mænd, som nu skulle sendes til Thinget. Hvad kan jeg tænke andet, end at det seer saare sørgeligt, ja virkelig farligt ud. Tænk, Elieson, Pløen, Flor, Sebbelow, Bøckmann, Teis Lundegaard, Nanson, Foged Bull; hvilket Antal af forskruede, om ikke gemene Karle; — og hvor let faae de ei en Pluralitet ved Hjælp af de mange Bønder, hvoraf endeel ere lumpne, og Mængden dumme nok til at lade sig lede af dem! Det er saare sørgeligt at see, at de brave Folk unddrages. 304 sig fra Valget og lader uduelige og tildeels uværdige Personer komme til det vigtige Hverv at tale Folkets Sag. Du kan tro mig, — med et daarligt eller lumpent Storthing resikerer vi mere end blot dumme og gale Storthingsbeslutninger. Mon der ei ere dem, som gjerne see, at Thinget gjør det saa galt, saa at enhver bliver misfornøiet dermed, — og at man tør fremkomme med det Spørgsmaal, duer denne Constitution for Norge? og hvor snart gaar det da ei til — at Norge bliver indlemmet, — ophører at være til; — det synes vel, at saadant skulde finde altfor mange Vanskeligheder. Ja, Modsigelser finder det vel, — men hvor er Modstanden eller Kraften til Modstanden, naar Thinget ei har Nationens Agtelse og Tillid? Overalt bør vi ei være uvidende om, at naar Naboen vil bruge Magten, da bukke vi under, — ei fordi Folket ei kunde forsvare sig; men fordi det ei vil, det ei gider, — det ei er enigt. At betage Naboen enhver grundet Anledning til et saadant Skridt, det bør være vor Klogskab. Deraf følger ikke, at man skal krybe eller lade sig gaa paa. Der er en vis værdig Beskedenhed, som sømmer sig ligesaavel et Folk som enkelte Mennesker. Men mon Mængden af dem, der komme til dette Thing, have nogen Idee herom? Krogh, Sibbern, Falsen og Gram ere de Mænd, vi skulde stole paa. Du seer, jeg regner F. med, og troer med Rette; thi han kan vist virke meget godt, naar han vil, og jeg formoder, han saa vil paa dette Thing; thi det bliver her mere Udmærkelse ved at være fornuftig, end ved at være desperat og forkeert, da Mængden er saa. At Valget i Christiania faldt saa slet ud, var Dig vist uventet, — mig virkelig ogsaa, da Mængden af de 15 Valgmænd vare brave og fornuftige Mænd.

Men Sagen er, at disse fornuftige Mænd ikke havde talt sammen i Forveien, men valgt spredt eller efter sit Hoved. 5 af Valgmændene have derimod været enige om at vælge Pløen og Stenersen, og det var nok. Young blevs. 305 nemlig Repræsentant med 13 Stem., Arnsen med 11, og Pløen og Stenersen hver med 5. Man siger, at de, der have stemt for Pløen, ere nu selv skamfulde derover; de har nok troet, at han ei var bleven Repræsentant, — de vilde kun vise ham den Ære, at han skulde faa nogle Stemmer. Pløen er bleven Pokkers storagtig, siden han blev valgt, og fortæller meget om Alt det, han skal udrette. Paa et her vedlagt Blad finder Du Beskrivelse over hans første Bedrift som Folke-Taler. — — Jeg har jævnlig Gigt og endnu jævnligere daarligt Lune.

Brevet maa nu afsted. Hils alle Venner fra

Din Ven
Mofeldt.

(Vedlagt Blad). Paa Forenings Dagen den 4de November 1820 er der i Klubben Enigheden forefalden en heel Deel Uenighed. Som jeg har hørt det fortælle, vil jeg her berette det, uden at kunne indestaae for Rigtigheden, dog er nok Tildragelsen i det Væsentlige saadan. Der var et stort Middagsselskab i Klubben i Anledning af Dagen. Enighed i at drikke skal der have været, saa at Perialen var almindelig temmelig tidlig ved Bordet. Marcus Pløen, der vil spille en Rolle og taler om sit høie Kald og Værdighed som Repræsentant; ja som vil være en Francis Burdet (skjøndt forbandet i det Smaa), fortalte Selskabet: „at han vel var buden til Statholderen (hvor der ogsaa den Dag var stort Selskab), men at det ei sømmede ham som Repræsentant at gaa derhen, — men at han ansaae det for sin Pligt at spise med Folket.“ — Han proponerede mange sentimentale politiske Skaaler, baade Norge vedkommende og for Spanien, Neapel og Portugal. Deriblandt var ogsaa en Skaal for „Repræsentations Retten.“ — Gamle Mægler Smith, der ei hører godt og forstaar ei stort, naar han end hører, — raabte

L. Daae, Breve fra Danske og Norske.

20

s. 306 med Glasset i Haanden: ja Souveræniteten! Skaal for Souveræniteten! Dette gjorde naturligviis megen Sensation; men da det oplystes, at det kun var Døvhed, Dumhed og Perial, som havde forledet Smith til dette Udraab, saa blev han kjendt fri for videre Tiltale — end de smaae Artigheder af Dosmer, Svenske osv., som under Sagen vare blevne ham tildeel. Nu skulde der synges den Sang til Dagen, som Wulfsberg havde forfattet, og som har staaet i Morgenbladet, Pløen, der synger godt, blev af Directionen anmodet om at være Forsanger. Han sang ogsaa de to første Vers, men da han kom til det tredie, hvor der tales om den hvide Fane, erklærede han, at han ei kunde synge det, — og at ingen brav Nordmand kunde synge dette Vers. Endeel holdt med ham heri, men Directionen, som havde approberet Sangen, og Mængden af Selskabet meente, at det omhandlede ei indeholdt noget Anstødeligt. Disse sang da dette Vers, medens Pløen og de der holdt med ham sang det 4de, hvilket maa have været meget opbyggeligt. I den Dispyt, som længe vedvarede om denne Sag, pukkede Pløen bestandig paa, at han var Folkets Repræsentant. En Officeer, jeg

tror det var Capitaine Aubert, sagde ham da, at han ei var dette før næste 1ste Februar, — og at det gjorde Christiania liden Ære, at han nogetid blev det. Herover blev da meget Mudder; men det synes som om det blev paa en Maade bilagt; thi noget efter skal Pløen have proponeret Aubert, at drikke et Glas Viin med ham, — men Aubert, som ogsaa skal have haft en dygtig Perial, svarede: „hvor tør en saadan Slyngel som De proponere at drikke med mig?" Der blev da en stor Tummel, da nogle tog Partie med P., nogle med A —; ja det har nok gaaet noget haandgribeligt til; thi Chr. Heierdahl, en af Directeurerne, der vilde styre til Rette, skal under denne Mægling have mistet begge Kjøleskjøderne. Pløen forlod nu Selskabet, og jeg tror Aubert ligesaa. Men begge Partiers Allierede fik sig derefter Champagne ind og draks. 307et almindeligt Forlig. Der blev da besluttet at sende Bud efter Pløen igjen. Han kom ogsaa, men idet han kom ind, oplød en Fay — en Krambod-Karl — sin Røst og sagde: ja, I maa nu sige, hvad I vil, saa er Pløen dog en Slyngel, og slog derved i Bordet saaledes, at Blodet gik udaf Knogerne paa ham. Larmen blev da atter almindelig. Nogle vilde have Fay jaget ud, —Andre kastet ud (dette var nok det Rette, thi han var saa fuld, at han ei kunde gaa, endsige jages), atter Andre holdt med Fay: og Haandgjerningen skal igjen have begyndt. Men see! nu fremstod Bager Bølling og holdt omtrent følgende Tale: Hør Karle! I have nu støiet og klamres nok, — I have drukket Forlig, men I holde det ikke; nu siger jeg Jer, at den første, som nu slaer eller skjælder, den tager jeg i Nakken og smider nedad Trapperne. Til denne rørende Tale skal han have gesticuleret med saadant Udtryk, at man saa, Manden mente det alvorligt, og derved blev der da en Ende paa Tumulten. Man fortæller nu, at flere Jurister skulle være consuleret angaaende den Qvæstion, om „Slyngel" er et saadant Uqvemsord, at der efter Loven følger Straf for sammes Brug. Men endnu troer jeg ikke, man er enig med sig selv, om der skal anlægges Sag angaaende denne Slyngel. Jeg husker ved denne Leilighed paa den lange Definition, som Sverdrup engang paa Eidsvold gjorde om Forskjellen imellem et Uqvems Ord og et ubeqvemt Ord. — Jeg — som ei er Jurist — er ellers af den eenfoldige Formening, at Vedkommende i dette Tilfælde ei lettelig kan faa nogen Satisfication ved Retten; thi Skjældsordet er ei sagt, hverken til Things eller i nogen ædru Forsamling; det maa vel ansees som sagt i Krohus, Mølle el. Smeddie.

20*

s. 308

Christianiad. 26de Decemb. 1821.

Kjære Ven!

Det er ikke Postdag idag; jeg vil imidlertid benytte en Deel af denne Helligdag tik at besvare Dit Venskabelige af 8de Dennes; især da ingen Jule-Kalaser optage min Tid, og Veir og Føre er saa bestialsk, at jeg ei gider gaa ud at spadserere. Det var mig kjært at erfare, at Obligationerne vare rigtig fremkomne, og at Du var tilfreds med Commissionens Udførelse. Ja visselig, den nuværende Cours trykkes rasende, og det var at forudsee, at den vilde blive rasende, da Thinget ei vilde tage nogen Bestemmelse om Sedlernes Indvexling imod Sølv. At den paabudne Toldens Erlæggelse i Sølv — tvertimod Mængdens Mening — vilde forværre Coursen, har jeg altid troet, og synes nu, at jeg havde Ret. Hvad der tilsidst skal blive af, maa Gud vide; de, der ønske og speculere paa at faa vor hele Statsbygning overende, have ei kunnet vælge noget virksommere Middel, end at sørge for, at vore Sedler maa kunne forværre sig til det Uendelige. Jeg har atter talt med Wedel om at faa Sagen afgjort om Din Huusleie-Godtgjørelse, hvilket han vel lovede; men nu skeer det neppe ved ham, da han er dispenseret for Forretningerne fra 1ste Januar. Men jeg skal da tale med Collet og med Vogt for at paadrive Sagen. — Hvorlangt det var fra, at jeg kunde virke noget i Henseende til Krigscommissær-Posten, seer Du vel deraf, at Sebbelow fik den. — Et Brev til 19¹⁾ for en Maanedes Tid siden indeholdt omtrent følgende: „je veux donner le crigscommissariat à Mr. Sebbelow, faire Mr. Blom Officier de douane à Bergen. — Il est tems, que cet esprit de partie & de cotterie cesse enfin, & que le gouvernement montre son energie en avançant des hommes de connaissances & de probité, qui peuvent donner de la force au gouvernement“. Quid tibi videtur? s. 309Jeg tør troe, at selv Regjeringens mest afsagte Fiender ei tør imputere os, hverken Nepotisme eller Partiaand i Henseende til Indstillingen om Besættelse af Embeder; — ja der turde vanskeligere noget Regjerings Collegium i 7 Aar have holdt sig mere fri derfor, end den norske Regjering. Maa det da ei være glædeligt at see den Løn man har derfor? Du undrer Dig vel over, hvorledes jeg har faaet læse dette; — jo, det blev viist til Wedel og til mig; Kalken var maaske iskjenket for os to; — men ikke fortjener hverken vi eller de Andre en saadan Dosis. Efter Omstændighederne kan Du da slutte, at Regjeringen nu ikke, og end mindre en enkelt Statsraad, har synderlig Indflydelse paa Embeders Besættelse. — — Det har ret ærgret mig, at Pavels ei holdt en vakker og rørende Tale over Rein, især da han visselig ei mangler Evne dertil. Tvi vorde denne smaalige Digter-Jalusie, og ti Gange Tvi vorde de usle Hensyn til Høies og Stores Meninger og Gunst eller Ugunst! og jeg frygter, at disse have her spillet deres sædvanlige Rolle. Sagens Kantate er vakker — sand og uden Bram, som den burde være for Rein. Jeg har ei uden Vemod tænkt paa, at Rein, min ældste Ven, nu er borte. Men i den Forfatning han allerede var maa man vistnok takke Forsynet, som kaldte ham herfra. — At I ville holde en Fest til hans Minde d. 18de Februar, er ret vakkert, men hvorledes jeg skal finde paa at skrive en Tale, som i fjerneste Maade er Festen værdig, det begriber jeg ikke. Jeg tør imidlertid ikke undslaa mig for at skrive den; men endnu har jeg — al min Pønsen uagtet, — ei hittet paa det mindste til en saadan Tale. Jeg faar da nu see, om jeg ei kan finde paa noget. Her har allerede været en Ansøgning inde fra Reins Enke om, at Naadsens Aaret maa regnes fra Eftermandens

Kaldsbrevs Dato; og er bleven anbefalende indstillet til Kongen. Jeg skrev fornyelig til Oberstlieutnt. Rein og raadede til, at Enken skulde indgive Ansøgning om. Pension og levere den til Bispen, som. 310jeg troede vilde ret gjøre sig en Ære af at virke for den. Men naar jeg slutter fra hans Parentation, saa er han nok ikke den rette Mand. Tal Du derfor med Rein om at lade Ansøgningen gaa lige til Dig. Naar Du vil have den Godhed at skrive directe til Kongen, da er dette vist det virksomste Middel til et godt Udfald. Du maa derfor endelig gjøre det. — Papa synes ret vel om Udfaldet af Fastings Sag, da Dommen egentlig ei gaar ind paa Kongen eller hans Resolutioner. Man har nok overalt ikke imod, at Raaderne lide Forfølgelse. Med Wedels Sag seer det langsomt ud; jeg aner imidlertid, at han vil komme godt fra den; thi det synes nu, som om Stemningen forandrer sig, og vil maaske snart være ligesaameget for ham, som den før var imod ham. — Sandelig, Æren at være Amtmand maa være meget værdt, dersom den kan opveie alle disse Uleiligheder! Jeg har nu svaret Dumetius paa hans Brev angaaende Havnemester Tjenesten. Jeg kan desværre neppe udrette noget for ham, da Fasting siger, at efter de gjældende Bestemmelser er denne Posts Besættelse overladt til Overlodsens og Magistratens, saa at Departementet kun under særdeles Omstændigheder kan faa noget dermed at gjøre. Min Kone skranter i denne Tid af et daarligt Bryst, dog er hun ikke sengeliggende. Alle Børnene ere friske, og jeg med paa Gigten nær. Men i godt Lune er jeg visseligen ikke, og kan ikke være. Meget og Mangt gaaer heel underlig, og jeg er ei istand til at virke noget derimod. Du kjender mig nok til at vide, at det ei er Tabet af Naade og Gunst eller af personlig Indflydelse, som jeg beklager; men jeg sørger, naar jeg skuer Tingenes Gang, og ahner, hvor det bærer hen. At Wedel gaar ud af Regjeringen, beklager jeg ogsaa meget, ei alene for os, hans Collegaer, men for Landet i det Hele. Det turde snart vise sig, at hans Hoved og Kundskaber og end mere hans Djærvhed og hans paa Uafhængighedens. 311grundede Anseelse har været en vigtig Støtte for Norges Sag, — og uden hvilken det vil blive vanskeligt at holde den i Veiret. Nu — gid alle mine mørke Ahnelser maatte vorde til Skamme! saa faner Du og hver Norges Ven det glædelige nye Aar, som inderligen ønskes af Din Ven

M.

s. 312

*Breve fra Christian Magnus Falsen til Christie.
Vollebæk, 28de August 1814.
(Adresse Sorenskriver Christie, Bergen).*

Udfaldet af vor Selvstændigheds Kamp, i det mindste den første Act af samme, er Dem nu vist allerede bekjendt. Slet passede det til alle de foregaaende store Ord, og slemt er det, at Nationen skal lide under slige Hoveders slette Foranstaltninger. Hvad der nu skal skee? ja, det maa vor Herre vide. At her imidlertid ikke var blivende Sted, det havde jeg allerede observeret, da jeg talte med Dem paa Moss. Jeg tog altsaa i en Hast min Beslutning og søgte det ledige nordre Bergenhuus Amt, hvilket jeg og den 25de Dennes ved Statsraadets forekommende Galanterie (thi saa hastig ventede jeg ikke Sagen decideret) har erholdt. Nu er jeg da med Gud og Rette en Bergenhuser, og ihvor kjær end min Eiendom maa være mig, saa forlader jeg dog denne Egn og dens ikke-norske Beboere uden et Suk, for langt herfra, hvor formodentlig svensk Indflydelse ikke fremtidig vil kunne yttre sig, om end Foreningen kommer istand, at kunne for Dem og flere Venner i det mindste frit udøse min Harme. De vil vel allerede forlængst have bemærket, Høistærede! at alt dette kun er en Indledning for at komme til at betjene mig af Deres venskabelige Løfte paa Moss, at være mig assisterlig, om jeg skulde falde paa at vende Næsen ad Bergen til. Nu er casus der, ergo — ita. Is. 313September Maaned, formodentlig d. 20de eller omtrent saa, agter jeg med min Kone, en Pige, en Karl og 3 Børn, at reise til Bergen. Resten faaer komme efter til Foraaret. Jeg er aldeles ubekjendt i Bergen, og kan altsaa ikke opgive Dem noget andet, end hvad jeg her har sagt, men overlader det ganske til Deres Venkab at skaffe mig et Etablissement for Vinteren paa bedste Maade, dog saa simpelt som mueligt. Kunde man faaet leiet et lidet Huus for sig selv, var det vel bedst, eller og faa leiet sig ind paa et stille Sted, hvor man tillige kan faa Middagsspiise. Dog! alt dette overlader jeg Dem ganske. Jeg kan naturligviis i denne Høst neppe faa mere end vore høie Personer med. En eller 2 Heste tager jeg maaske med. Hav den Godhed at undskylde, at jeg herved incommoderer Dem. Kjært vil det stedse være mig at kunne vise Dem Gjentjeneste. — Dette er skrevet paa Sengen, hvor en Helvedes Forkjølelse holder mig, og altsaa maa De ikke see formeget paa Skriften.

Deres særdeles hengivne
C. M. Falsen.

P. S. Jeg formoder, De har hørt, at Pøbelen i Christiania har slaget Haxthausens Vinduer ind, hvorfor han efter de øvrige Generalers Exempel har retireret og bekjendtgjort dette ved trykte Placater paa Hjørnerne. Da Kronprindsen af Sverige ankom til Frederikshald, steg han af hos Dahl og spiste der. Denne complete Hofmand skulde da — som sædvanlig til at gjøre sine Hoser grønne, hvorfor han proponerede den Skaal: „H. K. H. Kronprindsen af Sverige, og gid snart hele Norge maa nyde den samme Lykke som Halden!“ Denne Skaal oversatte Prinds Oscar for Pontocorvo, men denne frabad sig alle deslige Skaaler, indtil Sagen var afgjort. — Er denne Anecdote ikke sand, burde den være det. Dahl ligner den meget godt.

s. 314

Christiania 23de Juni 1821.

For at Du kan sættes istand til retteligen at bedømme, hvordan Storting har entlediget sig fra Sagen angaaende Opgjørelsen med Danmark, tillader jeg mig herved at sende Dig en Afskrift af den Adresse, som i den Anledning inden lukte Døre er udfærdiget, til Gjennemlæsning. Du maa gjerne lade Hagerup og Pavels læse den, men jeg ønsker ikke, at Du leverer den fra Dig til nogen, hvorimod Du vilde have den Godhed at sende den til Budsog lade ham forvare den, til jeg kommer tilbage.

Kongen ventes hertil tilsøes i næste Maaned. Leiren, som nu skal være paa Etterstad, foranlediger adskillige Rygter, som vinde Sandsynlighed derved, at de allierede Magter og flere Hoffer skulle udtrykkeligen have paalagt Kongen at undertrykke les Carbonari dans le Nord. Jeg haaber imidlertid, at Kongen ikke derved lader sig forlede til noget Skridt, som kunde sætte Constitutionen i Fare. Stortinget har, saavidt jeg indseer, kun at holde sig til sin Eed. Sin Andeel af Kjøbstædskatten har Bergen faaet uagtet al vor Strid. Det er til Væmmelse at høre Skraalet om dens Rigdom og Østlandets Fattigdom. Ellers kan man udentviwl takke Mowinckel en heel Deel for Udfaldet; thi han gaaer hver Onsdag med Lommerne fulde af Penge og disconterer Vexler, hvilket da kun slet harmonerer med hans Snak om Pengemangelen i Bergen. At han har Næringsvid, kan Du slutte deraf, at han mod 3 Procent disconterede en Anviisning paa 100 Spdl. paa Zahlcassen for Nansen, da denne ikke strax kunde faa den udbetalt. I Thinget er han forøvrigt = O, og har i den senere Tid holdt sig til Oppositionen. Imorgen skal Formues- og Næringssskatten repareres mellem Bergen og Landdistricterne.

Jeg forbliver med Venskab og Høiagtelse

Din hengivne
Falsen.

s. 315

Christiania, 25de Juli 1821.

I Forbindelse med min Skrivelse af 23de f. M. giver jeg mig herved den Fornøielse at sende Dig Gjenpart af Hs. M.s Svar paa Adressen af 18de Juni ang. Opgjørelsen med Danmark, samt Stortingets yderligere Adresse af Dags Datum. Siden Kongen ved den i Hovedsagen bliver anviist de Resourcer, han har forlangt, saa haaber jeg, at Sagen nu dermed kan ansees for denne Sinde endt. Adressen, der er meddeelt som Svar paa Adelsrescriptet, lader jeg ligeledes følge. Den sidste kan Du vise, til hvem Du vil, forøvrigt beder jeg Dig sende baade den og de øvrige Documenter som de forrige til Buds, naar Du har benyttet dem. — Kongen ventes hertil paa Fredag d. 27de. De til Leiren bestemte Tropper ere alle indtrufne, og formodentlig har man søgt de smukkeste ud, der var at finde i Sverige. ¹⁾ Jeg haaber med Dig, at Frygten angaaende Forandringen i vor Grundlov er uden Grund; underligt forekommer det imidlertid, hvad der er bestemt sandt, at de Svenske ved Ankomsten til Svinesund — samtlige erholdt skarpe Patroner udleverede. Dette har foranlediget, at de norske Brigadechefer nu har forlangt ogsaa at forsynes med saadanne. De talrige Belærelser, Stortinget i den senere Tid har maattet døie, har ikke frembragt nogen god Stemning i det Hele. Man siger, at den russiske Minister Suchtelen ledsager Kongen hid. Videre siger man, at S—low skal være —minister og Tank Finantsminister, men relata refero. Arntsen er Præsident i Stortinget. Cabalen vilde igjen faa Tank paa Tronen, og et i den Anledning foranstaltet Aftensgilde for Sebbelow bevirkede virkelig, ats. 316han havde 28 Stemmer, men A. havde 38. Mig havde man tiltænkt en Vicesecretairpost ved denne Anledning, men uheldigviis fik jeg ikke Stemmer nok. Du seer altsaa, at Cabalen gaar sin jævne Gang i Thinget, og det er dog nu ikke godt, da al Enighed kunde behøves. — Jeg vil dog haabe, at Tørken nu har maattet vige for den retmæssige Regent i Bergen, men frygter derhos for, at han, naar han først igjen faaer taget Tronen i Besiddelse, vil udøve et altfor despotisk Herredømme. Fra mine Commilitoner skal jeg hilse. — Mig selv plager Gigten uasladeligen: jeg maa nu gaa haltende, saa jeg vil komme til at præsentere mig for Hs. M. i en bedrøvelig Skikkelse.

Jeg forbliver Din hengivne

Falsen.

P. S. Sibbern, som har været ude at møde Kongen ved Svinesund, er kommen tilbage og fortæller, at han er paa Tamb, hvorfra han i Morgen Aften ventes hid. Det var et falskt Rygte, at Suchtelen er med, ¹⁾ derimod ledsages Kongen af Baron Tawast, som menes bestemt til Sandels's Eftermand.

27/7 21.

s. 317

*Breve fra Foged (senere Amtmand) Kastrup til Christie.
Christiania 24de Marts 1821.*

Dersom deres Høivelbaarenhed ikke tager mig det ugunstigt op, vil jeg tillade mig at meddele følgende i Anledning af Storthinget, hvorom Morgenbladet (denne ellers temmelig nøie Jagttager) vel ikke tildeels har kunnet yttre sig. Esterat Sebbelow, vel toet, som Hr. Stiftamtmanden formodentlig bekendt, var indtraadt i Thinget, fremkom han med en Motion, hvori han udbad sig Storthingets Bestemmelse for, hvad Prædicat han, af Overkrigscommissær og Lieutenant, rettelig tilkom, efterdi Amtmand Falsen havde, i en Communication som Storthings Præsident, betjent sig af det sidste, andre derimod af det første, hvilket han, nemlig S—, paastod at tilkomme, da han, sigende, vel havde frasagt sig den med Overkrigscommissair-Characteren fulgte Rang, men ingenlunde Tittelen. Sagen opvakte Latter, fremskyndede nogle Løier og blev henlagt. Tank prostituerede sig i 3 Dage som Præsident i Storthinget til liden Baade for Forretningerne, men til Moerskab for Galleriet, som og var propfuldt enhver af disse Dage. — — — —

s. 317

Christiania 26de Juni 1821.

Det lader, som at de seneste meddelte kongelige Rescripter til Storthinget og Regjeringens Foranstaltninger med Hensyn paa Nationalbladet og Trykkefrihedsactionerne, tilmeds. 318 med endeel i Omløb værende uveirssvangre Rygter, deels om Indskrænkninger og deels om Tabet af vor Constitution, have gjort vore saakaldte Jacobinere betænksomme. Næsen staaer ikke saa høit i Veiret paa dem nu, som da Adelskabet ved Loven gik fløiten, ei heller har i den senere Tid været opponeret med vred Hu, reen Modvillie, utilbørlige og høist upassende Udtalelser. Sagerne gaae saaledes sin jævne, men vistnok langsomme Gang, der saa meget mere er ønskelig, som man da kan haabe et bedre Resultat. Skulle blot ikke denne Rolighed i Gemytterne, som der synes at herske, blive at sætte i Lighed med Havblikket, der altid afvexler med Storm. Upaatvivlelig gaaer det overlang med vore Forhandlinger. At ligge paa Feltfod sor en Nationalforsamling duer aldeles ikke, ogsaa holder man paa Bagateller, disputerer om ubetydelige Ting, Flere ville have det sidste Ord, og Tiden svinder. Saaledes debatteredes der i to Timer, om enten Opdragelsesbidrag eller Forsørgelsesbidrag skulde bibeholdes, da Udfaldet desuagtet blev, at ingen af Delene fandt Bifald, hvorimod Bidrag alene sættes isteden. Fa— er bydende, Bu— uendelig, So. L— paastaaelig og bitter, og Kn— viger ei gjerne fra sin Paastand. Forøvrigt arbeides der med uafbrudt Flid og efter Evne, ihvorvel den utaalelige Hede især midt paa Dagen synes at lægge Hindringer iveien. Om Lystleiren — ja saagar om svenske Krigsskibes Ankomst hertil, som der tales om — er man nu ikke saa ligegyldig. Flere sammenstødende Omstændigheder kunne mueligens foranledige, at Hensigten med en saadan Krigsmagt ikke var blot til Lyst. Foruden hvad Flere have fortalt, saae jeg en Skrivelse til Statsraad Tank fra Stockholm, hvoraf man skulde slutte, at de allierede store Magter sætte Storthinget ved Siden af det Neapolitanske forhenværende Parlament, samt at hiint bør behandles som dette. Endog Danmark, vil man paastaa, skal i en Note til det svenske Cabinet have yttret dets Misnøie, saavel angaaende Adelskabets Ophævelse, s. 319 som om Nationalbladet, og det med Tillæg, at saadan Fremgangsmaade havde Prinds Christian Frederik lagt Spiren til. Gud veed, hvad der er sandfærdigt, men noget af Vigtighed skulde man dog tro her er i Gjære. — Med hver Dag snart stiger Priserne paa mange Ting, i Anledning af de hidkommende Tropper. Jeg anbefaler mig i Herr Stiftamtmandens Gunst.

Ærbødigst
Kastrup.

s. 319

Breve fra Amtmand (senere Stiftamtmand) Hagerup til Christie.

Bergen d. 14de August 1823.

(Adresse til Berlin).

— — — — Af Avisen idag seer jeg, at Magistraten søier Anstalt til Valgforsamling for at faa Repræsentanter valgte til næste Storthing. Der soer et Slags Gysen igjennem mine Aarer, da jeg læste det. Næsten troer jeg, at man vil være saa billig imod Dig, at lade Dig gaa fri, men hvad man vil gjøre med mig, maa Gud vide. Jeg frygter det Værste; ja virkelig det Værste! Thi ganske enkelte Ulykker nær, kan Intet værre hende mig, end at blive commanderet til det usalige Storthing. Der gaaer Herr S., tag ham isteden og lad ham faa lidt Sorg blandt Glæden. Hvormange S.er gives der ikke, som gaaer med Fornøielse? Neumann taler om, at han alligevel vil til Christiania, naar Kongen kommer der, for at faa ham i Tale. Hvi kunde han da ikke med det samme sidde paa Thinget?

s. 320

Bergend. 13de Septbr. 1823.

Gode Christie!

Dit Brev af 22de f. M. fra Carlsbad modtog jeg igaar, og jeg aabnede det fuld af Forventning efter at erfare, hvorledes det stod til med Din Helbred. At jeg blevs. 321 tilfredsstillet, kan jeg just ikke sige; men det trøstede mig dog, at en Mand, der virkelig er syg, ikke skriver Breve med den Humor, som Du har vidst at indblande i

Dit Ovennævnte. Et Bad kan heller ikke med eet gjøre Undervirkninger. Der maa Tid til, og af den ville vi vente det Bedste. Hvad der for en Mand i Din Stilling maa ansees for et tjenligt Lægemiddel, turde være gode og behagelige Efterretninger fra Hjemmet, og var jeg istand til at meddele Dig saadanne, vilde Pennen glide lettere henover Papiret end den gjør, men jeg har Storthings Nyheder at meddele Dig, som neppe vil smage. Valget er her gjort. Det foregik paa min Fødselsdag, den bedrøvelige 9de September. Den foregaaende 7de havde jeg et Middags-Selskab (jeg har tilforn med Succes havt saadanne), hvor man drak tappert, og hvor jeg søgte at gjøre Vedkommende opmærksom paa, hvad jeg tilforn havde ladet anbringe under Skuret, at det nemlig vilde være saare uhonet handlet mod Dig, nu at vælge mig til Storthings Repræsentant. Men — det var engang besluttet. Valgmændene vare Stene, og jeg var desværre ingen Orpheus, som forstod at flytte eller bevæge dem. Først disputerede man længe, om Du skulde vælges eller ikke. Det var engang saagodtsom besluttet, at Du skulde gaa; thi, sagde man, convenerer det Dig ikke, kan Du ved Hjælp af en Doctorattest komme derfra, naar Du vil. Præsident Klagenberg fortalte alle Mennesker, hvorlunde Du, da Magistraten gjorde Dig sit Afskedsbesøg, havde udtrykkeligen erklæret, at Du Intet havde mod at gaa til Storthinget. Ved Samtale med mig havde Du yttret noget lignende. Mohr skal have hørt det samme af Dig; alt dette gjorde, at de fleste havde bestemt sig at vælge Dig; men Din Broder, hvis Mening i denne Sag ogsaa burde høres, endskjønt han ei var Valgmand, erklærede i mit Selskab saa bestemt, at et saadant Valg maatte være imod Dit Ønske, samt at det aldrig kunde forsvares, — at man under Skuret fik nye Skrupler og næste Dag fattede

L. Daae, *Breve fra Danske og Norske.*

21

s. 322den Beslutning, at Du ei skulde vælges. Dette sik jeg om Aftenen at vide af W. Konow, som omtrent har styret den hele Ting, og naturligviis saaledes, at han selv er sluppen fri. Han sagde mig tillige, hvem der vilde blive valgt, saavel Virkelige som Reserver, og som sagt, saa skede det med alle 8te. Saaledes staar man under Skurets Stokfiskescepter. Et Jernscepter var dog nok bedre. Jeg gjorde for min Part de samme Remonstrationer, som jeg før havde gjort, men forgjæves. Der var altsaa intet andet for, end at forsøge paa, om Valgmændene paa Stedet vare at bevæge. Dette gjorde jeg. Jeg forestillede dem, sørend der skredes til Valg, at jeg hverken kunde vente eller vilde forlange, at man skulde tage min Ulyst og de private Grunde, jeg ellers kunde have mod at gaa til Storthinget, i Betragtning, men at jeg saameget mere troede, man burde see hen til, at jeg paa et Aar blev constitueret til at forvalte Dine Embeder, at dette er skeet, for at Du uden Udgift for Dig skulde faa dem bestyrede, at man sætter Dig i øiensynlig Forlegenhed ved under disse Omstændigheder at sende mig bort, forstyrre Din Plan og mueligens nøde Dig til igjen at tage fat paa Embederne, just paa en Tid, da Du ved et passende Otium skulde nyde Frugten af Din kostbare Reise, hvorved Alt kan forspildes. Jeg føiede til, at jeg bør tro, Du er yndet og agtet her i Byen, men at det vilde være et heelt besynderligt Beviis derpaa, hvis man, det Anførte uagtet, tager mig til Storthings Repræsentant. Ingen Kjæft oplod sig. Det var bestemt, det skulde saa være. Man valgte, og jeg blev med 11 Stemmer den 3die i Orden. Jeg har sagt dem, og jeg skal, saalænge jeg kan tale, fremdeles sige dem, at det er uforskammet, uhonet og en Behandling imod Dig, som Du vist ikke fortjener. Langt bedre havde Du været tjent med, selv at blive valgt, men veed Du, hvad de Asener da havde gjort? saa var jeg bleven første Reserve, saa at Du, naar Du ikke kunde holdes. 323det ud Pau Storthinget, skulde stedes i den samme Forlegenhed med Hensyn til Constitutionen, som Du nu er. —

(Af Hagerups Dagbog under Storthinget 1824).

Marts 23de. — — — Paa Constitutions Committeeen er Alles Øine henvendte. Den skal allerede bære færdig med alle Kongens Propositioner, men der hviler Taushed over dens Forhandlinger, og det er Ret. Man vil dog vide, at ingen af bemeldte Propositioner blive indstillede, og jeg har af flere Aarsager Grund til at troe dette. Ja! det som mere er, jeg troer endog, at om Committeeen indstillede Propositionen om det ubetingede Veto, — imod hvilken de øvrige ere som en „liden Landsby“ mod en stor og mægtig Stad,“ — til Antagelse, vilde den alligevel i Thinget blive forkastet. — Det er udentvivl: oleum, et operam perdere, at Generalproeureuren¹⁾ gjør sig saa overvættets megen Umage for i trykte Blade og Piece at bevise det Fortræffelige i, at dette Veto tilstædes Kongen, samt det gyselige og farlige i, at det nægtes ham. Man troer ham ikke. Han har Opinionen imod sig, og er han ei selv Skyld deri? Overgangen i hans politiske Troe og Mening er for stærk og paafaldende til, at han kan vente Andet. Kongen skal have skrevet Sandels til, at dersom det paa ingen anden Maade kunde gaa igjennem med det formaledidede Veto, vilde han være tilfreds med, at det blev givet ham og

21*

s. 324Hans Søn for deres Levetid. Det var ret, det. I Grunden vilde det dog ikke være andet, end at give det bort for stedse; thi naar den paafølgende Konge ei fik det, var det det samme som at sige ham, at han ikke var den Mand, man kunde betroet et saadant Klenodie, og hvordan vilde det see ud? Endskjønt her vist intet Partie er paa dette Thing, er det dog ikke sikkert, at ei Bønderne see med skjæve Øine til Embedsmændene, formenende, at det fornemmelige er disse om at gjøre, paa dette som paa ethvert Storthing at mele deres egen Kage. Skulde nu de af Kongen gjorde Propositioner om Tillæg i visse Embedsmænds Gage bifaldes, saa

vil dette bestyrke hiin Bøndernes Mening, som er farlig, idet den leder til at udelukke Embedsmændene fra Thinget, ja! endog kan opvække Misnøie med Forfatningen; thi naar Embedsmændene, hedder det, der udgjør Pluraliteten af Storthingene, ikkun komme sammen for at paase deres eget Bedste, var det ligesaagodt, slet ikke at have Storthing. Saa utilstrækkelige Gagerne end i Almindelighed ere, anseer jeg det derfor dog betænkeligt at inklade sig paa nogen Forøgelse i dem. Odieust er det desuden at bevilge Forhøielse for Nogle, naar man ei kan hjælpe dem Alle, ifær saalænge Fogderne ere saa slet lønnebe. Knudssøn har rigtignok gjort Forslag om Tillæg til deres Gage, men jeg veed, at ogsaa dette mishagede Bønderne, der næsten altid staae i etslags Opposition til Embedsmændene, hvilket ikke er godt. Det kommer af slette Embedsmænd, hvoraf der desværre er og har været altfor mange, item af Bøndernes nederdrægtige Natur, der gjør, at han saa gjerne holder fast ved den behagelige Tanke, at de ere Æsler alle tilhobe. Tonen vedbliver iøvrigt, saavidt jeg kan mærke, at være meget god paa dette Thing. Man hører kun sindig Tale og mærker ei til noget Skin af Cabale eller Partiaand. Barer det saaledes fort, vil det være lidet passende at tale om „Opbrusen,“ — dette ellers saa yndede Udtryk, — hvis Beslutningen skulde blive Kongens. 325imod. Det vil ikke feile, at Sagerne Paa det nøieste og roligste tages under Overveielse, førend der fattes Beslutninger i dem. At der gives enkelte Mænd, som for deres personlige Interessers Skyld vil ønske, at Alt kunde falde ud til Høiestes Behag, det troer jeg nok, men deels er dog nok deres Antal det mindste, og deels veed jeg ikke engang, hvorvidt de af Frygt for Prostitution tør blotte denne deres svage Side paa et Thing som dette. Tiden vil vise det. — Gjennem Sandels er det overdraget Jacob ¹⁾ at gjøre Forslag paa Thinget til Forhøielse af Kongens og Kronprindsens Appanager. Det er Følgen af det Kattevæsen at stryge sig op efter Statholderen seent og tidligt. Han vred sig i Førstningen derved, som jeg hører; men beed dog paa. Jhvor rigtigt det end kan være med denne Forhøielse, saa vil dog den Embedsmand, som kommer frem med Forslag derom, selv om det ei var Bull, dog neppe kunne undgaa at mistydes. Imidlertid vilde han være huul og liste sig til at saa Sagen bragt i Forslag inden lukkede Døre, men der var flere hule. Jeg har aldrig seet Knudssøn komme saa gesvindt op fra Bænken, og hvorfor? for at gjøre Præsidenten opmærksom paa, at slig Sag ikke egnede sig til Behandling inden lukkede Døre, og at det ærede Medlem altsaa maatte paalægges siden, naar Gallerierne vare aabnede, at komme frem med, hvad han havde at foreslaa. — Derved mislykkedes den Spekulation. En lang og velklingende Harken udeblev ikke, men hvad der udeblev, var Forslag, thi da Præsidenten, førend Thinget den Dag hævedes, opfordrede dem af Medlemmerne, der maatte have Noget at fremføre, til at yttre sig desangaaende, taug Jacob som en Muur, og han er heller ikke siden kommen frem med Forslaget. Den Fortrolighed, han i Førstningen generede mig med, er nu forbi, og jeg er ret glad derved, endskjønt jeg ikke veed Aarsagen, men jeg skals. 326heller ikke plage mig for at udfinde den. Nu skal da Vice-Kongens Afreise fra Stockholm være bestemt til den 3die i næste Maaned og hans Ankomst hertil d. 9de ejusdem. At der ved hans Ankomst skulde foregaa nogen Forandring i de Meninger, som nu synes at være herskende, kan jeg dog ikke troe. Der skeer imidlertid meget Uventet under Solen, og man skal intet forsværge. Med de mange Deputationer og megen Stads, vi her har ivente, bliver det en stor Fornøielse. Det er dog fornøieligt at fornøie sig.

Marts 25de (1824). Idag har Plenum været samlet. — Uventet kom Foged Kastrup i Dag frem med Motion om, at Kongens og Kronprindsens Apanager maa forhøies. Dette undrer mig meget, thi han kunde efter det Passerede ikke være uvidende om, at det vilde komme fra Bull, og naar han desuagtet, saaat sige, vrider det udaf Haanden paa denne, eller, som nogle yttrede sig, stjæler det fra ham, saa kan det dog ikke nægtes, at en saadan Iver for Kongens Sag er i en ikke ringe Grad mistænkelig. Hvem vilde ikke, endog blot for Skinnets Skyld, gjerne være fri for at gjøre et saadant Forslag? Og denne Mand griber det i Flugten. I Førfiningen troede Alle, at Bull havde faaet K— overtalt til at gjøre det i sit Sted. Men det var ikke saa. Da Præsidenten opfordrede, som sædvanligt, Thingets Medlemmer til at fremkomme med Forslag, om de havde noget, havde B— allerede fat i Kloen, men K— var, som salig Gyldenkrant pleiede at sige, lugjærrig og kom imellem. Han har i Thinget ikke vundet derved. Hvad han ellers kan vinde, vil Tiden lære. — B— yttrede bagefter en heftig Glæde over, at denne Kalk var taget fra ham (vi ville tro, at den var uskrømtet), og rendte strax til Exellentsen for at rapportere. Vel have Nogle allerede yttret at ville modsætte sig Forslaget, men det vilde være Skam for et saa moderat Storthing som dette, om det blev Mange. Forslaget gaaers. 327desuden ikke ud paa andet, end at det, som nu er tilstaaet i Sedler, skal udredes i Sølv, og Coursen tager jo nu en saadan Gang, at Forskjellen, hvis den, som man med Grund haaber, vedbliver at bedre sig, ikke kan blive betydelig. Er det derhos sandt, at hele Kongens Apanage og største Delen af Kronprindsens hidtil stedse er sorbleven i Landet, saa bør ogsaa dette komme i Betragtning. Endelig er det vel i flere Henseender godt, at Kongen vises denne Opmærksomhed, men med alt dette vilde jeg dog ikke være den, som gjorde Forslaget. —

Marts 26 (1824). For Galleriet var dette en dyrebar Sag. Der holdtes Odelsting ei alene om Formiddagen, men lige til Kl. 9 om Aftenen. Sagen om Consulatgebyhrernes Erlæggelse i Helsingør var kommen tilbage fra Committeen med samme Indstilling som før, og nu skulde den debatteres. — Wedel opstod som Gebyhrets Talsmand, og da han ei er fri for en persiferende Tone, hvilket alle gode Hoveder saa let henfalder til, toge Debatterne en Caracteer, som de paa dette Thing ikke tilforn have havt. — Man slog om sig, med baade hvad der hørte og ikke hørte til Sagen. Omsider blev det ved en liden Pluralitet afgjort, at der skal betales Gebyhr, men Wedel var alligevel ikke tilfreds med Sagens Udfald, da han ansaae det Gebyhr, som tilstædedes, saa lidet, at det endog forekom ham som uanstændigt. Idag atter til Middag hos Falsen. Jeg dør engang af Venskab. — —

Den 27. Marts. Der kom mange Forslag frem i Stortinget. Jakob kunde ikke undlade at gjøre et lidet Tillæg til Kastrups, det nemlig at Vicekongen maatte betænkes med Noget til sin Hofholdning. — Derom vilde vel Stortinget alligevel ikke have kunnet undgaa at tage sin Bestemmelse, da det ligefrem er fastsat i Grundloven. Steenstrup foreslog, at Norge maatte tage forholdsmaessig Andeel i Omkostningerne paa Kronprindsens Reise, Sibbern, at Statseassen maatte komme Christiania By til Hjelps. 328med et Laan af 60,000 Spd. til Kaserners Opbyggelse. Alt dette gaaer ud paa nye Udgifter. Gud veed, hvor det skal komme ifra. Stoltenberg foreslog, at der udsættes med nogen Beslutning angaaende Tillægget til Apanagerne, indtil man af Budget-Committeens Indstilling seer, om det lader sig gjøre at bevilge Noget i denne Henseende. Hertil troede han at have saameget mere Grund, som Statsudgifterne for de følgende 3 Aar vil, ifølge Hs. Majestæts Proposition, komme til at overstige Indtægterne med et Beløb af over 80,000 Spdl. Jeg er ellers nu kommen efter, hvorledes det har sig med, at Kastrup kom frem med sit Forslag. Det var efter Anmodning af Generalproc., som formodentlig fandt, at det gik for langsomt med Jakob, eller, Gud veed af hvilken Aarsag, nu var falden paa, at K— skulde være Manden. Denne henvendte sig til Knudssøn, for af ham at faa Forslaget skrevet. Knudssøn vilde ikke i Begyndelsen, men gjorde det omsider, dog under den udtrykkelige Betingelse, at dersom Kastrup siger til Nogen, at Kn. har skrevet det, siger denne hanl lige i Øinene, at han lyver. Herlige Historier! og hvor bedrøveligt, at Proponenten maa tye til en Anden for at faa skrevet, hvad han skal oplæse. — Idag blev Wedel valgt til Stortingets Præsident. Var han kun saa stærk i Benene, som han er i Hoved og Tunge, vilde det ingen Nød have, men at staa og oplæse de mange Forslage, som nu, da der kun er faa Dage igjen af Marts Maaned, sikkert vil indkomme, maa falde ham besværligt, da han formedelst Podagraen endnu fremdeles er fvag tilfods. Ellers er det just som det bør være, at en Mand som Wedel staaer i Spidsen for Thinget, naar Vicekongen kommer. Krogh er noget vidløftig. Han vil gjøre det altfor tydeligt og vælger saamange Gange forandrede Ord og Udtryk, at han omsider bliver trættende. Anderledes er det med W. Alting gaaer for ham. Han er desuden Storthingsmand con amore. Det kan ikke let undgaa Nogens Opmærksomhed, med hvilken Lyst han ers. 329i Thinget, og hvorledes han med Liv og Sjæl sætter sig ind i Forhandlingerne. Naar en saadan Mand vil det Gode, hvad kan han da ikke udrette? Weidemann er nok den, som taler smukkeste paa dette Thing, han har et udmærket godt Organ, og hans Sprog er flydende. Knudssøn turde være den Grundigste, men det er Skade, at han mangler den for ethvert dannet Menneske saa nødvendige Opdragelse. Ogsaa maatte man ønske ham fri for en vis Arrogants, der er en Følge af hans Overvægt i Thinget, og som, om den just ikke udarter til Uartigheder, dog altid har noget Stødende ved sig. Jeg skal ikke nægte, at hans udmærkede Talenter som Storthingsmand vistnok berettiger ham til at have megen Indflydelse paa Forhandlingernes Gang, men han behøver derfor ikke at ville imponere eller lade sig mærke med, at han føler sit Fortrin. — —

Den 30te Marts. Storthing, Odelsting og Lagthing. I det sidste blev Forslaget om Consulatgebyhret antaget mod 2 Stemmer. Saa megen Alarm der var i Odelstinget om denne Proposition, saa fredeligt gik det her. I Hviletimen gav Schultz en Østers-Frokost, hvori foruden de trondhjemske Repræsentanter Budtz, jeg og et Par Andre toge Deel. Der blev drukket en Skaal for „alle Banker,“ og i et Østersgilde kunde den være paa sit Sted. Blandt de mange Forslag, som idag indkom til Stortinget, var der eet som gik ud paa, at Storthinget skulde afskaffes, og Regjeringen bestaa af Kongen med et Par Bisiddere, som han efter Behag kunde antage. Præsidenten kunde ved Referatet ikke bare sig for Latter, og Thinget saavelsom Galleriet loe med, ret ligesom det gaaer til paa Comedien, naar der fremkommer lystige Scener. Det var altsaa en munter Begravelse dette Forslag sik. En Kjøbmand Andersen i Riisøer klager med Grund over, at han efter 7 Aars Forløb endnu forgjæves venter Erstatning for 2 i Spanien ham fratagne Skibe og Ladninger. Under Debatteerne om denne Sag mente Sverdrup, at Udenrigsministerens. 330kunde have handlet anderledes, og heraf tog Præsidenten Anledning til at svare: at det ei var hans Kald at forsvare Udenrigsministeren i dette og Mere; hvor Lars ¹⁾ vil blive glad, naar han saaer sligt at høre! og at han faaer det, saa varmt som muetigt, derom tvivles ikke. Albedyhl og en Major Block — en styg Carnaille — er hver Dag paa Galleriet fra Begyndelsen til Enden, men naar det nu, som idag, indtræffer, at der paa een Tid holdes baade Odelsog Lagthing, maae de Folk være ilde nok farne; thi om de end kunne staae med et Been i hvert Thing, kan dog Hovedet kun være paa et af Stederne. Kom det alene an paa Øinene, kunde Jacob reeommanderes; thi med hans Øine har det virkelig den Beskaffenhed, at han, som Solon siger, staaer midt i Ugen og seer til begge Søndagene. Sverdrup oplæste et Forslag om forøget Understøttelse af Statscassen for Universitetet. Det var smukt skrevet, men som sagt, hvor skal det komme fra? — —

Den 31te Marts (1824). Den sidste Dag. Forslag sra Andre end Regjeringen modtages. Altsaa en dyrebar Dag. Den celebreres derfor ogsaa med Middagsmaaltid hos Carstens. — — — — — I Odelstinget hører jeg der er indkommet saa omtrent 50 Forslag, hvilke Rambeck dog refererede saa gesvindt, at man (var) færdig til Kl. 3, da Selskabet samledes hos Carstens. Her gik det lystigt til. Af Zetlit's Viser til og om Norge, — hvilke dog ere og blive de bedste, vi i det Slags have, — bleve mange sunge, og ved Enden af hver udbragte Wedel en Skaal, ledsaget jævnlig af Taler, aldeles paa sin Engelsk. Omtrent midt i Maaltidet kom Sverdrup med en Skaal, og den lød omtrent som saa: „Foreningens Skaal! den være til Held for begge Riger! men Haan og Foragts. 331ifølge hver Nordmand, som ønsker en nærmere Forening end den, vi nu have!“ Paa Wedels Ansigt var det, saa klog han end er, dog ikke vanskeligt at see, at Skaalen mishagede ham, og Knudssøn, som ikke troer ham, men speider ham allevegne, mærkede aldrig saasart dette, førend han øieblikkelig istemte: „men Skam for den, som ikke vil denne Skaal uddrikke,“ hvilket Alle sang med og hvorpaa Skaalen blev drukket. Da vi havde reist os fra

Bordet, takkede jeg Wedel for de vakkre Ord, han ved Skaalerne havde fremsagt. Ved Forsamlinger som denne, sagde han, forekommer det ham passende paa en kort og kraftfuld Maade at udtale den Esprit, hvoraf de besjæles, og det var dette han havde søgt at gjøre, men han kunde ikke begribe, føiede han til, hvorledes Sverdrup kunde give en saadan Skaal som den ovenmeldte; thi Ingen vil dog nægte, at der kunde gives Omstændigheder, hvorunder en nærmere Forening kunde blive os gavnlig. Hvorledes det? spurgte jeg. Svar: om vi t. Ex. kunde komme i et saadant Forhold til Sverige som det, hvori samtlige nordamericanske Stater staae i til hverandre. Her blev jeg virkelig slaaet paa Snuden, og havde ingen videre Forklaring nødvendig. Saa er han dog alligevel altid det samme underlige Menneske, som Ingen kan troe. Det gjør mig ret meget Ondt. At der er bleven talt om en Aal i Constitutions Committeeen, som var saa glat, at man aldrig kunde faa Tag i den, har jeg nok hørt, men jeg studerede forgjæves paa, hvem det kunde være. Nu veed jeg, hvem det er. Det vil heller ikke vare længe, inden Flere komme til denne Vished, og da bliver Wedel nok ikke længe Thingets Præsident. Man har idetmindste allerede straffet Kastrup for hans Stiklerie, med at rive ham ned af Secretairstolen i Odelstinget og sætte Foged Barth istedet. Jeg veed ikke, om jeg skal bifalde dette eller ikke; thi det seer ud som en halv Conspiracy, især naar man lægger Mærke til, at K— kun havde 5 Stemmer og Barth næsten alle de øvrige, hvilket tydeligen giver ens. 332foregaaende Aftale tilkjende, og Sligt har man hidindtil ikke vidst noget af paa dette Thing; men man har vel villet vise K—, at hans Forhold misbilligedes, og troet, at denne Maade dertil var den passende, uagtet det ei kan nægtes, at man med samme har fritaget ham for en ikke saa liden Byrde. Imidlertid sees tydeligen, at efter hiint Forslag vil saagodtsom Ingen indlade sig med K—, men de Fleste synes ligesom at skye ham, og dette er nok en større Straf. Jeg har nu hørt, at han paa forrige Storthing søgte om at blive Major. Altsaa er jo den Mand tillige en Nar. I Selskabet hos Carstens blev tillige holdt Storthing. Præsidenten opfordrede de ærede Medlemmer til at yttre sig, om dette Lag skulde være et Gravøl eller et Barselgilde. Flere opstode og yttrede deres Formening derom, og Knudssøn mente blandt Andet, at det paa ingen Maade kunde blive det sidste, da det er saalangt fra, at Barnet er født, at Beerne neppe rigtig er begyndt, og man altsaa ei kan vide, om det vil blive et Misfoster eller et velskabt Barn, der fødes, uagtet vi vistnok ville haabe det sidste. Dette var baade sødt og suurt. Det blev da til et Gravøl. Jeg tvivler heller ikke om, at jo de fleste af de indkomne Forslag ville blive begravne og overgivne til velfortjent Forglemmelse.

s. 332

Christiania 30te April 1824.

Kjære Christie!

Maaske Du finder det uforsvarligt, at jeg ikke oftere meddeler Dig Efterretninger fra denne forunderlige og just ikke moersomme Hovedstad. Jeg finder saadant ikke utroeligt, men jeg tør tillige troe, at Du vil overbære med mig, om jeg ikke saa ganske opfylder, hvad Du kunde fordre af mig. Dagbladene bleve mig selv saa kjedsommelige at jeg ophørte med at skrive dem, og hvad maatte de vel da ikke blive Andre. Imidlertid faar Du dog at tære de hermed følgende 3 Nummere. Om der siden kommer flere, beroer paas. 333flere Omstændigheder, og deriblandt fornemmeligen, om jeg faaer Tid og Humeur til at skrive dem. Jeg mangler for Øieblikket begge. Morgenbladet siger Dig det Væsentlige af, hvad her passerer paa Thinget. Det Geheime faar Du rigtignok ikke deraf at vide, men af mig kan Du heller ikke vente Underretning derom, mindst siden Motzfeldt er reist; thi jeg er ikke indviet i Hemmelighederne. Skal jeg sige den rene Sandhed, saa bryder jeg mig heller ikke stort om at kjende dem. Hvad jeg veed, skal jeg imidlertid meddele Dig, og det kan jeg ligesaagodt gjøre ved et Brev in nuce, som i lidet underholdende Diarier. — Siden det er faldt i min Lod at befatte mig med de store Ting, vil jeg begynde med det Største, med Kongen. Han er smek vred, ganske desperat. Skulde Du vel kunne forestille Dig dette? Bar det at formode, at dette Storthing, der dog virkelig endnu intet Ondt (Du vil maaske sige slet Intet) har gjort, allerede skulde have paadraget sig hans Vrede i den Grad, at han allerede har betænkt sig længe paa at give os den ansøgte Prolongation? og dog er det saa. Paa en Tid, da man troede at Alt var nok saa godt og vel, at der var Fred og ingen Fare, faaer Sandels et Brev fra ham, der, blandt mange andre smukke Ting, indeholder, at dersom Storthinget ikke strax afgjør Constitutions Forslagene og giver ham det saa lykksaliggjørende Veto, skal det opløses. Naar man kjender Kongen, veed man, hvad sligt har at betyde, men det er dog ærgerligt, at han saaledes skaber sig gal over slet ingen Ting. Kronprindsen, der, reverenter talt, staaer som en Luus mellem 2de Negle, har havt Medlemmerne af Constitutions Committeeen, En for En, hos sig, formodentlig for at faa at vide, hvad han omtrent kunde sige Kongen til hans Beroligelse, men hvad Trøst han har faaet, veed jeg ikke. Jeg formoder, at den ikke er stor. Til den fatale Stemning, Kongen er sat i, har Falsen ved sit ivrige Skriverseri, — om at Vetoet bør gives ham, — nøk ikke bidraget Lidet. Over at der er rørt op i dens. 334skammelige Bodøe-Sag, skal han og være meget opbragt, men efter hvad jeg har hørt af Nogle i den sorte Committee, ¹⁾ skal der ikke kunne komme Noget udaf dette Røre. Vi staae altsaa ligesom paa Dask, men skulde det Værste hende og Kongen virkelig opløse Thinget, hvem har da Skammen? Vistnok er der endnu kun udrettet saare lidet, men den, der kjender til Gangen i et Storthings Forretninger, veed, at det i Førstningen maa gaae langsomt. Paa Snak er der ikke spildt Tid. Der er snarere snakket forlidet end formeget. Den eneste, som heri gaaer forvidt, er maaske Knudssøn, men naar man har saa let for at udtrykke sine Tanker, som han, saa er Feilen temmelig tilgivelig. Wedel er en god Præsident, den bedste, vi, efter mine Tanker, har havt. Sibbern er for hurtig, — Krohg for langsom, — men Dig har Ingen af dem, jeg har hørt, endnu naaet. Sverdrup er bidende og skarp,

naarsomhelst han staaer op, men da det kun skeer sjældent, skader det heller ikke meget. Dog frygter jeg for, at han og Knudssøn nok engang vil komme op at skjændes, førend det tager Ende. Det vil være Skade; thi endnu er alt gaaet til med Moderation og Værdighed. — — — — —

Jgaar (29/4) var jeg i et lidet Geburtsdags Gilde hos gamle Justitarius Bull, som nu er indtraadt i det 76de. Gid han saasandt var udtraadt af Høiesteret! men det skal han ikke ville høre noget om, uagtet han bestemt er for gammel til længer at beklæde den vigtige Post, der er ham betroet. — Falsen længes stærkt efter den, men han er derfor ikke uopmærksom paa, hvad Du vil gjøre; thi forlader Du Stiftamtmandskabet, vil han søge det, og ligesom der, saavidt jeg troer, ikke kan være anden Grund hertil, end at han paa den Maade vil bane sig en ny Vei til at komme paa Storthinget, hvilket aldrig vil lykkes ham, medens hans. 335er her, saaledes tvivler jeg ikke paa, at han jo faaer Embedet. Der kan siges Adskilligt derom, men saa meget troer jeg dog, at man vil være bedre faren med ham end med Bull, og Een af dem blev det dog i alt Fald. Jeg har hørt, at Du skal være reist op paa Haukeland, og at Du skal komme Dig saasmaat efterhaanden. Gud give Du maatte føle Dig istand til at overtage Embedet igjen; men prøv ei derpaa, førend Du er nogenlunde vis paa, at Du har Kræfter dertil. — Motzfeldt maatte assied, men han var ikke vel tilmode derved. Til denne uventede — som det synes — Naade har han udfundet en Aarsag, som uden Tvivl er den ene rigtige. Det var nemlig farligt, at han under Vicekongens Ophold i Norge var her og kunde virke paa denne. Derfor skulde han i al Haft kaldes til Stockholm. Dette er saa aldeles i sin Orden, at jeg ikke begriber, hvorledes det ikke strax faldt mig ind. Ligesom al vor Kundskab er stykkeviis, saaledes faaer Du ogsaa dette Brev kun stykkeviis. — Jeg har nu været til Middag i det Norske Selskab og drukket rød Viin, Bourgogne og Champagne. Af sidste Sort drak jeg Mere end jeg havde Lyst til, men det var Rambechs Skyld, som sad ved Siden af mig og nøiede mig saaledes, at jeg, i en vis Forstand, virkelig blev fornøiet. Der var ellers ret muntert. At der ved denne Leilighed var to Mænd tilstede, som havde været med at stifte Selskabet, hører til det usædvanlige, men det var og et Par gamle Karle: Bull og Arbin. Jeg fik at høre, at Kongens Meddelelse om Prolongation ene skal være paa ubestemt Tid, men dog affattet i meget moderate, ja endog smigrende Udtryk, hvilket ret fornøier mig. Videre fik jeg at høre, at Aarsagen hvorfor gamle Bull ei vil tage sin Afsked, skal være den, at han arbejder paa at faa Sønnen til Eftermand, Det er som mig synes vel meget forlangt, og skeer vel heller ikke. Der ere de som mene, at Statsraad Krohg burde være Manden, men jeg troer neppe, at han er skikket til denne Post. Hans. 336har ikke den fornødne Kraft. Hvordan det vil gaae ham i Lovgivningsvæsenet, begriber jeg ikke. Saalænge Thinget tier, tier han ogsaa; men det er dog en Sag, som neppe kan forbigaaes med Taushed, og hvorledes seer det da ud for ham? Jeg vilde ikke for meget Godt være i hans Sted; jeg frygter meget for, at han ikke vil undgaa Ubehageligheder, som vil have til Følge, at han bliver syg, og at Thinget taber den Nytte, som det ellers vil have af denne meget duelige og retskafne Mand. Vor lille Landsmand August ¹⁾ spiller en kunstig Rolle her paa Thinget. Han er Patriot og fører i Committeen en meget decisivt Sprog. Wedel sagde mig forleden, at han i Toldkommitteen har den største Møie med ham, fordi han er grov mod Enhver, som har en forskjellig Mening fra hans. Han troer at forstaa alle Ting bedre end alle Andre, og saasart Nogen modsiger ham, bliver han uartig. Dog, tilføiede W—, formaar han ikke at fatte Meningen af en eneste § i Toldanordningen. Dette var nu Meget sagt, men jeg har rigtignok i Handelscommitteen mærket, at han vil være en Fandens Fyr, og at han gjorde meget beore i at holde sig langs Landet. Han er nævnet engang i Børsenhallen, og det gjorde saa godt. Man bliver navnkundig og med det samme tillige — fähig. — Nei, da er Budt mig en anden Mand! Du kan gjøre ham til Præsident eller til Skriver, eller til hvad Du vil, og han bliver altid den samme. — Hvad vil Enden blive paa alt dette? Du kan troe, jeg er ikke lidet bekymret derover. Et moderat Storthing og en desperat Konge; hvad skal der blive af? Til denne Tid har jeg været saa fri for at incommoderes af Vicekongens Ophold iblandt os, som jeg nogensinde kunde ønske det. Ikke en eneste Gang har jeg været tilsagt til Taffelet, og jeg skal være glad ved, at det vedbliver saaledes. Det var dog maaske dumt af mig, at jeg lod mig gjøre til en fornems. 337Mand. Jeg er ikke skikket til at være det, og Enhver burde see at holde sig paa den Hylde, hvortil han er indrettet.

D. 4de April (1824). Det er nu afgjort, at Motzfeldt skal til Stockholm i Falbes Sted. At dette ikke er efter min Kogebog, faaer Intet sige. Det er værre, at det heller ikke er — og ikke godt kan bære — efter hans; endskjøndt rigtignok Naadens Soel derved igjen synes at kaste sine Straaler paa ham. Han skal afsted først i denne Maaned. Efter hans Mening har det Intet at betyde med Wedel. Gid det var saa vel. W— blev ogsaa i Løverdags paanyt valgt til Præsident med 65 Stem. Han tager sin Middagsmad i Norske Selskab med os Andre. Naar han kommer, efter at Spiisningen er begyndt, gjør han altid Undskyldning derfor, hvilket ellers ikke salder nogen ind. Var han mindre ceremoniel end han synes at bære, kunde man fristes til at troe, at han havde samme Hensigt dermed som Edv. Colbjørnsen, da han engang med Flid kom forseent i Høiesteret for at faa Leilighed til at holde en fyndig Tale for hans ikke altid præcise Collegaer, om det Upassende i at lade Folk vente efter sig; men jeg kan ei troe, at W— forlanger, vi skulle vente til han kommer, og gjør han det, tager han fejl. Jeg erindrer nok, da en Mand i Vennekredsen udlod sig som saa: „Nu faae vi da at see, om der er levnet Noget til Stiftamtmanden,“ men mener I, det hjalp? — Det var muntert idag ved Spisebordet. Vi vare ganske faae, men des raskere gik det med Æresskaalerne, saa at Budtz og jeg tilsidst maatte oeconomisere for at komme udaf det med vor halve Flaske hver. Den lille Mand var især lystig. Det er en curios Person. — Der var Kalas hos Statholderen. Denne skal, som jeg hører, ved alle Leiligheder yttre sig meget tilfreds med den Forstand og Sindighed, som hersker i dette Storthing. Gid kun Stoltenberg ikke vil fordærve det. Han er den eneste, som jeg i saa Henseende er bange for. Hans. 338mener det vist godt, men

raa er han og paastaaelig uden Lige. Schultz og Deinboll ere derimod fromme som Duer. Der var en Tid, da D — vilde have det til en Forbrydelse, at man taledede med en Statsraab eller lod sig see inden hans Døre. Nu er det anderledes. — — — — —

L. Daae, Breve fra Danske og Norske.

22

D. 5te April. — — I Aften atter hos Falsen, med Statsraab Aal, som spurgte meget efter Christie. — — — — —

D. 7de April. Af Præsidenten blev i Thinget oplæst en Adresse til Hs. Majestæt om at faa Stortbmget prolongeret paa 2 Maaneder. Som Grund herfor anførtes blandt Andet de fra Regieringen indkomne vigtige Propositioner, men dette lille Ord „vigtige“ forvoldte megen Allarm Nogle vilde have det reent udstrøget, Andre, at det skulde modificeres, og atter Andre vidste nok ikke selv, hvad de vilde. Omsider blev det dog ved Votering afgjort, at Ordet skulde beholdes i Adressen, men nu fik Sverdrup Skrupler over, at der ei stod: „underdanig“ i Adressen. Dette sagde Præsidenten, at han med Flid havde udeladt fordi han ved at eftersee Storthingsforhandltingerne fandt at det i de seneste Adresser om Prolongation ikke har været brugt S— bemærkede, at hans Øine var saa vant til dette Ord, at det er ligesom han savner Noget, naar det ikke er med, og det blev da eenstemmig optaget Jeg seer heller ikke, hvorfor man i en Adresse om at faa Thinget forlænget skal være mindre underdanig end i alle de andre.

D 8de April. — — — — — — — — — — — — — — — Et Brev fra Kongen til Sandels om det ubetingede Veto hvilket Brevs Indhold S— underhaanden skulde lade komme til Storihtngets Kundskab, indeholder, blandt Andet, at dersom man ikke giver Kongen dette Veto, vil Ban lettelig blive sat i den Nødvendighed at maatte tage det meds. 339Magt. Slige Trudsler gjør nok just den modsatte Virkning af det, hvorpaa de ere beregnede, og derfor er det uklogt at komme frem dermed. Sandels skal have havt Constitutions Committeeen for sig og viist den Brevet; men Committeeen har nok alligevel ikke været at bevæge til at forandre dens Mening, hvorom Krohg endog skal have givet Sandels en skriftlig Meddelelse, der gaar ud paa, at Committeeen ikke under nuværende Omstændigheder troer at burde indstille Propositionen til Antagelse. Endskjøndt jeg troede, at her ikke paa dette Thing var Nogen, som krøb om i Mørket, for saa lumsk at virke paa de svagere Gemytter, hører jeg dog, at Boeck og Steenstrup skulle drive dette hæderlige Haandværk. Jeg tvivler dog paa, at de komme nogen Vei dermed, uden forsaavidt de kunne gjøre deres egne Hoser grønne, ifald saadant derved kan opnaaes. Det er dog leit at have slige Skabhalse mellem sig. — —

Den 10de April. Det var besluttet, at Storthinget in pleno skulde complimentere Kronprindsen, naar han er kommen, men idag havde Wedel saadet Skrupler, fordi han ved at eftersee Storthings Efterretningerne var kommen efter, at saadant aldrig tilforn har været Tilfældet, naar Kronprindsen er kommen til Norge. Man har altid afsendt en Deputation. Uagtet Wedel allerede før Sandels's Afreise, som skede igaar, havde underrettet denne om, at hele Storthinget agtede at gjøre sin Reverents, fandt han det dog raadeligt idag i Thinget at henstille Sagen til Forsamlingens Afgjørelse, og det blev med stor Pluralitet bestemt, at det hele Storthing skal begive sig til Prindsen, naar Præsidenten er bleven underrettet om, hvad Tid det falder beleiligt at det modtages. Siden det er den første Gang en Vicekonge kommer her, fandt man det ikke upassende at være saa over al Maade høflig, og da det nu engang var kommet saavidt, at Sandels var afreist med den ovennævnte Besked, vilde man vel heller ikke gjernes. 340giøre nogen Forandring deri, uagtet det dog nok er mere, end der egentlig kan komme paa Vicekongens Part, thi hvad bliver der saa tilovers for Kongen? Da dette var afgjort, satte Præsidenten under Qvæstion, om ogsaa Kronprindsessen skal eomplimenteres af hele Thinget? Dette blev man ei saa hastig færdig med, ikke just fordi man ikke vilde unde hende den samme Ære som Gemalen, men fordi man frygtede for, at det ei kunde falde hende beleiligt at modtage Storthinget førend en Gang hen i Ugen, hvilket de Mange, som agtede at reise paa Landet i Ferierne, ikke vilde finde sig tjent med. Ved Votering blev det, efter mange curieuse Bemærkninger og Forslag, afgjort, at hele Thinget ogsaa skal fremstille sig for Prindsessen, men der var ikke faae, som mente, at hun nok kunde lade sig nøie med en Deputation, især hvis hun skulde være saa ufornuftig ikke at ville modtage Storthinget samme Dag, paa hvilken det faaer Adgang til Prindsen. I dette Tilfælde bestuttede man nærmere at afgjøre, naar Touren vil komme til hende. Det er at sige, man vil da reise sin Vei og siden, naar Ferierne ere forbi og Thinget igjen samlet, gjøre sin Skyldighed. Det er en ganske ugeneret Fremgangsmaade; men Wedel, som vil ned til Jarlsberg, mente, at naar Prindsessen ikke vil lempe sig efter Thinget, saa behøver dette just ikke heller at genere sig for hendes Skyld. —

22*

Til Middag og Aften hos Wratz, hvor det gik lystig til; men trangt sad vi tilbords som al Ulykke. — — —

D. 11te April. Det lystige Leben hos Wratz igaaer sidder mig idag i Panden. Jeg drak dog ikke meget, neppe over 1½ Flaske Viin, og den var, hvad Vinen ikke altid er i Christiania, god; men jeg er ikke mere, hvad jeg har været. Maaskee man har levet for rast i de yngre Aar? Kan saa være! men saa har jeg dog levet. — — —

D. 12te April. Det høie Par kom dog igaaer, men ikke før Kl. 10½ om Aftenen. De bleve modtagne meds. 341meget Skrig og mange Lys. Illuminationen var temmelig almindelig og nogle Gaarde prydede med Transparenter, hvorom Aviserne nok ikke ville undlade i sin Tid at melde. Obeliskens paa Torvet er, efter mit Skjøn, en meget uheldig Opfindelse. Hvorfor de 2de paa Foden anbragte Løver skulle være græsgrønne, begribes ikke. Vel er Grønt Haabets Farve, men derfor at gjøre Løver grønne, er at drive Haabet forvidt. At det svenske Vaaben skal staa paa høire Side af det norske, har jeg at udsætte paa. Jeg spurgte om Aarsagen til slig Høflighed og fik til Svar, at Løven ellers maatte vende Bagen til det svenske Vaaben, hvilket Velanstændighed ei kan tillade. Man skal dog have forsøgt det engang, men Kongen blev vred, siges der, og Broderfolket fik ondt i Maven. Det var dog Opholdsveir, da Herskabet kom, men idag er det samme nederdrægtige Veir som før, med vaad Snee og Valleslatte. Meget bedrøveligt for Thinget, som Kl. 2½, i Eftermiddag bliver modtaget af hans Kongelige Høihed. Der skal Lykke til at conservere de hvide Buxer. Nu er da Stadsen forbi hos Prindsen. Jeg er træt af at staae og meget kjed af den hele Fornøielse. Naar vi havde faaet Lov at gaa, da Wedel havde fremsagt sin Tale, og Prindsen besvaret den, saa vare vi ' slupne vel derfra, men saa kom Middagsmaaltidet og derpaa en Præsentation og en Conversation, der aldrig tog Ende. De hvide Buxer gik det og uheldigt med. Min Serviteur, den Hest! var tilsagt at modtage min Kappe og Paraplue i Palaiet, men da jeg kom, var der ingen Serviteur, og jeg maatte levere mit Habengut til Knudssøns Tjener. Denne var med samt Kappe og Paraplue ikke at finde, da jeg skulde gaa, og jeg maatte da trave hjem som en Nar med hvide Buxer paa i øsende Regn. Buxerne bleve da tilstænkede med Skidt, og hvor mit Gods er bleven af, eller om jeg nogensinde seer det mere, det maa Gud vide. Overmande fornøieligt! Skal jeg oftere til Prindsen og det gaaer til paa slig Viis, kommer jeg tilsidst at gaa nøgens. 342hjem. Men jeg er virkelig ikke begjærlig at komme der oftere, end sige ofte; thi jeg har nok med det, jeg har faaet. Det fornøiede mig paa en vis Maade at see, hvilke Grimacer og yndige Miner mange af de Tilstedeværende satte op, naar Prindsen taledede med dem. Gaverne ere forskjellige, og hver har nu saa sin Maade at gjøre sig tækkelig paa. Ved Bordet begik Præsidenten en temmelig drøi Bommert. Han drak Vicekongens Skaal paa følgende Maade. „Tillader de, mine Herrer! at jeg proponerer Hs. K. H. Kronprindsens, Norges Vicekonges Skaal?” Sligt gaar an i et Selskab blandt os og vore Geliker, men her var det ilde anbragt, og at Grev Wedel skulde kunne tage saaledes Feil, det vakte Sensation. Vi vare dog saa gunstige allesammen at tillade det, tildeels med noget lange Ansigter. Da Kronprindsen havde gjort sin Rundgang, skal han have yttret sig som saa: „det er just ingen lang Marsch, men trætter alligevel,” og deri kunde han vist have Ret. — Til Aftens hos Falsen, som fik en Communication fra Stadssekretairen om, at Prindsen imorgen modtager Cour af Embedsmændene, og ifølge deraf paastod, at jeg ikke kunde undlade ogsaa da at præsentere mig, hvilket jeg længe modsagde, men tilsidst blev det dog saa, at han skulde afhente mig i sin Vogn, ihvor nødig jeg end vilde det. — D. 13de April. Mine bortkomne Sager ere gjenfundne. Jeg havde et Formiddagsbesøg af Wedel, som, da han kom ind, slet ikke havde Tid til at kaste Frakken af sig, men gjorde det dog siden af egen Drift. Der stod Frokost paa Bordet, den vilde han heller ikke have, da jeg bød ham, men bagefter spiste Manden ret godt og drak en Kronsop dertil. Ret en snurrig Person! Det er nu altsammen saa ligefremt og saa fortroligt, men kan man derfor blive klog paa ham? Han fandt det aldeles overflødig, at jeg atter idag gik til Prindsen, og paa hans Ord lod jeg det være. Deri gjorde jeg da ogsaa ret vel; thi jeg hører, at der ikke har været en eneste Storthingsmand. Dets. 343vilde have seet net ud, om jeg alene havde stukket mig frem der. Jeg vilde ikke have havt det for meget Godt. Hvem har sagt Dem, spurgte han, at De skulde gaa derhen? Falsen, svarede jeg, og nu holdt han en Lovtale over denne Mand, som var ganske rørende. Det var grueligt, hvor han rev ham ned, — alt i største Fortroelighed, det forstaaer sig. Mange curieuse Ting fortalte han mig om adskillige andre Ting og Personer, hvoraf jeg rigtignok vidste en Deel før, men jeg lod, som om alt var mig fremmed. Tilsidst, da han saaledes havde snakket væf henved 2 Timer, behagede han at fortælle mig, at han egentlig var kommen for at faa mig til at følge ham ned til Jarlsberg, men da jeg ikke vilde dette, paalagde han mig at tage et Par gode Mænd med mig, hvem jeg selv vilde, ud til Bærum, og blive der nogle Dage i Ferierne. Dette fandt jeg endda ikke saa urimeligt; thi hvad han sagde mig om, at vi, om han end ikke selv er der, ville være hans Kone og Exellencen lige velkomne, har jeg ingen Grund til at omtvivle. Det kan derfor nok hende, at Budt og jeg drager derhen imorgn for at blive der et Par Dage. Hos Sandels var idag et lidet udsøgt Selskab for Prindsen og hans Gemalinde. Der blev fra Fæstningen af skudt til Skaalerne. Jeg var hos Mægler Holler til Middag, og vi havde ogsaa godt af Kanonaden; thi da vi vare komne noget hen i Maaltidet og Berten proponerede den bekjendte Skaal, hvorved man slaar i Bordet, gik det første Skud, just som Glassene vare iskjænkede. Man kan let tænke, at dette gav Anledning til megen Latter og Lystighed. Jeg erindrede mig Scenen hos Monrad, da der blev drukket en Skaal for de gamle Karle fra 1762, og Lynet i det samme blinkede med frygteligt Tordenskrald. — Herr Holler havde en udmærket Bourgogne, som jeg ret lod mig smage. Med Budt er det nu aftalt, at vi i Morgen kjøre til Bærum. Jeg var hos Diriks i Anledning af Sagen mod Mikkel Borge, og D. lovede, at den fra Departementets Side eis. 344skal blive indanket. — Ved Spisebordet fortalte man, at Løverne paa Obeliskens i Nat skulle være maltracterede og sønderrevne. Enten de vare grønne eller gule, saa er dette en skammelig Kaadhed, som strængeligen burde straffes, hvis Gjærningsmændene kunde opdages, men det lykkes vel ikke.

Til Aften hos Andresen, efterat jeg var bleven siddende hos Mofeldt ligetil Kl. 8. Jeg fik da ogsaa lidt Skjænd, fordi jeg kom saa seent, men jeg kom altid tidsnok for at tabe mine Penge i en Boston med A., Budsog Melser. — Om Prindsessens Ynde og Blidhed tales der Meget, men smuk skal hun ikke være. At Prindsen ikke fremsagde sin Tale paa Norsk, har man opholdt sig over, og vel ikke uden Grund. Mig støbdte det i det samme Øieblik han begyndte at oplæse den, men ærgerligt er det at erfare, at han selv havde foresat sig at

fremstige den paa Norsk, men at Sandels fik ham til at lade det være; — just som han var ifærd med at øve sig i den norske Prononciation, skal Sandels være kommen til ham og have sagt, at det var Noget, Hs. K. Høihed aldeles ikke behøvede at bryde sig med, og at den netop burde siges paa Svensk, hvilket da og skete. Men hvorfor staaer den da ikke i Aviserne paa Svensk? Det ene er saa godt som det andet. Sandels bliver her indtil videre. I hvilken Qvalitet vides ikke.

D. 22de Mai. Denne Dags Begivenheder ere for vigtige til, at de ei skulde antegnes. Historien og Efterverdenen er det forbeholdt at bedømme deres Følger. Det værste som kan hende er, at Kongen med Magt søger at tiltvinge sig, hvad man ei godvilligen har villet tilstaa ham, og hvad er det saa mere? Magten maa jo den Svagere stedse vige for. Der er peget nok paa denne Omstændighed i de mange udgivne Smaaskrifter om det ubetingede Veto. Et af dem slutter endog med den bevægelige Tirade, „at det er bedre at give Slip paa Noget end at miste Alt;“ men det er paafaldende, hvor liden Virkning der er sporet, baade af Trudsler og Formaning; thi alles. 345Kongens Constitutions Forslag er idag blevne forkastede i Stortinget, og hvorledes forkastede? aldeles eenstemmigen. Det var en mærkelig Enighed blandt 75 Mennesker, der dog nødvendig maa ledes af meget sorskjellig Interesse. Hvad jeg forud befrygtede, indtraf dog. Stoltenberg kunde ikke tie, ellers vilde samtlige disse Propositioner under den alvorligste Taushed være blevne høitideligen begravne, hvilket dog isandhed havde båret mærkeligt. Galleriet var, som man let kan tænke, fuldt af Mennesker. Præsidenten ¹⁾ oplæste den første Proposition med dertil hørende Indstilling, og opfordrede derpaa Medlemmerne at yttre sig derover, da kom St— frem med, at han vel var enig med Committeen i samtlige dens Conclusioner, men at han ved Præmisserne havde Betænkeligheder, som han forbeholdt sig nærmere at fremsætte, — en Forbeholdenhed, som var lige utidig og ufornudden; thi hvem kunde nægte ham at yttre sine Tvivl, naar han endelig skulde frem med dem? Sagen blev derpaa, da Ingen ellers forlangte Ordet, sat under Votering, og, meget klogeligen, ikke paa den sædvanlige Maade, hvorefter de der bifalde den oplæste Indstilling opfordres til at blive siddende, de øvrige til at reise sig, men saaledes: „Den, der ikke bifalder, at Hs. Majestæts naadigste Proposition om Forandring i Grundlovens 71 § antages, vilde blive siddende. Den, som derimod bifalder saadant, at reise sig.“ Herved kom det jo ikke an paa, hvordan Præmisserne vare indrettede; thi endog den, der misbilligede dem alle, kunde af andre Grunde alligevel blive siddende, men det var Stoltenberg ikke nok. Da det kom til den vigtigste: om at lade § 79 aldeles udgaae af Grundloven, oplæste han forskjellige Puncter, i hvilke han ikke kunde tiltræde Committeens Argumentationer. Herpaa stod Krohg op og yttrede med faae Ord, at han efter den Form, som man lagde til Grund for Voteringen over disse Propositioner, s. 346 fandt det aldeles ufornuddent som Formand for Committeen at indlade sig paa noget Forsvar for de i Indstillingen brugte Argumenter, og at han altsaa for sit Vedkommende ikke skjønnede, at det kunde bære til nogen Nytte at opholde Thinget med Discussioner om, hvorvidt Stoltenbergs Bemærkninger maatte være mere eller mindre grundede. Schulsyttrede nu, at han af samme Aarsag tilbageholdt de Bemærkninger, som ogsaa han ellers havde villet fremkomme med, og nu blev der ikke talt et eneste Ord mere, men saa ofte Præsidenten, efter at have oplæst en Indstilling, opfordrede til Votering, blev hver Mand siddende, indtil samtlige kongelige Propositioner eenstemmigen vare forkastede. Herover synes der at være megen Tilfredshed i Publicum. At prøve Hjerter og randsage Nyrrer er ikke Mennesket givet, men neppe slaaer det fejl, at Voteringen aldrig var bleven saa eenstemmig, dersom ikke Frygt for at prostituere sig havde hos mere end Een seiret over Lysten til at behage høie Vedkommende. — At endog Wedel voterede mod Kongens Proposition om at faa en ny Adel indført, var vistnok værd at lægge Mærke til; men hvad skulde han gjøre? Den modsatte Fremgangsmaade vilde ikke have været at forene med hans Klogskab og med den Stræben efter at vinde Popularitet, som han ved alle Leiligheder lægger for Dagen. — Hvad har nu Falsen for alt sit Skriverie, og Kronprindsen for sin Umage med at virke paa Thingets Medlemmer? Naar Adressen bliver foredraget, vil der ikke blive den Taushed, som der var ved Propositionens Afgjørelse, men det siger ikke Meget; thi over den foretages Debatterne inden lukkede Døre. Den er og et vigtigt Dokument, som det vist ikke er nogen let Sag at forsætte. Præsidenten, som ellers skulde, efter Reglementet, have gjort Udkast til den, listede sig derfra og fik dette Arbejde ind paa Committeen. Rigtigt er det vel og, at Krohg forfatter denne, da han har skildt sig saa vel ved det Øvrige. — De øvrige Constitutions Forslag ville noks. 347 ogsaa faa en stille Begravelse, dog maaske med Undtagelse af det om H øiesterets Protocoller, hvilket mueligen vil foranledige nogen Debat. Af de Kongelige har den om Naturalisationer hos mig opvakt størst Tvivl, og Indstillingen om denne Proposition synes mig og at være den, der er bygget paa de svageste Grunde. Falsen faar dygtig Skrub, især for Forslaget om, hvorledes Forslag til Love bør fremkomme i Odelstinget. Det kunde være nok med det Halve af de Prædicater, denne Proposition i Indstillingens Slutning tillægges, og Wedel undlod heller ikke ved Oplæsningen at lægge et særdeles Eftertryk paa dem. — Man seer ellers tydeligen, hvorledes Krohg har lagt Baand paa sig, da han skrev om Kongens Propositioner, for at undgaa endog det ubetydeligste Udtryk, der kunde støde eller synes bidende, men at han derimod aldrig saasart er kommen til de Øvrige, førend han bortkaster denne Tvang og ikke regner det saa nøie. Difficile est satyram non scribere. — Jeg glæder mig til at erfare den gunstige Sensation, dette Stortingets sindige og med Nationens rolige Character saa overensstemmende Forhold forhaabentligen vil opvække i Rigets forskjellige Egne. Sandels skal reise. Han har faaet et meget galant Brev fra Kongen om enten at komme til Leiren i Skaane eller at gaa til Stockholm, men han skal have udbedet sig at maatte reise til sine Godser. Man synes ikke her at være bedrøvet over dette Tab. Mig forekommer det og, at der just ikke er nogen Grund dertil. Ogsaa vil man vide, at Hjemkaldelsen skal grunde sig paa udtrykkeligt Forlangende af Kronprindsen, der maa have fundet sig generet ved denne Mentor og derfor vil være af med ham. Kan man heraf slutte, at Kronprindsen vil tage

længere Ophold som Vicekonge i Norge? Der siges, at han har yttret, at han vil være her i det mindste 6 Maaneder om Aaret. Han er i disse Dage upasselig. I et Gilde paa Haxthausens Løkke, i Anledning af, at dette gamle Asen har, — efter at man længe havde under handlets. 348handlet om Medgiften, — faaet sin Datter forlovet med en af de svenske Commissærer, forkjølede han sig, fik et hovent Kind og har siden holdt sig inde. — — — — —

D. 23de Mai. Til Middag hos Hagbarth Falsen i et lidet Lag, hvor der vankede megen Drik. Ikke siden jeg kom til Christiania, eller længe før den Tid, har jeg været i en saadan Sviir, og det besynderligste er, at jeg ikke finder, man egentlig blev forceret til at drikke, men det gik af sig selv. Ypperlige Sager kom han frem med, men hvor gode de end monne være, er det dog grovt at drikke Champagne af Pocaler. Atter blev jeg lidt charmeret i Vertinden, det er en sød Kone. En Mand fra Kjøbenhavn, som hedder Hansen, blev baaret i Seng. Vi Andre stode os godt. Jeg troede ikke, at jeg endnu kunde tanle saameget. —

D. 24de Mai. Jeg er ikke syg efter Sviren, hvilket jeg ellers i den senere Tid saa sikkert pleier kunne gjøre Regning paa. Kl. 9 gik jeg op i Thinget. Resten af Constitutions Forslagene bleve foretagne og havde samme Skjæbne som de foregaaende. Alt eenstemmigen forkastet. Nu løber man med Fortælling om, at Kronprindsens Sygdom er Ægrelse over Constitutionsforslagenes Skjæbne. Det kan være sandt, fordi jeg ikke troer det. — Prindsen er en sindig Mand, han ægrer sig neppe nogen Sygdom paa Halsen. Heller ikke skal der være nogen Fare ved hans Tilstand, men at den kan komme til at forsinke Afreisen til Skaane, er dog nok mueligt. Mange vilde høiligen beklage det Uheld, at der skulde tilstøde ham noget. En Mand, der giver saa gode Forhaabninger, gjør sig snart elsket. Han er det virkelig ogsaa, og han vil vist blive det end mere, naar kun ikke Omgivelserne for meget anstikke den Luft han aander. Man glemme heller ikke, hvor vanskelig hans Stilling i mange Henseender er. — Generalprocureuren har jeg ikke seet eller hørt Noget til siden hiin bestialske Tildragelse den 17de Mai. — Jeg har nok yttret mig noget for frit om denne Statsbegivenhed og derved. 349maaske paadraget mig Ugunst. At jeg roste den, kan jeg just heller ikke sige. Det er ikke min Maade at kalde Sort — Hvidt. Gjerne vilde jeg have underrettet Mofeldt om denne Sags sande Sammenhæng, som han vistnok burde kjende, men at gjøre det uden at expectorere mig derover paa min Viis, det kunde jeg ikke, og naar Brevet saa var blevet aabnet underveis, hvad da? Onbskaben fortæller, at Chr. M. ledsager Sandels et Stykke paa Hjemreisen, for at disse 2de Uadskillige dog kunde udsætte det tunge Afskedsøieblik saalænge som mueligt. Sommerhjem er kommen her med sin Hustrue, men der er om Saadant intet at læse i Morgenbladet, fordi han logerer hos Schou, hvilket ikke skal være saa ganske anstændigt for en Statsminister. — Der siges for ganske vist, at Lars von Engestrøm har faaet Afskeb. Sorgen er almindelig. Hvilke Tab! Paa en Gang at miste Sandels og Engestrøm! og Justitsraad Lund ovenikjøbet. At der er Cassemangel efter den Sidste, forundrer mig ikke Meget. Han var en Vrøvlemikkell i det Ene som i det Andet og vidste hverken frem eller tilbage. Man giæder sig saameget i Bergen over, at Gjeest Baardsen er paagrebet. Jeg kan ikke dele denne Glæde; thi hvorlænge varer det vel, inden han løber sin Bei igjen? Nu skal han da transporteres tit Yttre-Sogn og sættes i Arrest hos Lensmanden, hvilket er det samme som at sælle ham i Frihed.

s. 349

Christianiad. 28de Juni 1824.

Kjære Ven!

Dersom der, siden jeg sidst skrev Dig til, var passeret noget mærkeligt, som Du af Morgenbladet ei kunde faa Oplysning om, vilde jeg ei have fortiet det, eller manglet at give Dig Underretning derom, men der er i Storthinget ikke forefaldet noget Saadant. Det gaaer, som det har gaaet; jævnt, roeligt og langsomt, siger Du vel. Det Sidste er iigesaalidet at nægte som det Første, men dets. 350forekommer mig dog, at Enhver søger med al mulig Nidkjærhed at opfylde sin Pligt, saavidt Evne og Indsigt tillader det. Ilde var det, at man begyndte med en Lov, som burde staa tilbage for mange andre langt vigtigere, og som ikke destomindre har medtaget en betydelig Deel af Thingets Tid, den nemlig om Forligelsesvæsenet. Det hastede slet ikke med en ny Lov i den Materie, men hvad der er gjort, staaer ei til at ændre. Der arbeides nu af al Magt paa at faa Skatteloven istand, og naar det er gjort, saaer Kongen hæve Thinget, naar han lyster. Saa farligt skal det dog heller ikke være med Hs. Majestæts Vrede over, at Constitutions Forslagene ei antoges. Den er nok mere tilsyneladende end virkelig. Jeg var saa heldig at være fri for Committeer, da Statsraad Holst en Eftermiddag i forrige Uge kom ind til mig og gav mig interessante Underretninger om adskillige Ting. Han var udtrykkeligen bemyndiget til — sagde han — at lade Storthinget underhaanden vide, at om Kongen, ved at indkomme med en ny Proposition ang. 79 §, en Proposition, der maa og skal frem paa dette Thing, — skulde yttre sig i haarde Udtryk, saa mener han ikke stort dermed. Paa lige Maade skulde det forstaaes, om han opløser Thinget uden selv at komme her, hvilket ogsaa skulde være et Beviis paa Utilfredshed, alt for at lade som om han var vred, hvilket maa gjøres for de øvrige Magters Skyld, men uden dog virkelig at være det. Afgjort er det imidlertid endnu ikke, enten han kommer eller ei, ligesaalidet som man med nogen Rimelighed kan forudsige, hvorlænge Storthinget endnu vil vare, men ønskeligt var det, at vi kunde fortære til Udgangen af Juli; thi i denne vilde der efter al Sandsynlighed blive udrettet ligesaameget, som i 3 af de foregaaende Maaneder. Der er saameget af de forskjellige Committeers Arbejder, som nu er paa det nærmeste færdigt, at det ret vilde være Skade, om Tid og Arbejde paa alt dette skulde, formedelst en altfor pludselig Opløsning

af Stortinget, være forgjæves. 351anvendt. Statsraad Collet mente dog, da jeg nylig talte med ham, at der kun lidet er at frygte for en saadan Opløsning, og ihvorvel jeg vist ikke tragter efter at forlænge mit Ophold her, hvorimod jeg skal være saare glad den Dag det har Ende, saa kan jeg dog ikke nægte, at der er Adskilligt som taler for, at Thinget endnu nogen Tid fortsætter dets Arbeide. Holsts Ærinde her var at træde sammen med de øvrige Raader for at faa gjort Udkast til den nye Proposition ang. den 79 §, og dermed er han nu afreist til Skaane, hvorfra vi altsaa med det Første kunne vente dette Product, hvilket jeg ret med Længsel seer imøde; thi jeg begriber ikke, hvorledes det skal være sammensat, naar det ikke enten i en eller anden Punct støder saaledes an imod de Grunde, som i Indstillingen ere fremsatte mod Ophævelsen af den 79de §, at Propositionens Uforenelighed med Grundloven strax falder i Øinene. Man vil vide, at Generalprocureuren skal, efter Kongens udtrykkelige Befaling, ikke være bleven tagen paa Raad med i denne Sag. Er dette sandt, saa er Naadens Tid forbi. Der gives og de som paastaa, at han har faaet en Næse for hans Iver i at bringe al den Prostitution tilveie, som saa rundeligen udmærker den 17de Mais Tildragelser; men naar man veed, at Kongen havde udslettet Kaltenborn ¹⁾ af Listen over sine Generaladjutanter, fordi han var med i et af Gilderne den Dag, og at det skal have holdt meget haardt at faa dette forandret igjen, samt at Lapsen Lieutnt. Meinerts af samme Grund er bleven nægtet en ansøgt Forfremmelse, uagtet den i Forveien var bleven bevilget, saa fortjener dette Rygte neppe nogen Troværdighed. Wedel blev ved sit Præsidentskab i Plenum, saalænge han med god Skik kunde. Først efterat Stemmerne ved sidste Valg vare komne ned til 40, s. 352takkede han af. Knudssøn er den, som fremdeles har det første og sidste Ord i Thinget. Ikke blot for hans lyse Hoved, men og for hans utrættelige Virksomhed fortjener han at nævnes fremfor alle de øvrige Repræsentanter. Rigtignok vilde han, da Gage og Pensions Bestemmelserne foredroges i Thinget, at der skulde slaaes en Streg over den Husleie, der er Dig tilstaaet, men endskjønt man just ikke altid kan blive ret klog paa ham, saa troer jeg dog ikke det var Animositet mod Dig, der foranledigede hans Motion, ligesom han frafaldt den, saasnart han blev oplyst om Sammenhængen. Derimod er det aldeles vist, at det var fordi han er vred paa Bull, han kom frem med den urimelige Paastand, at Amtmanden over Laurvig og Jarlsberg ikke skulde bevilges mere end 1300 Spd. aarligen, men at, da den nuværende Amtmand dog engang har 1600 Spdl., disse skulde betragtes som personligt Tillæg for ham. Sverdrup kom da strax med, at personlige Tillæg maa forudsætte personlige udmærkede Egenskaber eller Fortjenester, men saadanne kan dog ikke erkjendes hos den omtalte Amtmand. Dette ledte til Diskussioner, som ei vare behagelige (Jakob gik strax sin Vej), men Knudssøn fik dog sin Billie, og det faaer han saagodtsom altid. Underhaanden veed jeg, at Budgetcommitteen vil indstille, at Norge deeltager i Omkostningerne paa Kronprindsens Reise med 60,000 Sølv Specier, og at Hs. Majestæts Apanage bliver ham udbetalt i rede Sølv. Det Første er en Æressag, som vel ikke Andre end Stoltenberg og enkelte Bønder sætter sig imod. Imod det Sidste vil der vel blive Flere, men jeg troer dog nok, at der bliver Pluralitet for Indstillingerne, og da Kongen er saa overmaade hidsig paa den Sag, var det ogsaa det Bedste. At den gaar igjennem, sagde Holst, vil være Kongen meget behageligt, men ikke af den Grund, som jeg og Mange med mig havde troet. Nei! ene og alene for Pengenes Skyld. Han skal i den senere Tid være bleven en Hund paa Penge, og derom kan der das. 353heller ikke næres nogen Tvivl, naar denne Sag blot for Indtægtsens Skyld kan interessere ham saa meget. Min Kone og jeg vilde, at Du skulde have benyttet Noget af, hvad vi kunde undvære, for uden at genere Dig at kunne gjøre en Reise herhid, men der bliver, som jeg seer, neppe noget af Reisen. Du faaer da at tage Villien i Gjerningens Sted. Jøvrigt gjør Du i dit Brev af 14de d. M. mere af den Sag, end oen fortjener. Smukt staaer der i Bisen, „at hvad En gjør for saadan Ven, derom maa Ingen snakke.“ Altsaa nok herom. Tak for den i Dit ovenmeldte Brev meddelte Reisebeskrivelse. Siden den lærde Arndt er død, vil Du nok, saavidt jeg kan mærke, oprette hans Tab som Antiquar, og dertil har Du paa den omskrevne Reise gjort en god Begyndelse. Ogsaa jeg har gjort en Excursion udi Jarlsbergs Grevskab, men den var det modsatte af Din; thi medens Du opdagede gamle Mindesmærker, gjorde jeg Bekjendtskab med nye Steder og Mennesker, men jeg kom heller ikke derfra saa ganske uden Udbytte, thi Stederne vare smukke, og Menneskene, saavidt jeg kunde mærke, gode. Bi have altsaa — vel reiste, Herre! Kan Du nu have nogen Glæde af disse 3 Sider, saa skal det være mig kjært, men i det Fald er Du virkelig nøisom. Noget maa Du rigtignok holde mig tilgode i Betragtning af Varmen; thi her er en aldeles vestindisk Hede, men uagtet den trykker, kan jeg dog ret godt lide saadant Veir om Sommeren. Saa veed man dog og føler, at vi have Sommer. Gid Du nu maa have faaet det forventede Vrøndvand, og gid det maa gjøre forønsket Virkning, naar Du bruger det! at jeg, naar vi engang i August Manned, haaber jeg, mødes, kan see Dig som en Fiksikus igjen. — Gud befalet!

Din Ven
Hagerup.

L. Daae, *Breve fra Danske og Norske.*

23

s. 354E. S. 30te Juni 1824. Igaar fik Collet et privat Brev fra Mofeldt, hvori han foreløbigen meddeles Underretning om, at H. M. har besluttet at opløse Stortinget den 15de næste Manned, men at Mofeldt dog mente, det vilde blive mueligt at faa ham til at lade Thinget blive sammen til den 20de. Efterretningen vil hos Stortingets Medlemmer opvække megen og grundet Misfornøielse, især naar man seer hen til, hvad det er, som efter Mofeldts Brev foranlediger Kongen til denne Beslutning. Han vil til Christiania, men han vil tillige, at

Storthinget skal være hævet, førend han kommer. Nu falder det ham ei beteiligt at opholde sig i Ramløsa længere end 8te Dage (man gjættede før paa 3 Uger), og da han paa Grund heraf tænker at indtræffe her mellem den 15de og 20de, skal Storthinget være hævet inden førstnævnte Datum. Der tages altsaa aldeles intet Hensyn til de flere vigtige Sager, vi ville komme til at forlade uafgjorte, uagtet de saagodtsom ere færdige. Frugten af megen Flid og meget anvendt Arbeide skal for en Grilles Skyld ikke komme for Dagen, og det skal see ud, som om der Intet var udrettet paa dette Thing, fordi det falder Kongen ind, uden nogen iforveien anstillet Undersøgelse, med Et at hæve det. Det er dog ret ærgerligt. Nærmere Bekræftelse paa dette vil vi vel faae, naar den foromtalte Kongelige Proposition er kommen istand og med en Coureer bliver hidsendt. Ulykken er, at da er det forseent at gjøre nogen Remonstration ; men ellers gjorde jeg igaar Krohg opmærksom paa, at det dog vel var bedst at have en Adresse til Kongen, om Umueligheden af at blive færdig, saaledes paa rede Haand, at den stante pede kunde blive Thinget forelagt og afsendt, naar Coureren er kommen, og det vilde han. Collet faar Liste over en Mængde Sager, som paa det nærmeste ere færdige, men som alle blive uafgjorte, saafremt Hs. Majestæt vedbliver sin Beslutning, for at den kan blive sendt Mofeldt, om det skulde kunne hjælpe noget; men det gjør det vel ikke. Kronprindsens. 35var kommet til Skaane, da M.s Brev afgik. Endogsaa paa de faa Sager, som i den korte Tid, der er tilbage, kunne afgjøres, frygter jeg for, at denne Kongens Beslutning vil kunne have en ufordeelagtig Indflydelse.

s. 355

Christiania 28de September 1827.

Kongen fremdeles meget vred, og Aarsagen til denne Vrede er Actionen mod Collet. Alt det Øvrige bryder han sig ikke stort om, men Rigsrets Sagen har ophidset ham saaledes, at han slet ikke kan komme sig igjen. For nogle Dage siden sendte han en saakaldt Message til Sandels, der skal indeholde endeel Bemærkninger, som han har henkastet mellem hverandre, uden som det synes at have nogen anden Hensigt dermed, end at give sin Brede Luft. Han skal deri blandt Andet yttre: at det ei er at undres over, at vore Fiskevarer staa i lav Pris i Udlandet; thi hvem vil indlade sig i at kjøbe Noget af saadanne Carbonarer som de Norske??? Ligesom om det kom Handelen ved, hvem der sælger, naar kun Varerne ellers ere afsætlige. — Om Du har hørt, at han ved en Befaling har villet hæve Rigsretten, veed jeg ikke, men det forholder sig virkelig saa, og ved Hjælp af Tilskyndelser fra dem, der saa gjerne ville fiske i rørte Vande, haver han sat sig denne desperate Idee saa fast i Hovedet, at det kostede utrolig Møie at faa ham til at frafalde den. Det vilde have seet godt ud; og Gud veed, hvad han endnu kan falde paa, om Sagen skulde falde Collet imod. Snart har han talt om at afsætte Collet, for at Rigsretten derefter skulde — af Barmhjertighedsgrunde — frisinde ham, snart har han truet med at sende russiske Tropper herind, for at holde Styr paa os. Kort sagt! han er reent af Lave! Da Deputationen var derinde, holdt han engang et saadant Huus med Wedel angaaende Rigsretten, at W— befandt sig beføiet til at

23*

s. 356 Yttre en ganske uskyldig Forundring over, at der denne Gang kan være saameget imod en Rigsret, da der derimod Paa den Tid, han blev sat under Tiltale, slet ikke synes at være noget iveien; ved hvilken Tale Papa skal, ligesom lidt forlegen, være gaaet over til en noget mildere Tone. De ledige Embeder have nylig været for, men Kongen resolverede: udsættes indtil Videre; det vil sige: indtil der er gaaet Dom i Collets Sag. Det er ilde med disse evige Udsættelser, og hvad kommer Rigsretten Embederne ved? Assessor Schmidt og Sorensskriver Sem rivalisere, paa Liv og Død, om Buskeruds Amt, men de vide ikke, hvad de gjøre; thi ved Bryns Død er dog en Tjeneste ledig, som, efter hvad jeg kan skjønne, maatte være meget at foretrække for hiint Amtmandskab. Toldinspecteurtjenesten her skal være lovet til en Oberstlieutnant. Hals. Major Gedde faaer den altsaa ikke, men desto stærkere vil han vel lægge sig efter den i Bergen. Lassen (Hartvig) vil vel heller ikke undlade at melde sig og mange Flere. Statsraad Holst, som nylig er kommen tilbage, og af hvem jeg har hørt det Meste af Ovenstaaende om Kongen, sagde mig, at det var hans eneste Haab om at faa Falsens Ansættelse som Justitiarius i Høiesteret forpurret, at Du skulde have meldt Dig til Tjenesten, da han vist tror, at Kongen i saa Fald havde givet Dig den. Nu derimod tvivler han ikke paa, at jo Falsen bliver Manden. Sandels, som har den samme Mening, og som, fordi jeg er Præsident i Rigsretten, viser sig saa uendelig bevaagen mod mig, at jeg er færdig at dø af Venskab, vil med Gevalt have mig til Stiftamtmand i Bergen. Konungen, siger han, tænker ikke paa andre end mig, naar det bliver ledigt, og vil ikke, at nogen Anden skal have Embedet. Han veed, jeg ikke vil fra Bergen, og hvad kan han saa gjøre Andet for mig? Forgjæves svarer jeg 10 Gange op igjen, at Kongen ikke skal gjøre Noget for mig, men det nytter ikke. Hvis der ellers skulde være noget Sandt i, hvad han siger, er det ubehageligt ogs. 357 ængster mig endog noget; thi Du begriber Det, at jeg ikke for nogen Priis vil være Stiftamtmand i Bergen. Derimod skulde jeg ikke have Noget imod at være Toldforvalter sammesteds, og det fattedes blot, at ogsaa jeg skulde føge Forstanderskabet, for at Du ret skulde have Dine Venner til Rivaler; men det vil jeg dog af gode Grunde lade være. Holst sagde mig, at Du staaer Dig saa godt hos Kongen, at han endog har talt om, at det første blaa Baand, som bliver ledigt, skulde være Dit, — en Ære og en Lykke, som Da neppe skjønner paa; thi tager jeg ikke Feil, saa vilde Du nok heller være den foruden. Kan Da, under saadanne Omstændigheder, haabe at blive Toldinspecteur? Nei ! Statsminister vil han nok gjøre Dig til, men Toldinspecteur neppe. Det er tungt, at man ogsaa kan have formeget af Naade, men det hænder ikke sjelden, at den, stegen til en vis Grad, koger over af Hede, ligerviis som en Gryde, hvorunder der lægges sor stærk Ild, og det kan sommetider komme ganske vel med. Hvad

mig angaaer, saa vilde det være altfor sørgeligt, om jeg af bare Naade skulde blive promoveret til et Embede, jeg paa ingen Maade vil have, men lad nu Rigsretten først blive endt, saa kan det let hænde, at Bladet vender sig, endskjønt jeg slet ikke er paa det Rene med, hvorledes jeg vil votere, og det kan jeg naturligviis heller ikke være, førend Sagen er udprocederet. Gid den var forbi! Det er en hundemæssig Sag, — men — amicus Plato, amicus Socrates, magis amica veritas. Samvittigheden man jeg have reen og fri, enten det gjælder Naade eller Unaade. —

s. 357

Christiania 16de Oktbr. 1827.

Gode Ven!

Med forrige Post skrev jeg til min Kone, at jeg troede, Rigsretten vilde faa en hastig Ende, men nu begynder jeg allerede at troe om igjen; thi i 2 Dage eller rettere i 2s. 358 Sessioner have vi ikke drevet det videre end til at blive færdige med 2 Exceptioner. Saasnart Retten var sat, fremkom Actor med Indsigelse mod Grev Wedels Habilitet som Dommer i Sagen. Da Sagførerne havde snakket sig trætte herom, og vi skulde til at votere, fik Omsen det Indfald at excipere mod sig selv, fordi han har været med at revidere Statsregnskaberne. Langberg og Kjonig hørte aldrig saasnart dette, førend de skjøde sig ind under samme Exception, og nu maatte der da voteres herom, hvilket tog saa lang Tid, at der et kunde gjøres mere for den Gang (Retten holdes fra Kl. 9 til 2), thi da en Votering, som er paabegyndt, ei maa udsættes, frygtede man for, at det vilde vare forlænge at indlade sig paa Greven. Med ham begyndte vi Forhandlingerne idag, og ligesom Omsen med hans tvende Collegaer bleve igaar ved afsagt Eragtning holdte fast, saaledes blev Greven idag sluppen løs; hine eenstemmigen, denne mod 4 Stemmer, blandt hvilke sidste ogsaa min lod sig høre. Da dette var passeret, fremkom Advokat Aars for ikke mindre end 6 Statsraader, der i Anledning af en meget ulykkelig Reservation, som omtales i den 4de Post af Odelsthingets, eller om man vil, Professor Steenbuchs, uyeldige Instrux for Actor, — ere stevnede til at modtage Dom, uagtet Actionsdecretet ikke nævner Nogen af dem, og paastod Stævningen for deres Vedkommende afviist, samt nogle Dalers Penge i Kost og Tæring. Herom blev snakket saalænge, at vi ikke kunde skride ttl Votering, men dermed skal Morgendagens Forhandling begynde. Maaske jeg ogsaa der bliver i Minoriteten, men ikke kan jeg forstaa det anderledes, end at den paastaede Afvisning er vel grundet. Du seer imidlertid af alt dette, at det just ikke gaar fort med os, men en Ret af 19 Personer (Flere ere vi nu ikke, thi Wedel blev, som meldt, drevet ud, Consul Lund var syg, og Assessor Kjonig har idag meldt Sygdoms Forfald) maa have Ret til at bevæge sig lidt langsommere og mere gravttetist end andres. 359smaa, lumpne Retter. Kommer nu Pettersen, som man siger, med en Exception i Morgen, saa vil der ikke kunne begyndes paa Realiteten førend Thorsdag, og Godt og Vel om det kan skee da, saa at det har længere Udsigter, end jeg troede. Sidst i næste Uge skulde jeg dog haabe, at vi blive færdige, og det skal da ikke vare længe, inden jeg smører Hæle. Galleriet er, som Du vel kan tænke, pakfuldt, og Proceduren er interessant nok, thi Sagførerne gjøre deres Ting godt. Jeg finder Sørensen mere grundig, Pettersen derimod mere veltalende, men det er behageligt at høre et Par saa flinke Mænd anvende Alt, hvad deres Evner formaaer, for hver at forsvare sin Sag. Indlæggene, — Actors paa 16 Ark, Defensors paa nogle og 20, — ere allerede oversatte paa Fransk for at sendes Kongen, hvis de ikke ere sendte. Han vilde have havt Actors først, thi denne blev naturligviis først færdig, men man magede det viseligen saa, at han faaer Begges paa en Gang; thi det første alene vilde vel have gjort ham endnu mere desperat, end han ellers desværre! nok er. — Statsraad Fasting er i disse Dage kommen fra Stockholm, men jeg har ikke talt med ham, og jeg veed saaledes ikke, hvad Nyt han bringer. — Om Toldinspectoratet kan jeg Intet videre sige Dig, end hvad Du veed af Mofeldts Brev til Dig desangaaende. Ikke engang Aarsagen til, at det ei endnu er slaaet Vacant, er mig bekjendt. At det, dengang Due leverede Kongen Dit Brev, var hans Mening, at Du skulde faa Embedet, synes klart, men hans Meninger forandres ikke sjelden, og derfor bør Du vel ikke bygge paa, hvad han kan have sagt. Han tænkte maaske da ikke paa, at Du bærer en Stjerne paa Dit Bryst, og allerede dette kunde maaske være nok til at forandre Sagen, hvis det faldt ham ind, eller hvis Nogen for en Feils Skyld gjorde ham opmærksom derpaa. Mofeldt stod i Betænkning, om han, rebus sic stantibus, skulde indgive Ansøgning, og spurgtes. 360om min Mening, men ligesaalidt som jeg kan fraraade Dig at følge Embedet, fordi Du uheldigviis er kommen til at concurrere med ham, saa lidet kunde jeg give ham andet Raad, end ogsaa at følge; og jeg troer nok ogsaa, at han gjør det, skjøndt jeg tillige troer, at han ikke faaer Embedet, hvad enten Du følger det eller ikke. Men vigtigt er det jo dog, at Hver gaar sin Vei frem paa ærlig Viis, faa har man siden Intet at bebreide sig. Carlsen spurgte mig idag, om Du ikke havde meldt Dig, men jeg var — ex officio — uvidende derom. Andre har jeg ikke hørt yttre noget Saadant, hvilket dog undrer mig. Min Kone tilmelder mig i sit sidste Brev, at jeg skal være bleven Directeur i det harmoniske Selskab. Det Fjas lider jeg ikke. Naar en Mand er fraværende, kan man vel sagtens lade ham gaa, og de, som kjende mig, veed jo, at jeg heller følger Harmonie i mit Huus end i en Klub. Det er vel en Bagatelle af 3 Aar, at den Fornøielse skulde vare, men jeg har ingen Sands for slige Glæder, og jeg er for ustadig til at kunne mere mig eet end sige 3 Aar. Tager jeg ikke fejl, saa kan man liste sig derfra med en Mulct af 10 Spd., og dem betaler jeg heller, end jeg melder mig ud, men det kan vel bero med at tage nogen Beslutning derom, til jeg kommer hjem. Mere herom til min Kone, som har det saa travelt, den Stakkel! med at kjøbe Smør og underskrive Pantebreve, at hun maaske ikke engang har havt Tid til, efter Anordning, at takke Dig for Dit Brev af 5te d. M. Endnu den samme vældige Piscator! I Faneelven har Du vel holdt ligesaa slemt Huus som ved Søråas. — De omskrevne Guldmynter ligge i min Pult, og kommer jeg frem, saa haaber jeg, at de

og skulle komme. Det er en fatal Tid at reise paa. Hvad Kan erstatte sliq Opooffrelse, at være fra Huus og Hjem; Kastes ind i fortrædelige og vanskelige Forretninger; ærgre og kjede sig, og saa omsider reise en 50 miil paa den værste Aarstid? Nu først begynder jeg s. 361 at komme i Humeur, og nu er Bladet fuldskrevet. Paa Søndag, om Gud vil. jeg skal fortælle Resten.

Lev vel og fornøjet og ynd Din Ven

Hagerup.

s. 361

Christiania 22 April 1828.

Omstændighederne ved min Hidreise ere Dig. naar Du faaer dette, formodentlig saa vel bekendte. at jeg ikke behøver her at melde Noget derom. Veir og Vind var os vistnok imod. men jeg har altid staaet i den Formening, at den sande Nytte af Dampfarten var. at man kunde være ude og komme frem i saadant Veir. som det vi havde. Frem kom vi rigtignok og uden mindste Skade paa Skib eller Maskine. men først 2 Dage efter den bestemte Tid. hvilket satte Folk i stor Skræk og foranledigede allehaande Rygter om Uheld, der skulde være os tilstødte. Man kan nu logge saalænge man vil. men at Oscar gjør 8½ a 9 Miil i Vagten. det faar man mig dog ikke til at tro. — — — — — Kongens Tale faaer Du ogsaa at see med denne Post. samt en Beretning om Rigets Tilstand, som de herværende Raader ikke vidste et Ord om. førend den kom. Talen skulde, efter udtrykkelig Ordre, ikke forevises Storthings Præsidenten. fordi der ei skulde svares paa den. eller rettere paa de lidet passende Stikpiller den tildeels indeholder, men da Wedel foreløbigen underrettede Thinget om. at han under disse Omstændigheder ikke kunde fremføre andet end: Gud bevare Kongen etc., glemte ikke Borchsenius at reservere Thingets Ret til at svare i en underdanigst Adresse, om saadant skulde agtes sornødent. naar man havde faaet Talen at høre. Der var vist adskilligt at svare paa den. men jeg anseer det dog for rettest at tie, og jeg haaber, at de fleste af Thinget ville være af den samme Mening, ligesom der synes at være Haab om en mere moderat Fremgangsmaades. 362 denne Gang, hvilket just var at ønske. Selv Schulz taler høit om Nødvendigheden af et klogt Maadehold, og jeg vilde før have troet, at en Blaamand kunde have forandret sin Hud, end at han skulde komme til at tale slige Ord. — Om Toldinspektoratet har Mofeldt intet meldt Dig, fordi han intet veed. Han havde bedet Due paaskynde, at Sagen kunde blive afgjort inden Kongens Komme hid, men efter den Tid har han ikke hørt et Ord derom. Besynderligt er det, at uagtet Kongen skal være reist fra Stockholm, veed dog Ingen, naar han vil indtræffe her. Vil han os ikke andet, end hvad Talen antyder, saa var det dog virkelig ikke et overordentligt Storthing værd, men saa haaber jeg og, at det snart skal faa Ende. — — — — —

s. 362

Christianiad. 8de Mai 1828.

Her er et Hurlumhei i Anledning af 17de Mai, som Du neppe kan forestille Dig. I dette Øieblik stak Statsraad Holst Næsen ind af Døren hos mig for at lade mig vide, at der om en Time gaaer en Coureur til Bergen, og at jeg kan faa et Brev sendt med den, hvis jeg har noget at meddele. Jeg havde Meget i Anledning af samme usalige 17de Mai, men Tiden tillader mig kun at bede Dig om at være forsigtig og at gjøre, hvad Du kan for at bidrage til, at den ikke bliver celebreret i Bergen. Dette synes Dig nu vel underligt, men jeg kan for Øieblikket ikke forklare mig nærmere. Meer med næste Post. Nu skal jeg hen i en qvasi Storthingsforsamling, for endeligen at deeltage i en Afgjørelse om, at Storthinget, som jeg vist formoder, ikke anstiller nogen Høitidelighed i Anledning af Dagen. I dette Øieblik har jeg faaet og læst Dit Brev af 2den d. M. tilligemed et Brev af samme Datum fra mins. 363 Kone. Hils hende og min øvrige Familie fra mig. Det er en vanskelig og ubehagelig Tid at leve i. — Vale,

Din Ven
Hagerup.

s. 363

Christiania, d. 9de Mai 1828.

Idag har jeg nogen Tid tilovers fra Ansvarligheds Committeen, og den kan jeg saaledes uden Ansvar benytte til at sammenskrive denne Epistel, der kan ansees som Noter til den Text, jeg igaar sendte Dig med Coureren. Du var altid af den Mening, at det ikke var Kongen, men andre gode Folk, der havde imod den 17de Mais Festligholdelse. Nu have vi faaet en Kundgjørelse fra ham, der idetmindste for det udvortes Forum hæver al Tvivl derom, og forsaavidt kan det være godt, at den kom, endskjønt det vist var at ønske, at den havde været affattet i andre Udtryk. Storthinget, bestaaende af de samme Mænd, som i 1827 festligholdt Dagen, vilde ellers have været i en slem Forlegenhed, men naar Kongen, personlig nærværende, lader udgaa en saadan Kundgjørelse, som den her omtalte, saa seer jeg dog ikke rettere, end at det vilde være den høieste Grad af Ubesindighed, om nogen Festlighed af Nationalrepræsentationen blev anstillet. Det vilde nok just være Vand paa Vedkommendes Mølle, men herom er det vanskeligt at yttre sig i et Brev, der dog let

kan komme i andre Hænder, end det skulde. Førind hiin Kundgjørelse udkom, lod Kongen Thingets Præsidenter og Vicepræsidenter kalde til sig for at meddele disse sine Tanker om den 17de Mai, og dette skede paa den Humaneste Maade Du kan tænke Dig. Han befalede ikke som Konge, men han anmodede og raadede som Ven, og naar han tager Tingen paa den Viis, saa veed Du, at han kan udrette meget. Af hans Livs mange Hændelser, sagde han, er der tre Begivenheder, hvilken han regner blandt de sørgeligste; den første, da han maatte føres. 364 Vaaben mod Frankrige, den anden, da han maatte drage Sværdet mod Norge, og den tredie, da han fik Kundskab om, at Storthinget 1827 havde høitideligholdt den 17de Mai. Credat Judæus Apella! tænkte jeg ved mig selv, bukkede og gik med de Øvrige, sor efter Kongens Befaling at bringe hans Yttringer til Storthingets Kundskab. Dette var nu just ingen let Sag, men det var Wedels som Storthingets Præsident, og han gjorde det meget godt. Da han var færdig, tillagde han blot, at det, ifølge det Anførte, maatte være ethvert Individ i Storthinget overladt at handle som han bedst synes, og at der saaledes ikke skjønnedes at være noget videre hermed at foretage, da en Sag om et Gjestebuds Holdelse forøvrigt ikke egnede sig til at behandles som en Storthings Sag. Men nu kom Schulsmed det underlige Forlangende, at den mundtlige Meddelelse af Kongen, som Wedel nu ligeledes mundtlig havde refereret, skulde af os skriftligen overleveres, for at man da behørigen kunde overveie dens Indhold. Dette var nu Noget, som vi aldrig i Evighed kunde tvinges til at gaa ind paa; men vi gjorde det alligevel, og efter megen Conference fik vi en vidtløftig Demonstration sat paa Papiret, hvilken Wedel igaar oplæste til videre behagelig Afbenyttelse. Dette er virkelig et eget Document i sit Slags, og det kan let hænde, at Kongen faaer det at see, finder Udtryk eller Vendinger deri, som han ei har brugt, kalder os til sig og skjælder os Huden fuld, fordi vi have lagt ham Ord i Munden, dem han ei vedkjender sig at have brugt, men, det faaer nu gaa som det vil; jeg er mig bevidst, at der i Mening og Indhold intet er forvandsket, og saaledes som det nu haves, er det et Document, som gjør Kongen megen Ære. Men i hvilken forandret Tone skal han ikke allerede den næste Dag have talt, da han havde Professorerne hos sig for at behandle samme Gjenstand. Kundgjørelsen skal, da den kom fra hans Haand, have været saa reent forbandet, at Raaderne have havt en evig Ulykkes. 365 med at faa den til det, den nu er. Saaledes stiger og falder Barometeret paa forunderlig Maade. At Storthinget ikke gjør noget Gilde den 17de Mai, troer jeg at kunne antage som afgjort; men om, og hvad der ellers skal gjøres saavel i Anledning af Kongens Meddelelse til Præsidenterne som i Anledning af den offentlige Kundgjørelse, det er et Problem, der ei er saa let at løse, og hvorom der igaar blev vrøvlet en forskrækkelig Hoben inden lukkede Døre. Omsider udnævntes en Committee af 7 Personer, der herom skal indgive Betænkning og Indstilling, og det er denne Committees Møde idag, der hindrer Ansvarligheds Committeeen fra at sammentræde, hvilket giver mig, som sagt, Leilighed til at fortælle disse Historier. Paa den omtalte Ansvarlighed gaar det ellers gjerne løs fra Kl. 9—3 og fra 5—8 hver Dag, men det kommer dog ingen Vei; thi Steenbuck, Gud forlade ham hans Synd! er saa udtømmelig i at opkaste Tvivl og hente Indvendinger fra Luften, at min arme Taalmodighed langpines paa det grueligste, og jeg seer virkelig ikke, naar det skal faa Ende. Materien er vanskelig og delikat, det tilstaaer jeg, men han gjør den endnu værre, og naar han saa har opholdt os en Timestid med sin Grublen, saa ender han gjerne med: ja! det er just ikke min Mening, men jeg har dog troet at burde vække Ideen. En herlig Mand! Med Føie ønsker man her i Staden, at 17de Mai var vel forbi; thi opstaaer her noget Slags Opløb eller Spectakel, saa er der atter Vand paa den omtalte Mølle. 200 Mand Cavallerie ere commanderede til Etterstad; de skulle først være bestemte til at rykke ind i Christiania, men man har, hører jeg, saaet det senere dertil, at de skulde holde sig færdige i Nærheden. Studenterne havde besluttet en Fest, og Fougstad skulde holde en Tale, men om der bliver noget af, veed jeg ikke. Collegium academicum har sammenkaldt dem til et Møde paa Mandag for at handle med dem om denne Sag, og jeg haaber, de falde til Føie. Du seer heraf, hvorledess. 366 Sagerne staae, og at Storthingets Stilling ikke er saa let at rede sig vel udaf; thi at Nationens Øine nu ere henvendte paa Thinget, er jo naturligt, og at man venter af det, at det retfærdiggjør det hele Folk for den Miskjendelse, der dog ligger i Kundgjørelsen, omendskjønt den kun peger paa enkelte Urostiftere, det kan Ingen fortænke det høistærede Publicum i. Der bør vist gjøres Noget, kun det skeer med Værdighed, og derom er jeg ikke uden Haab; thi man sporer en Tolerance, — endog hos de ivrigste Patrioter, — der virkelig er paafaldende. Af hvad der hidtil er forelagt Thinget til Behandling, kan man vist ikke udfinde nogen tilstrækkelig Grund til at sammenkalde et overordentligt Storthing, og mere end det, der er fremkommet, skal der nu ikke være i Vente, uden et Forslag om Værnepligten og et Do. om Tillæg til Ministercassen. Mange troe derfor, at den 17de Mai er den egentlige Aarsag, som har bevirket Sammenkaldelsen, og er det saa, saa maae de Repræsentanter, der nu gaae og drive uden al Beskjæftigelse,—fordi de faa Committeeer, vi have, kun kunne beskjæftige den mindste Deel, — finde sig meget opbyggede ved saaledes at trækkes efter Næsen. Blandt de Ørkesløse er t. Ex. W. Konow, og at et saadant Liv maa smage ham godt, det kan Du let forestille Dig. — I mit sidste Brev til min Kone lod jeg falde nogle Ord om, at Du burde komme herhid, førind Kongen drager bort og betee Dig for ham, og efter hvad der senere er passeret, bestyrkes jeg end mere i, at det vilde være godt, at en frimodig Mand som Du fik Anledning at tale med ham om Et og Andet. Jeg bragte Dig tillige en Hilsen fra ham, som jeg fik i samme Øieblik, han ved Ankomsten var stegen af Vognen og traadt ind i Palaiet, hvor Raadet og Præsidenterne vare samlede. Næppe havde han hilst os, førind han henvendte sig til mig med Spørgsmaal om, ikke hvordan jeg, men hvordan Du levede, og om Du da slet ikke vilde forlade Bergen. Om hans vedvarende Affection for Dig fik jeg derpaa ens. 367 Udtalelse, der varede i flere Minutter, og da den var tilende, bukkede han for os allesammen, hvorpaa vi gik vor Bei. Endskjøndt der undgik mig Adskilligt af, hvad han sagde, er jeg dog temmelig vis paa, at han ikke nævnedes Toldinspektur-Embedet, men hans almindelige Udtryk tilkjendegav, at han vilde gjøre Alt for Dig. Herved er Du i den critiske Stilling, at det synes at beroe paa Dig, om Du eller Mofeldt skal have Embedet, og hvis Du i saa Fald vilde gjøre Noget for

ham, saa kunde dog derom ikke handles uden ved mundtlig Meddelelse. Paa den anden Side kan Du vist have Ret i, at Du ikke kan forholde Dig mere passiv, end naar Du slet ikke kommer, inert at Kongen gjerne seer, at Du kom, er der vel ingen Tvivl om, og vil Du bie, til Toldforstanderskabet er bortgivet, saa kommer Du nok forseent; thi vi er neppe i saadant Humeur, at vi bortgive noget Embede, for Storthinget er forbi. Tak for Dit Brev af 2den d. M. Maatte Amtet: ¹⁾ nu ikke volde Dig altfor meget Bryderi. At Du har ladet det blive ved min Foranstaltning i Henseende til Lensmand Bruun, er jeg vel fornøiet med.

Vale et iterum vale !

Din Ven
Hagerup.

s. 367

*Bergend. 9de October 1835.
(Adresse til Christiania).*

Gode Ven!

Med Dagsposten vil Du paa officiel Vei faa den behagelige Efterretning, at Du er valgt til Repræsentant paa næste Storthing. Havde nogen i Forveien spurgt mig om, hvorvidt det var at vente, at Du enten vilde eller kunde modtage et saadant Valg, var mit Svar blevet benægtende, s. 368 uagtet jeg ikke dertil havde nogen Fuldmagt, men der var Ingen, som talte til mig derom, end ikke i selve Valgsamlingen. Jeg havde, som jeg sidst meldte Dig, rigtignok hørt Tale om, at Du var en af Kandidaterne, men hvad hører man ikke? Imidlertid skede det dog, at Du, Assessor Conradi og jeg fik hver 8 Stemmer, næstefter Schyds, der valgtes med 16, og Rector Holmboe med 9. Nu skulde der da foretages Valg paa, hvilke 2 af os 3 der skulde være de Lykkelige. Derved fik Du 16, Conradi 12, og jeg 6 Stemmer. Jeg, som ikke var ubelavet paa at blive valgt og derfor havde min Doctorattest med i Lommen, valgte det Øieblik, da der skulde skrives til Omvotering paa de 3, der havde lige mange Stemmer, til at rykke frem med den, uagtet den Bemærkning, som jeg heller ikke var ubelavet paa, at den mulig kom for tidlig, da jeg endnu ikke var valgt, — ikke udeblev. Jeg tog den natnrligviis ogsaa tilbage, men ved dette Fif opnaaede jeg dog just, hvad jeg vilde; thi jeg blev ikke valgt, og jeg undgik at fremlægge Attesten. Saaledes slap jeg da. At der gives de, som nok mene, at jeg kun pro forma har forsynet mig med hiin Attest, og at den er, hvad slige Attester ikke sjelden ere, kun et Skalkeskjul, det faaer jeg finde mig i. Jeg er mig bevidst, at det ikke forholder sig saa. Men Du, som vel neppe har tænkt paa, at man, efter at have ladet Dig gaa i saa mange Aar, nu skulde tage fat paa Dig, hvad gjør nu Du? Selv maa Du natnrligviis bedst kunne bedømme, hvorvidt Du vil finde Dig istand til at taale Strabatsen, og troer Du Dig stærk nok dertil, saa er jo derom ikke mere at tale. I saa Fald vil jeg oprigtigen lykønske baade Dig og Thinget, kun beklagende, at jeg ikke vidste bedre Besked; thi da skulde Du vist ogsaa havt min Stemme. Men staaer Du i Tvivl, saa vover Du, efter hvad jeg kjender til Din Helbredsforfatning, saa meget ved at modtage Valget, at jeg ikke kan andet end indstændigen raade Dig heller at blive derfra, end at udsætte Dig for de sørgelige Følger, dets. 369 kunde have, hvis Du lod det komme an paa et Forsøg. At skaffe en Attest maa vel være Dig en let Sag, men bestemmer Du Dig dertil, saa maa vel Distriktsforsamlingen atter sammenkaldes, naar Du er kommet hjem, for angaaende Dit Forhold at afgive Kjendelse; thi at Du skulde reise til Christiania for at faa Sagen afgjort i Storthinget, det vilde være Haardt. I saa Fald var det bedre, Du blev der med een Gang. Man kan da virkelig ogsaa faa sormeget af Ære. Saa gik det idetmindste mig ved denne Leilighed, men skulde jeg opleve flere Storthing, saa vil det vel hermed ikke have nogen Nød. — Jeg troede at burde give Dig en privat Meddelelse om det Passerede, og da Papiret dermed er fuldskrevet, slutter jeg med venligst Hilsen fra

Din Ven
Hagerup.

Melser var stygt i Vinden. Det Parti, som havde dannet sig i Forsamlingen, og hvis Hoved nok er Søren Martens, vilde have Embedsmænd: Dig, Holmboe, Melser og mig. At hverken M. eller jeg hørte til Partiet, falder af sig selv. Imidlertid er Valget, selv om Du ikke modtager det, dog ret godt, saavidt jeg skjønner.

H.

L. Daae, *Breve fra Danske og Norske.*

24

s. 370

Professor G. Sverdrup til Christie.

Det vil være Deres Høivelbyrdighed faavel af Rigstidenden som af Nationalbladet bekjenbt, at den Kjøbenhavnske Afdeling af det Kongelige Selskab for Norges Vel har fundet det nødvendigt at adskille sig fra

velbemeldte Selskab og ikke længere at udgjøre en integrerende Deel deraf, ligesom ogsaa, at de fleste af Afdelingens Medlemmer, forstørstedelen Normænd, have besluttet at sammentræde i et eget Selskab, hvis Formaal er at bidrage til at vedligeholde et aandeligt Samfund i Norden, og hvis egentlige Idræt skal være at fremme Udgave og Udbredelse af historiske Bøger, der i Norden kunde gjøre Krav paa almeen Interesse.

Medens dette Selskab stod i nærmere Forbindelse med Moderselstabet, var den Beslutning allerede taget af Selskabets Direction, at Snorros herlige Krønike af Danmarks ypperlige Skjald, Præsten Grundtvig, som velvilligen havde paataget sig dette Hverv, skulde oversættes og paa Selskabets Bekostning udgives, saaledes, at den for en liden Penge kunde kjøbes af menig Mand, komme i Alles Hænder, læses og saaledes gjenkalde det næsten svundne Minde om vore nordiske Forfædres Bedrifter. Oversættelsen er nu næsten færdig og skulde efter hiint Selstabs Ønske udgaae i Selskab med en ogsaa næsten færdig Oversættelse af Snorros Frænde Saxo. Prøver af disse Oversættelser ere udkomnes. 371og vidne om, hvad man forud kunde vide, at Manden var Arbeidet voxen. Men for at disse Overfættelser kan vorde ret almindelige og sælges for en saa ringe Priis som 1 à 2 sRbp. Arket, udkræves der en Sum af 13500 danske Rigsbankdaler N. V., hvoraf den halve Deel betimeligen udfordres, for at Trykningen endnu strax til næste Aars Begyndelse kan fættes i Gang. Ved frivillige Bidrag haaber Selskabet at tilveiebringe denne Sum, og enhver, der endnu gjerne dvæler ved Forfædrenes Minde, maa vel ønske, at det ikke forgjæves maa haabe. Blive Bidragene betydeligere, vil Selskabet anvende Overskuddet til Overfættelser og Udgaver af andre historiske Oldtids Minder. Det nøiagtigste Regnskab over Bidragenes Anvendelse love Selskabets Formænd og disse Hædersmænds Ord er sikker Borgen for Opfyldelsen af deres Løfte.

I Sandhed, var der en Tid, hvor det var vigtigt ved aandelig Beskjæftigelse at rive Sindet løft fra de lavere fordiske Sysler, der dagligen alt mere og mere synes at nedtyngede det mod Jorden, at hilde det i Jordlivets smaalige Planer og beplette det med Egennyttens tærende Rust, var der en Tid, paa hvilken det var gavnligt at lytte til Stemmerne fra Fædrenes Grave og i Krøniken skue deres kraftfulde Daad og Færd og Gang gjennem Livet, da er det den, i hvilken vi leve, og vandtes ved en saadan Beskuelse intet andet end den oprigtige Bekjendelse, at vi ere en Dværgeslægt mod hine Fædre, og at vi ofte bramme med deres Mod og Bedrifter uden at have Villie eller Kraft til at efterligne dem, da var vor Vinding stor.

Naar jeg beder Norges til Thinge forsamlede Mænd at agte herpaa, at bidrage til, at hine Oldtidsminder kan vorde almindelige, og ogsaa heri at foregaae vore øvrige Landsmænd med Exempel, da er jeg overbeviist om, at min Begjæring ikke vil være frugtesløs, især om Deres Høivelbyrdighed, som denne hæderlige Forsamlings Formand, vil paatage Dem at være min Tolk.

24*

s. 372Jeg tør bede Deres Høivelbyrdighed at være uleiligtet med at modtage Bidragene, hvilke jeg selv skal besørge Selskabets Formænd tilstillede.

Nogle Exemplarer af Prøveoversættelsen tager jeg mig den Frihed at hosføie og anbefaler mig til Deres Høivelbyrdigheds Venskab.

Christianiad. 25de Nav. 1815.

Ærbødigst
G. Sverdrup.

Høivelbyrdige Hr. Stiftamtmand Christie,
Ridder af Nordstjernen.

s. 373

Fra Statssecrelair (fenere Statsminister) F Due til Christie.

Deres Høivelbaarenhed har modtaget saa mange Beviis af hans Majestæts særdeles Agtelse og Bevaagenhed, at jeg anseer det overflødig at paaberaabe disse for nt overtude Dem om, at H. M. vistnok med Fornøielse vil gribe den nye Anledning til at vise Dem Sin Deeltagelse i Deres Vel ved naadigst at opfylde Hr. Stift Amtmandens underdanige Ansøgning om det for Tiden ledigtværende Toldinspectorat i Bergen. Jeg troer imidlertid at kjende nogle af de Grunde, der have foranlediget, at Hans Majestæt endnu ikke har besvaret Deres Brev om denne Sag, ligesom og de Aarsager, der have givet Anledning til, at nysnævnte Embedes Besættelse indtil videre henstaaer ubesat. Hans Majestæt har naadigst tilladt mig desangaaende at tilskrive Deres Hvbhd., og hvilkensomhelst Beslutning De end, efter at have læst dette Brev, maatte tage, tør jeg anholde om, at dets Indhold, indtil videre, maatte blive mellem Dem og mig.

Endnu i den Alder, længe at kunne tjene Deres Fædreneland, nødsagedes De, paa Grund af Deres svagelige Helbred, i det mindste for nogen Tid at forlade Embedsbanen, men ikke før anseer De Dem nogenlunde retableret, førend De tilbyder Staten Deres Tjeneste. Hans Majestæt billiger og høiagter denne Deres Tænke og Handlemaade, men det er vistnok ikke uden Grund, at H. M. frygter for, s. 374at de med

Toldinspectoraterne i Almindelighed og det i Bergen i Særdeleshed forbundne besværlige og ubehagelige Forretninger snart skulde virke ufordeelagtigt paa Deres endnu vaklende Sundhed.

I Deres Hvbhds Ønske om at erholde et Embede, der staaer saa langt under den Rang, De med saa megen Ret beklæder, saavel i Samfundet som i den offentlige Mening, gjenkjender Kongen Deres Uegennyttighed og Deres Beskedenhed ved ikke at ville være Staten til Byrde, uden ogsaa at yde den Deres Tjeneste. Hvor roesværdige disse Motiver ere, og hvor høi Priis H. M. end sætter paa disse Følelser, troer H. M. dog at turde erindre Dem om, at Deres Talenter og Kundskaber fordre en mere ophøiet, en mere udvidet Sphære. Statsminister Sommerhjælms Død aabner Deres Høivelbaarenhed en, Deres Fortjenester værdig Virkekreds. Hans Majestæt paalægger mig at henlede Deres Høivelbaarenheds Opmærksomhed paa denne Sag. H. M. anseer dette Embede værdigt Deres almeentagtede Karakter, Deres Patriotisme, Deres nærværende Stilling og Rang, samt fuldkommen passende med Hensyn til Deres Helbredsforfatning. Hans Majestæt er overtudet om, at Ingen bedre end den Mand, der har saa megen Deel i vor Constitution, skulde kunne beklæde dette ved Grundloven fremkomne Embede, og Hans Majestæt er lige overbeviist om, at Ingen med mere Held skulde kunne røgte de dermed forbundne Forretninger end Deres Høivelbaarenhed, der, nu i Deres Konges Agtelse og personlige Venskab, tillige besidder et udstrakt Bekjendtskab til Deres Fædreneland, dets Tarv og Behov. Enhver retsindet Nordmand vilde lykønske sig til dette Valg, og et tolvaarigt Ophold i Sverrig giver mig god Grund til at forsikre Deres Høivelbaarenhed om, at De her paa Stedet vilde blive modtagen med det hjertelige Venskab, Deres personlige, udmærkede Egenskaber allerede for flere Aar tilbage indgjød saa mangen agtværdig Svensk. Deres Høivelbaarenheds Udnævnelses. 375 vilde saaledes forene Alles Ønsker, og man vilde i dette Valg gjenkjende Hans Majestæts uafsladelige Omhue for Norges Hæder og Held. Om 14 Dage gjør jeg en Tour til Christiania, tør jeg derfor bede Deres Høivelbaarenhed at adressere mig Deres behagelige Svar derhen, paa det at jeg derefter kan melde Hans Majestæt det Fornødne. Skulde Hr. Stiftamtmanden ville tilskrive Hans Majestæt, skal jeg med Fornøielse overlevere Deres Brev. Mit Ophold i Christiania bliver kun 8 à 10 Dage.

Jeg benytter dette Tilfælde for at bevidne Deres Høivelbaarenhed den uindskrænkede Høiagtelse, med hvilken jeg har den Ære at henleve, Hr. Stiftamtmand,

Deres ærbødigste
Fredr. Due.

Stockholm3 Februar 1828.